چاوپۆشینێک لە نێستا و تراجیدیایەک بۆ سبەی

نووسینی هەژێن

سەرنجدانێکی ڕەخنەیی لە پەرتووکی " نیگایەک لە نێستا و خەونێک بۆ سبەی" ی مەریوان وریا، ئاراس فەتاح، بەختیار عەلی، ڕێبین هەردی

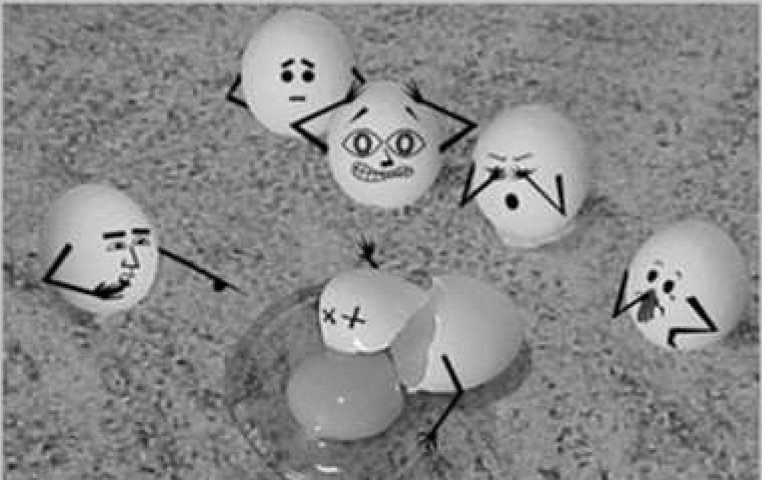

چاپی یەکەم، ئەپریلی ٢٠١١

چاوپۆشینێک لە ئێستا و

تراجیدیایەک بۆ سبەی

سەرنجدانێکی ڕەخنەییی لە پەرتووکی

" نیگایەک لە ئێستا و خەونێک بۆ سبەی"ی

مەریوان وریا، ئاراس فەتاح، بەختیار عەلی، ڕێبین هەردی

نووسینی: هەژێن

چاپی یەکەم، ئەپریلی ٢٠١١

بەرایی

خوێنەرانی هێژا، ئەوەی لێرەدا دەیخوێننەوە، سەرنجدانێکی ڕەخنەییە لە پەرتووکۆکەی گیرفانی "نیگایەك لە ئێستا خەونێك بۆ سبەی" نووسینی (مەریوان وریا، ئاراس فەتاح، بەختیار عەلی، ڕێبین هەردی)، پاشکۆی ڕۆژنامەی ئاوێنە، چاپخانەی ئاوێنە، چاپی یەکەم-٢٠٠٩ .

لەوانەیە ئەم پرسیارە بۆ خوێنەری هێژا بێتە پێشەوە: ئەم سەرنجدانە پاش ماوەیەکی زۆر، بۆ لە ئێستادا و ئامانج لەم کارە چییە؟

ڕاستییەکەی، پارساڵ هاوەڵێکم زەنگیدا و هەواڵی بڵاوبوونەوەی ئەم پەرتووکۆکە گیرفانییەی پێڕاگەیاندم و وتی "من پەرتووکۆکەکەم بۆ هاتووە و لەم ڕۆژانەدا لە خوێندنەوەی دەبمەوە، بەبۆچوونی من خراپ نییە بیخوێنیتەوە! منیش لەبەرئەوەی کە لە سەروبەری هەڵبژاردنەکاندا بوو و لەلایەن چوار نووسەرەوە نووسرابوو، دەستم بە خوێندنەوەی کرد و پاش خوێندنەوەی، گەیشتمە ئەو بڕوایەی لەبەرئەوەی هەم جیهانبینی و هەم تەواوی پێکهاتەی هزری نووسەران دەخاتەڕوو، بە پێویستمزانی لەبارەیەوە شتێك بنووسم. بۆ ئەم مەبەستە کەوتمە هەوڵی پەیداکردنی پەرتووکۆکەکە لە شێوەی فایلی ئینتەرنێتی، ئەوەش لەبەر دوو هۆ: یەکەم، گواستنەوەی بەشە ڕەخنە لێگیراوەکان وەك خۆیان، دووەم، دیاریکردنی هەژماری دووبارەوەبووی هەڵە زمانەوانییەکان. بۆ ئەو مەبەستە داوام لە کۆمەڵێك هاوەڵ کرد، بەڵکو لە شێوەی فایلی ئینتەرنێتی (Word, HTML, PDF) بۆم پەیدابکەن، بەڵام بەداخەوە، ئەنجامێکی چاوەڕوانکراوم بەدەستنەهێنا و پاش چاوەڕوانییەکی زۆر، دواجار لە ئۆگوستی ئەم ساڵ ٢٠١٠ پاش نائومێدبوونم لە دەستکەوتنی نووسینەکە بەو شێوەیە، بڕیاری دەستبەکاربوونم دا و ئەم بابەتە دووروودرێژەی لێکەوتەوە. ڕاستییەکەی ناچاربوونم بە نووسینەوەی ڕستە و پەرەگرافگەلێك، کە لەڕووی زمانەوانییەوە، هەڵەیان تێدا ببینم، زۆر ئازارمەدەدات و بۆ من لە بێگاری گەلێك سەختترە، هەر ئەوەش بووە هۆی دواکەوتنی ئەم بابەتەی بەردەست.

وەها ناچاربوونێك بۆ خۆی بەرهەمی قۆرخکردن و دەستکۆتاکردنی خوێنەر و ڕەخنەگرە، کە نووسەران بەگشتی لەبەر دوو هۆ پەنای بۆ دەبەن: یەکەم، قۆرخکردن بە مەبەستی دارایی واتە

فرۆشتنی فرەتری بەرهەمەکە. دووەم، بەمەبەستی ڕێگری لە ڕەخنە و سەرنج، کە لە ئێستادا دونیای ئینتەرنێت یەکێکە لە مەیدانە بەرچاوەکانی ئەو بوارە و کەسانێك کە لە ڕەخنە دەترسن، هەوڵی بەرگرتن لە بڵاوبوونەوەی بەرهەمەکانیان لە ئینتێرنێتدا دەدەن. بەڵام بە پێچەوانەوە بە خۆیان و کەسانی دەوروبەریان بۆ پیاهەڵدانی بەرهەمەکانیان لە ئینتەرنێتدا هاندەدەن و ئەمەش بووەتە یەکێ لە نەخۆشییە دیارەکانی سایت و بلاگە کوردییەکان: پیاهەڵدان و شوێنکەوتنی قەرەباڵخی، کە زۆرێك بەبێ خوێندەوەی بابەتی نووسەرێك، تەنیا لەبەر قەبەیی ناوەکەی لە ماسمیدیای کوردیدا، دەروێشئاسا دەکەونە جوینەوەی وشە هەزاربارەوەبووەکانی و نووسەرەکە و شاگردەکانی.

لە وەها بارێکدا ناچاربووم و دەستم بە نووسینەوەی سەرنج و ڕەخنەکانم لە دوو بەشدا: (بەشی ناوەڕۆك و بەشی زمانەوانی وەك پاشکۆ). هەرچەندە سەرنج و ڕەخنەکانی من دوورودرێژن، بەڵام بەمەبەستی شکاندن و ناچارکردنی قۆرخکەران، هەوڵدەدەم لە ئینتەرنێتدا بەش بەش بیانخەمە بەرچاوی خوێنەران و هیوادارم خوێنەرانی هێژا بەسەر هەڵە و لاوازییەکانی مندا تێنەپەڕن و زوو ئاگادارم بکەنەوە. هەروەها لێرەوە دەخوازم بە خوێنەرانی هێژا بڵێم، ئامانجی من لەم کارە وروژاندنی قسەوباسە لەسەر بابەتگەلێك کە بەداخەوە لەژێر کارایی هەڵای ماسمیدیا و پاشماوەی خۆشباوەڕی بە هێزگەلێك [چ ئەوانەی کە دوێنێ بەرهەڵستکار بوون و ئێستا قۆرخکەری دەسەڵاتن، چ ئەوانەی ئێستا بە فریودانی خەڵکی ناڕازی دەیانەوێت بگەنە پارلەمان و پلە و پایەکانی دەسەڵاتداریی و بەدەستهێنانی بەشێك لە تاڵانی و گەندەڵی] لە پانتایی ڕۆشنبیریی کوردیدا نەبوونەتە شایانی مشتومڕ و لەبەرڕۆشنایی خواست و بەرژەوەندی چین و توێژە کۆمەڵایەتییەکاندا هەمەلایەنە شرۆڤەنەکراون.

لە کۆتاییدا پێویستە ئەو تێبینییە بە خوێنەرانی هێژا بدەم، هەڵەی ناو ئەو تێکستانەی هێڵیان بەژێردا هاتووە، وەك دەستپاکی بەرانبەر دەقی لێوەرگیراو و وەك نیشاندانی کڵۆڵی نووسەران لە کوردینووسیندا، هەوڵمداوە و خۆم ناچارکردووە، کە ئەو بەشانەی وەرمگرتوون، وەك خۆیان بەهەڵە بیاننووسمەوە. واتە ئەو کارەی کە زۆرم بەلاوە سەختبوو و نووسینی سەرنج و ڕەخنەکانمی لە (پار)ەوە بۆ ئەم ساڵ دواخست.

هەروەها پێش ئەوەی کەسانێك ئاگاهانە یا نائاگاهانە بێن و بکەونە شێواندنی بۆچوونەکانی من، پێویستە ئەوە بزانن، کە ڕەخنەی من لە جیهانبینی نووسەران لە ڕوانگەی سۆشیالیستی ئازادیخواز (ئەنارکیزم)ەوەیە، وەك دژەدەسەلاتێك. دەسەلات بەگشتی لە ژێر هەر ناوێکدا بێت، پارلەمان هەر کەس تێیدا نوێنەر بێت، دەستەبژێریی و دەسەلاتخوازیی و سکتاریزم هەر کەس خوازیاریان بێت، ڕەتدەکەمەوە و لە بەرانبەردا خەبات بۆ کۆمەڵێکی ناچینایەتیی ئازاد لەسەر بنەمای هەرەوەزی و یەکگرتنی خۆخواستانەی تاکەکانی کۆمەڵ دەکەم. لای من، تاك و ئازادی تاك لە کۆتوبەندە ئابووریی و ڕامیاریی و کۆمەڵایەتییەکان پێوەر و بنەمان بۆ بوونی یەکسانی هەمەلایەنەی تاکەکان و هاتنەدی دادپەروەری کۆمەڵایەتی بۆ هەمووان. لەبەرئەوە تاکو دەسەڵات و دەستەبژێریی و بەرتەری ئابووریی و کۆمەڵایەتی و سەروەریی چینایەتی لەئارادابن، بەدیهاتنی کۆمەڵێکی ئازادی ئاوا ئەستەمە. هاتنەدی کۆمەڵێکی سۆشیالیستی (ئەنارکی) بەبێ شۆڕشی کۆمەڵایەتی و لەنێوبردنی پایە ئابوورییەکانی کۆیلەتی مرۆڤ [دارایی تایبەتی و کاریکرێگرتە]، دەچێتە خانەی دژەشۆڕشەوە. شۆڕش لای من ساتی سفر و بانگەوازی خۆبەڕابەرزانان و تەقوهوڕی چەکدارانە نییە، بەڵکو پیادەکردنی ئەڵتەرناتیڤە سۆشیالیستییەکان و لێدانی هەر ڕۆژەیە لە پایە کۆمەڵایەتییەکانی سەروەریی و پەروەردەکردن و هەڵخراندنی هێزی ئازادیخوازان و هەڵچنینی خشت بە خشتی کۆمەڵە لە خوارەوەرا بەپیادەکردنی دیمۆکراتی ڕاستەخۆ و بنکۆڵکردنی سیستەمی چینایەتییە وەك ئامادەکردنێك بۆ خاڵی تەقینەوەی شۆڕش و لە گۆڕانی یەکجارەکی سیستەمی چینایەتی.

ڕەخنەی من لە بۆچوونەکانی نووسەران بۆ ئەم بنەڕەتە دەگەڕێتەوە، هیوادارم ڕەخنەگران، لەسەر بنەمای تێڕوانین و بۆچوونەکانی نێو ئەم دەقە، وەبەر ڕەخنانم بدەن و سەرنجەکانیان بنووسنەوە و پەنا نەبەنە بەر تۆمەت و تڕۆهاتی ئایدیلۆجی و ڕامیاریی.

خوێنەری ئازیز، ئەگەر لە هەندێك شوێندا هەست بە زبری و توندی سەرنج و ڕەخنەکانی من دەکەیت، ئەوا بۆ هەستیاریی و کاردانەوەی من بەرامبەر ئەو دیماگۆگییەتە دەگەڕێتەوە، کە ئەوان لە خۆشباوەڕکردنی تاکی ناڕازی ناخودهوشیاردا بەکاریابردووە و توڕەیی منیش لەو بارەوە کاردانەوەی هەر تاکێکی کەم نرخێندراوی نێو تێڕوانین و بیرۆکەکانی ئەوانە.

نیگایەک لە ئێستا خەونێک بۆ سبەی

یەکێك لە تایبەتمەندییەکانی نووسەرانی دەرکەوتەی پاش ڕاپەڕین، لاوازیی زمان و هەژاریی و دەستەپاچەییە لە گەڕان بەدوای هاوواتای واژەکاندا و واژەکانیان وەك نوشتە لێکردووە و بۆ هەموو دەردێك هەر ئەوانە دەنووسن. وەك دەزانین هەر یەکە لە بوارەکانی سەربازی و ڕامیاری و ئابووری و فیلۆسۆفی و هزر و ئەڤینداری و ... تد زمانی تایبەتی خۆیان هەیە و واژەیەك کە لە بواری فەرماندان و هێرشکردنی سەربازیدا بەکاردەبرێت، ناکرێت بۆ پەیوەندیگرتنی ئەڤینداریی بەکاربرێت و بەو جۆرە لە بوارەکانی دیکەشدا کۆمەڵێك واژە هەن و دەربڕینەکان وێنای تایبەت بە پێویستیی خۆیان بەرجەستەدەکەن. لێرەدا مەبەستم لە دەستپێکی پەرتووکۆکەکەی نووسەرانە، کە هەر لە تایتڵەکەیەوە ئەو دەستەپاچەییە زمانەوانییەیان لە خۆیان نیشانداوە و وێنە زمانەوانی و کۆمەڵایەتییەکانی پشت ئەو واژانەیان لەبەرچاونەگرتوون، ئەوی کە لەبارەی ئەم پەرتووکۆکەوە شتێکی نەبیستبێت و لە جامخانەی پەرتووکفرۆشییەکدا بەرچاویبکەوێت، ئەوا دەستبەجێ خەیاڵی بۆ ڕۆمان یا هۆنراوەیەکی ئەڤینداریی دەچێت، نەك "**جیهانبینییەک**" کە هەموو بوارەکانی ڕامیاریی و ئابووریی و کۆمەڵناسیی و هزریی گرتووەتەوە.

چونکە " **نیگا** "، تەماشاکردنێکی کورتخایەن و ڕواڵەتییە، بەواتای لێوردبوونەوە و تێڕامان و سەرنجدان نایێت، فرەتر لە دونیای دڵداری و ئەویندارییدا بەکاردەبرێت و لە بواری دڵڕەقانەی ڕامیارییدا زوو دەفڵیقێتەوە و ناسکی و سۆزاویبوونی (نیگا) لە دونیای بەرانبەرکێ و ململانێی دەسەڵاتخوازیدا جێگەی نابێتەوە. ئەگەر نووسەران بەواتای (سەرنج) بەکاریانبردبێت، ئەوا هەڵەیە، چونکە " **نیگا** " فرەتر ڕێکەوتییە و (سەرنج) فرەتر ئاگاهانەیە و دەکرێت درێژخایەن بێت. واژەی گونجاو بۆ ئەو مەبەستە، کە نووسەران دەستیان پێیڕانەگەیشتووە، "تێڕامان"ە، کە بەواتای هەڵوێستە و وردبوونەوە لە شتێك دێت. ئەگەر لە دونیای کۆمیونیکەیشندا بۆ هاوتای واژەی "**نیگا**" بگەڕێین، ئەوا دەکاتە یەکەم دیتن و سەیرکردن و ئەمەش بە (٧) چرکەی یەکەم لە دیتن و ناسین دادەنرێت و زۆر جار بەڕێکەوت ڕوودەدات و وێنە سەرەتاییەکانی پەیوەندیگرتن یا ناسینی تێدا گەڵاڵەدەبن. بەڵام تێڕامان وردبوونەوەیە، کە لێکۆڵینەوە و شیکردنەوە و هەڵسەنگاندن دەخوازێت و تێڕوانەر، وەك نیگاگەر، سەرپێیانە لەتەك شتەکاندا بەرخوردناکات.

"**خەون**"، شتێکە کە مرۆڤ ئارەزوویدەکات و بەڵام بەدیهاتنی لە سەرووی توانای خۆیەوە دەبینێت

و بۆی دەچێتە خانەی شتگەلی ناکەتواریی، کە لە خەونبینیندا لە دەرەوەی بازنەی کارکردی ئاگاهانەی مرۆڤەوە ڕوودەدەن و هیچ دەسەڵاتی بەسەریاندا ناشکێت.

ئەگەر نووسەران خوازیاری وەدیهاتنی گۆڕانی کەتوارین لە کۆمەڵدا، ئەوا دەبوو ئەڵتەرناتیڤ بۆ سبەی (داهاتوو) پێشنیا بکەن، نەك خەوبینین لە دەرەوەی بازنەکانی ئاگاهی (بەخەبەربوون)دا. بەم جۆرە دەبینین نووسەران هەر لە دەستەواژەی یەکەمەوە خەریکی ڕواڵەتییانە دوان و خۆشباوەڕکردنی خەڵکن بە ڕوودانی گۆڕانەکان لە دەرەوەی ویست (ئیرادە) و چالاکی و بڕیاری خودی تاکەکانی کۆمەڵ. ئەگەر لەڕووی زمانەوانییەوە، بمانەوێت دەستەواژەکە دروست بۆ دونیای پڕ هەراوهوریای ڕامیاریی دابڕێژینەوە، ئەوا بەم جۆرەی لێدێت: (تێڕامانێك لە ئێستا و ئەڵتەرناتیڤێك بۆ سبەی)!

بوونی سیاسیو کۆمەڵایەتیو فەرهەنگیمان دەخاتە بەردەم هەڕەشەو مەترسی گەورەی چاوەڕوانکراوەوە. ل٦

"**ئێمە**"ی نووسەران کێن؟ ئەو بوونە ڕامیاریی و کۆمەڵایەتیی و فەرهەنگییەی هەمووان، کە نووسەران بەناویانەوە قسەدەکەن، کامەیە؟ بوونی ڕامیاریی کێ: چین، نەتەوە یا دەسەڵات و سەروەری؟

ئەگەر مەبەست لە "**ئێمە**" چینی فەرمانداری کوردستان بێت، ئەوا دروست نییە، چونکە قۆرخگەرانی دەسەڵات لە کوردستانی پاش ڕاپەڕین وەك نوێنەرانی چینی بۆرجوازی کورد، ئەوەی پێهەستاون، تەنیا ڕاپەڕاندنی ئەرکی چینایەتی خۆیان بووە و هیچ دژەخونییەکیان لە ئامانجی چینەکەیان وەك هاوبەرژەوەندییەکی جیهانی مشەخۆران نەکردووە و هیچ کاتیش ئاوەزگیر و لۆجیکپەسەند نییە، بۆرجوازی بەپێچەوانەی ڕەوتی سیستەمە جیهانییەکەی و بەرژەوەندی خۆی و چینەکەیەوە هەنگاوبهاوێت، وەها چاوەڕوانییەك تەنیا لە خۆشخەیاڵی وردەبۆرجوازی ڕیفۆرمیست یا فریودەردا جێیدەبێتەوە.

ئەگەر مەبەست لە "نەتەوە" بێت، ئەوا ئامانجی کەمایەتییەك ناتوانێت خەون و ئارەزووی زۆرینە لەخۆبگرێت. بۆرجوازی وەك کەمینەیەکی سەروەر هیچ کات و سەردەمێك زۆرینەی پێکنەهێناوە و هیچ کاتیش سووتەمەنی شۆڕش و ڕاپەرینەکان نەبووە، بەڵکو وەك لە ڕاپەڕینی ئازاری ۱۹۹۱ و

ڕاپەڕینەکانی دیکەی جیهاندا دەبینین، چینە داراکان و دەستکەلاکانیان تەنیا حازرخۆرانی سفرەدڕن و بوون !

ئەگەر مەبەست لە " **فەرهەنگ** " ڕۆشنبیری بێت، ئەوا وەك ڕەنگدانەوەی ڕۆشنبیری زاڵ، چ پێش ڕاپەڕین و چ پاش ڕاپەڕین لەبەر قۆرخکردنی دەسەڵات لەلایەن نوێنەرانی ڕامیاریی بۆرجوازی عەرەب و کوردەوە، ڕۆشنبیری باڵادەست هەریەك ڕۆشنبیری بووە؛ ڕۆشنبیری سەروەر و بندەست، کە هیچ جیاوازییەکی لەتەك ئەوەی پێشووتر نییە و پلەیەکی باڵاتری پەرەسەندنی ئەوی پێشووە. چونکە ڕۆشنبیری گشتی و جێگەوتە لە کۆمەڵی چینایەتیدا ناتوانێت لە دەرەوەی بازنەکانی دەسەڵاتداری، سەربەخۆیی خۆی بپارێزێت.

ئەگەر نووسەران بوونی دەسەڵاتی ڕامیاریی و کۆمەڵایەتی و ڕۆشنبیریی کۆمەڵگەی کوردستان بەهی خۆیان دادەنێن، ئیدی من ناتوانم نکۆڵی لەوە بکەم و ڕاستگۆیانەترین دەربڕینە، بەڵام ئەوەی دەمەوێت لێرەدا لەبارەیەوە بدوێم، گۆڕانی ڕامیاریی و کۆمەڵایەتی و ڕۆشنبیرییە، کە ڕەوتێکی هەردەم ئامادەی هەموو کۆمەڵەکانە و ئەوەی ئەو گۆڕانە بە چ ئاراستەیەکدا ملدەنێت، ئەوەیان بەئامادەیی و کارکردنی ڕۆژانەی چین و توێژەکانی کۆمەڵەوە پەیوەستە.

بەگشتی گۆڕانێك کە دەسەڵاتخوازان دەیانەوێت، گۆڕانی فلان بە فلان و جێگۆڕکێی دەسەڵاتداران و پارلەمانتارانە لە سەرەوە، بەڵام گۆڕانێك کە چین و توێژە بندەستانی کۆمەڵ دەیخوازن و لە بەرژەوەندییانە، گۆڕانێکە کە لە خوارەوە دەستپێدەکات، واتە ڕێکخستنەوە و بەڕێوەبردنی کۆمەڵ لە خوارەوە [لە گوند و گەڕەك و شوێنی ژیان و کار و خوێندنەوە تا ئاستی شار و هەرێم و وڵات و کیشوەرەکان] لە ڕێگەی ئۆرگانە ڕاستەوخۆ هەڵبژێردراوەکانی کۆمیونیتی و کارگە و فەرمانگە و خوێندنگە و کێڵگە و بەشەکان و کۆتاییهێنان بە نوێنەرایەتیی دەسەڵاتخوازان و مشەخۆریی ڕامیاران بەسەر سامان و داهاتی کۆمەڵگەوە. بەگشتی، ئەگەر چاوەڕێی ئەوە بین کە گۆڕانەکان لەنێو دەسەڵاتەوە یا لە سەروەرە [لە لوتکەی دەسەڵاتی قووچکەییدا] لەسەر دەستی دەستەبژێرێك ڕووبدەن، ئەوا بێجگە لە کاژگۆڕینی دیاردەکۆنەکان و فۆرمۆڵکردنەوەی ڕواڵەتییانەی گوتارەکان، هیچ گۆڕانێکی بنەڕەتی لە چییەتی شتەکاندا ڕوونادات و بنەما کەتوارییەکانی ستەمی کۆمەڵایەتی لەجێی خۆیاندا پارێزراودەبن و ڕۆشنبیری پاش ڕاپەڕینە تێکشکاوەکەی ئازاری ١٩٩١یش بەشێکە لەو گۆڕانە ڕواڵەتییە.

<u>ئەوەی ئێمەی لەم ساتەدا هێناوەتە قسە، خەمو ترسمانە بەرامبەر بەو دونیایەی لە هەژدە ساڵی دوای ڕاپەڕیندا دروستکراوە.</u> ل٦

ئایا ئەو دونیایەی کە لە هەژدە ساڵی پاش ڕاپەڕیندا دروستکراوە، هیچ جیاوازیەکی لەتەك دونیای پێش ڕاپەڕیندا هەیە؟

من لەو باوەڕەدانیم، چونکە فرەپارتیی پاش ڕاپەڕین و تاکپارتیی پێش ڕاپەڕین، جیاوازییان نییە. ئەگەر هەر یەك لەو دوو پارتە دەسەڵاتدارە بیتوانیایە لە ڕێگەی کودەتای سەربازییەوە بە دەسەڵات بگات، بێگومان لە ڕژێمەکەی بەعس خراپتری دەکرد، بەڵگەشمان بۆ ئەوە جەنگ و کوشتارە بەردەوامەکان و جەنگە نێوخۆییەکانی ١٩٦٣-١٩٩٨ و پاشترن، بەڵام ئەوەی کە ڕاپەڕینی جەماوەریی ئازاری ١٩٩١ ڕێگە بۆ گەڕانەوەی پارتە پەنابەرەکانی ئەو دیو سنووری ئێران خۆشدەکات، ئیدی بوار بۆ تاکپارتایەتی نامێنێتەوە و دواجاریش هاوئامانجییان لە تێکشکاندنی ڕاپەڕیندا لەتەك هێزە هاوپەیمانەکان و خودی ڕژێمی بەعس زیاتر ناچاریاندەکات، مل بە نەخشەی هاوپەیمانەکان بدەن و بچنە پای پەرلەمانی فیفتی بە فیفتی.

هەروەها وردە پارتەکان یا پارتە کۆپیکراوەکانی دیکە، کە لە ڕۆژانی جەنگی نێوخۆی١٩٩٤-١٩٩٨دا دیتمان بەسەر دوو دەسەڵات و دوو ناوچەدا دابەشبوون، هەمان لاساییکردنەوەی پارتە کارتۆنییەکانی سەردەمی (ڕژێمی بەعس)ن و ئەگەر بشبنە هێز لە وەرگرتنی دەسەڵات و بەڕێوەبەرایەتیدا، ئەوا لە دوو پارتە دەسەڵاتدارەکەی ئێستا، کە زۆر جار پارتی دایکن بۆ پارتۆکەکانی دیکە یا ئۆپۆزسیۆنی دەسەڵاتخواز، باشتر نابن. هەروەها ئەگەر ئەوە بخەمە ئەولاوە کە من بەگشتی پارت ڕەتدەکەمەوە، ئەوا دیسانەوە بەڵگەی پێویستمان لەبەردەستدایە، کە پارتۆکەکانی دیکە هەم لە جەنگی نێوخۆدا لایەنگرییان لە بدەرانی پشکەتاڵانی کرد، هەم لە پارلەمانە سەرتاسەریی و ناوچەییەکانیدا بەشداربوون و تەنانەت لە هەندێك شاردا لەوانە ئیسلامییەکان بەڕێوەبەر و بکوژ و ببڕ هەر خۆیان بوون، کە ڕووی پارتە دەسەڵاتدارە سەرتاسەرییەکانیان سپیکردەوە.

ئەگەر سەرنجی باری ئابووری تێکەڵ و تایبەتی بدەین، دەبینین، ئەوەی ئێستا لە کوردستان پارت بەناوی جیاواز و جۆری وەك دەزگەی نۆکان و کۆڕەك و چی چییەوە کەرتە گشتییەکان، تایبەتی

[پارتیی] دەکاتەوە، هەمان کارە کە لە پاش جەنگی (عێراق و ئێران)ەوە ڕژێمی بەعس دەستیپێکرد و دەستکەکانی خودی ڕژێم کەتە هەراجکراوەکانیای لە ڕژێمی هەراجگەریان دەکڕینەوە. ئایا لەم ڕۆژگارەدا لە کوردستان، هەر ئەوە نییە کە بە بەرچاوی هەمووانەوە ڕوودەدات؟

ئەوەی کە شایانی پرسیارە، بەقسەنەهاتنی نووسەرانە "**ئەوەی ئێمەی لەم ساتەدا هێناوەتە قسە**" لە ساتەکانی دیکەی ١٨ ساڵی ڕابوردوودا، ئایا لە هەژدە ساڵی ڕابوردوودا سەرکوت نەبووە؛ دەسەڵات سەرووخەڵکی نەبووە؛ ئایا تاڵان و ئاودیوکردن و گەندەڵی نەبووە؛ ئایا پارتەکان و دەسەڵاتداران هەر هەمان ئەوانە نین، کە لە ساڵی١٩٩١ەوە چەپاوڵی داهات دەکەن و کۆمەڵ دەستەمۆدەکەن؟ ئەی ئەو دونیایەی کە لە ١٨ ساڵی ڕابوردوودا دروستکراوە، هەر ئەوە نییە، کە هەیە و خەڵك لێی هاتووەتە دەنگ و هەندێك خوازیاری گۆڕانن و هەندێك خۆزگە بە گەڕانەوەی سەردەمی ڕژێمی بەعسی داگیرگەر دەخوازن، ئیدی بۆ نووسەران خەم و ترسیان لێنیشتووە؟

هەژدە ساڵ لەمەوبەر، کاتێك کە دەسەڵاتی سەرووخەڵکی بۆرجوازی کورد خەریکی پێکهێنانی پارلەمان بوو، کەم نەبوون ئەوانەی کە دژایەتی ئەو دەسەڵاتەیان کرد و پێشبینی ئەوەیان کرد، کە لە هەژدە ساڵی ڕابوردوودا لە تاڵان و ئاودیوکردن و جەنگی نێوخۆ و گەندەڵی و سەرکوت و بێسەروشوێنکردن و .. تد ڕوویدا. هەروەها هەم نارازیانێکی ئازادیخواز و یەکسانیخواز لە هەژدە ساڵی ڕابوردوودا لەسەر ئەوە پێداگریانکرد و هەم ڕووداوە کەتوارییەکانی هەژدە ساڵی ڕابوردووی هەرێمی کوردستان ئەوەیان سەلماند، کە ئەوەی لە هەژدە ساڵی ڕابوردوودا دروستکراوە و نووسەران خەمی لەدەستدانیان لێنیشتووە، ئەوە نییە کە لە ساڵی ١٩٦١وە خەڵکی وێنای ئازادبوونی خۆی تێدا دەکێشێت و خۆی لە پێناویدا بەکوشتدەدات، نە درێژەی ڕەوتی ڕاپەڕینی جەماوەری ئازادی ١٩٩١یشە ! هەر لەبەرئەوە بێدەنگەی ١٨ ساڵی ڕابوردوو و خەم و ترسی نووسەران لەو ساتەدا ئاشکرایە، لە ١٨ ساڵی ڕابوردوودا وەك چەند مانگی پێش بەدەنگهاتنی نووسەران، خۆپیشاندان و نارەزایەتی جەماوەری خەڵك بەرجەستەنەبوو بوو، هەروەها لە ١٨ ساڵی ڕابوردوودا پێکهاتنی ئۆپۆزسیۆنێکی دەسەڵاتخوازی پێکهاتوو لە کۆنەدەسەڵاتدارانی دوێنێ نەبووبووە پێداویستی پاراستنی دەسەڵات لە خەڵك و خۆشباوەڕکردنەوەی خەڵك بە دەنگدان و بەو پێیەش جیهانبینی وەها ئۆپۆزسیۆنێك نەبووبووە بەشێك لە خەم و ترسی نووسەران. بە واتایەکی دیکە، نارەزایەتی خەڵك بەو ئاستە نەگەیشتبوو، کە دەسەڵاتداران لە خۆیان لیست و کۆمپانی بە ڕواڵەت نارازی [بەڕواڵەت لەبە ئەوەی کە

خوازیاری کۆتایهێنان به تاڵانی نین، بهڵکو خوازیاری بهشی زیاتر له تاڵانی و گهندهڵین] بۆ فریودانهوهی جهماوهری نارازی به پاره و کۆمهکی خۆیان دروستبکهن !

بهبێ گۆڕینی ئهم جیهانبینییه، بهبێ دهسکاریکردنو دارشتنهوهی چوارچێوه گشتییهکانو وێنهکان، گۆڕانو دهستکاریکردنی بهشو شته بچووکهکان ناتوانێت کاریگهری راستهقینهی ههبێتو ناتوانێت رێگایهک بۆ دهرچوونی کۆمهڵگای ئێمه لهو کێشانه پێشنیاربکات ل٦-٧

لێرهوه ئیدی نووسهران نیازیان ئاشکرادهبێت، جۆری گۆڕان و سیستهم و جیهانبینییهك كه خهونی پێوهدهبینن (نهك كاری بۆ دهكهن)، دهردهكهوێت. ئهوان تهنیا له سهرهوهڕا لهسهر دهستی دهستهبژێرێك لهتوانادابوونی گۆڕان دهبینین و قسه له گۆڕینی شێوهیهك جیهانبینی دهكهن، نهك گشتییهتی جیهانبینی. دواتر له بهشهكانی دیدا دهردهكهوێت، ئهوان باس له دهسكاریكردنی واته چاكسازی و داڕشتنهوهی چوارچێوهی گشتییهكان دهكهن. ئهوهش بهواتای ناكارایی گۆڕانی كۆمهڵایهتی و ڕۆڵی بزاڤه كۆمهڵایهتییهكان دێت، ئهوان گۆڕانی ههر ڕۆژه و بهردهوام و له خوارهوهڕا [لهسهر دهستی خهڵكی و له نێوهندهكانی كار و ژیاندا] ناكارا دهبینن و پێیانوایه گۆڕانی ڕاستهقینه بهرههمناهێنێت.

کۆمهڵێک پرنسیپی گشتییه که دهیهوێت دونیابینییهکی نوێ پێشنیاربکات، کۆمهڵێک پرنسیپ که له دهستنیشانکردنی کێشه ههرهسهرهکییهکانی کۆمهڵگای ئێمهوه وهرگیراون. ل٧

ئهوهی شایانی سهرسورمانه، ئهوهیه، كه له لای نووسهران، ئهوه پرنسیپڵه جیهانبینی دیاریدهكات، نهك پێچهوانهكهی، ههروهها پرنسیپڵهكان له دهستنیشانكردنی كێشهكانهوه سهرههڵدهدهن، نهك ئهوهی له جیهانینییهوه وهربگیردرێن !

ئهوهی ئێمه لێرهدا پێشنیاریدهکهین بهرنامهیهکی سیاسی کۆنکرێت نییه هێزێک له هێزهکان بهتهنیا

ههڵگرییێت، بهڵکو کۆمهڵێک ئاراستهی گشتیو شیوازی بیرکردنهوهو روانگهی بینینه که دهشێت زیاد له هێزێکو زیاد له گرووپێکی کۆمهڵایهتی بههی خۆی بزانێت. ل٧

بهپێچهوانهی ئهوهی نووسهران پاگهندهی بۆ دهكهن، ئهوهی لهو پهرتووكۆكهدا

نووسیویانەتەوە، بەرنامەی دیاریکراو و کۆنکرێتە بۆ " لیستی گۆڕان "، بەڵام ئەوەی کە ئەو توانا جادووییەی هەبێت، کۆمەڵێك ئاراستەی گشتی، شێوازی بیرکردنەوە، " **روانگەی بینین!!** " لە جیهانبینییەکدا یا بەواتایەکی دیکە جیهانبینییەك لەو تێکەڵەیە چێبکات، تەنیا جیهانبینییەکی هەتیمچەیی[١] لێدەردەچێت، کە بە کەم و زیادکردنی کەرەستە پێکهێنەرەکان، دواجار خواردنەکە هەر شۆربای هەتیمچە دەردەچێتەوە و هیچ کات نابێتە چێشتی بایزنجان یا کولەکە یا بەرسیلە یا نیسکێنە یا شلەبرنجی تەواو و وەها شۆربایەك هەموو کەسێك دەتوانێت ببێتە ئاشپەزی !

ئەمە بەرهەمی دەستکورتی هزری و کەمی ئایدیا و گیرخواردنە لە بازنەیەکی داخراودا. بەڵام ئەوەی کە لە ڕاستیدا نووسەران خەریکن بەرنامەیەك بۆ قوتارکردنی سەروەریی بۆرجوازی لەبەر ڕۆشنایی ئایدیۆلۆجیای ناسیونالیستیدا دادەڕێژن، بەدڵنیاییەوە زۆر گروپ و هێزی هاوئاراستە، هاوجیهانبینی و هاوشێواز دەتوانن کەڵکی لێوەربگرن و ئەمە نکۆڵی لێناکرێت.

با ئاوای دابنێن، کە دەکرێت هەتیمچەیەك لە ئاراستەی گشتی و شێوازی بیرکردنەوە و ڕوانگە دروستبکەین، ئایا دەکرێت ئاراستەی گشتی و شێواز و ڕوانگەی ناسیونالیستی، ئایینی، مارکسیستی، پێکەوە کۆبکەینەوە و دەرخواردی هەتیوانی کوردستانی بدەین، ئەگەر وەڵام ئەرێیە، دەکرێت بزانین چۆن؟

ئەگەر مەبەستیش لە ئاراستە ناسیونالیستەکان و بیرکردنەوە ناسیونالیستەکان و ڕوانگە ناسیونالیستەکان بێت، منیش دەڵێم، بەڵێ، دەکرێت هەموویان لە دەوری قیبلەکەیان واتە دەوڵەتی بۆرجوازی [لە ژێر دێوجامەی نەتەوەیی]دا کۆبکەنەوە، بەڵام کۆکردنەوەی هەموو ڕوانگە جۆراوجۆرەکان بەبێ دیاریکردن، ئەستەمە و مەگەر لە توانای جادوویەکی ئاوادا هەبێت، کە نووسەران خەریکن لە خەڵکی دەکەن !

کێشەیەک بۆئەوەی چارەسەربکرێت دەبێت سەرەتا بوو‌بێت بە کێشە، زمانێکی دۆزیبێتەوە بۆ ئەوەی خۆی لەوڕێگایەوە بناسێنێتو دواتریش لەناو جیهانبینییەکدا جێگیربوو‌بێت ل٧

ئایا لە هیچ سەردەمێکدا کێشە هەیە، کە نەبووبێتە کێشە یا کێشە نەبێت؟

من ئەمە بە مەتەڵ تێدەگەم، ئاخر کێشە، کێشەیە و بوونی بە کێشە، چ واتایەك دەبەخشێت؟ کێشە، زمان دەدۆزێتەوە یا کێشەداران زمانی دەربڕین و خستنەڕووی کێشەکە دەدۆزنەوە؟ کاتێك کێشەیەك لەئارادابێت، ئیدی ناساندنی واتە چی؟ ئەگەر مەبەستیش قسە لەسەر کردنییەتی لە پارلەماندا، ئەوا بەئاگاهاتنی خەوتووانی سەر کورسی و وەرگرانی بەخشیشەکانی پارلەمان لە کێشەیەك، بەواتای سەرهەڵدان و پێناسەی کێشەکە نییە، بەڵکو دەستنیشانگەری دەمی تەقینەوەیەتی و ئەو کات ئیدی کار لە کار ترازاوە.

لە هەر شوێنێك یا کۆمەڵێکدا کێشەیەك هەبێت، کەواتە نێوەندێکی کۆمەڵایەتی و سەرخانێکی ڕامیاری و ژێرخانێکی ئابووریی دیاریکراو هەیە، کە لە نێوەندە کۆمەڵایەتییەکەوە بزاڤێکی دژ بە باری جێگیر یا سیستەمێکی سەپاو، کە بە هۆی ناکۆکبوونی سیستەمەکە لەتەك ویست و خواستە کۆمەڵایەتییەکان، کێشمەکێش دروستدەبێت و دێتەئاراوە. کاتێکیش بزاڤێکی کۆمەڵایەتی هاتەئاراوە، ئیدی ئەوە ئەو کاتەیە، کە ئاراستە ڕامیارییە دەسەڵات-خوازەکان لەبەر ڕۆشنایی جیهانبینییەکانیاندا خۆیان بە بزاڤەکەدا هەڵدەواسن و وەك گیاکەڵە لە هێز و گەشەکردنی سروشتی خۆی دەخەن؛ وەك ئەوەی کە لیستی " نیئۆ جەلالیزم " بەناوی "گۆڕان"ەوە سوار ملی بزووتنەوەی گۆڕانخوازیی هەرێمی کوردستان بوو.

ئەگەر هەڵە ڕێزمانییەکان واز لێبهێنم، ئەوا من لە تەواوی ئەو پەرەگرافەدا تەنیا وشەڕیزکردنی بێواتا دەبینم، یا ئەوەتا دەرکی من لە ئاستی فۆرمۆڵکردنی دەستەواژەکانی نووسەراندا لاوازە و پێویستم بە ڕوونکردنەوەی زیاترە!

<u>مەترسی قوڵی دونیای دوای ڕاپەڕین لەوەدایە کە سیاسییەکانی کورد، بەتایبەت ئەو نوخبەیەی لەسەری سەرەوەی هەرەمی سیاسیدایە، کێشەکانی ئەو دونیایە نابینن و ناناسن کە خۆیان دروستیانکردووە...، زەمانێکیان نییە بۆ قسەکردن لەسەر ئەو دونیایەو دونیابینییەکیش شکنابەن قوڵیی ئەو کێشانە نیشانبدات</u> ل٨

وەها تێگەیشتنێك، ئەگەر خۆشباوەڕکردنی خەڵك نەبێت، ئەوا تێنەگەیشتنە لە ئامانج و بنۆسی هەڵپەی ڕامیاران بۆ گەیشتن بە دەسەڵات و بەشداربوون لە کایەکانی پارلەمان. ئەگەر ئەمە هەوڵێك نەبێت بۆ گێڕانەوەی خۆشباوەڕیی خەڵك بە سیستەمی نوێنەرایەتی، ئەوا دەبێت

بڵێین، هەش بەسەر ئەو ڕامیارانەی کورد، کە ئەم نووسەرانە دەکەنە ڕاوێژکاری خۆیان. من لەوە دڵنیام، چ ئامانجدارانە یا لە ڕێی خودادا بێت، نووسەران خەریکی ئاودانی گیاکەڵەی ئایدیۆلۆجیای ناسیونالیستین، ئایدیۆلۆجیایەك، کە هەردەم دەخوازێت قەوارەیەك لە بەرژەوەندی هاوبەش و یەکسان و تەبا و هاوخوێنی تاکەکانی کۆمەڵێکی هاوزمان یا هاوجوگرافیا لە خۆشباوەڕیی و دەستەمۆیی خەڵکدا چێبکات و لەوێشەوە هەر کات خەڵك نارەزاییبوو، نادادوەرییەکانی سیستەمی دەوڵەتیی و فەرمانداریی بۆ نەزانی و گەمژەیی سەرکردەکان بگێڕێتەوە و لە خولێکی هەڵبژرادن و سەرۆکایەتییەوە بۆ خولێکی دیکە خەڵك چاوەڕوان ڕابگرێت.

نووسەران، کە لە نێوەندی ڕۆشنبیرییدا وەك سەرتۆپی هوشیاریی و دانشمەندان قسە-دەکەن، کەچی لەم سەردەمەی شۆڕشی زانیارییەکاندا، هاوکات دەوێرن قسە لەوە بکەن، کە ڕامیارانی وڵاتەکەیان، کێشەکان نابینن! من نازانم لە کوێی دونیادا کێشەی بەبێ دژە-بزاڤ هەیە و لە کوێدا بزاڤی بەرهەڵستکار هەیە و سەروەران نایبینن و نایناسن؟ تۆ بڵێی سەروەرانی کوردستان لە خۆڕایی ئەو هەمووە لەشکر و پۆلیس و دەزگە سیخوڕیی و تیرۆرستانە دروست-بکەن؟ بڵێی ئەوانە پرۆژەی چاکەخوازی بن و بۆ بەگەڕخستنی بێکارانی کوردستان دروستیان-کردبن؟ سەیر لەوەدایە کەسێك خۆی بە هوشیار بزانێت و بوێرێت بڵێت ڕامیارانی کوردستان زمانێکیان بۆ قسەکردن نییە. ئەی ئەو هەمووە لە سێدارەدان و زیندانیکردن و تیرۆر و ڕاونانە چییە، مەگەر ئەوە زمانی سەروەران نییە، کە بۆیان بلوێت بەکاریدەبەن و هەر کاتێکیش بۆیان نەلوێت ڕۆشنبیرانی فریودەر لەجیاتی ئەو دەزگانە دەخەنەگەڕ؟

لە گشتی سەیرتر ئەوەیە قسە لە سەروەرانی کۆمەڵگەیەك بکەی، کە ١٨ ساڵە تەڕاتێندەکەن و جیهانی سەرمایەداری لە ناوچەکەدا بە پێشڕەوی دیمۆکراسییان دادەنێت، کەچی تۆ بێیت و بڵێت جیهانبینیان نییە! دەکرێت کۆمەڵێك چەتە و ڕێگر هەبن و هەریەکەیان بکوتێتە سەر دێهاتێك و بڵێی جیهانبینیان نییە، بەڵام فەرمانداریەکی هەرێمی، کە شایانی ئومیدی بازار-ئازاد و نئیۆلیبرالیزم بێت و بڵێی جیهانبینی نییە، ئەمەیان ئاوەز پەسەندیناکات. ئایا دەکرێت نووسەران بە ئێمە بڵێن، جیهانبینی چییە، چ جادوویەکە، کە ئێمە [خوێنەر] و سەروەرانیش نایزانین و لێی تێناگەین؟

گەمەکردنێکی ئاوا بە ئاوەز و ئارەزووەکانی تاکی کۆمەڵ، شتێکی تازە نییە، لەوەتەی دەوڵەتە

بۆرجوازییە بەناو نەتەوەییەکان پێکهاتوون و سیستەمی نوێنەرایەتی سەراپاگیربووە، وەها پاگەندەگەلێك بەردەوام لەلایەن نووسەرانی دەسەڵاتخوازەوە تەشەنەدەدرێن، گەمەیەك کە ئامانجی ڕاگرتنی ناهوشیاریی تاك و مانەوەی سەروەرە لە بەردەوامییەکی نەبڕاوەدا.

<u>سیاسییەکانی کورد لە دوای ڕاپەرینەوە، ڕێک وەک سیاسی ناو سیستمە هەرە قەیراناوییەکانی دونیا، لە باتی دەرککردن بە مەترسییەکان، سەرگەرمی ژماردنو ئەزبەرکردنو باسکردنی ئەو شتە بچووکانەن کە وەک دەسکەوتو ئینجازات دیانناسێنن.</u> ل٨

ئەم دەستەواژەیە بەو سەرئەنجامەمان دەگەیێنێت، کە نووسەران دەرکیان لە سەروەری و ڕۆڵی ڕامیاران ڕۆشننییە و لەو باوەڕەدان، کە دەسەڵاتدارانی کورد دەتوانن پێچەوانەی سیستەمە چینایەتییەکەیان، دژی بەرژەوەندی گشتیی سەرمایەداری و پێچەوانەی ئایدیۆلۆجیای ناسیونالیزم و دەسەڵاتخوازیی بجووڵێنەوە. ئیدی ئەمە کارەساتە، کە وەها چاوەڕوانییەکت هەبێت و پێتوابێت لە جیهانی سەرمایەداریدا سیستەمی بێقەیران هەیە و دەوڵەتێك یا فەرمانداریەك هەیە، کە بتوانێت خۆی لە قەیرانەکانی سیستەمەکە، لە شێوازی کارکرد و بەڕێوەبەرایەتی بازاڕئازاد و نیئۆلیبرالیزم دابڕاوبکات. ئەوان هێشتا لەوە تێنەگەیشتوون، کە دەوڵەتی ناسیونالیستی دابڕاو لە قیبلەی سەرمایداری، دیکتاتۆری وەك چاڤێز و کاسترۆ و ئەحمەدی نەژاد دروستدەکات و لە باشترین باردا فەرمانداریی بۆرجوازی پشتبەستوو بە بەرنامەڕێژی ناسیونالیی، واتە دیکتاتۆری تاکپارتی و لە بەرانبەردا فەرمانداریی بۆرجوازی پشتبەستوو بە ڕەوتی نیئۆلیبرالیزم، دەکاتە ئەوەی لە کوردستاندا هەیە. ئەوان ئەوەیان لەبیرچووە یا دەرکیناکەن، کە ئابووری ناسەربەخۆ، قەوارەی ناسەربەخۆ دەخوازێت و ئەوی واژۆیەکی خستە سەر ڕێککەوتننامەیەکی سندوقی دراوی نێودەوڵەتی و بانکی جیهانی و ئیمپریالیزمی ئەمەریکی، بێچەندوچوون **دەبێت** دەرگەی پارلەمانەکەی وەك دەرگەی [خان] بۆ ڕامیارییەکانی نیئۆلیبرالیزم ئاوەڵابێت !

لێرەدا دیسانەوە ناچارم بپرسمەوە، ئەگەر دەسەڵاتدارانی کوردستان ئەو کارانە نەکەن، ئەدی چۆن خەڵکیان پێڕادەگیردرێت و چی بکەن؛ بڵێن خەڵکینە ئێمە ستەمکاری ئێوەین، ئێمە کۆمەڵێك مشەخۆر و خوێنمژی ئێوەین و لەسەر تەختی ناهوشیاری ئێوە فەرمانداریی دەکەین؟! ئایا پەردەلادان لەسەر ئەو ڕاستییانە، ئەرکی نووسەرانی ئازادیخوازە یا دەسەڵاتداران؟

هەروەها ئەو مەترسییانە کامانەن، کە نووسەران لە ترسی ڕوودانیان مامەخەمەیی بۆ سەروەریی بۆرجوازی کورد دەکەن؟ وەك لەم پەیوەندەدا دیارە، مەبەستی نووسەران دەوڵەتانی ناوچەکە و زلهێزەکان نین، چونکە دەسەڵاتی بۆرجوازی کورد لە ناوچەکەدا برابچووك و تەواوگەری ئەو هێزانەن. ئەدی مەترسییەکانی سیستەمە قەیراناوییەکانی (چی)ن و لە کوێوە سەرهەڵدەدەن؟

<u>ئەوەی ئێمە لێرەدا دەیڵێینو دەینوسین هەوڵدانێکە بۆدەرچوون لەم بێزمانیو بێوێنەیی‌و بێجیهانبینییە</u> ل٨

ئەگەر دەستەواژەکانی پێشوو و ئەمانەی ئێستا لەیەکبدەین، تەنیا خەمخۆری ڕۆشنبیرانی وردەبۆرجوا بۆ دەسەڵاتداران دەردەکەوێت، کە لەتاو سەرهەڵدان و هێزگرتنی بزاڤە کۆمەڵایەتییە ناڕازییەکان هەراسان بوون و خەمی نەمانی نانەچەورەی سایەی دەسەڵاتدارانیان لێنیشتووە. ئەوەتا بەزمانی خۆیان دەڵێن دەسەڵاتداران و ڕامیاران لە بێزمانی قوتاردەکەین و جیهانبینییان بۆ دادەڕێژین. هەرچەندە ئەرکی یەکەمیان لەجێی خۆیدایە، بەڵام ئەرکی دووەمیان وەك پێشتر ڕۆشناییم خستەسەر، خۆخەڵەتاندنە یا فریودانی خوێنەر.

لێرەدا دەستی نووسەران کە سەرەتا وەك خەمخۆری زۆرینە و نەتەوە و تاك خۆیان دەناسێنن، دەردەکەوێت و هەموو خەم و ترسیان لەوەدا چڕدەکەنەوە، کە زۆردارانی ئێستا لە قەیران و تێکشکان ڕزگاربکەن. ئەمە ڕێك پێچەوانەوەی ئەرکی نووسەری ئازادیخوازەیە، کە پێویستە هەموو تواناییەکانی بۆ هوشیاربوونەوەی تاك و شکاندنەوەی تەرازووی هێز بەلای ئازادی و سەربەخۆیی تاککدا بخاتەگەڕ.

<u>ڕاشمان وایەوەک کۆمەڵێک ڕۆشنبیری بێلایەن کە لەسەرەتای ڕاپەڕینەوە لە سەر ئەم کێشانە دواوین، دوور لە هەر گیانێکی تاقمگەراو حیزبگەرا، ئەرکێکی ئەخلاقیو مێژوویی ئێمەو ڕۆشنبیرانی دیکەشە لە</u>

<u>پێناسەکردنی ئەم قەیرانەو لە ناونانو پشکنینیدا بەشداربین.</u> ل٨

ئەگەر لەم دەستەواژانە وردبینەوە، ئەوا بەئاسانی دەتوانین شێوەنی هەریسەکە ببینین. ڕاستە ئەوان لە پاش ڕاپەڕینەوە لە (فەرماندەیەکی سەربازیی) باشتر بەرژەوەندی گشتی بۆرجوازی کوردیان دیتووە، ئەمە نکۆلی لێناکرێت و ئەوان هەردەم خوازیاری یەکگرتنەوەی فەرماندەکانی جەنگی نێوخۆبوون، لە چۆنییەتی فەرمانداریی (فەرمانبەسەرداکراوان)دا. ئەوان هەمیشە بە

زمانی بۆرجوازی نەتەوەیی دواون و سەنگەرگرتنیشیان لەو ڕوانگە و ئامانجەوە بووە. ئەوان لەجیاتی ئاودیوکردنی کارگەکان و سەدەکان، خوازیاری دەستبەسەرداگرتنیان بوون وەك کۆڵەکەی ژێرخانی ئابووریی سیستەمی بۆرجوازی، بەڵام ئەوەی دەرکیان نەبووە یا نەبووەتە هۆی جیاوازی تێڕوانینان لەتەك ئاودیکەرانی کارخانەکان، یەك شتە، ئەویش نەبوونی دەرکی ڕۆشن بووە لە ڕۆڵی دەوڵەتە ناوچەییەکان بەگشتی لە سیستەمی سەرمایەداری یەك بلۆکدا، کە تەنیا ڕۆڵی کۆمەڵێك فەرمانبەری نالەشکرییە و ئەو کۆمەڵگەیەش، کە پاسەوانیدەکەن، تەنیا دەتوانن ساخکەرەوەی کاڵای کۆمپانییە جیهانلوشەکان و دابینکەری کەرەستەی خاو بۆ ئەو کۆمپانیانە بن. بەم جۆرە دەبینین، سەرتیپێکی ئاودیوکەری کارگەیەك یا بەنداوێك دەرکی لە دەرکی ئەم بەڕێزانە جیهانیتر بووە و زانیویەتی کە کوردستان لە سایەی نیئۆلیبرالیزم و بازار-ئازاددا دەڵاڵخانەیە نەك کۆمەڵگەی بەرهەمهێن و بڕیاردەر!

پاشان پلە و پایە بەخشێنەوە و داگیرکردنی پلە و خۆناونووسکردن بۆ ڕیزی یەکەمی دەربازکەرانی کەشتییەکەی نوح [دەسەڵاتی بۆرجوازی]، دیسانەوە هاوتای پاگەندەکانی دەسەڵاتە، کە بەخەڵك دەڵێت، کانییەکمان هەڵداوەتەوە، شەقامێکمان قیرتاوکردووە دەك منەت بتانگرێت، ئەگینا (ڕوانینی ئێمە .... و بەشدارین.....) چ جیاوازییەکی لەتەك بەشداواکردنەکەی (نەوشیروان موستەفا) و هەواڵی قیرتاوکردنی شەقام و هەڵدانەوەی لاپەڕەی شەوە ناشۆڕشگێڕییەکانی(ینک) و (پدک) و ئەوانیدیکە چییە؟

پاشان نووسەران نەك تەنیا خۆیان بە پێشڕەوی دەسەڵات دەزانن، بەڵکو خۆشیان لەوانە جیادەکەنەوە، کە بە " ڕۆشنبیر"یان ناودەبەن. ئەگینا "**<u>ئەرکێکی ئەخلاقیو مێژوویی ئێمەو ڕۆشنبیرانی دیکەشە</u>**" چی دەگەیێنێت؟ ئەگەر ئەوانیش وەك ئەوانی دیکە ڕۆشنبیرن و پایەیەکی ئاسایی ئەو ڕۆشنبیرانەی دیکە بەخۆیان دەدەن، بۆچ خۆیان جیادەکەنەوە ؟ " ڕۆشنبیران "ی دیکە کێن، بۆچ لە دەرەوەی کایەکەی ئەمانن و جیاوازییان چییە؟

بەپێچەوانەی پاگەندەی نادەستەگەربوون، کە نووسەران دەیکەن. کاتێك کە لە دەرەوەی ئەوان، " ڕۆشنبیران "ی دیکە هەبن، کەواتە ئەمانی دەستپێکەر، داخراو و دەستەگەربوون، لەبەرئەوە بەناچاری لە دەرەوەی ئەمان، ئەوان "ڕۆشنبیران" دیکە هەن یا کۆبوونەوەتەوە !

کاتێك کە " ڕۆشنبیران " لەسەر بنەمای دەستەبژێریی لە کۆمەڵدا بەرتەریان پێدەدرێت، ئایا تاکە " ڕۆشنبیر "ەکانیش وەك تاکەکانی نەتەوە و توێژ و چینەکانی دیکە، هاوبەشیی و هاوبەرژەوەندیی و هاوخەمیی و هاوئەرکیی و هاوئامانجییان لەئەستۆ هەیە؟ ئەگەر هەیە، بۆچی نووسەران خۆیان جیادەکەنەوە ؟ ئەگەر نییە، کەواتە شتێك لەیەك جیایاندەکاتەوە. ئەی ئەو شتە چییە؟ سەر بە پارتبوون؛ سەر بە چین و توێژی کۆمەڵایەتیبوون؛ هەبوونی بەرژەوەندی و تێڕوانینی جیاواز بۆ گۆڕینی دونیای نائازاد و نایەکسان و نادادوەر؟ ئەگەر یەکێك لەمانە بێت، ئەی ئەمە بەڵگەی بوونی چین و دەستە و توێژی بەرژەوەندی ناکۆك لەنێو کۆمەڵدا نییە؟ ئەگەر ئەوەیە، ئەدی پاگەندەی هاوبەرژەوەندیی نەتەوەیی لەپای چییە؟

<u>**پێشمان وایە بەشێکی هەرە گرنگی قەیرانی سیاسی لە کوردستاندا دەگەڕێتەوە بۆ ئەو چارەسەرییە نیوەناچڵانە کە لە تێگەیشتنی نیوەناچڵی کێشەکانەوە هاتوون. سیاسییەکانی کورد بە تەنیا ناتوانن قووڵیی و فراوانیی و گەورەیی قەیرانەکە ببینن، لەبەرئەوە ناشتوانن بەتەنیا چارەسەریبکەن.**</u> ل٨

ئەگەر سەرنجی ئەم بەشە بدەین، ئەوا دەبینین، کە نووسەران داوای بەشداربوون لە بڕیاردان و دەسەڵاتدا دەکەن و دەڵێن ڕامیارانی کورد تەنیا ناتوانن گرفت و کێشەکان چارەسەری یەکجارەکی بکەن. پاشان درێژە بە نارۆشنییدروستکردن لە ڕۆڵی ڕامکاراندا دەدەن و دەیانەوێت بەئاگایانبهێننەوە یا مانگرتنە خەیاڵییەکەیان پێبشکێنن.

لێرەدا ئەوە بۆ من پرسیارە؛ ئەو نووسەرانەی کە ئەم نووسەرانە مەبەستیانن، کامانەن، کە تەواوکاریی دەسەڵات دەکەن و کاریان لە کاری خودی ئەمان جیاوازترە؟ هەروەها ئەو جیاوازییە کامەیە و تاچ ڕادەیەك جیاوازییەکەیان نێوەڕۆکییە؟

بەبۆچوونی من، جیاوازییەکە تەنیا لە ڕواڵەتدایە، کە نووسەرانی فەرمیی دەسەڵات، کار بۆ خۆشباوەڕکردنی خەڵك بە دەسەڵاتدارانی (ینک) یا (ینک + پدک) دەکەن و ئەم نووسەرانەش کار بۆ هەمیشەییکردنی سەروەریی چینایەتیی (ینک) و (پدک) و نەمرکردنی سەرمایەداری دەکەن! لە کۆتایی ئەم دەربڕینەدا دێنە سەر دیاریکردنی ئەوانی دیکە، کە پێویستە لە بڕیاردان و چارەسەرکردندا ڕۆڵیان هەبێت، کە هەر دەکاتەوە خودی خۆیان و دیسانەوە شێوەنی هەریسەکەیە.

بەڵکو بۆئەوەیە بەشدارییەک بکەین لە دۆزینەوەی چارەسەری هێمنانەو دیموکراسیانە بۆ ئەو قەیرانە گەورەیەی ئەزموونی حوکمرانی لە هەرێمدا تووشیبووە. ل٩

چارەسەری هێمنانە کامەیە و مەبەست لە چییە؟ بەرداشتی من لەو شێوە گۆڕانە، کە نووسەران دەیخوازن و لە سەردەمی هەڵبژاردنەکاندا کاریان بۆ کرد و ئەم بەرنامەیان بۆ دارِشت، گۆڕانی ڕواڵەتییە لە سەرەوە و بە سۆز و بەزەیی ڕامکارانی ڕیفۆرمخواز و فیلۆسۆفانی مرۆڤدۆست، نەك گۆڕانێك کە دواجار دەبێتە گۆڕانی کۆمەڵایەتی و ڕزگاربوونی کۆمەڵگە.

ئەگەر بەکورتی ڕۆڵ و کارکردی ئەم نووسەرانە دیاریبکەین، ئەوا دەکاتە دڵنەرمکردنی دەسەڵاتداران و لە خەو ڕاچڵەکاندنیان یا هاندانی خەڵك بووە بۆ دەنگدان بە لیستێك. ئایا نووسەرانی دەسەڵاتیش کە بە فەرمی ئەوە پیشەیانە، بێجگە لەمە هیچی دیکەیان کردووە؟ گۆڕانی " دێمۆکراسییانە" کامەیە و تکایە نموونەیەکی خوازراو؟ کامە دێمۆکراسی و لەسەر دەست و کارکردی کێ ؟ ئەو دێمۆکراسییە پشت بە کامە شێواز و میکانیزم دەبەستێت، تاکو فیلتەر بۆ سەرهەڵنەدانەوە یا پەروەردەنەکردنەوە و نەبوونەوەی دزێکی دیکە دروستبکات؟

کامە چارەسەر؛ چارەسەری قەیرانێك، کە ئەزموونی فەرمانداریی لە هەرێمی کوردستاندا تووشیبووە، یا هاوخەباتی و هاوسەنگەری قوربانیانی ئەو فەرمانداریە بۆ چارەسەری گرفتەکانیان؟ نووسەران ئەوە دەرکناکەن یا خۆیان لەوە لادەدەن، کە قەیرانەکانی دەسەڵات لەو ساتەوە دەستپێدەکەن، کە جەماوەری ستەمدیدەی ژێردەست بەئاگادێت و لە تێکۆشان و بەرەنگاری ڕۆژانەدا هوشیاردەبێتەوە ! ئەگینا دەسەڵاتی بۆرجوازی کورد لەچاو سەرەتای دامەزراندن و جێکەوتەبوونی، تۆکمەتر و دێمۆکراسیترە [مەبەست دێمۆکراسییەکە کە نووسەران دەیخوازن، دێمۆکراسی نوێنەرایەتی]! بۆ نموونە لە سەرەتای ڕاپەڕیندا ژنیان بە بەرنامە و دەستەی تێرۆریستیی خۆیان ڕەشەکوژیدەکرد، بەڵام ئێستا بە باوك و برا و سەرۆکهۆز و ئیمامی ئایینی، لە ئایاری ١٩٩٢دا بەناوبژی و فشاری ئەمەریکا ملیان بە فیفتی فیفتی یەکدی دا و دەنگی ئەوانی دیکەیان دزی، لە ئێستادا مل بە چوونی ئۆپۆزسیۆن دەدەن و دەسەڵاتیان پێدەبەخشن و بواری خۆکاندیدکردنی کەسانی ئاساییش بۆ پلەی سەرۆکایەتی [خوایەتی] هەرێم دەدەن، لە ساڵی ١٩٩٣دا (نەزیر عومەر- ئارام)یان بە پەرمێز سوتاند و لە دەرەوەی شارۆچکەی (سمێل) فرێیاندا، لە ئێستادا گولە بە ناودەمی ڕەخنەگرانیانەوە دەنێن و لە موسڵ فرێیاندەدەن.

ئایا دەسەڵاتێکی ئاوا، قەیرانی فەرمانداریی زیاتر یا کەمتر دەبێت؟ بەڵام ئەوەی کە نووسەران ناویدەنێن " **<u>قەیرانە گەورەیەی ئەزموونی حوکمڕانی</u>** "، لە ساڵیادی (٢٠٠٦)ی کیمیابارانداا لە سەرکوتی ڕاپەڕینەوەی خەڵکی هەڵەبجەدا بە " **<u>قەیرانی مۆراڵی</u>** " ناویاندەبرد، قەیرانی پاگەندەی فرپودەرانەیە و خودی نووسەرانیش ئەوەتا خەریکی پەروپینەکردنی ئەوەن، کە جارێکی دیکە جەماوەری ناڕازی بەلایەکی دیکەدا بەرن و ناکۆکییەکان و ستەمەکان و هەڵاواردنەکان، نادادوەرییەکانی بۆرجوازی بۆ ئەم سەرتیپی نەخوێنەدوار و ئەو ئەندماپارلەمانی ناپسپۆڕ دەگێڕنەوە. ئەوان دەیانەوێت ئەوە بشارنەوە، کە هەر قەیرانێکی ڕامیاریی و ئابووریی و سەربازیی سیستەمە جیهانییەکە خۆبەخۆ بەگوێرەی ڕێوشوێن و کارایی دەسەڵاتە ناوچەییەکان بەسەر فەرمانداریەکانیاندا دەشکێتەوە، ئیدی ئەو فەرماندارانە فیلۆسۆف بن یا چەتە و ڕێگر !

<u>تەنیا دووبارەکردنەوە یاخود تۆمارکردنی هەڵویستی مێژوویی نییە لە ساتەوەختێکی قەیراناویدا، بەڵکو بەشداریکردنە لە بینینو یارمەتیدانی یەکدی لە تێگەیشتنی ڕاستییەکان؛ هەوڵە بۆ گێرانەوەی ڕێز بۆ دەوری ڕۆشنبیر وەک بینەر، وەک ناونەر، وەک بکەرێکی ڕاستەخۆو بەشدار لە دروستکردنی هوشیاری گشتیدا، وەک بکەرێکی ناڕاستەخۆش لە دیاریکردنی چارەنوسی وڵاتەکەیدا</u> ل٩

دیسانەوە شیوەنی هەریسەکە دێتەوە پێشەوەی شانۆ و پەردە لەسەر ئەوە لادەدات، کە نووسەران خوازیاری چین! باشە ئەوە زانیمان "**<u>ڕۆشنبیری بینەر</u>**" چییە، ئەی دەکرێت بزانین، "**<u>ڕۆشنبیرانی ناونەر</u>**" چییە؟ لێرەدا تەنیا یەك ئەگەر هەیە بۆ واتابەخشین: ناونانی کێشە و گرفت و قەیرانەکان بەو جۆرەی کە لە بەرژەوەندی ڕۆشنبیران و خودی دەسەڵاتدایە، کە دەکاتەوە سەرنجلادانی خەڵك لە دیتنی کەتواری شتەکاندا. پاشان دەکرێت لە "**<u>دروستکردنی هوشیاری</u>**" تێبگەیێنرێین؟ مەگەر هوشیاری کەرەستە و ئامێرە تا دروستبکرێت؟

ئاساییە کە دەستەبژێر وەها لە هوشیاری بدوێت، چونکە خودی خۆدەستەچنکردن لەنێو خەڵکدا و خۆدەستەکردن لەم پارت و لەو باندا، لەسەر ئەو بنەما لێڵ و نامرۆییە وەستاوە. هوشیاری نە پۆشاکە تا دەسەڵات لای"ڕۆشنبیران" بە دووریی بدات، نە کەرەستەیە تا لە دەرەوەی خۆمان بەرهەمهێنرێت. هوشیاری بەرهەمی کار و چالاکی خودی مرۆڤە (تاکە) لە ژیانی ڕۆژانە و کارایی ڕووداوەکان و ڕووبەڕووبوونەوەیان لەلایەن تاکەوە بەگوێرەی پێداویستی و هەوڵی مانەوە. چونکە هیچ "ڕۆشنبیر" و ڕامیارێك تا ئێستا نەیتوانیوە پێش ڕووداو بکەوێت و لە بارەیەوە

هوشیاریمان پێبدات، بەڵكو هەموو پێشبینییەك بە ئەزموونی چەند بارەوەبوو پشتئەستووره و بەس. لەبەرئەوە هوشیاری مرۆڤ لە دەرەوەی خودی مرۆڤەوە نییە و پێویستی بە هیچ پەیامهێنەرێك نییە. وەها تێڕوانینێك بۆ هوشیاری لە خۆڵەپۆتەی ئایدیالیزمدا چینەدەكات، كە دروستبوون و ڕێنوێنیی مرۆڤ، بۆ پێش مادە كەوتنی هوشیاری [واتە خودا] دەگێڕێتەوە و نوێنەرانی هوشیاری "ڕۆشنبیران" لەسەر زەوی هەمان پلەوپایە بە خۆیان دەدەن. بەڵام هەم ئەزموونی مرۆڤ و هەم تاقیكاریی لەسەر زۆرێك لە ئاژەڵە خزمەنزیكەكانی مرۆڤ، ئەوەی نیشانداوە، كە هوشیاری بەرهەمی تاقیكردنەوە و وانەوەرگرتنە لە ئەزموونە تێپەڕێنراوەكان. هەروەك چۆن منداڵێك بەر لە سووتان ناتوانێت لە واتای ئازاری سووتان تێبگات، هەر ئاواش نووسەران لە ١٨ ساڵی ڕابوردوودا بەبێ تێپەڕكردنی ١٨ ساڵ ئەزموون، نەیاندەتوانی وەها مانیفێستێك بۆ ڕزگاركردنی بۆرجوازی كورد لە قەیران، بەرهەمبهێنن !

<u>**ئەوەی ئێمە لێرەدا دەیخەینە ڕوو پرۆگرامی سیاسی نییە، چونكە ئێمە نەحیزبینو نە سیاسەت دەكەین، بەڵكو ئەوەی ئێمە دەیكەین پێداگرتنەوەیە لەسەر ئەو ڕۆڵە ئەخلاقیو فیكرییەی كە پێمانوایە دەبێت ڕۆشنبیرانی كورد هەیانبێت،**</u> ... ل٩

ڕاستە نووسەران لە پارتییەكدا نین یا بەئاشكرا لە پارتییەكدا نین، بەڵام بەدڵنیاییەوە خەریكی ڕامیاریكردنن. ڕامیارییكردن وەك كاری ئەندامپارتییەك نا، بەڵكو ڕامیارییكردن بەواتای لێزانانە كایەكردن بۆ گۆڕینی ڕێوشوێنی ڕامیاریی و ئابووریی و كۆمەڵایەتیی كەسێك یا دەستەبژێرێك. هەروەها مرۆڤی سەروخوارخوازی ناڕامیار بوونی نییە، تەنانەت ئەوانەش كە لە كۆمەڵ و كاروبارەكانی گۆشەگیرییدەكەن. مرۆڤی دەسەڵاتخواز، بەرتەییخواز، سەروەرییخواز و دەستەگەر لە كۆمەڵدا بوونەوەرێكی ڕامیارە، یا لە بازنەی ڕامیاریی كەسانی دیكەدا سەرگەردان دەسوورێتەوە یا بەخۆی خەریكی تێكشكاندنی بازنە ڕامیارییە جێگیرەكانە.

ئەو سوێندخواردنە ناپێویست و نابەجێییە بۆ بڕواپێهێنانی خوێنەر، بەوەی كە ڕامیارییناكەن و بەرنامەكەیان ڕامیاریی نییە، خوێنەر بە گێلزانینە، چۆن دەكرێت مانیفێستی ڕیفۆرمی ڕامیاریی پێشنیاربكەیت و ڕامیارنەبیت و خەریكی ڕامیارییكردن نەبیت؟ ئەمە سەلمێنەری بۆچوونەكەی منە، كە نووسەران وەك سەرانی بۆرجوازییان خەریكی ڕامكردنن. ئینجا لەسەر ئەو بنەمایەش ئەوەی بیر لە چارەسەری ڕیشەیی كێشە و گرفتەكان بكاتەوە، هیچ كات دەسەڵاتی بۆ گرنگ نییە

و ئەوی خەمی ڕزگارکردنی کەشتی تێکشکاوی دەسەڵات بێت و داوای بەشداریکردنی دەسەڵات بکات و پێناسەی فریادڕەسی بۆ خۆی دیاریبکات، خەریکی ڕامکردنی خەڵکە بۆ سەروەری چینێك، ڕامیارییکردن شتێکی زۆر سەیر و سەمەرە نییە.

ئایا دەکرێت نووسەران بۆمان دیاریبکەن؛ کامەیە ئەو مۆڕاڵ و هزرە، کە لای نووسەران پێویستە پێوەری ڕۆڵی "ڕۆشنبیران"ی هەتیمچەکەی کوردایەتی بێت؟ ئایا لەو باوەڕەدان کە کەسی بێمۆڕاڵ و کەسی بێهزر لە کۆمەڵدا پەیدادەبێت؟ بەواتایەکی دییکە لەو باوەڕەدان کە نووسەرانی پارتەکان بێمۆڕاڵ و بێهزرن؟ بە چ ئاوەزپەسەندی و لۆجیك و پێوەرێك؟

کەسی بێمۆڕاڵ تەنیا دەتوانێت مردوویەك بێت، لەوێدا کە بە مردن، کۆتایی بە کردار دێت، چونکە مۆڕاڵ لە بوون و کرداردا دەتوانێت بەرجەستەبێت. هەر بەگوێرەی ئەوەی کە مرۆڤ خاوەنی هزر و ئایدیلۆجیا و ڕێوشوێنی کۆمەڵایەتیی جیاوازە، هەر ئاواش خاوەنی مۆڕاڵی جیاوازە، بەڵام هیچ کات بێمۆڕاڵ نییە و بەجۆرێك لە جۆرەکان پەیڕەوگەری هزر و مۆڕاڵێکە و مۆڕاڵی جێکەوتووش لە کۆمەڵی چینایەتیدا، هەر مۆڕاڵی چینی سەروەرە، چونکە مۆڕاڵ لە چەمکە چینایەتییەکان بەدەرنییە و وەك هەر دیاردەیەکی دیکەی کۆمەڵایەتیی، پابەند و ڕەنگدانەوەی ئاستی پەیوەندییە مرۆییەکانە. ئەوی مۆڕاڵی جێکەوتە بەکردەوە ڕەتبکاتەوە، هاوکات خەریکی جێخستنی مۆڕاڵێکی دیکە، ئەوی خوازیاری مۆڕاڵی مرۆڤدۆستانە بێت، بێجگە لە دژایەتی مۆڕاڵی کۆنەپەرستانەی باوی سەروەران، ڕێگەیەکی دیکەی بۆ نامێنێتەوە !

<u>**کۆمەڵگای کوردی ئەمرۆ بە تونێلێکی تاریکدا دەروات کە هەڵەی ژمارەیەکی زۆر کەم لە خەڵک دروستیانکردوە، کە گوێ پێنادەنو کورتبینی کۆمەڵێک سیاسی خوڵقاندوویەتی**</u> ل٩

ئەوەی لەم ڕۆژگارەدا کۆمەڵی کوردستان بەدەستییەوە دەناڵێنێت، لەوە بەدەرنییە، کە کۆمەڵگەکانی ئەرجەنتین و ئەفریکای باشوور و تایلەند و کیرگستان و ..تد گیرۆدەی بوون و سەرچاوەکەشی بۆ سیستەمەکە چینایەتییە جیهانییەکەی دەسەڵاتداریی بۆرجوازی دەگەڕێتەوە. تەنیا چارەسەریش بۆ پاراستنی دەسەڵات و قوتارکردنی لە قەیرانەکانی ئەوەیە، لەو شوێنانەی [کوردستان بە نموونە] کە بزاڤە کۆمەڵایەتییەکان ڕێکخراونین، کوشتوبڕ و تیرۆر بەگەڕبخرێت و لەو شوێنانەی [ئەوروپا بە نموونە] کە تاك تاڕادەیەك لە ڕۆڵی ڕامیاران و سیستەمە جیهانییەکە

هوشیاربووەتەوە و دێوجامەی نەتەوەگەرایی و ئایین کرپاری کەمە، کارمەند و شالیارەکان وەلابنرێن و کەسانی دیکە شوێنیان بگرنەوە، هەر ئەو کایەی کە نووسەران دەخوازن ڕۆڵی پێخەمبەربوونی بگێڕن !

ئەگەر ئاوا نییە، ئەدی جیاوازی نێوان گەندەڵی فەرمانداریی هەرێم و فەرمانداریی بریتانیا لە چیدایە؟ ئەگەر ئاوا نییە، بۆ پاش هەزاران ساڵ دەسەڵاتی چینایەتیی و چەند سەدە سیستمی پارلەمانی نوێنەرایەتی، هێشتاکە پارلەمانێکی ناگەندەڵ و دەسەڵاتێکی ناگەندەڵ و پارتییەکی ناگەندەڵ و سەرۆکێکی ناگەندەڵ و دیمۆکراسییەکی نوێنەرایەتیی ناگەندەڵ و "ڕۆشنبیر"ی ناگەندەڵ و ژورناڵ و میدیایەکی ناگەندەڵ سەریهەڵنەداوە؟

بەبۆچوونی من، پاش ئەم هەموو ئەزموونە لە دووبارەبوونەوەی بەدبەختییەکان، مەگەر فیلۆسۆفانی جادووگەری کوردستان، بتوانن لە چاندنی دڕکوداڵی دیمۆکراسیی سەروەران، گەنم و گەنمەشامی بۆ ژێروەران بەرهەمبهێنن !

تاوانبارکردنی کۆمەڵێك بۆ پاراستنی گشتیی سیستەمەکە، لاساییکردنەوەی نموونە سواوەکانی ئۆروپایە؛ میدیای ئاڵمانی هەرچی وێنەی ناشیرین و سێکسیستی هەبوو بۆ (ئەنجێلا مێرکل) سەرۆکشالیارانی ئەو وڵاتە لەپێش خۆکاندیدکردنیدا دروستیکرد و تەنانەت پۆشاکی سێکسفرۆشیان کردەبەر، کێچێك نەبووە میوانی دەسەڵات. بەڵام کاتێك سەرۆککۆماری ئەو وڵاتە لە سادەییەوە، ڕاستگۆیانە ددان بە هۆی ئامادەبوون و ڕۆڵی سوپای ئاڵمانیا لە ئەفگانستان دەنێت، کە دەیان ساڵە لە یاسای بنەڕەتی ئەو وڵاتەدا داڕێژراوە و بەفەرمی ناسراوە، ناڕاستەوخۆ ناچار بە دەستکێشانەوەی بە ڕواڵەت خۆویستانە دەکرێت. یا کاتێك خۆپیشاندانێك دژی بەشداری لە جەنگی کۆسۆڤۆ و ئەفگانستان و عیراق دەکرێت، چالاکانی خۆپیشاندانەکان بۆ چەند ساڵ لە زیندان دەمێننەوە! ئایا نووسەران، خەریکی دروستکردنی ئەو خۆشباوەڕییە نین، کە تاکە دەسەڵاتدارەکان بە گەندەڵی تاوانباربکرێن و سیستەمەکە، کە بەخۆی سەرچاوەی گەندەڵییە، پارێزراوبێت؟

"ڕۆشنبیر"، ئەی تاریکبیر کێیە؟ ئایا هەموو (تاریکبیرێك) ناتوانێت و ناکرێت خۆی بە (ڕۆشنبیر) بزانێت و بەرانبەرەکەی بە تاریکبیریی تاوانباربکات، بەواتایەکی دیکە ناکرێت هەموو کەسێك، کە

پاگەندەی (ڕۆشنبیریی) دەکات، لای بەرانبەرەکەی (تاریکبیر) بێت؟ کەواتە ناتوانرێت لەسەر کێشی خوێندەوار و نەخوێندەوار، هەندێك خۆیان بکەنە "ڕۆشنبیر" و هەرچی لە دەرەوەی خۆیان مایەوە، بیکەنە تاریکبیر. دەکرێت، ئەوەی کە بۆ من ڕۆشنبیریی بێت، بۆ کەسانی دیکەپێچەوانەکەی بێت [واتە تاریکبیری]. بەم جۆرە ویست و حەزی ئێمە ناتوانێت پێوەری ڕۆشنبیریی بێت، بەڵکو ئەگەر بڕیاربێت، ڕۆشنبیری، ماك و تایبەتمەندی کەسانێك بێت، کە دەیانەێت مرۆڤایەتی بەرەو هەرچی زیاتر ئازادی و یەکسانی و دادپەروەری و سەربەستی تاك هەنگاوبنێت، ئەوا هەموو دەسەڵاتخوازێك چ سەرۆکێك بێت یا فیلۆسۆفێك دەچێتە خانەی تاریکبینی و کۆنەپارێزی و کۆنەپەرستییەوە!

(نووسەری) چییە و (نووسەر) کێیە؟ نووسەری ئەرکێکی ویژدانییە، کە باوەڕێك هاندەرییەتی. کاتێك کە نووسەری دەبێتە پیشەی مووچە بەدەستهێنان، ئیدی جیاوازی پۆلیس و نووسەر نامێنێت؛ پۆلیس بە چەك و کوتەك نارازییان سەرکوتدەکات، نووسەریش بە پێنووس و دەستەواژەکانی نارازییان فریودەدات و هەردووکیان دەبنە پارێزەری یەك سیستەم و یەك دەسەڵات؛ دەسەڵاتی چینایەتیی مشەخۆران و چەوسێنەران، کە بۆ مانەوەی خۆی هەموو شتێك بەکرێدەگرێت، نەك تەنیا نووسەران و فیلۆسۆفان، بەڵکو جادووگەر و فاڵچییەکانیش دەتوانن ئەو ڕۆشنبیرییە بڵاو بکەنەوە، کە هەندێك داوای دەستەبژێریی بۆ دەکەن!

<u>**یەکەم: داکۆکیکردن لە مافەکانی ئینسانی کوردو هەوڵدان بۆ گۆڕانی وێنەکان**</u>

<u>**١- ئەزموونی سیاسی کوردی لە ئەزموونی شۆڕشگێرانەوە بۆ ئەزموونی گەندەڵکاران ل.**</u> ١١

کامە شۆڕشگێڕیی، شۆڕشگێڕیی لای نووسەران چ واتایەك دەبەخشێت؟ ئەی مافەکانی مرۆڤە ناکوردەکانی هەرێم چی؟ ئایا ئەمە ناسیونالیزمێکی پەلهاویشتوو بۆ شۆڤێنیزم نییە؟

وەك دەزانین کۆمەڵی کۆمەڵگەی کوردستان (هەرێم) لە کۆمەڵێك پێکهاتەی نەتەوەیی و ئایینی جیاواز پێکهاتووە و هەژمارێکی ناکورد دەگرێتە خۆی و پێشتر و لە ئێستا و سبەینێشدا هەزاران و ملیۆنان کەس چ بۆ کارکردن و ژیان چ بۆ گەشتوگوزار و پرۆژەی دیکە ڕوو لەم دەڤەرە دەنێن، ئایا ئەوانە مافی خوارتر لە کوردانیان دەبێت؟ کاتێك نووسەران قسە لەسەر "ماف" دەکەن، زۆر

به دیایکراوی باس لە مافە مرۆییەکان (مافە بنەڕەتییەکان، مافە گشتی و هاوبەشەکانی مرۆڤ) دەکەن، نەك لە مافە نەتەوەییەکان. ئیدی لێرەدا هیچ بوارێك بۆ پاساو و خۆدەرکێشان لەژێر ساباتی ناسیونالیزم وەك ئایدیۆلۆجیای دەوڵەت نامێنێتەوە. لێرەدا زۆر بە زاقی ناسیونالیزمی پەلهاویشتوو بۆ شۆڤێنیزم و هەڵاواردنی مرۆڤە ناکوردەکانی کۆمەڵی کوردستان یا هەرێم لە مافە بنەڕەتییەکان، خۆی نێشاندەدا و لەتەك دەسەڵاتدا چاوشارکێ -دەکات. ئەوەی لە عیراق، بەتایبەت لە هەرێمدا ژیابێت، باش ئەوە دەزانێت، کە لە سایەی دەوڵەتی بۆرجوازی عیراقیی پشتبەستوو بەناسیونالیزمی عەرەبی پەلهاویشتوو بەرەو شۆڤێنیزم، تەنیا تاکی کوردان لە مافە بنەڕەتیی و نەتەوەیی و کولتووریەکانیان بێبەشنەبوون، بەڵکو تورکمان و کلدانی و ئاشووریەکانیش بە هەمان شێوە بێبەشبوون و ئەو کەمەنەتەوانە کەوتوونەتە سنووری جوگرافی هەرێمی کوردستانەوە، کە نووسەران دەخوازن لەو چوارچێوەدا مافی مرۆیی کورد داکۆکی لێبکرێت! پرسیار ئەوەیە، بڕیارە لە بەرانبەر کێ و کامە دەسەڵاتدا داکۆکی لێبکرێت، مەگەر لەو سنوورەدا خودی بۆرجوازی کورد سەروەر نییە، کە دەسەڵاتدارە؟

ئایا ئەمە بۆ خۆی بەڵگەی ئەوە نییە، کە دەسەڵات هەر شوناسێکی هەبێت و هەر پۆشاکێکی بەبەردا بکرێت، هێشتا هەر چەوسێنەری ئەو تاکانە دەمێنێتەوە، کە پاگەندەی نوێنەرایەتیان دەکات؟ ئەگەر دەسەڵات و دەوڵەتی نەتەوەیی، دەسەڵات و ویستی هەموو تاکە پێکهێنەرەکانی نەتەوە بن، ئیدی داواکردنی مافی مرۆیی بۆ تاکەکانی ئەو نەتەوەیە لە کێ و لەپێناو چی؟ یا ئەوەتا داواکەی نووسەران نابەجێیە یا ئەوەتا دەوڵەت و دەسەڵاتی نەتەوەیی دێوجامەیەکە بۆ فریودانی ئەو تاکانەی کە نووسەران بەرواڵەت داوای مافی مرۆییان بۆ دەکەن؟ ئەگەر ئەو دوو ئەگەرەش نەبن، ئەوا تەنیا یەك ئەگەر دەمێنێتەوە، کە ڕووی ڕاستەقینەی مافی مرۆڤە لای ناسیونالیستەکان، کە ئەویش خواستی دەوڵەت و دەسەڵاتی کەمایەتی بۆرجواکانە لەژێر پەردەی مافی نەتەوەیی و مافی مرۆیی تاکەکانی ئەو نەتەوەیە !

با بە جۆرێکی دیکە لەم شتە بڕوانین، ئەگەر کەسێك یا گروپێك لە ١٩٢٠-١٩٥٨ بانگەوازێکی لەو جۆرەی هەبووایە و تەنیا خوازیاری داکۆکیکردن بوویێت لە مافی مرۆیی عەرەب لە عیراقدا و کورد و تورکمان و کلدان و ئاشووریەکانی فەرامۆشکردبێت، لە ئێستادا چۆنی دەبینین؟ ئایا ئەوە هیچ جیاوازییەکی لەتەك بانگەوازەکەی نووسەران هەیە؟

کامە ئەزموونی شۆڕشگێڕانە؟ بە کامە پێناسە و پێوەر ئەزموونی بەرهەڵستکاری چەکدارانەی بۆرجوازی کورد دەچێتە خانەی شۆڕشگێڕییەوە، کە ئاوا ئەم نووسەرانە هیچ گومانێکیان لەو شۆڕشگرپیە نییە؟

لای هەمووان ئاشکرایە، کە بوونی واژەگەلی جیاوازی وەك هەڵچوون، ڕاپەڕین، کودەتا، شۆڕش بۆ بوونی جیاوازی ئامانج و ستراتیجێك، کە ئەو چەمکانە هەڵگری دەبن، دەگەڕێتەوە. تا ئەوەندەی دەگەڕێتەوە سەر شۆڕش، بەواتای ڕەتکردنەوەی بارودۆخ یا سیستەمی ڕامیاریی و ئابووریی و کارگێڕیی چ بە گۆڕینی درێژماوەیی چ بە لەنێوبردنی دەستوبردی دێت.

پێش ئەوەی بچمە سەر ئەو بەراوردە، باشتروایە سەرنجی بزاڤی چەکدارانەی ناسیونالیزمی کورد بدەین، کە بەداخەوە زۆرێکمان لەو پێناوەدا قوربانیمانداوە و زۆرێك لە هاوەڵان و هاوڕێ و ئازیزانمان لەو پێناوەدا لەدەستداون.

وەك دۆکومێنتەکانی کەس و دەوڵەتە دەسەندکار و هاریکارەکانی بزاڤی ناسیونالیستی کورد نیشانیدەدەن، بزاڤی چەکداری هەر لە سەرەتاوە خۆرسك نەبووە و لە پای پرسی ستەمی نەتەوایەتی نەهاتووەتە بوون. ئەمە بێجگە لەوەی کە ناسیونالیزم وەك ئایدیۆلۆجیای سەراپاگیر یا گشتخوازی بۆرجوازی هیچ پەیوەندی بە ستەمی نەتەوەیی و ڕزگاربوون لەدەست داگیرکەر و ئیمپریالیزم نییە. بۆ دەرکەوتنی ئەمە، تەنیا ئەوە بەسە کە سەرنجی هودنە و گفتوگۆ و سازشەکان لەتەك ڕژێمە نەیارەکان و بەستنی هاوپەیمانی لەتەکیان و جەنگە نێوخۆییەکان لەسەر قۆرخکردنی ناوچەکان و هاوسەنگەریی و بەرلەشکریی و سیخوریی بۆ داگیرکەرانی بەشەکانی دیکەی کوردستان و نەیارانی کاتی ڕژێمی داگیرکەری ئەم بەشەی هەرێم بدەین، باشترین بەڵگەی جیایی و دووری ئامانجی تاکی ڕزگاریخوازی ئێتنییەکە، کە زۆربەی کات کرێکاران و جوتیاران زۆرینەی سوتەمەنی بزاڤەکان پێکدەهێنن، لەتەك ئامانجی دەستەبژێری ڕامکار و ڕۆشنبیری دەسەڵاتخواز، کە هەردەم بەبێ زیان و دەردیسەری لە نەهامەتییەکانی جەنگی ڕزگاریدا هاتووەتەدەر. بزاڤی چەکداری ناسیونالیزمی کورد بەشی باشوور لە ١٩٦١- ١٩٧٥ بەڵگەنەویستە کە دەستکرد و دنەدراوی ساواك و ئیسرائیل بووە و زۆربەمان هێشتا نێو و ڕوخساری ساواکییەکانمان بە پۆشاکی کوردییەوە لە هۆشدا ماوە و قوربانییەکانیش بوونەتە سووتەمەنی ئامانجی ئەو دەوڵەتانە. کاتێکیش کە بەرژەوەندییان لە دنەدانی کوردان نەما و ئامانجەکانیان

بەدەستهاتن، ئەو بزاڤە گەورەیان وەك چەپكەگولێك لەسەر مێزی ڕێكەوتنی بەرژەوەندییەكانیان لە ریكەوتنی ١٩٧٥ی (جەزائیر)دا دانا.

خولی دووەمی بزاڤی چەكداری ناسیونالیزمی كورد بەشی باشوور (نیئۆجەلالیزم)، وەك بەڵگەنامەكان نیشانیدەدەن و تاڵەبانی خۆی ددانیپێداناوە، "لەبەر خاتری برا بەعسییە دەسەڵاتدارەكانی سوریە، هەڵیانگیرساندووە" و لەولاشەوە بۆ داگیركردنەوەی مەیدانەكە، هێنانەوەی نەیارەكانیان (قیادە موەقەتە) لەلایەن دەوڵەتی ئێرانەوە دێتەپێشەوە، كە سەرەكیترین ئەركیان، سەركوتی ئازادیخوازان و ڕزگاریخوازانی خۆرهەڵاتی كوردستان بوو.

بەكورتی ڕۆڵ و ئامانجی بزاڤە چەكدارییەكان، لەباربردن و قۆستنەوەی ناڕەزایەتی تاكی ستەملێكراوی كورد بووە لەلایەن سەرۆكهۆز و وردەبۆرجوازییەوە لەپێناو هێنانەدی ئامانج و بەرژەوەندییە هاوبەشەكانی دەوڵەتانی ناوچەكە و دەسەڵاتخوازانی بۆرجوازی كورد بووە و ناڕاستەوخۆش دابینكردنی بەرژەوەندییەكانی ئیمپریالیزم و دەوڵەتەكانی ناوچەكە.

تا ئەوەندەی دەگەڕێتەوە سەر هەڵچوونە بەراییەكانی كورد، بەهەمان شێوە ناڕایەتی جوتیار و زەحمەتكێشی كورد لەلایەن دەرەبەگ و شێخ و مەلاوە بۆ جێگرتنەوەی ستەمكار قۆستراوەتەوە.

لێرەدا لە نووسەران دەپرسم، كامە شۆڕشگێڕی؟ نەك تەنیا لە بزاڤی نەتەوەیی كورددا، بەڵكو لە سەرتاسەری دونیادا یەك نموونە لە شۆڕشگێڕی دەسەڵاتخوازان بخەنە بەردەست. ڕاستە تاكی كرێكار و زەحمەتكێشی كورد بە مەبەستی ئازادی و ڕزگاری و سەربەخۆیی گیانی خۆی فیداكردووە، بەڵام هیچ كات بەو ئاراستە تێكۆشانییان نەڕۆیشتووە و دواجاریش ئەگەر ڕاپەڕینی خودی جەماوەری خەڵك نەبووایە، ئەو پارتانەی كە نووسەران شوناسنامەی شۆڕشگێڕیی لە بەرۆكیان دەدەن، ئێشتاش هەر پەنابەری ئەودیو سنوورەكان دەبوون !

كامە شۆڕشگێڕی، بێجگە لە دژەخونی لە خەڵك و بەقوربانیدانی خەڵك بۆ ئامانجی هاوبەشیان لەتەك ڕژێمەكانی ئێران و توركیە و سوریە و عیراق؟ كامە شۆڕشگێڕی بێجگە لە سەركوتی ئۆپۆزسیۆنی ڕژێمەكانی ئێران و توركیە و سوریە و فرۆشتنی هەڵەبجە و هۆرامان، بەكامە پێوەر

ئەو پارتانە کردەوەیەکی شۆڕشگێڕانەیان لێوەشاتەوە، تاکو ئێستاکە شایانی ئەفسوس و ئاخهەڵکێشان بێت؟

مافی ڕامیاریی تاکی کورد یا مافی دەسەڵاتداریی بۆرجوازی کورد؟ لێرەدا مەبەستی نووسەران لە مافی ڕامیاریی کورد، ئازادی چالاکی بۆ تاك و گروپ و چین و توێژە بندەستە کۆمەڵایەتییەکان نییە، بەڵکو مافی سەروەریی ڕامیاریی و دەسەڵاتییە، کە نوێنەرانی بۆرجوازی کورد لە تێکشکانی ڕاپەڕینی ئازاری ١٩٩١دا توانییان بۆخۆیان قۆرخیبکەن، واتە سەپاندنی ویستی کەمایەتییەکی هەلپەرستی کورد بە سەر زۆرینەی جەماوەری ڕاپەڕیوی کورد و (ناکورد)دا. هەر ئەو مافە، کە هەردەم ئامانجی وردەبۆرجوازی یا ڕۆشنبیرانی ناسیونالیستی کوردبووە و لە بەرانبەر ئامانجی زۆرینەدا، کە ئازادی و یەکسانی و دادپەروەری کۆمەڵایەتی بووە و هەنووکەش وەك سەردەمی پێش ڕاپەڕین، تاکی کورد وێڵی ئەو ڕێگەیە، کە بەو ئامانجانەی دەگەیێنێت. هەوێنی خۆپیشاندان و ڕاپەڕینەوەکانی پاش ڕاپەرین، هەر ئەم ئامانجە سەرەکییانەی تاکی کوردن، وەك هەر مرۆڤێکی چەوساوە لەم سەر تا ئەو سەری دونیادا.

بەڵام ئەوەی لێرەدا، کە خەمی نووسەرانە، میکیاجکردنەوەی نێوەڕۆکی وێنە ناشیرینە ئاشکرابووەکانی دەسەڵاتی بۆرجوازی کوردە، بە ڕەنگ و ڕوخساری مافە خوازراوەکانی تاکی کورد. ئەم هەوڵە دەیەوێت، بۆ ماوەیەکی دوورودرێژتر خەڵك لە خۆشباوەڕی و چاوەڕوانیدا بهێڵێتەوە و بە پۆشینی بەرگێکی دیکە بەباڵای دێوەزمەی بۆرجوازی کورددا، هەر وەك چۆن پاش ئاشبەتاڵی ١٩٧٥، نیئۆجەلالیزم لە بەرگی کۆمەڵەی ڕەنجدەران و سۆشیالیستییدا، وەك مۆدێلی ئەو سەردەمە بەباڵای جەلالیزمی ١٩٩٦دا پۆشی. ئەمە تەواوکەری هەوڵە مەیدانییەکانی باڵە جیاواز و پێشبرکێکەرەکانە بۆ بەدەسەڵاتگەیشتن.

جارێکی دیکە لە نووسەران دەپرسم؛ ئەگەر گوتاری هاوبەشیی نەتەوەیی و نیشتمانی دروست و کەتوارییە، چۆن دەکرێت کوردێکی باکوور، خۆرهەڵات و خۆرئاوای کوردستان لە ماڵی (نیشتمانی) خۆیاندا پەنابەر و میوان بن؟ چۆن دەکرێت قۆڵبەستبکرێن و وەك چەپکەگوڵ لەسەر مێزی (ئیتلاعات)ی ئێران، (میت)ی تورکیە و (استخبارات)ی سوریە دابنرێن؟ دەکرێت بزانین، بەتەمان کەتواری وێنە ڕاستەقینەکانی دەسەڵاتی بۆرجوازی کورد، چۆن بگۆڕن و چۆن ئارایشیاندەکەن، لە کاتێکدا کە مافی یەکسان بە تاکی هاونەتەوەی خۆتان ڕەوانابینن و تاکە

ڕۆژێك و بۆ یەك جاریش دژ بە سەركوت و تێرۆر و فرۆشتنیان و ئاودیوكردنەوەیان نەهاتوونەتە قسە و پرسیارتان لە هۆكاری " بانێكە و دوو هەوای " نەتەوایەتی و مافی تاكەكانی نەتەوە نەكردووە؟

بەبۆچوونی من، وێنەی تاكی ئازادیخوازی كورد، هەنووكەش هەمان وێنەی جارانە و بگرە جوانتریش، چونكە تاكی كورد هوشیاربووەتەوە و بەئاسانی كڵاوە نەتەوەییە دەستكردەكانی بۆرجوازی و وردەبۆرجوازی پورتوبۆڵەكەری ناچێتە سەر، هەروەك چۆن وێنەی دەسەڵات-خوازانی كوردیش هەمان وێنەی جارانە و تەنیا لە هۆشی نووسەران و هاوبیرانیاندا گۆڕاوە، چونكە هەروەك ئێستا گەندەڵ و پێشێلكەر و ستەمكارن، دوێنێش هەر ئاوا بوون، بەڵام ئەوە خۆشباوەڕیی نووسەرانە لە دوێنێدا، ئاوای لێكردوون، كە هەنووكەش ئەو پاشەڵە بۆگەنەی بۆرجوازی كورد بە شۆڕشگێریی ببینن. ئەگەر مەبەستیان لە دونیای دەرەوە و دۆستانی كورد، ئیمپریالیزم و دەوڵەتە ناوچەییەكانن، ئەوا ئەوان بەخۆیان ئەندازیاری هەموو گەندەڵی و ستەمكارییەكن، كە چ لەلایەن داگیرگەرانەوە یا لەلایەن بۆرجوازی كوردەوە بەسەر تاكی كورددا هاتوون و دێن و بەردەوامیش دەبن و دێنەوە.

نووسەران هەر لە یەكەم دەستەواژەی پاش پێشەكییەكەیاندا چاویلكەی خەمخۆریی و میرزایەتی دەسەڵاتیان لەچاوكردووە و بە چاوی ئەوەوە كورد و ستەم لە كورد و مافی نەتەوەیی كورد و دۆست و دوژمنی كورد دەخوێننەوە. بەو جۆرە درێژە بە خۆشباوەڕكردنی تاكی كورد بە شۆڕشگێریی بۆرجوازی كورد دەدەن و لەو بڕوایەدان كە بۆرجوازی دەتوانێت بەڕێوەبەرایەتی مرۆیی و ناگەندەڵ و تەندروست بگرێتە خۆی و ئەوەی ئێستا لەئارادایە، لە نەزانییەوە سەرچاوەی گرتووە !

ئەز لە نووسەران دەپرسم، گەندەڵی كابینەكەی (هێلمۆت كۆڵ) لە پێش ساڵی ١٩٩٨دا و گەندەڵی (لەیبەر پارتیی) لە پار ساڵدا و كڕین و فرۆشتنەكانی پۆستی سەرۆككۆماری ئەمەریكا لە سەرەتای هەزارەی سێیەمدا، بۆ چی دەگەڕێنەوە؟ مەگەر دێمۆكراتیترینی ئەو دێمۆكراسییە نین، كە نووسەران خەریكن لە تاكی كوردی دەكەن بە بەهەشت؟ مەگەر ئەوان ئۆلگوی خەونەكانی نووسەران نین و خەون بە دێمۆكراسییەكەی بریتانیا و ئاڵمانیا و ئەمەریكاوە نابینن؟ ئەگەر نا، با نووسەران ئەو چاكەیەمان لەتەكدا بكەن و ببنە چاوساخمان و سیستەمێكی بۆرجوازی

ناگەندەڵ و تەبا لەتەك مافی مرۆیی تاك و كۆمەڵ بۆ ئێمەی "مێگەل*" لەم سەر تا ئەو سەری دونیا دەستنیشانبكەن؟!

نووسەران هەر لە سەرەتاوە، دەیانەوێت ئەو كەمە مافە بنەڕەتییانەی كە تاكی ئەوروپی و ئەمەریكی و ئوستراڵی و كانادایی لە درێژەی تێكۆشانی چەند سەدەییدا بەقوربانی نەوە لە دوای نەوە بەدەستیهێناون، بكەنە نیشانەی جوانی دێمۆكراتی نوێنەرایەتی ! دەكرێت بزانین، بۆ خەریكە لە سایەی ئەو دێمۆكراتییەدا [كە ئەوان خەریكن لە ئێمەی بكەن بە ناگەندەڵ] ڕێكخراوەی جەماوەریی و خۆپیشاندان و مانگرتنی گشتی و هاوخەباتی چینایەتی لە نێوان كرێكارانی وڵاتانی تەنانەت ئەوروپای یەكگرتووەكەشیاندا یاساخدەكرێن و كرێ و پشووی ساڵانە و خانەنشینی و خزمەتگوزارییەكان و ئاوەدانكردنەوە و پەروەردە و فێركردن كەم دەكرێنەوە و لە بەرانبەردا بوار بۆ قازانج و مشەخۆریی و بەهرەكێشیی زیاتر دەڕەخسێنن؟ ئایا دەكرێت بە ئێمەش بڵێن، بۆ لە ئاڵمانیا هێشتاكە بەگوێرەی یاساكەی سەردەمی هیتلەر مانگرتنی گشتی [وەك مافی چین و توێژە بندەستەكان بۆ بەرگرتن لە هێرشی سەرمایەدارەكان بۆ سەر دەستكەوتەكانیان] یاساخە؟ ئەمە لە كاتێكدا كە توانا مادیی و تێكنۆلۆجیەكانی كۆمەڵگە و ڕادەی بەرهەمهێنان لە هیچ سەردەمێكدا بە قەد ئێستا بەرز و فراوان نەبوون ! بۆچی لە وەها بارێكدا مرۆڤی سەرەتای هەزارەی سێیەم لەچاو نیوسەدە پێشووتردا تینووتر و برسیتر و نەخۆشتر و قوربانیتر و چەوساوەتر و بێمافترە و ڕۆژانە نوێنەرانی بازار-ئازادەكەی نیئۆلیبرالیزم لە پارلەمانەكان و لە ڕیزی پێشەوەی میلیشیاكانیاندا هێرشی بەردەوام دەكەنە سەر دەستكەوتگەلێك، كە بە تێكۆشان و قوربانی دوو سەدە زیاتر بەدەستهاتوون؟

نووسەران پێیانوایە، كە ئەركی ڕامیاركاران، خەمخواردنە لە مافی مرۆڤ و خۆشگوزەرانی كۆمەڵ. ئەمە دیوی ڕاستەقینەی مرۆڤگەلێكە كە خەڵك بە "مێگەل[٢] " دادەنێن و خۆیان بە ڕێنمایكەری دەسەڵاتداران دەزانن. بەڕاستی بەدبەختییە، كە ئاوەزی مرۆڤ لە ئاستی دەركی ڕاستییە هەزاربەربووەكانی مێژووی سیستەمی سەرمایەدارییدا هێندە گیرۆدەبێت. بەڵام هەروەك چۆن لەو باوەڕەدانیم، كە دەسەڵاتداران نەزان و گێل بن، هەر ئاواش لەو باوەڕەدانیم، " كەڵە نووسەران "ی بۆرجوازی كورد، ئەو ڕاستییە دەركنەكەن، كە چۆن فرۆشیارێك لە خەمی مافی كڕیارەكانیدا نییە، چۆن تلیاكفرۆشێك لە خەمی قوربانییەكانی مامەڵەكەیدا نییە، هەر ئاواش ئەندامانی سەركردایەتی پارتییەك، ئەندامانی پارلەمانێك، كارگێڕانی فەرمانداریيەك و سەرانی دەوڵەتێك لە

خەمی مافی مرۆیی تاکەکانی کۆمەڵ وکۆمەڵگە نین و ئەو ڕۆژەی کە بڕیارە لەسەر ڕێنوێنی نووسەران، بکەونە خەمی مافی مرۆڤ و کۆمەڵ، ئەوا ئەو ڕۆژەیە، کە دەسەڵاتداران ویژدانیان هانیاندەدا و بەویستی خۆیان و بەگوێرەی خۆیان بچنە قەفەزی دادگەی خەڵکی ئازاد و ویژدان دەیانهێنێتە پای درکاندنی ڕێکەوتن و مامەڵە و لیستی کارە دژەمرۆییەکانیان. ئەمەش خەونی فیلە بە فڕینەوە و بڕواناکەم مرۆڤێکی هوشیار و ئاوەزتەندروست و ویژدان زیندوو و بەئەزموون هەبێت، کە خەون بە کەتواریبوونەوەی وەها ئەفسانەیەکەوە ببینێت !

<u>... بەرادەیەک ئەمرۆ کوردستان بۆتە میوانێکی بەردەوامی لیستی ئەو وڵاتانەی بەشێوەیەکی بەرفراوان مافی مرۆڤیان تیا پێشێل دەکرێت .... یەکێکە لەو گۆرانە ترسناکانەی تارادەیەکی زۆر پەردە لەسەر هەڵەو کەموکورییە بنیادییەکانی ئەم سیستەمە سیاسیو کۆمەلایەتییە هەڵدەماڵێ کە لە دواى راپەرینەوە لەکوردستاندا بالادەستە.</u> ل.١٢

نووسەران لە سەراپای مانیفێستەکەکەیاندا، لە هەوڵی یەك شتدان، ئەوە لە تاکی کورد ئاڵۆز و لێڵبکەن و بشارنەوە، کە کوردستان و ئەفگانستان و سعودیە و کۆشکی سپی، یەکەی پێکهێنەری یەك سیستەمن و شەقەزلەیەك کە پۆلیسێك لەبەردەرکی سەرای سلێمانی دەیسرەوێنێتە بناگوێی ژورنالیستێك، پێشتر بەدەستی جەنراڵێکی ئەمەریکی یا بریتانی، بناگوێی تاڵەبانی وەك سەرۆککۆماری عیراق و بارزانی وەك سەرۆکی هەرێمی کوردستانی تەزاندووە !

نووسەران دوو ئەرك، کە تەواوکەری یەکدین، لە ئەستۆ دەگرن؛ یەکەم، پاراستنی سەرووەریی بۆرجوازی کورد لە ڕەخنە و داگرتنی تاوانەکان تا ئاستی خراپی و نەزانی تاکە کارگێڕەکانی دەسەڵات. دووەم، پاراستی سەراپای سیستەمی جیهانی سەرمایەداری و شانخاڵیکیردنی لە گەندەڵکارییەکانی بەتاوانبارکردنی ئەم یا ئەو کابینەی فەرمانداریی. ئەمە کرۆکی ئەرك و ئایدیای نووسەرانی نیئۆلیبرالیست و ماسمیدیایە و لە کوردستاندا ئەم نووسەرە بەرجەستەکراوانە نوێنەرایەتیدەکەن و ڕایدەپەڕێنن .

ئەگەر کەسێکی نەشارەزا لە ئەستێرەیەکی دیکەوە بێت، ئاوا دەزانێت کە سیستەمی جێگیر لە کوردستاندا لە دەریای دیمۆکراسی پارلەمانییدا پێچەوانەی سیستەمە جیهانییەکە سەوڵ - لێدەدات، یا پاشماوەی بلۆکی هەرەسکردووی (ڕوسیا)یە!

ئەوەی وەك بەرەنجامی شكستی ڕاپەڕینی ئازاری ١٩٩١، ئەو دوو پارتییە سەرەكییە و بەرەی كوردستانی دەخاتە سەرتەختی فەرمانداریی، ئەمەریكا و هاوپەیمانەكانین لە جیهان و ناوچەكەدا. ئەگەر لەتەك خۆمان ڕاستگۆبین، ئەوا ئەو دوو پارتییە چ بە جەنگ و چ بە ئاشتی و چ بە فیفتی-فیفتی و چ بە دوو پارلەمانی و دوو فەرمانداریی، تەنیا بەندەی جێبەجێكەر "عبدالمأمور" و ڕاپەڕێنەری نەخشەكانی ئەوانن. بەڵام ئەوەی كە لەنێو كارگێڕانی نێوەندە جیهانییەكاندا كەسانێك پەیدادەبن، كە هەندێك وردەگلەیی دەنووسنەوە یا ئەوەی چەند كەسایەتییەكی فەرمانداری دوێنێ لە پارتەكانیان دێنەدەر و بەرەیەكی بەڕواڵەت ناكۆك دروستدەكەن، كاردانەوەیە بەرانبەر بە هەڵچوون و خۆپیشاندانی جەماوەری هەڵەبجە و كەلار و ڕانییە و سۆران و ناوچەكانی دیكە، بەمەبەستی ڕێگرتن لە هوشیاربوونەوەی زیاتری خەڵك!

كاتێك كە دەنگی ناڕەزایەتی دیواری حەوشەی ماڵان دەبڕێت و دەبێتە دەنگدانەوەی شەقامەكان، ئیدی فریادڕەسانی سیستەمەكە لە نێوخۆ و دەرەوەدا دەكەونە ئامادەكردنی ئەڵتەرناتیڤی گونجاو بۆ كاتی پێویست [وەك پارەی سپی بۆ ڕۆژی ڕەش]. ئەو بەرنامەیە، ئەو ئامانجە و ئەو بەرەیە، كە ئەم مانیفێستەی بۆ نووسراوە، بەشێكە لەو هەوڵە دژەخونانە لە بەرەی ناڕەزایەتی جەماوەر. گەندەڵیی و ناڕەزایەتی بەرانبەر بە گەندەڵیی خۆڕسكانە لە منداڵدانی سیستەمە جیهانییەكەدا پەروەردە دەبن. ئەگەر واژەی (بۆرجوازی) وەرگێڕینە سەر زمانی كوردی دەبێتە (مشەخۆر) و بەبێ گەندەڵی یا گەندەڵخۆری، مشەخۆر پەروەردە و گەورە نابێت و ناتوانێت درێژە بە ژیان بدات. كاتێك كە نووسەران خوازیاری نایەكسانی یاسایی و فەرمین، هەر ئاواش دەبێت و پێویستیشە خوازیاری گەندەڵی بن، تاوەكو بۆرجوازی كورد ببێتە خاوەنی ٢٠ ملیاردلێر لە شارێكی وەك سلێمانیدا، كە بێجگە لە هەراجخانەی كەرەستە ئێكسپایەر و بێكەڵكەكانی ئێران و توركیە و سوریە و چین، هیچی دیكە نییە !

گەندەڵی دیاردەیەكی جیهانیی سیستەمی سەرمایەدارییە و تایبەتمەندی كوردستان و فەرمانداریی تاڵەبان و بازران نییە، بەڵكو لە قیبلەگاكانی سەرمایەداریدا لەدایكدەبێت و لە كوردستان و فلیپین و باشووری ئەفریكا و ئەرجەنتین پەلوپۆ دەكات و تەشەنەدەكات !

پاراستنی ئەو وێنە ئەخلاقییە كوردوەک میلەتێكی خەباتكەر بۆ ئازادیی و دادپەروەریی و مافی یەكسان و دیموكراسیەت نیشاندەدات ل.١٣

نووسەران بە ئەنقەست وێنەکان تێکەڵ دەکەن، ئەمەش بۆ یەکیکردنی ناسیونالیزم وەك ئایدیۆلۆجیای دەوڵەتی سەراپاگیری بۆرجوازی و خواستی سەربەخۆیی نەتەوەیەك لە داگیرکەر و ئیمپریالیزمە. ئەمە پەلەقاژێیە وەك بەرەنجامی کاڵبوونەوەی وێنە دۆرینەکانی بەرژەوەندی باڵا و هاوبەشی چین و توێژەکانی نەتەوەیە لە سایەی سەروەریی بۆرجوازیدا.

ئێستاش تاکی بێدەسەڵاتی کورد، ئاڵمانی، ئەمەریکی، عەرەب و ... تد خەون بە ئازادی و دادپەروەری و مافی یەکسان و دیمۆکراسی ڕاستەوخۆوە دەبینێت، بەڵام لە هیچ سەردەمێکدا دەسەڵاتداران هەڵگری ئەم خواست و ئامانجانە نەبوون و ناشبن، ئیدی ئەو دەسەڵاتدارانە چ کۆمەڵێك چەتە و ڕێگر بن یا کۆمەڵێك فیلۆسۆف و زانا و نووسەر!

لەدەستدانی ئەم وێنەیە یەکێکە لە کۆڵەکە ستراتیژییەکانی پاراستنی بوونو مانەوەی میللەتی ئێمە ل١٣-١٤

ئەو وێنە تێکەڵکراوەی خەون و تێکۆشانی خەڵکی کورد لەتەك خەون و هەلپەرستی دەسەڵاتخوازانی بزاڤی ناسیونالیستی کورد، هیچ کات یەکێك نییە لە کۆڵەکە ستراتیجییەکانی پاراستنی بوون و مانەوەی نەتەوە. ئەمە داهێنراوی فیلۆسۆفاندنی پاگەندە پارتییەکانە (حزبییەکانە). سەدان کەمەنەتەوە هەن، کە هیچ کات بەختی دەوڵەتبوونیان بۆ هەڵنەکەوتووە، کەچی ماونەتەوە و دەشمێننەوە؛ لەوانە بلوجەکان، تامیلەکان، کە وەك کورد بەسەر وڵاتانی دەوروبەردا دابەشێنراون و هەموو شتێکیشیان یاساخە و ئەو چانسە کولتوورییانەی کە کورد هەیبوون، ئەوان نەیانبوون و لە ئێستاشدا ئەو چانسەیان نییە. ئیدی نازانم ئەم تیئۆریستانەی دواسەردەم، بیرۆکەی ئەم تێڕوانینەیان لەکوێوە هێناوە؟ ئەمە بێجگە لە ختووکەدانی ناهوشیاریی تاکی گێرۆدەی دەمارگیریی ناسیونالیستی، هیچی دیکە نییە.

<u>میللەتی ئێمە ناتوانێت سیستەمە سیاسییەکەی لەسەر شێوەی ئەو سیستمانە دروستبکات کە لە ناوچەکەدا هەن</u>، ل١٤

دیسانەوە نووسەران دەکەونەوە بینینی فیلەخەون بەفڕینەوە، ئەوان ئەوە پەردەپۆشدەکەن، ئەگەر ناسیونالیزمی عەرەب، تورك، فارس لە بارودۆخێکی جیاواز لەوەی ئێستا ئەو چانسەیان بۆ هاتبێتەپێش، تا دەوڵەتێکی یا سەروەریی ڕامیاریی تاڕادەیەك پشتئەستوور بە ئابووری نیمچە

سەربەخۆ پێکبهێنن، ئەوا لە ئەورۆدا پاش ٨٠ ساڵ ئەوانیش وەك سەروەریی پاشاكانی هەرێمی کوردستان، ناچارن بەگوێرەی بەندەکانی پرۆگرامی سندوقی دروای نێودەوڵەتی و بانکی جیهانی و سەرلەشکریی ئەمەریکا و پۆلیسیی (UN) دەرگەی حەرەمسەرای دەسەڵاتی بەناو نەتەوەییان بۆ چەکمە ئاسنینەکانی بازار-ئازادی نیئۆلیبرالیزم بخەنەسەر پشت. سەیرە چاوەڕوانیت لە تاقمێکی دروستکراوی دەستی ئەو نێوەندانەی سەرەوە هەبێت، کە بێن و پێچەوانەی ڕەشەبای سیستەمە جیهانییەکە لە دەریالووشی گەندەڵیدا سەوڵلێدەن و شۆڕشی دوا سەردەم [ئاخرزەمان] بەرپابکەن و ببنە پاڵەوانی ئەفسانەکانی ئەم چوار نووسەرە. با ئاوای-دابنێین، کە ئەوان لەبەر خاتری خوێنی ئارياییان و خزمايەتییان لەتەك سەروەرە جیهانییە چاوشینەکان بواریان پێدەدرێت، ئابووری سەربەخۆ و مۆدێلی تایبەت و سیستەمی کارگێڕیی داڕێژراوی ئەم نووسەرانە، کە لە باشترین باردا لەوەی هۆڵەندە و دانیمارك و ئاڵمانیا لە پێشتر نابێت، کە ئەم نووسەرانە خەونی پێوەدەبینن، دابمەزرێنن. ئەی چی لە لیستی گەندەڵی و کارخانەکانی چەکسازی و دەستتێوەردان لە سەربەخۆی وڵاتانی دیکە دەکەن، کە دەسەڵاتی دیمۆکراتیی ئەو وڵاتە خەونییانەی نووسەران، ئەنجامییاندەدەن؟ دەکرێت پێمانبڵێن، چۆن مافی مرۆڤ و مامەڵەی چەکفرۆشتن تەبادەکەن؟ تۆ بڵێیت لاقپەڕین بە مین و تێرۆر بە چەکە ئۆتوماتیکەکان و بۆمباران بە ڕۆکێتە ژیرەکان، پێشکەوتن و گەشەبن لە مافی مرۆڤدا؟ دەکرێت پێمانبڵێن، "**جیاوازبوون لە سیستەمەکانی دەوروبەر**"، چۆن دەکرێت و چۆن دەبێت و لەسەر چ زەمینەیەکی کەتواریی مەیسەردەبێت و چۆن خۆیرادەگرێت؟

من ناتوانم ئەمانە بە خەیاڵیش بچوێنم، چونکە خەیاڵ دەتوانێت مامانی کەتوار بێت، بەڵام دەتوانم لە ڕیزی خەونبینین و ئەفسانەدا ڕیزیانبکەم!

<u>هەموو کۆپیکردنو لاساییکردنەوەیەکی ئەو سیستمانە، ئەو ژێرخانە ئەخلاقیوویژدانیو مەعنەوییە وێراندەکات کە مافی بوونی سیاسی سەربەخۆ بە میللەتی ئێمە دەبەخشێت</u> ل١٤

نووسەران لاق لە ئەفسانەوێژی ڕادەکیشن و مۆڕاڵ و ویژدان و شتە مەعنەوییەکان دەکەنە ژێرخانی سەربەخۆیی ڕامیاریی نەتەوەیەك. ئا ئەمەیە تێکەڵکردنی تەپاڵە و تیئۆری ! ئاخر لە کوێی مێژوودا لە کوێی دونیادا و لە کامە سیستەمدا چ دیکتاتۆریی، چ پاشایەتی، چ کۆماریی و چ پارلەمانی و چ لە سۆشیالیزمەکەی لێنین و مائو تسی تۆنگ و پۆلپۆت و (چاوشیسکۆ)شدا

ڕوویداوە، کە مۆڕاڵ و ویژدان و شتە مەعنەویەکان ژێرخانی سەربەخۆیی ڕامیاریی نەتەوەیەك بن؟ ئەوە کامە ئاوەز پەسەندیدەکات؟ لە هەشتاکانی سەدەی ڕابوردوودا لە هەر (پ.م)ێکی بەدبەختی (کۆڕەك)ت بپرسیایە؛ سەربەخۆیی ڕامیاریی پابەندی چییە، دەمودەست دەیوت "ئابووری کۆڵەکەی شۆڕش و سەربەخۆییە". من چیدی بە نووسەرانی نیئۆلیبڕالیزمی کورد بڵێم؟

<u>لە کوێدا سیاسەتکردن لە کوردستان لە سیاسەتکردن لەبەشەکانی تری ناوچەکە چوو، لەوێدامەترسی تەنیاکەوتنی سیاسیو نەمانی دۆستی ڕاستەقینەو نەمانی متمانەی دونیاو میللەتی کورد خۆشی بە سیاسییەکانی دێتەکایەوە.</u> ل١٤

من ئاوا لەم دەستەواژانە تێدەگەم، هیوادارم ئەگەر بەهەڵەداچووبم، خوێنەرانی هێژا بۆم ڕاستبکەنەوە؛ [لەکوێدا بەرژەوەندی دەسەڵاتدارانی کوردستان لەتەك کۆماری ئیسلامی ئێران و ڕژێمی پارتی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستی، یەکانگیربوو، ئەوا لەوێدا درز دەکەوێتە نێوان سەرانی کورد و دۆستە ڕاستەقینەکانیان، واتە ئیسرائیل و ئەمەریکا و ئەوروپا_] !

ئەوەی کە هیچ یەك لەو دوو بەرەیە دۆستی نەك تەنیا کورد، بەڵکو ئەو نەتەوانەش نین، کە بەناویانەوە سەروەرییدەکەن، هیچ گومانم نییە، هەر ئاواش هیچ گومانم لەوە نییە، کە ئیمپریالیزمی ئەمەریکا دۆستی برا گەورەی بۆرجوازی کوردە و کۆماری ئیسلامی ئێران و ڕژێمی سوریە و تورکیە و ئەگەر سەدام و بەعسییەکانیش بگەڕێنەوە سەر تەختی سەروەریی، بە هەمان ڕادە دۆستی بۆرجوازی کوردن، هەروەکو بوون. ئەگەر سەرنجی هاوبەرژەوەندیی بزاڤی ناسیونالیستی وەك پێشەنگانی دەسەڵاتداری بۆرجوازی کورد لە ڕابوردوودا لەتەك ڕژێمەکانی ئێران و تورکیە و سوریە و عیراق و چاوپۆشی ئێستایان لە تۆپباران و کوشتوبڕی هەر ڕۆژەی خەڵکی سنوورنشینی کوردستان لەلایەن تۆپخانە و فڕۆکەکانی ڕژێمی ئێران و تورکیەوە بدەین، هاونەتەوەیی و دۆستایەتی ڕاستەقینەی بۆرجوازیمان بۆ دەردەکەوێت. مێژووش ئەوەی نیشاندا و لەئامێزگرتن و ماچەکانی سەرانی بۆرجوازی کورد لە گۆنای سەدامی پاش ئەنفال و کیمیابارانی هەڵەبجە، پێکە شەرابەکەی ئیمام خومەینی پاش جەنگی ٨ ساڵەی بەسەردا سەپاو و ئاگربەستی ناپلیۆنی سێیەم و پروسەکان بۆ سەرکوتی (کۆمونەی پاریس) نموونەی زیندوون لە مێژوودا، کە لە دەمی دروستبوونی دەوڵەتە نەتەوەییەکانەوە تا ئەم ڕۆژگارە، بەڵگەی هاوبەرژەوەندییی گشتی بۆرجوازین وەك چینێکی جیهانی بێنەتەوە، دەخەنە بەردەستمان.

ئەگەر خوێنەر سەرنجی ڕستەکانی دواتری نووسەران بدات، دەبینێت و سەد جارە دەبنەوە، کە نووسەران لاریان لە چەوساندنەوە و کۆیلەبوونی تاکی کورد بۆ سەروەریی بۆرجوازی لەژێر پەردەی بەرژەوەندی نەتەوەیی و گشتیدا نییە و تەنیا خەمێك کە هەیانە، ئەوەیە نەکا مەسرور و قوباد وەك کوڕەکانی حافیز ئەسەد سوریە و حوسەین پاشای ئوردن، جێگەی باوانیان بگرنەوە ! با ئاوای دابنێین لەجیاتی تاڵەبانی و بارزانی یا هەر پلەدارێکی دیکەی فەرمانداریی، ئەم چوار نووسەرە بن و بە نۆرەی گاڵتەجارییەکەی دیمۆکراتی نوێنەرایەتی، هەر چوار ساڵ جارێك بگۆڕدرێن، دەکرێت بزانین ئەمە چی لە کۆیلەتی تاکی کورد دەگۆڕێت یا چی لە نێوەڕۆکی چەوسێنەرانە و دژەمرۆییانەی سەروەریی دەگۆڕێت؟

<u>وێنەکانی ئەم مەسەلەیە لە یاداوەری خەڵکو دونیادا خەریکە بەتەواوی کورتدەبێتەوە بۆ وێنەی قەوارەیەک تێیدا سیاسەتو ئابووری بە چەشنێکی مافیایی تێکەڵ یەکدی بوون. ڕێگای بۆ پێشێلکردنێکی بەرفراوانی مافو یاسا کردۆتەوە.</u> ل١٤

نووسەران خۆیان لە دەرککردنی ئەو ڕاستییە لادەدەن، یا دەرکیناکەن، کە کۆتایی هەموو هەوڵ و کۆششێك لەژێر ئایدیۆلۆجیای ناسیونالیستیدا، سەری لە دەسەڵاتێکی مافیاییەوە دەردەچێت، ڕووداوەکانی دوو سەدەی ڕابوردوو ئەوەمان نیشاندەدەن و لە باشترین باردا قەسابخانەکانی ستالین و هیتلەر و پۆلپۆت و سەدام و .. تد بە دیاری دەهێنن. هەرچەندە من گومانم لە ئەگەری یەکەم هەیە!

یاسا، جادوویەك کە بەو هۆیەوە بەردەوام سەروەران و ئیدئۆلۆگەکانیان تاکی بەدبەخت و ناهوشیار خۆشباوەڕدەکەن و ئاوای لێدەکەن، کە تاك لە دونیای ئەفسانەکاندا بۆی بگەڕێت. لێرەدا شایانی ئەوەیە لە نووسەران بپرسین: ئەو یاسایەی، کە پێیانوایە لە کوردستاندا پێشێلدەکرێت، کامەیە؟ مەگەر هەر بەگوێرەی ئەو یاسایە نییە، کە دەمی نووسەران دەدوورن و ڕۆژنامەنووسان تێرۆردەکەن و بڕیاری ئەشکەنجە و لەسێدارەدانی دەیان کەس دەدەن؟ ئیدی کامە بەند و کامە پەرەگراف و کامە ڕوونکردنەوەی پێشێلکراوە؟ با لەبەر خاتری نووسەران ئاوهای دابنێین، کە لە کوردستان یاسا سەروەرنییە، خۆ لە بریتانیا سەروەرە، دەکرێت پێمانبڵێن، بۆ تاکێکی بێدەسەڵات بەگوێرەی یاسا لەسەر نەبڕینی تیکت یا فڕاندنی خواردەمەنییەك یا دزینی شووشەیەك مەی دەرگەی زیندانەکانی بۆ دەخرێنە سەرپشت و هەر لە

سایەی هەمان یاسادا کۆمەڵێك شالیار و سەرۆككۆمار لەسەر دزینی ملیۆن ملیۆن پاوەند لە گوڵ کاڵتریان پێنەگوترا ؟ مەگەر ئەمە ئەو یاسایە نییە، کە دەتانەوێت لە ئێمەی بکەن بە دوائامانج و مەرجی بەختەوەری مرۆڤایەتی؟ نووسەران و زۆرێکی دیکە پێویستە ئەوە بۆ خوێنەر یەکلایی بکەنەوە، ئایا لە کوردستان یاسا نییە؛ یا هەیە و پێشێلدەکرێت؟

ئەگەر دەڵێن نییە، دەی با بفەرموون و بەبێ مۆڵەت و پرسی دەسەڵات و لەبەرچاوگرتنی بڕیارەکانی ئەو دەسەڵات و یاسایە چالاکییەکی هونەریی، ڕۆشنبیریی، ڕامیاریی، کۆمەڵایەتی ئەنجامبدەن، ئایا دەتوانن؟ بێگومان نا و نەخێر. کەواتە یاسا هەیە و سەروەریشە ! ئەگەر دەڵێن هەیە و پێشێلدەکرێت، کەواتە ددان بە بوون و سەروەربوونی یاسایەکدا دەنێن، کە هیچ ڕەخنەیان لێی نییە و تەنیا گلەییان لە پێشێلکردنی هەیە. لەم بارەدا دەتوانن تاقە خاڵ و بەندێك لەو یاسایەی کە لە کوردستان سەروەرە، بهێننەوە، کە لەتەك ماف و خواست و ویست و خەونی مرۆڤی ئازادیخوازدا تەبابێت و پێشێلکرابێت؟

<u>لەڕاستیدا سیستمی سیاسی لە کوردستاندا تاقە سیستمێکە لەناوچەکەدا کە بەبێ ئۆپۆزسیۆن دەژی. تەنانەت ئەزموونە سیاسییە تۆتالیتاری‌و نیمچە تۆتالیتارییەکانی ناوچەکە ئۆپۆزسیۆنیان هەیە، لایەنی کەم ئۆپۆزسیۆنێکی ڕاونراو بۆدەرەوەی ولاتەکانیان، کەچی ئەزموونی کوردیی ئەزموونێکی بێئۆپۆزسیۆنە.</u> ل١٤- ١٥

نووسەران پرسیار و نیشانەی سەرسوڕمان لەسەر نەبوونی ئۆپۆزسیۆن بۆ دەسەڵاتی کوردی دەکەن و دادەنێن. هەڵبەتە ئەوان مەبەستییان لە ئۆپۆزسیۆنی خەڵکفریودەری نێوپارلەمانە، ئەگینا دەسەڵاتی بۆرجوازی کورد پێش ئەوەی دەستەچەکدارەکانی لەو دیو سنوورەکانەوە ئاودیو ببنەوە، لەلایەن کەسانی سۆشیالیست و ئازادیخوازەوە دژایەتییکراوە و ئۆپۆزسیۆنی هەبووە تەنانەت ئەو کاتەش کە فەرمانداری گوندەکان بووە. وەڵامی ئەو پرسیار و سەرسوڕمانە نابەجێیە، کە لەلای ئەوان بووەتە مەتەڵ، گەلێك ئاسانە. ئەویش ئەوەیە کە بەگوێرەی نەڕەوینەوەی خەرمانەکانی پیرۆزی خەونە درۆینە نەتەوەییەکان و تەمەنکورتی دەسەڵاتی بۆرجوازی کورد، هێشتاکە باوی خەڵك بە بەکرێگیراو ناوزڕاندن و سیخورناساندن ماوە و هێشتا لەنێو خەڵکی ناهوشیاردا کڕیاری ئەو کاڵا ڕزیوانەی دەسەڵات پەیدادەبن. هەروەها لە ئەشکەنجەدەرێکی ناو زیندانەکانەوە بگرە تا ئەندامپارلەمان و نووسەرە فریادڕەسەکانیان،

دەستەواژەکانیان بە واژەگەلی وەك ئازادی، ڕزگاری و سەربەخۆیی کۆتایی پێدەهێنن و خۆیان فەرماندار و خۆیان ئۆپۆزسیۆنن، خۆیان پۆلیس و خۆیان دز، خۆیان مافپێشێلکەر و هەر بەخۆشیان مافپەروەر، نەك هەر ئەمە، بەڵکو واتای واژەکانیش شێوێنراوە و ڕاوێژکارانی دەسەڵاتدارانیش ئەو چەمکانەیان شێواندووە.

لەولاشەوە بوونی ئۆپۆزسیۆنی پارلەمانی، لە کاتێکدا دەبێتە پێداویستی کە بزاڤە کۆمەڵایەتییەکان شەقامەکان دەکەنە مەیدانی بەرزکردنەوە و سەپاندنی داخوازییەکان. ئا لێرەوەیە، کە بوونی ئۆپۆزسیۆن بۆ دەسەڵات دەبێتە پێداویستییەکی ژیانیی و خۆی ناچار بە دروستکردنی دەبێت، تاوەکو کۆڕی سەرشەقامەکان چۆڵبکات و بیانکاتە دەنگدەر و پاشڕەوی مانیفێستە خەڵەتینەرەکانی ئۆپۆزسیۆنەکەی. ئەمە ئەو یارییەیە، کە دەیان ساڵە بگرە لە سەد ساڵیش زیاترە لە ئەمەریکا و ئەوروپادابەو هۆیەوە بازاری گاڵتەجارییەکانی پارلەمانی گەرم ڕادەگیرێت و هەر چوار ساڵ جارێك کڵاوی جادووگەرانەی پارتییەکی ڕامکار دەنرێتە سەر دەنگدەران. بەو جۆرە دەنگدەران لە چاوەڕوانی و خۆشباوەڕیی و نادەربەستییدا ڕادەگرن و ئۆپۆزسیۆنیش بەگوێرەی هەڵچوون و داچوونی شەقامەکان ڕێژەی کورسییەکانی زیاد و کەم دەکەن، هەر بەو ڕێژەیەش سەروەریی چینایەتی لە مەترسی و فەوتان قوتاردەکەن. ئەوە هەر ئەو پێداویستییەیە، کە جەلادان و گەندەڵکارانی دوێنێ دەکاتە ئۆپۆزسیۆنی ئەم ڕۆژگارە و هەر ئەو پێداویستییەیە، کە نووسەران دەکاتە نووسەرەوەی مانیفێستی ئاوا ئۆپۆزسیۆنێك، تاکو بەسەر شەپۆلەکانی نارەزایەتی ١٨ ساڵەی تاکی بندەست و چەوساوەی زاڵبێت و بەجۆرێکی دیکە و لە دەرگەیەکی دیکەوە، ئەو نارەزایەتییە بکاتە دەنگی سەر کارتێکی دەنگدان و بەو هۆیەوە سەرۆککۆماریی تاڵەبانی مسۆگەر بکرێتەوە ! هەروەك چۆن لە ئێراندا ئایەتوڵلاکان بوونە ئۆپۆزسیۆنی ئایەتوڵلاکان، هەر ئاوا لە کوردستانیشدا جەلالی بووە ئۆپۆزسیۆنی جەلالی و نووسەرانیش بوونە تیئۆرسیۆنی ئاخرزەمانی ئەو ئۆپۆزسیۆنە فریودەرانەیە!

نەیتوانیوە وابکات گرووپە ئەتنیو دینییەکانی ناو ناوەچە دابرواوەکان لە کوردستان بەویستی خۆیان داوابکەن بیانخەنە سەر هەرێمی کوردستان، ل١٥

ئەز لە نووسەران دەپرسم؛ گروپە ئێتنی و ئایینییەکانی ناوچە دابڕاوەکان، چۆن بە خواستی خۆیان داوای شتی ئاوا دەکەن، تا بیانخەنە سەر هەرێمی کوردستان، کە تیئۆریسیۆنەکانی

ئۆپۆزسیۆنەکەی تەنیا قسە لە داکۆکیکردن لە مافە مرۆییەکانی مرۆڤی کورد بکەن، وەك ئەوەی کە کوردستان تەنیا کوردی تێدا بژیت، یا ئەوەی هەرێمی کوردستان لەلایەن ناکوردەوە فەرمانداریی بکرێت ! یا ئەوەتا ئەوانی دیکەی ناکورد شایانی یەکسانی لەو مافە مرۆییەدا نیین، کە نووسەران تەنیا بۆ کوردانی دەخوازن؟

ئەگەر بڕیاربێت تاکی ئەو ئێتنیی و ئایینیانە لە پلەدووی دەسەڵاتی نێوەندیی بۆرجوازییەوە ببنە پلەدووی دەسەڵاتی بۆرجوازی هەرێمی، ئایا ئەو شوێنگۆڕکێ ملکەچانەیە هیچ لە ماف و ڕێوشوێنی ئابووریی و ڕامیاریی و کۆمەڵایەتییان دەگۆڕێت؟

بەبۆچوونی من تەنیا یەك شت دەتوانێت وا لەو ئێتنیی و کەمینە ئایینیانە بکات، کە بە خواستی خۆیان داوای چوونە سنووری هەرێمی کوردستان بکەن، ئەگەر بێتوو لە هەرێمی کوردستاندا مافی خۆبەڕێوەبەرایەتی و پاراستنی کەڵچەر و خوێندن بە زمانی دایکیان بۆ دەستەبەرکرابێت ! ئەم پێشمەرجەش نەك لەئارادانییە، بەڵکو تەنانەت ئاخێوەرانی زمان و دیالێکتە کوردییەکانی دیکە و کەمینە ئایینیەکانی دیکەی نێو کۆمەڵی کورد و هەرێمی کوردستان مافی خوێندنی زمانی دایك و پەیڕەوی ئایین و کەڵچەری خۆیان دابیننەکراوە و دەستەبژێری ڕۆشنبیرانی کورد لەو هەرێمەدا داوای سەپاندنی دیالێکتێك و زمانێك بەسەر دیالێکت و زمانەکانی دیکە و دەسەڵاتیش ئایینی ئیسلامی بەسەر ئایینەکانی دیکەدا سەپاندووە و هەڵگرانی ئایینەکانی دیکە لەوانە یارسانەکان، کەڵچەریان دەشێوێنرێت و سووکایەتی پێدەکرێت !

نووسەران نەك باوەڕیان بە مافی ئەو کەمینانە نییە و ئامادەشنین کار بۆ دەستەبەرکردنی مافەکانیان بکەن، تەنانەت لەو ڕستانەشدا کە بۆ فریودانیان ڕیزکراون، وەك کەمینەی نەتەوەیی و ئایینی نایانناسن، بەڵکو بە گروپ ناویاندەبەن، لە کاتێکدا کە ئاشکرایە (گروپ) بۆ دەستە یا کەسانێکی ڕێکخراوی ڕامیاریی و ئابووریی و هونەری و... تد بەکا دەبرێت و لە بەرانبەردا پێکهاتە ئێتنیی و ئایینیە گچکەکان بە کەمە یا کەمینەی ئێتنیی و نەتەوەیی و ئایینی ناودەبرێن.

<u>سیاسەتی بە حیزبیکردنێکی پەرگیری هەموو جیهازی ئیداریو هەموو ڕەهەندەکانی تری ژیانی کۆمەڵایەتیو ئابووریو سیاسی لەو ناوچانەدا، هەموو ئەو گروپو لایەنانەی تۆقاندوە کە وەک کەمەنەتەوەو گروپی ئەتنیو دینی تەماشای دەسەڵاتی کوردی دەکەن.</u> ل١٥

چۆن کەمینەکان سڵنەکەنەوە، کە میدیای کوردی بەتایبەت بەشە بەناو سەربەخۆکەی (نەك ئازاد[٣]) پڕە لە هاندانی دەمارگیریی نەتەوەیی بەرانبەر عەرەبە ئاوارەکان؟ ئایا بەڕێزان تیئۆرسیۆنانی مافی مرۆڤ و ئازادی تاکی کورد، ئامادەن ئاوا لە بەرانبەر نووسینەکانی (شوان ئەحمەد)دا لە نووسین بۆ ئەو ڕۆژنامانە مانیانگرت، ئاواش لە بەرانبەر وتار و هەواڵی ڕۆژنامە ستووندەرەکانیان، وەك بەرگرتن بەو سووکایەتییەی کە بە عەرەبە هانابەرەکان بۆ پایتەختی ڕۆشنبیری دەکرێت، لە نووسین مانبگرن و دژایەتی بیری نیئۆنازیزم لە کوردستاندا بکەن؟

پاشان من لەم دەستەواژەیە تێناگەم "**<u>هەموو ئەو گروپو لایەنانەی تۆقاندوە کە وەک کەمەنەتەوەو گروپی ئەتنیو دینی تەماشای دەسەڵاتی کوردی دەکەن</u>**" کێ گروپی ئەتنی و ئایینییە و کێ بەو جۆرە تەماشای کێ دەکات؟

<u>ببێتە ململانێ لەنێوان دوو مۆدێلی جیاوازی حوکمرانیدا. یەکێکیان کراوەو دیموکراتو شەفافو ناگەندەڵو ڕێزگر لە ئینسانو لە ئیرادەو سودو قازانجی گشتیی، ئەویتریان پێچەوانەی ئەمە.</u> ل١٦

دیسانەوە نووسەران هانا بۆ خەوبینین بە فڕینەوە دەبەن و دیسانەوە دەست بە ئەفسانەوێژی و جوینەوە دەکەن. ئاخر چۆن هەرێمی کوردستان وەك بەشێك لە سیستەمێکی سەپێنراوی دەستی ئەمەریکا بەسەر عیراقی داگیرکراودا، دەتوانێت پێچەوانەی نێوەند و سیستەمی دایك هەنگاوبهاوێت؟ ئەمە دەستکاریکردنی جینەکانی بۆرجوازییە بەگوێرەی ئابووریناسیی نووسەران، ئەمە شێواندنی ئاوەز و بیری خەڵکە، چونکە نەك تەنیا هەرێمی کوردستان ناتوانێت پێچەوانەی یاسای بنەڕەتی دەوڵەتی عیراق بجووڵێتەوە، بەڵکو دەوڵەتی نێوەندیی عیراقیش ناتوانێت لە دەرەوەی ڕێکەوتننامەکانی سندووقی دراوی نێودەوڵەتی و بانکی جیهانی و کومپانییە سەروو-نەتەوەکان، هیچ هەنگاوێکی ئابووریی و ڕامیاریی بهاوێت، ئەمە یاسای پاژنە ئاسنینەکانی سیستەمی سەرمایەدارییە و کوردستان تێیدا تەنیا کان و بیرێکی کەرەستەی خاوە و بەس، ئیدی نازانم ئەم تیئۆریسیۆنانەی دواسەردم بەکامە لۆجیك، داوا لە پاسەوانانی ئەو کان و بیرە نەوتانە دەکەن، تا سەرپێچی لە یاسایەك بکەن، کە ئەو نێوەندانەی ناومهێنان، هەزاران ملیارد دۆلاریان بۆ سەپاندنی بەسەر عیراقییەکاندا خەرج کردووە و دەیان هەزار سەرباز و سەدان تۆڕ و دەیان دەزگەی بەناو چاکەخوازیی سیخوڕییان ناردووەتە ناوچەکەوە تا بەرژەوەندییەکانیان دابینبکەن.

ئەگەر لەوەش بگوزەرێین، دەکرێت نووسەران وەڵامی ئەم پرسیارە لاسارانەی ئێمەی "مێگەل" بدەنەوە؛ وەها سیستەمێکی کراوە و دیمۆکرات و ڕۆشن و ناگەندەڵ و ڕێزگر لە مافی مرۆڤ و لە ویست و سوودی گشتی، کە نووسەران پاگەندەی بوونی لە سایەی سیستەمی میلیتاریستیانەی نیئۆلیبرالیزمی سەرمایەداریدا دەکەن، لە کام دوورگەی (واق واق) بوونی هەیە، تاکو بۆرجوازی تینوو بە سوود و خوێنی کورد لاسایی بکاتەوە و لە ناوچەکەدا نوێنەرایەتی بکات؟!

<u>**چونکە بەبێ بەرزکردنەوەی مەسەلەی کورد بۆ ئەو ئاستە ئەخلاقیو ویژدانییە، ئەگەری تەنهاکەوتنی میللەتی ئێمە ئەگەرێکی زیندووەو مێژووی سەدەی بیستەمیش نیشانیداین تەنیاکەوتنی میللەتو گرووپە ئەتنییە بێدەسەلاتو لاوازەکانو جینۆساید چەند لەیەکترییەوە نزیکن**</u> ل١٦

نووسەران لە ڕێگەی تێکەڵکردنی خواستی ڕزگاری نەتەوەیی لەتەك خواستی بۆرجوازی بۆ دەوڵەت، وێنە و دەمامك تێکەڵدەکەن، لەو دونیایەدا، کە نووسەران خەونی پێوەدەبینن، نێوەند و کۆمپانیا جیهانلووشەکان لە پشت دەمامکە نەتەوەیی و دیمۆکراسیی و پارلەمانییەکاندا فەرمانداریدەکەن!

بێگومان ئەگەر گوندێك، شارێك، چینێك، ئێتنییەك و وڵاتێك چارەنووسی خۆی بداتە دەست پارت و دەوڵەت، هیچ کات مەترسی جەنگە نێوخۆیی و دەرەکییەکان و قڕکردنی ژێردەستان دوورنابێت. بۆ ئەمەش ئەزموونەکانی مێژوو نێشانیانداوین، کە بێجگە لە بەرەنگاری و یەکگرتنی ئەو قەوارانە، هیچ لەمپەرێك ناتوانێت بەر بە چاوچنۆکیی و شەڕەنگێزیی و دژەمرۆیی پارت و دەوڵەتەکان بگرێت، هەر لەبەرئەوە لە دۆشدامان و دەستەمۆیی ئەو قەوارانەدا بۆ پارتەکان و دەوڵەت، جینۆساید دەبێتە وێستگەی داهاتووی ڕووداوەکان !

بەو ئاراستەی کە نووسەران کاری لەسەر دەکەن، نەك مەترسی و ئەگەری کوشتوبڕ و جەنگەکان دوورناکەوێتەوە، بەڵکو پاش ئەو پێگەیشتنەش، هەر دەمێنێت. بۆ نموونە دەوڵەتی تورکیە، کە پێشینەیەکی ئیمپراتۆریشی هەیە و نەوەد ساڵیشە هەیە، کەچی هەردەم ئەگەری جەنگی لەتەك یۆنان هەیە و بەخۆیشی بەردەوام پاساو بۆ جینۆسایدەکانی دەهێنێتەوە و کاریان لەسەر دەکات. نەك تەنیا دەسەڵاتی ڕامیاریی پارتییەکان و دەوڵەتی نەتەوەیی هیچ کات لەمپەری جەنگ و کوشتار نین، بەڵکو بوونیشیان بۆ خۆی هۆکاری جەنگ و کوشتارەکانە و بەدرێژایی

مێژووی کۆمەڵی چینایەتی هەموو جەنگەکانیش هەر لەپێناو سەپاندن یا مانەوەی دەسەڵاتی چینایەتیدا بوون و تاوەکو ئەو سەروەرییەش بمێنێت، ئەگەری کوشتوبڕ و جینۆساید و سەرکوت بەردەوام سێبەر بەسەر بەختەوەری مرۆڤدا دەکات.

<u>بەڵکو بەوەدەبێت لەناوەوە کار بۆ گۆرانی ئەو سیستمە بکرێتو ئەو شوێنانەی رەخنەکراون دابرێژرێنەوەو چاکبکرێنەوەو بگۆردرێن.</u> ل١٧

بەدبەختی نووسەران و ناجێگیریی هزر و ئایدیایان ئەوەیان لەبیردەباتەوە، کە ئەوان پێشتر داوای پشکداربوونی مرۆڤپاکانی وەك خۆیان و دواتریش ئۆپۆزسیۆن بۆ گۆرانکاریی دەکەن، کەچی لە کۆتایی هەمان بەشدا، ئامۆژگاری دەسەڵاتداران دەکەن، تا لەجیاتی لەشکری سیخور و بەکرێگیراو و دەزگەی پانوپۆڕی درۆودەلەسە، لەنێوەڕا پەڕوپینەی سیستەمەکە بکەن و ئەرکەکە بەخۆیان (واتە بە گەندەڵکاران) دەسپێرنەوە. دەی خوێنەرانی هێژا وەرن، با ئێمەش داوا لە بەعسییەکان و ئاخوندەکان و کەمالیستەکان و برا بەعسییەکانی سوریە [تاڵەبانی وتەنی] بکەین، گوندەکان ئاوەدانبکەنەوە، ئەنفالکراوەکان بگێڕنەوە و هەڵەبجە و هۆرامان و بالیسان و سەردەشت لە پاشکاراپی کیمیایی و یۆرانیۆم پاکژبکەنەوە، چونکە بەپێوەری نووسەران، باشترین وەستا و ئەندازیار هەر خودی تاوانباران و گەندەڵکارانن !

<u>٢- نیشتمان لە ماڵی پارتەوە بۆ ماڵی هەمووان</u> ل١٨

بەرقوڵ با بەم پرسیارە لە سەردێڕەوە دەستپێبکەین: ئایا لە وڵاتانی ئەوروپا و ئەمەریکا و ئوسترالیا و کەنەدا، کە لە ڕوانگەی نووسەراندا لەو وڵاتانەدا نیشتمان ماڵی هەموانە، ئایا بەڕاستی نیشتمان هی هەموانە؟

حەز دەکەم، نووسەران پێمانبڵێن، کە ڕووبەری خانووی دەسەڵاتداران و ڕامکاران لەتەك کارتۆن و گونییەی ژێر سەری لانەوازان [ئەویش ئەگەر پۆلیسەکانی نیشتمان چاوپۆشییبکەن و بهێڵن سەرخەوێکی ساردوسڕ بشکێنن]، یەکسانە؟ ئایا هەمووان وەك یەك لە داهاتی نیشتمان بەهرەمەندن؛ بۆ نموونە مووچەی سەرۆکشالیار و کرێی کرێکارێك، مووچەی ئەنداماپارلەمان و بیمەی بێکارێك وەك یەك وایە؟ ئایا هەمووان لە بەردەم سەروەریی یاسا و دەزگە سیخوڕیی و

پۆلیسی و کارگێرییەکاندا یەکسانن؟ من ناڵێم سەرۆککشالیاری بریتانیا یا شاژنی هۆڵەندە، بەڵام ئەگەر خاوەنی بارێك یا سوپەرمارکێتێك و کەسێکی ماڵبەکۆڵ بچنە بەردەم دادگە، بەڕێوەبەرایەتی پۆلیس، یا فەرمانگەی کاروباری کۆمەڵایەتی، ئایا هەردوولا هەر وەك یەك هاریکاری و مامەڵەیان لەتەکدا دەکرێت؟

ماوەیەك لەمەوبەر سەرۆککۆماری ئاڵمانیا وازی لە لە پۆستەکەی هێنا، بەڵام تا مردن لە هەمان ناز و بەخشیش و مووچە بەهرەمەندە، لە بەرانبەردا کرێکارێك کە ئەگەر (٢٠) ساڵ بەردەوام کاری کردبێت و کارەکەی لە دەستبدات، نەك ١٠٠%ی مانگانە کرێکەی وەك بیمەی بێکاری وەرناگرێت، بەڵکو تەنیا بۆ ماوەی یەك ساڵ بیمەی بێکاری وەردەگرێت و دواتر فڕێیدەدەنە لیستی بیمەی کۆمەڵایەتی و ڕۆژانە وەك تەوەزەڵێك [وەك تەوەزەلەکانی نێو پارلەمان بە ڕێزەوە نا] مامەڵەی لەتەکدا دەکەن و نووسەران بەخۆیان دەزانن، ئەو مامەڵەیە چۆنە کە بەرانبەریان دەکرێت ! خۆ ئەو کرێکارە بەدبەختە ئەگەر زوو کارێکی هەرچۆنی پەیدانەکرد، ئەوا کاری یەك یۆرۆیی چاوەڕێیدەکات [کە لە بەرانبەر ٨ کاتژیر کاردا، ٨ یۆرۆ وەردەگرێت] و خۆ ئەگەر مل بەو فەرمانە دێمۆکراتییەی فەرمانگەی کار نەدات، ئەوا تا نزیکەی ٣٠% لە کۆمەکە کۆمەڵایەتییەکەی دەبڕن ! ئایا هێشتاکە نیشتمان و سامانەکەی هەر دارایی و ماڵی هەمووانن؟

حەزدەکەم بزانم ئەو دوورگەی واق واقە لە کوێیە، کە لە سایەی دێمۆکراسی بۆرجوازیدا، نیشتمان ماڵی هەمووانە؟ ئەوەندەی من ئاگاداربم، لە هەموو دەوڵەتە تۆپ-دێمۆکراتەکانی سەرمایەداریدا ڕووبەری کۆشك و تەلاری چەند سەد دەسەڵاتدارێك یەکسانە بە ڕووبەری سەرپەنای کرێچییانەی چەند ملیۆن کرێکار و بێکار و لانەوازێك ! ئایا ئەو ئاوەڵێڵەی کە دەسەڵاتدارانی گەندەڵ و دز و مشەخۆری هەرێمی کوردستان و عیراق و ئەفگانستان قاچی تێوەردەدەن، سەرچەشمەکەی لە پارلەمانە تۆپ-دێمۆراتەکانی ئەمەریکا و ئەورووپاوە هەڵناقوڵێت؟

دەکرێت بزانین چەند کەس نەك چەند ملیۆن تاکی بریتانی، دەتوانن لە دانیشتن و گەشتی پارکێکی لەوەی شاژن، بەهرەمەندبن؟ مەگەر نیشتمان ماڵی هەمووان نییە، دەکرێت بزانین بۆ لە ئەمەریکای باکوورەوە بگرە تا یابان، لە ئەمەریکای باشوورەوە بگرە تا ئوسترالیا و ئەفریکا، لە ئەورووپاوە بگرە تا ئاسیا، زۆرینەی هاونیشتمانان دەبنە کرێچی نێو نیشتمانەکەی خۆیان، مەگەر

کەس هەیە کرێ بە خۆی بداتەوە یا لە خۆی بسێنێت؟ ئەگەر نیشتمان هی هەمووانە بۆ هەمووان مافی بەهرەمەندییان لە پارچە زەوییەك وەك سەرپەنا، وەك شوێنی کار، وەك ئارامگە لە گۆڕستان نییە و بە مردوویش لە خاکی نیشتمانەکەیاندا هەر کرێچی دەبن و کرێی گۆڕەکەیان دەدەن، ئەگینا پاش چەند ساڵ کێل و ناوەکانیان لادەبەن و بەسەریاندا دەیڕووخێنن؟!

ئایا لە ماڵە هەموانییەکەی نیشتماندا ئاوا گۆڕی زۆرینە بەکرێدەگیردرێت و پاش چەند ساڵ لەبەر نەبوونی پارە تێکدەدرێنەوە، گۆڕی ڕامیاران و دەوڵەتمەندان و سەرمایەدارەکان و دەستەبژێرە ڕامیار و ڕۆشنبیرەکان پاش چەند ساڵ تێکدەدرێنەوە و گۆڕبەگۆڕ دەگرێن؟ ئیدی نیشتمان چۆن ماڵی هەمووانە، کە هەر لە یەکەم ڕۆژی لەدایکبوونمانەوە تا پاش مردنیش هەر کرێچی و کرێگرتە بین و هەر چاوەڕێی بەزەیی سەروەران بین؟ ئیشهتمان هی هەمووانە یا هی خواکان؟

<u>نیشتمان تەنیا پارچە زەوییەکی جوگرافی نییە، بەتەنها کۆمەڵێک شاخو دەشتو دۆڵو نزار نییە، نیشتمان بەر لەهەمووشتێک سەرزەمینێکی سیاسیو یاساییو ئەخلاقیو ئیداریو ئینسانییە.شوێنێکە مرۆڤ تیایدا هەم مافو هەم بەرپرسیارێتی هەیە.</u> ل١٨

لێرەدا ناچارم دەست بە گۆچانە جادوویەکەی نووسەرانەوە بگرم و داوایان لێ بکەم، هەموو (پێشمەرگە) گیانبەختکردووەکانی کوردستان، هەموو قوربانیانی ئەنفاڵ و کیمیاباران زیندوو بکەنەوە، چونکە بەهەڵە خۆیان بەکوشتداوە، هاوکات گیانبەختکردووان بە هەژماری پیتەکانی ڕاگەیاندنی (ینک) و (پدک)، (حشع)، (حسك) و (بالکع) و هیدیکە دارکاری نووسەرانی وتارە ئاگراوییەکان و ویژەرانی ئێزگە ڕادیۆییەکان بکەن، کە خەڵکیان لەپێناو داربەڕوو، چیا و دۆڵ و دەشت و بان و تەپۆڵکەکان بەکوشتدا و کردە گەرووی جەنگەکانەوە. ئینجا چەپڵەیەك بۆ تیئۆرسیانی بۆرجوازی لێدەدەم و دەڵێم، ئافەرین بۆ چۆنیەتی لەخشتەبردن و شێواندنی چەمکی نیشتمان. باشە بۆچی نیشتمان بۆ ئەنگۆی بەرێز پارچە زەوی ١٥٠ – ٣٠٠ میتری چوارگۆشە بێت و ئەو مافە بەخۆتان بدەن، بەڵام بۆ خەڵکی بەدبەخت تەنیا ئەرك و بەرپرسیارەتی (گوێڕایەڵی) بێت؟

سەرزەمینی ڕامیاریی، دەوڵەتی بۆرجوازییە و یاساکەش، ئەو مافیا و گەندەڵکارییەیە، کە لە

سایەیدا نووسین بووەتە کاڵای بەنگکەری لاوانی ناڕازای و هەر کەس باشتر بتوانێت لاوان لەخشتەبەرێت، پارچە زەوی گەورەتر و نزیکتر لە نێوەندی شارەوە وەردەگرێت !

ئەزیزانم، نیشتمان بێجگە لە پارچە زەوییەك هیچی دیکە نییە، کە کۆمەڵێکی لەسەر دەژی و بۆ قۆرخکردنی دەسەڵات لەو چوارچێوە جوگرافییەدا، سەدان هەزاران کەس بەکوشتدەدرێن و دوایش چەند سەد کەسێك بۆ خۆیان و پابەندەکانیان هەر لە پۆلیسەوە بگرە تا نووسەران، داگیریدەکەن !

<u>نیشتمان بریتییە لە کۆی ئەو پەیوەندییە کۆمەڵایەتیو کولتووریو سیاسیانەی کە تیایاندا هەستکردن بە بەرپرسیارێتیو ئازادیو بەختەوەریی تاکو گروپەکانی کۆمەڵگا پێکەوە گرێدرێت</u>ل١٨

ئەوەی نووسەران لێیانگۆڕاوە، "ئینتیما"یە نەك خودی نیشتمان، چونکە نیشتمان واتە شوێنی لەدایکبوون و پانتاییەك کە یاداوەرییەکانی ژیانی بەسەرچووی تێدا ڕوودەدەن؛ دەکرێت نیشتمان گوندێك، ماڵێك، هەوارێك و تەنانەت زیندان و ئوردووگەیەکی پەنابەریش بێت. بەڵام ئەو پانتاییە، کە مرۆڤ هەم ماف و هەم ئەرکی تێدا هەیە، پەیوەندییەکانی کۆمەڵن نەك نیشتمان. بۆ نموونە لە هزر و تێڕوانینی ناسیونالیستانەی خودی نووسەراندا، نیشتمان پەیوەندی بە بوونی نەتەوەییەوە هەیە، واتە هی ئەندامانی نەتەوەیەکە، کە لەسەر نیشتمان دەژین و بەناوییەوەیە. ئەگەر بە تێڕوانینی نووسەران بێت، ئەوا دەبێت دانیمارك و هۆڵەندە و ئاڵمانیا، نیشتمانی ئەم نووسەرانەش بێت، چونکە هەم لەو وڵاتانەدا خاوەنی ماف و هەم ئەرك و لێپرسراوەتیشیان لەسەر شانە. بەڵام نە خودی نووسەران ئەو وڵاتانە بە نیشتمانی خۆیان دەزانن و نە ناسیونالیستانی ئەو وڵاتانە و دەسەڵاتەکان ئەو وڵاتانە بە نیشتمانی بیانیانی وەك نووسەران دادەنێن. بەم جۆرە دەبینین، بەکردەوەش تێڕوانینی نووسەران بۆ نیشتمان نە لەلایەن خۆیانەوە نە لەلایەن هاوبیرانیانەوە لەو وڵاتاندا پەیڕەوناکرێت، نەك هەر ئەمە، بەڵکو تەنانەت کوردەکانی خۆرهەڵات و باکوور و خۆرئاوای کوردستان، لەلایەن نووسەران و دەسەڵاتی بۆرجوازی هەرێمی کوردستانەوە، ئەو مافەیان بۆ ڕەوانابینرێت، هەر چەندە بەکردەوە لەوێ دەژێن و کاردەکەن و زیندانیدەکرێن و دەچەوسێنرێنەوە، هەروەك چۆن نازییەکان، ئاڵمانیا وەك نیشتمان بە نووسەران نابەخشن !

بەم جۆرە دەبینین، لە کەتواردا نیشتمان تەنیا بوونێکی هۆشییە و وەك پانتایی یادەوەرییەکان لە ڕابوردوودا ئامادەیە و لە ئێستادا وەك پارچە زەوییەك و سەرپەنایەك بۆ هەمووان ئامادە نییە و بەڵکو زۆرجاریش دەبێتە زیندان بۆ زۆرینەی بێدەسەڵات. ئەگەر وردەکاری لە واتای نیشتمان بۆ خەڵکی بێبەش و زەحمەتکیش بکەین، ئەوا بێجگە لە ئوردووگەی کاری زۆرەملێ، هیچی دیکە نییە و نابێت !

<u>لەم نیشتمانە حیزبییەدا تەنیا ئەوانە ئازادن کە بێباکانە لەدەرەوەی هەموو بەرپرسیارێتیو لێپرسینەوەیەک سامانی نیشتمان تالاندەکەن</u> ل١٨

باشە ئەگەر کەسێك هەستی بە بەختەوەری و ئازادی و بەرپرسیارەتی نەکرد، ئایا نیشتمانی نییە و بە پێوەری نووسەران بستۆێکەیەك زەویشی بەرناکەوێت؟

بێگۆمان ئاوا نییە، چونکە هەم عیراق و هەم ئێران، کە بە سەرکوتکراوی تیایاندا ژیاوم و هەم کوردستان کە تیایدا زیندانیکراوم و هەم تورکیە کە چەند مانگێك بە ترس و لەرزەوە تیایدا پەنابەری نایاسایی بووم، پارچەکانی نشتمانی من پێکدەهێنن، بەس تەنیا ئەو بەشانەی کە تیایاندا ژیاوم و یادەوەریان لە هۆشی مندا هەیە؛ هەروەك چۆن ئەو بەشانەی کوردستان، کە یادەوەریم تیایاندا نییە، نابنە نیشتمانم و لەو نیشتمانەدا، کە نووسەران باسیدەکەن، تەنیا بەختی ئەوەم هەبووە، لەجیاتی هاوینەهەوارەکانی کوردستان، تەنیا زیندانەکانی و گەڕەکە هەژارەکانی ببنە نیشتمانم !

نەك تەنیا لە "نیشتمانی پارتیی"ی دەسەڵاتدارانی کورستاندا، بەڵکو لەو نیشتمانانەشدا کە نووسەران بە هی هەمووانیان دەزانن، ئازادی تەنیا بەواتای ئازادی و مافداری ئەو باڵندە و ئاژەڵانە دێت، کە مرۆڤە دڕندەکان لە ماڵەوە لە قەفەزیان دەنێن و پاگەندەی خۆشەویستنییان دەکەن. ئازادیش لە دەوڵەتە تۆپ-دێمۆکراتەکانی سەرمایەداریدا تەنیا بەواتای ئازادی هەرچی بکەی [ئازادی کێ دەکەیتە سەروەری خۆت، ئازادی ئەندامی کام پارتیی و ملکەچی کام پەرستگە دەبیت، ئازادی لە کوێ کرێچی دەبیت، ئازادی هێزی کارت بە کێ دەفرۆشیت، ئازادی چەقۆکیشی کێ دەبیت، ئازادی کڕیار و فرۆشیاری ژنان بیت، ئازادی باندی مافیایی و ..تد هەبێت]، بەڵام بەمەرجێك سنوورەکانی پیرۆزی سەروەریی چینایەتی نەبەزێنیت. واتە ئازادبوونی مرۆڤ لە

چوارچێوەی قەفەزەکانی نەتەوە و نیشتمان و ئایین و ڕەگەزپەرستی و نەژادپەرستیدا، بەڵام خەونی دەرچوون لەو قەفەزانەدا [دەربازبوون لە سنوورەکانی سەروەری] ئێستاش وەك سەردەمەکانی دەسەڵاتی کەنیسە، بڤەیە!

<u>ئەم نیشتمانە حیزبییە ئەخلاقییەتێکی بێباکانەی لەناو تاکو گروپە کۆمەڵایەتیەکان بەرهەمهێناوە کە خۆشەویستی نیشتمانو بەرپرسیارێتی هاونیشتمانیانەی بچووککردۆتەوە بۆ هەستی حیزبگەراییو ناوچەگەراییو خێڵگەرایی.</u> ل١٩

لەبەرئەوەی نووسەران بەرژەوەندییان لە بوونی پارتدا دەبیننەوە، لەوە تێناگەن، کە لە دونیای هاوچەرخدا پارت، خێڵێکی هاوچەرخە (مۆدیرنە) و بەجۆرێکی دیکە خێڵەکیکردنەوەی تاکە هەڵهاتووەکانی سەردەمی خێڵایەتییە. چونکە هەروەك ئەوەی کە بەرژەوەندی دەسەڵاتدارانی پارت وەك سەرانی خێڵ لە سەرووی حەزی تاك و ئازادی تاك و بەرژەوەندی گشتییەوەیە و سەرانی پارت وەك سەرانی خێڵ بکوژ و ببڕ هەر خۆیان و ئەندامانی پارت وەك ئەندامانی خێڵ، دەبێت گوێرایەڵ و ملکەچی فەرمانەکانی سەرووی خۆیان بن و بەبێ سێ و دوو جێبەجێیانبکەن، جیاوازییەك لە نێوان خێڵ و پارتدا نییە. پارت لە ئەفریکا بێت یا لە ئەوروپا، لە ئاسیا بێت یا لە ئەمەریکا، تەنیا تۆڕی ڕاوکردن و ڕامکردنی تاکەکانی کۆمەڵ و لەیەکتردابڕین و دەرهێنانیانی تاکەکان لە بزاڤە ناڕازییە کۆمەڵایەتییەکاندا و کردنیان بە نەیاری ئایدیۆلۆجیی و سکتاریستیی و ڕەقیبی یەکدی ئەرکی پارتە، هەروەك چۆن لە گەڕکێکدا ئەندامانی خێڵ، وێرای هەبوونی ژیان و داخوازییگەلێکی هاوبەش، کەچی هەڵگری ماکی خێڵن و لە کاتی پێکدادانی خێڵەکاندا، هاوسێ لەتەك هاوسێ دەبنە دوژمنی یەك، ئاواش ئەندامانی پارت، کە بە زۆری سەر بە چین و توێژی کۆمەڵایەتی بندەستن، لەتەك کشان و چوونەوەیەکی هەوای نێوان پارتەکان، دەبنە دۆست و دوژمنی هاوچین و هاوتوێژ و هاوسێ و تەنانەت ئەندامانی خێزانەکانی خۆشیان !

پاشان لەبیرماننەچێت، ناسیونالیزم و دەوڵەت پێویستی گیانییان بە پارت هەیە و بۆرجوازی بەبێ پارت، لاقی گەیشتن بە سەروەریی دەشکێ و تاکەکانی کۆمەڵی بۆ دەستەمۆ ناکرێن و ناتوانێت لە نێوەندی خێزانەوە بگرە تا گەڕەك و خوێندنگە و فەرمانگە و کارگەکاندا بیانکات بەگژی یەکدیدا، لە سایەی پارتایەتیدا سەروەران و سەرانی پارت و فەرماندارییی پاشایانە لەسەر تەختی ناهوشیاریی و کۆیلەتی زۆرینە "مێگەلی" نووسەران دادەنیشن.

ئیدی بەم جۆرە پارت کۆنەپارێز بێت یا سۆشیال-دیمۆکرات و کۆمونیست، هیچ لە ئامانج و کارکردە پارتییەکەی ناگۆڕێت. وەها گەورەکردنەوەی پارت، تەنیا ئامانجی شاردنەوەی پاشەڵی بۆرجوازیانەی سیستەمەکەی لەپشتەوە وەستاوە و دەیانەوێت بڵێن، ئەگەر ئەم پارتانە ڕیفۆرمبکرێن، ئەو دەسەڵاتە ڕیفۆرمبکرێت، ئەوا کوردستان دەبێتە بەهەشتی سەرزەمین. بەڵام هەی هوو، هێشتا لە کوێمانە، با وەك وڵاتانی فلیپین و یاپان و کۆریای باشوور و وڵاتانی ئەوروپای خۆرهەڵاتی، شارەکانمان ببنە ڕابواردنگەی ئەفسەرانی داگیرکەر و باجی سێکسفرۆشخانەکان و کڕین و فرۆشتنی منداڵانی نەدار، ئاڵای سەروەریی بۆرجوازی بشەکێنێتەوە، ئەوسا زۆرێك لە خەونبین بە بەهەشتی ناسیونالیزمەوە ڕادەچڵەکێن و بیرێك لە ڕێزی مرۆیینەیان لە دەرەوەی دێوجامەکانی بۆرجوازی (نەتەوە و نیشتمان) دەکەنەوە!

<u>**ئەوانەی لەناو ئەم چوارچێوەو بازنە حیزبییە تەسکەدا دەژین، بەشدارن لە دابەشکردنی سامانو دەسەڵاتو بڕیاری سیاسیدا، ئەوانەشی لەدەرەوەی ئەم بازنەدان، پەراوێزکراوو بێبەشن لە هەموو چەشنە بەشداربوونێک لە نەخساندنی دوارۆژی سیاسی کۆمەڵگادا**</u> ل١٩

نووسەران ڕەخنە لە ڕادە و چۆنییەتی بەشداری هەموانی تاکەکانی کۆمەڵ لە سایەی جووتپارت دەسەڵاتیدا دەگرن و خوازیاری بەشداری ئەوانەی دەرەوەی بازنەکانی دەسەڵاتن. لێرەدا ڕۆشننییە، ئەوانی دیکە کێن؛ هەموانێك کە خاوەنی نیشتمانی هەموانین یا دەستەیەکی دیکە؟ هەروەها وەك ئەوەی، کە ئەوان لەنێوەڕا خوازیاری ڕیفۆرمی هەمان سیستەمن، لەپشت ئەم ڕوانگەوە خۆشباوەڕیی بەبوونی وەها نیشتمانێك و بەشداریی هەموانی لە سیستەمی هەنووکەیی جیهانیدا بەگشتی و لەم ناوچەدا بەتایبەتی، چاوشارکێدەکات. ئایا لە سیستەمی دیمۆکراتیی پارلەمانیدا بوار بۆ بەشداری هەموان وەك نووسەران پاگەندەی بۆ دەکەن و دەخوازن " <u>**لە دابەشکردنی سامان و دەسەڵات و بڕیاری رامیاریدا**</u>"، لە هیچ دوورگەیەکی واق واقی سەرمایەدارییدا بوونی هەبووە و هەیە و دەبێت، تاوەکو دەستەبژێری ڕۆشنبیرانی وردەبۆرجوازی لە پاسەوانانی سیستەمی سەرمایەداری جیهانی لە ناوچەکەدا (ینک) و (پدک) داوایبکەن؟

ئەوەی ئەم بەشانەی مانیفێستەکەی نووسەران بخوێنێتەوە، زۆر بەئاشکرا واتای پشتپەردەیی واژەگەلی وەك "**هەموان**" و "<u>**ئەوانی دیی دەرەوەی بازنەی پارتەکان**</u>"ی بۆ دەردەکەوێت. هەموانێك یا ئەوانی دیکە، کە لە دەستەواژەکانی نووسەراندا مەبەستن، پاڵە و ڕەنجدەری هەرێمی کوردستان

نین، کرێکاران و بێکاران نین، بەکورتی مەبەست لە زۆرینەی هەژاران نییە، بەڵکو دەستەبژێری هەمووانێکی کەمایەتی دەسەڵاتخوازە، هەمووان تەنیا مەبەستییان خۆیانن، ئەگینا هەموومان دەزانن، کە ئەوان خوازیاری دەسەڵاتداریتی گشتی بەواتای لەنێوبردنی دەسەڵاتی سەرووخەڵکی دەستەبژێر (چ دەستەبژێری ڕامکار و چ دەستەبژێری ڕۆشنبیرانی بەکرێگیراوی ڕامکاران) نین، بەڵکو مەبەستیان دەسەڵاتی هەمووانی دەسەڵاتخوازانە، ئەوانەی کە خۆیان بە شوان و ڕێنماییکەر و پارێزەری زۆرینەی "مێگەل" دەزانن.

ئەگەر شتێك بەناوی خەون و ئەفسانە بوونی هەبێت، ئەوا بەشداری هەموانییە لە دابەشکردنی سامان و دەسەڵات و و بڕیارە ڕامیارییەکاندا لە سایەی سەروەریی چینایەتیدا، ئیدی ئەو سەروەرییە چینایەتییە لەسەر مۆدێلی دیمۆکراتیی نوێنەرایەتی (پارلەمانی) بێت یا لەسەر مۆدێلی نوێنەرایەتیی "دیکتاتۆری پرۆلیتاریا"ی پارتە کۆمونیستەکان بێت، هیچ لەوە ناگۆڕێت، کە کەسانێك یا دەستەبژێرێکی ڕامکار خۆی لەجیاتی هەمووان دەکاتە نوێنەر و بەناوی هەموانەوە بڕیاری جەنگەکان و کوشتوبڕی هەمان هەمووان یا هەمووانی، وەك ئەرکی پیرۆز و زانایانەی خۆی لە بەرانبەر زۆرینەیەدا، کە بە نەزان و کەمتر لەوەیان دەبینێت، کە بتوانن ژیان و کۆمەڵگەکانی خۆیان بەڕێوەبەرن، دەدات!

ئەگەر نووسەران بڕوایان بە بەشداری هەمووان لە ڕێگەی نوێنەرایەتییەوە هەیە، لە کوردستاندا لەسەر بنەمای ئەو نوێنەرایەتییە، (ینک) و (پدک) و پارتە کلکەکانیان، بە زۆرینەی دەنگی هەمووان، سامان دابەشدەکەن و دەسەڵات دەبەخشنەوە و بەناوی هەموانەوە بڕیاری ڕامیاریی و تەنانەت سەرکوتی خودی هەمووانیش ددەن و دەکەن !

مەگەر لەسەر مۆدێلی دیمۆکراتی ناڕاستەوخۆ (پارلەمانی) خودی نووسەران نییە، کە هەمووان بە هەڵبژاردنی نوێنەر بۆ ماوەی چوار ساڵ، بڕیار و داخوازی و خەونەکانیان بە کۆمەڵێکی دەستەبژێر دەسپێرن و دوای چوار ساڵی دیکە، ئینجا هەڵبژێرەرانی دەسەڵاتداران مافی لێسەندنەوەی ئەو بڕیارەیان لە نوێنەرەکانیان هەیە؟

ئەگەر ئەم مۆدێلە بۆ نووسەران ڕەخنەی تێدا نەبێت، ئەوا بەرەنجامەکانیشی شیاوی ملپێدانن، بەڵام ئەگەر بەرەنجامەکانی هەڵەبن، کەواتە دەبێت پرسیار ئاراستەی خودی بنەماکانی ئەو

مۆدێلە لە دێمۆكراسی بكرێت، كە كۆمەڵ بەسەر دوو دەستەی زۆرینەی "مێگەل" و كەمینەی "شوان"دا دابەشدەكات!

ئەوە سروشتی نییە، كە (ینک) و (پدک) سروشتێكی سەروو- خەڵكی ناوازەیان هەبێت و پێتوابێت پێچەوانەی گشتێتی میكانیزمەكانی سیستەمە جیهانییەكە پەلدەهاوێن، ئەمە لە سیستەمی نوێنەرایەتیدا ناوازە نییە، بەڵكو سروشتییە و بەڵگەی هاوئاراستەبوونی دەسەڵاتەكەی هەرێمی كوردستانە وەك كلك و پۆی كۆمپانی و نێوەندە جیهانییەكانی سەرمایە، كە میكانیزمەكانی سیستەمەكە ئاراستەیاندەكا و ئەگەر پێچەوانەی پەلبهاوێن، ئەوا لە چاوتروكانێكدا بۆ نێوزبڵدانی یەكە لەكەڵكەوتووەكانی خۆی فڕیاندەدات !

ئەوەی خوازیاری ئاڵوگۆڕ لەو سیستەم و ڕێزبەدنییەدا بێت، پێویستە لە دەرەوەی خولگەكانی سیستەمەكە بۆ كایەی جیاواز بگەڕێت، كە میكانیزمەكانی كاركردی كارگێڕی و دابەشكردن و بڕیاردان و بەڕێوەبەرایەتی بەگشتی تەواو پێچەوانەی ئەوەی ئێستای هەیە و دەبزوێن و كاردەكەن، واتە میكانیزمگەلێك كە لەجیاتی بیرۆكراسی دروستكردن، دێمۆكراتیزە (لە خوارەوەڕا، لەسەر بنەمای دێمۆكراسی ڕاستەوخۆ) دەكات و لەجیاتی جێگیركردنی ڕامیاریی شوان و مێگەل، بەشداری هەمووانی بە ڕەخساندن و چالاكردنەوەی گیانی خۆبیركردنەوە و خۆبڕیاردان و خۆجێبەجێكردن و خۆبەڕێوەبەرایەتی لە تاكەكانی كۆمەڵدا زیندوودەكاتەوە و بنەماكانی یەكسانی و دادپەروەری مەیسەردەكات.

<u>نیشتمان ئەو شوێنەیە كە مرۆڤ تیایدا مافەكانی پارێزراوبێتو دادپەروەریی لەنێوان تاكو گروپە كۆمەڵایەتییەكاندا پیادەبكرێتو هەست بە بەختەوەریی‌و ئارامی‌و ئاسایش بكات، هەستبكات ئینتیمای بۆ شوێنێک هەیە ئینسانبوونی دەپارێزێتو گەشەی پێدەداتو ڕێزی لێدەنێت.</u> ل١٩-٢٠

وێرای ئەوەی كە نووسەران ددان بە شوێنبوون (یەكەی جوگرافیایی)ی نیشتماندا دەنێن، دیسانەوە ناچارم بپرسم، دەكرێت نیشتمانێك بەو پێناسەیەی خۆتان بە ئێمە نیشانبدەن، كە ئەو ئامانجانەی تێدا مسۆگەربن؟

هەروەها ئەوە شوێن (نیشتمان) نییە، كە مرۆڤبوون دەپارێزێت، بەڵكو ئەوە ئامادەیی و

هوشیاریی تاك خۆیەتی لەسەر پێداگریی و سەپاندنی ویست و خواستە مرۆییەكانیدا بەسەرکۆمەڵدا، کە مرۆڤبوونی دەپارێزێت. نیشتمان تەنیا لە بوونی مرۆڤی شوناسداردا واتا پەیدادەکات و ئەو شوناسەش خودی مرۆڤ بەخۆی دەبەخشێت و لە دەرەوەی خۆی هیچ ناتوانێت شورەی پاراستنی بێت!

من ناچارم، هەردەم لەو وێنە جادووییانە بدەم، کە نووسەران ناڕاستەوخۆ بۆ ئەو کۆمەڵگەیانەیان دەکێشن، کە پێیانوایە کارێزی دێمۆکراسی و مافی مرۆڤ و ئازادی لە پارلەمانەکانیانەوە هەڵدەقوڵێت و بەرەو کون و قوژبنەکانی کۆمەڵگە و دوا گوندە دووردەستەکانی خوڕ خوڕ دەڕوات. ئەوان خۆیان لەوە لادەدەن، کە ئارامی و ئاوەدانی نیشتمانەکانی ئەوروپا و ئەمەریکا لەسەر دەمکوت و تاڵانی نیشتمانە وێران و دزراوەکانی ئێمە و چەوسانەوەی هاوچینانی ئێمە لەو وڵاتانەدا، ڕاگیراون.

ئەوان دەیانەوێت ئەو وێنانە بشارنەوە، کە ڕازیکردن و بێدەنگڕاگرتنی هەژاران و بێکارانی ئەوروپا بە شتومەکی یەك پاوەنی و هەرزانباییەکان و بە مەمرەومەژی کرێکارانی پۆشاکدووری بەنگلادیش و هیندوستان و پاکستان و فلیپین و ژنە کرێکارەکانی مەراکیش و وڵاتانی دیکەی ئەفریکا، کە خۆراکە دەریاییەکان بەکەمترین کرێی ڕۆژانە و دڕندانەترین ڕەفتاری بۆرجوازییانە ئامادەدەکەن، دەوەستێت و تەواودەبێت. ئەوان نایانەوێت وێنەی ڕاستەقینەی نیشتمانەکانی ئەوروپا نیشانی لاوانی کوردستان بدەن، کە تۆڵاشەبەردی قەڕاخ هێڵی شەمەندەفەرە تیژڕەوەکانی ئەوروپا، ڕۆژانە بە هەزاران برین لە دەست و دەموچاو و جەستەی منداڵانی بەردشکێنی ئاسیادا بەجێدەهێڵن. ئەوان نایانەوێت، لە پشت وێنەی نیشتمانە بە بەهەشتکراوەکانی ئەوروپا [لای لاوانی کوردستان]، وێنە ڕاستەقینەکانی نیشتمانپەروەریی لە تف و جنێوی ڕاسیستەکانی ئەوروپا و ئەمەریکا و ئوستراليا و کەنەدا، وێنە ڕاستەقینەکانی ناسیونالیزم لە چەقۆکێشی نیئۆنازییەکانی ئەڵمانیا و ئەمەریکادا بە لاوانی فریوخواردووی کوردستان [بە بەهەشتەکانی دێمۆکراسی بۆرجوازی] نیشانبدەن !

کاتێك بەوردی نێوان و پشتپەردەی دەستەواژەکان دەخوێنینەوە، ئەو خەونە ژاراوییەی بۆرجوازی کورد دەبینین، کە ئەگەر بواری هەبێت، ئەوەی ئەوانی دیکە نەیانوانیوە پێهەستن، ئەم ئەنجامیدەدات. ئەو هەموو وردەگیرییەی وردەبۆرجوازی لە دەسەڵاتەکەیان، کەچی بۆ

جارێکیش زمانیان ناگەڕێت، باسی خزمەتکارە ئەفریکی و کەناسە بەنگلادیشی و سریلانکییەکان بکەن، چونکە ئەوانە مرۆڤی ناکوردن و مافێك کە نووسەران داوایدەکەن، نەك کرێکارانی کۆچەر ناگرێتەوە، بەڵکو کرێکارە کوردەکان و کەمەنەتەوەکانی دیکە؛ تورکمان و کلدان و ئاشوورییەکانیش لای نووسەران، شایانی نین !

<u>**... هەر حیزبەو بە ئارەزووی خۆی تیایدا بێپلانو بەرپرسیارێتی، بەبازدان بەسەر سادەترین پێدراوی نەتەوەییدا نەخشەی ئابووریو سیاسەتو ئیدارەو هونەرو فیکرو پەروەردەی تایبەت بەخۆی دادەڕێژێت.**</u>
ل٢٠

نووسەران داهێنانێکی دیکەیان خستووەتە سەر خەرمانی داهێنانەکانی دیکەی دەسەڵات-خوازان و لە پاڵ هەراوهوریای بێیاسایی و بێڕابەریی و بێپارتیی، بێپلانیش دەدەنە پاڵ دەسەڵاتدارانی بۆرجوازی کورد. ئەمەیان لە نەزانییەوە نییە، بەڵکو بە ئەنقەست بۆ لادانی سەرنجی تاکی نارازی کۆمەڵە لەسەر هۆکارە بنچینەییەکانی سەرکوتی ئازادی و نادادوەریی و نایەکسانی. ئەوی خۆی گێل نەکاتن، ئەوا دەزانێت، کە لە سەردەمی جیهانگیرییدا، ئیدی شتێك نییە، ناوی ئابووری نەتەوەیی و دەوڵەتی نەتەوەیی بێت و ئەوەی هەیە، تەنیا پاسەوانیی بازارە-ئازادەکانی نیئۆلیبرالیزمە و تەنیا سەروەرییەك، کە هەیە سەروەریی کۆمپانی و بانکە جیهانلووشەکان و دەسەندکارە ناوچەییەکانیانە. لەو پەیوەندەشدا دەسەڵاتدارانی بۆرجوازی کورد و عیراق و ئەفگانستان و .. تد تەنیا پاسەوانن و توانانی دانانی پلانی ئابووریی و پرۆژەی بەرهەمهێنان، کاری ئەوان نییە، هەروەك چۆن زیندانیکردن و بەڕەڵاکردنی زیندانییەك، کاری زیندانەوانێك نییە و سەرۆك و بەێوەبەران بریاری لەسەر دەدەن !

پاشان بۆ پلان نییە، مەگەر ئەو هەمووە ڕاوڕووتە بەبێ پلان دەکرێت، ئەو هەمووە سەرکوت و زیندانی و لە سێدارەدانە، بەبێ پلان دەکرێت؟ پارتە بۆرجوازییەکانی کورد لە شاخیش بە پلانەوە کاریانکردووە و بە پلانەوە ئێمەیان بەکوشتدەدا. بەڵام پلانی ئابووریی و ڕامیاریی و ستراتیجی کاری ئەو کۆمپانیا و نێوەندە جیهانیانەیە، کە لەشکرەکانیان ناردە ئەفگانستان و عیراق. مەگەر ئەوە پلان نییە، کە بەگوێرەی بەرنامەکانی سندوقی دراوی نێودەوڵەتی و بانکی جیهانی، هەموو کەرتە دەوڵەتییەکان، تایبەتیدەکەنەوە و لە هەراجخانەی بازار-ئازاددا، فەرمانداریی فرۆشیارە و پارتەکانی نێو بازنەی فەرمانداریی خۆیان کڕیارن و بەو جۆرە یەکەمین هەنگاوەکانی بازار-ئازاد لە

کوردستاندا دەنرێن. ئەگەر ئەوە پلان نەبێت، دەکرێت نووسەران بە ئێمە بڵێن پلان چ سەیروسەمەرەیەکی دیکەیە؟

<u>کوردستانی نیشتمان تا ئەمرۆ خاوەنی سرودی نیشتمانی خۆی نییە، خاوەنی زمانی فەرمی یەکگرتووی خۆی نییە، خاوەنی دەزگای گەیاندنی حکومی بێلایەن نییە، خاوەنی کارەباو ئاوو پۆستو کشتوکاڵی خۆی نییە، خاوەنی ئابوورییەکی سیاسی نەتەوەیی نییە، خاوەی جیهازێکی ئیداری بیرۆکراسی بێلایەن نییەو لە راسیتیدا خاوەنی حیزبێکی سیاسیش نییە.</u> ل٢٠

نووسەران، کۆمەڵێك "... نییە "و" ... نییە" ڕیزدەکەن، لێرەدا ناکرێت کاتی خوێنەرانی هێژایان پێوە بەفیرۆبدرێت، ئەگینا سروودی نیشتمانی بێجگە لەوەی کە دەتوانێت کۆمەڵێك دروشمی هەڵخەڵەتێنەر بێت و ڕۆڵەی هەژاران بە قورگی جەنگە نێوخۆیی و دەرەکییەکاندا بکات، یا لە باشترین باردا وەك سروودەکەی هیتلەر ببێتە سەرچاوەی توندترین بەهرەکشی کار بەناوی "کار مرۆڤ ئازاددەکات" و لە پاڵیشیدا ئاوا لە تاکی ناهوشیار بکات، کە نەتەوەکەی چێکراوەکەی خۆی بەرزتر و باشتر لە نەتەوە چێکراوەکانی دیکە ببینێت، بۆ تاکە بندەستەکان چ سوودێکی هەبووە و هەیە و دەبێت. ئیدی ئەم شیوەنە بۆ قێزەونترین شت، کە سروودی سەروەریی بۆرجوازییە، بەناوی نەتەوە و نیشتمانەوە، لە پای چییە؟

زمانی یەککگرتوو نە کار و ئەرکی دەسەڵاتدارانە و نە بەکوتەکی شۆڤێنیستانەی دەستەبژێرێك دروستدەبێت، یەککگرتن لەسەر بنەمای ئازادی بوونی دەبێت، ئەگینا دەبێتە سەپاندن و سەرکوتگەریی، ئەگەر کەسێکیش خوازیاری ئەوەیە، دەبێت بگەڕێتەوە سەر ئەزموونی هاوچینەکانی "کەمالیستەکان"ی تورکیە، کە پاش حەفتا ساڵ سەپاندن، هەنووکە ناچارن مل بە خوێندنی زمانی کوردی "تورکە کێوییەکان" بدەن!

زمان و خوێندنی زمان و بەکاربردنی زمان و هەڵبژاردنی زمان، یەکێکە لە هەرە سەرەکیترین پێداویستییە کەسییەکان لە پاش هەناسەدان و خواردن و خەوتن و پاشەڕۆفرێدان، هەروەها یەکێکە لە هەرە سەرەکیترین ئازادییە کەسییەکان و کەس مافی ئەوەی نییە لەژێر هیچ بیانوویەکدا زمان یا بنەزمانێك بەسەر کەسێکی دیکەدا بسەپێنێت و نەتەوەش هیچ ڕەسەنییەتی نییە، تاوەکو مرۆڤ لەپێناویدا ناچار بە وازهێنان لە ئاخاوتنی خۆی بێت. نەتەوە، خێڵی

گەورەبووی ڕۆژگارە یا کۆی پێکهاتنی خێڵەکانە و هێچی دیکە. ئەگەر خێڵ و ناوچەگەریی شەرمەزاری بن، ئەوا نەتەوە، کە پیربوون و گەورەتربوونی خێڵە، شەرمەزاریترینی شەرمەزارییەکان دەبێت.

لێرەدا بابەتی زمان بۆ هەلێکی دیکە هەڵدەگرم، بەس ئەوەندە بەپێویست دەزانم بڵێم، کە نەك کەمینەکان و ناوچەکان مافی خۆیانە زمانی خۆیان بخوێنن و بپارێزن و پەرەپێبدەن، بەڵکو دانیشتووانی هەموو لادێیەکی چەند ماڵە مافی خۆیانە بە بنزاراوەی خۆیان بخوێنن و بنووسن و کارەکانی خۆیان بەڕێوەبەرن، نەك هەر ئەوە، بەڵکو هەموو کەسێك و گروپێك مافی خۆیەتی تەنانەت زمانێکی دەستکردی وەك (ئێسپرێنتۆ) یا هەر زمانێکی دیکە بکاتە زمانی ئاخاوتن و خوێندن و بەڕێوەبەرایەتی خۆی. لە بەرانبەریشدا ئەوە دەرکی بۆماوەیی خێڵەکییانەی نەتەوەیە، کە زمان دەسەپێنێت و ئەوانی دیکە ناچار بە بەکاربردنی دەکات. ئایا مرۆڤایەتی هیچ سوود و بەهرەمەندییەکی لە نێوەندێتی دەسەڵات و سنوورەکان بردووە، تاوەکو زمانی نێوەندی سەپێنراو سوود و گرنگی بۆی هەبێت؟

ئەو پاگەندە شۆڤێنیستییانەی لە ئێستادا دەستەبژێرێك لە سایەی دەسەڵاتی بۆرجوازیدا بۆ زمانی ستاندارد دەیکات، هیچ نییە بێجگە لە دەرکەوتنەوەی پاوانخوازیی و سەرپاگیریی خێڵەکییانەی جاران. سەندنەوەی ئازادی بەکاربردن و خوێندن و نووسینی زمان لە دەڤەرێك یا تاقە گوند و خێزانێك بەبیانووی ئەوەی ناسیونالیزم وەك ئایدیلۆجیای بۆرجوازی خێڵە گەورەکە "نەتەوە" لە سەرووی ویست و ئازادی و مافی تاکەکانەوە دادەنێت [لەوانەش بەکاربردنی زمان و دیالێکت بەدیاریکراوی]، نەك هەر شۆڤێنیزمە، بەڵکو ژێرپێخستنی مرۆڤایەتی تاکەکان و چەپاندنی سروستی مرۆڤیشە!

"**جیهازێکی ئیداری بیرۆکراسی بێلایەن**" چییە؟ ئەگەر مەبەست لە دەزگەکانی ڕاگەیاندنە، ئەوا هیچ کات بێلایەن نین و ئەگەر کەسێك فریودەر یا ناهوشیار نەبێت، ئەو ڕاستییە دەبینێت. ئەگەر نووسەران نموونەیەك لە ڕاگەیاندنی بێلایەن لە دونیای سەرمایەداریدا شکدەبەن، با ئەو چاکەمان لەتەکدا بکەن و بە ئێمەی نیشا بدەن. بەڵام ئێمە دەتوانین، لە ئایدیالترین دەوڵەتدا، کە ئەوان لە ئێمەی دەکەنە بەهەشت، نیشانیبدەین، کە بەدرێژایی ساڵ دەزگەکانی ڕاگەیاندن هۆشی بینەر و خوێنەر و بیسەر، بە ژاراوی چینایەتی دەشۆنەوە و لایەنداری ئەو دەزگەیانە

دەشارنەوە، بەڵام هەر لەتەك ڕوودانی خۆپیشاندانێکی نارەزایەتی بەرانبەر دەوڵەت یا کۆمپانییایەك یا مانگرتنێکی گشتی ڕوویدا، ئیدی دەستە شاراوەکانی بۆرجوازی و دەستەبژێرەکانی لەپشت ئەو میدیا بێلایەنانەی نووسەرانەوە دەردەکەون و دەبنە مشتی ئاسنین و دەمی خەڵکی دەکوتن !

پیشەسازی و کشتوکاڵ و ئابووری و ڕامیاری نەتەوەیی، وەك گوتم تازە مەگەر بەخەون یا لەو دونیای ئاسمانەکاندا، یا ئەوەتا نووسەران بە تیئۆرییە جادووییەکانیان مرۆڤایەتی و مێژووەکەی بۆ دووسەد ساڵێك بگێڕنەوە دواوە و لەجیاتی شێخ و مەلاکانی ئەو کات، ئەم ڕۆشنبیرانە ڕابەرایەتی ناسیونالیزم بگرنەدەست و دەوڵەتە خەوناوییەکەیان دامەزرینن! ئەگینا لەبەر چاوی کاڵی کوردانەی نووسەران، نێوەندە جیهانییەکانی سەرمایە، لە ناوچەکە و جیهاندا دیاردەیەکی ناوازە دروستناکەن. لێرەدا مەبەستم لە دەوڵەتی بۆرجوازی کوردی نییە [چونکە ئەگەر بەرژەوەندی نێوەندە جیهانلوشەکان بیخوازێت، ئەوا لە ماوەی چەند مانگێکدا چوارپارچەکە بەیەکەوە دەلکێننەوە و دەیانکەنە دەوڵەتێك و زۆرینەی دەستەمۆبڕەکانی نێو (UN)یش دەنگی پێدەدەن]، بەڵکو مەبەستم ئەو دەوڵەتەیە، کە نووسەران دەیانەوێت لەسەر بنەمای ئابووریی و ڕامیاریی سەربەخۆی نەتەوەیی دروستیبکەن !

بەبۆچوونی من، چیدی ئەستەمە خەونە ناسیونالیستییەکان وەك سەدەی نۆزدە و سەرەتای سەدەی بیست، بتوانن پێییەکیان لە کەتواردا بێت، لە باشترین باردا لە دەسەڵاتی (ینک) و (پدک) باشتر نابن. پاشان باسکردن لە کشتوکاڵ و پلان و ئابووری و ڕامیاری نەتەوەیی .. تد، لە سەر کامە زەمینەی کەتواریی لە سایەی باڵادەستیی سەرمایەداری جیهانیدا، هەرێمی کوردستان، کە بەخۆی بەشێکە لە وڵاتێکی داگیراو (عیراق) و دەسەڵاتەکەشی بەشێکە لە فەرمانداریییەکی سەپاو، چۆن دەتوانێت سەربەخۆیی ئابووریی و ڕامیاریی خۆی بپارێزێت، ئیدی ئەم دەستەواژە فرۆشتنە بە تاکی کورد، لەپای چییە؟

نووسەران لە دوادێڕی ئەو پەرەگرافەدا خوازیاری دەزگەیەکی بەڕێوەبەرایەتیی بیرۆکراسی بێلایەنن و دواجاریش پارتەکان بە ناڕامیارییبوون تاوانباردەکەن، نازانم ئەم وشە ڕیزکراوە بێواتایانە لە پای چین و لەپێناو چین ؟ من وەڵام بۆ خۆیان بەجێدەهێڵم و تەنیا هێندە بەسە، کە بنووسم " بەبێ توانج " !

ئاخر پارتیی ناڕامیار کامەیە و لە چ قوتویەکی عەتاردا پەیدایانکردووە؟ پارتیی یا بوونی نابێت یا کە پەیدابوو، ئەوا بۆ ڕامکردن (ڕامیارییکردن)ی خەڵك دروستیدەکەن! لە کاتێکدا کە "پارتیی کەران"یش ناتوانێت ڕامیاریی نەبێت و بەبێ ئامانج نەهاتووەتەبوون، کە ئامانجیشی هەبوو، ڕامیاریی بۆرجوازیش وەك فێڵ و لەخشتەبردن پێویستە، چونکە پارتی بێڕامیاریی یا ناڕامیار، وەك چەکی بێ گوللە وایە و ڕاوی پێناکرێت !

بیرۆکراسی، ناشیرینترین ڕووی سیستەمی بۆرجوازییە، بەڵام نازانم ئەو " **بێلایەن** "ە داهێنانی کام سەردەمە و کامە هێز لەپشتییەوە وەستاوە. بە ناڕامیاریی هەژمارکردنی پارتە دەسەڵاتدارەکانی کوردستانیش، بەبۆچوونی من لە هیچ فەرهەنگێکدا بێجگە لە فەرهەنگی خۆشباوەڕکردنی تاك بە پارتیی و پارتایەتی، لە هیچ شوێنێکی دیدا جێی نابێتەوە !

ئەم نیشتمانە بووە بە کەرتێکی گەورەی ئابووری تایبەت بە هەردوو حیزبەکە. ل21

نووسەران لەبیریانکردووە، کە چەند دێر پێشتر نیشتمان بە "ئینتیما" و کۆمەڵێك هەست و پەیوەندی پێناسەدەکەن، لەبیریاندەچێت و دەگەڕێنەوە سەر پێناسە ڕاستەقینەکەی ناسیونالیزم بۆ نیشتمان؛ بیرەنەوت و کارگە و کێڵگە و تەلار و سێبەری داربەڕووەکانی، ئینجا بۆ پاکردنەوەی پاشەڵی چینی سەروەر و سیستەمەکەی، هەموو خەتاکە بۆ پارتەکان دەگەڕێننەوە، زۆر زیرەکانە ئەم ئامانجە لە تەواوی (١٠٠) لاپەڕەی پەرتووکۆکەدا کاری لەسەر کراوە.

ئەوەی بۆ بۆرجوازی وەك چینێکی جیهانیی بێنەتەوە، نیشتمان تەنیا کەرتی تایبەتییە و نەتەوە"ش دێوجامەی شاردنەوەی بەرژەوەندییە چینایەتییەکانی، ڕاستییەکی نکۆڵیهەڵنەگرە و مێژووی ڕاپەڕین و جەنگ و هەڵبژاردنەکان، ئەوەیان سەلماندووە و پەردەیان لەسەرلاداوە.

ئەوە هیچ گومانی تێدا نییە، کە نیشتمان لە سایەی سەروەریی چینایەتیدا یا مارەکراوی (پارتە) یا هی (فەرمانداریی)، ئەوەی خەون بە نیشتمان هەمووانی " نەتەوە و کۆمەڵ" یا "مرۆڤایەتی"یەوە دەبینێت، ئەوا ئەگەر لێهاتووی ئەوەی تێدابێت و بەدوای ڕاستیدا بگەڕێت، پێویستە لە دەرەوەی سنوورەکانی دەسەڵات و دەسەڵاتخوازییدا بۆ پانتاییەك بگەڕێت، کە مرۆڤەکان تێیدا ئازاد و

یەکسان و تەبا بژین و هەمووان لە سامان و داهاتی بەهرەمەند بن و هەمووان لە بەرانبەر ئاوەدانی و بنیاتنانیدا لێپرسراو بن.

نووسەران لەبیردەکەن، کە تاوەکو نیشتمان بەشێك بێت لە دارایی بۆرجواکان و سەروەریی چێنایەتییان بەسەر چین و توێژە ناسەروەرەکاندا، ئەوا لێپرسراوەتی بۆ تاکی بێنیشتمان (ناسەروەر و بێسەرمایە) بە کۆیلەتی تەواودەبێت و چەندی بچێتە پای جەنگ و پلانە نیشتمانییەکان، هێندەی دیکە زنجیرەکانی دەستی توندتر دەکاتەوە. تاکی ناسەروەر، لەجیاتی لێپرسراوەتی و پارێزگاری لە نیشتمانێك، کە بەخۆی خاوەن و دارای نییە، پێویستی بە تێکشکاندنی سەروەرییەکە، کە نیشتمان دەکاتە زیندانی کۆیلەتی تاکی بندەست !

نووسەران ئەوەشیان لەبیردەچێت، کە نیشتمان بەواتا دروستەکەی و بەواتاکەی ئەوانیش، ناتوانرێت مۆرکی نەتەوەیی لێبدرێت و هەر کاتێك شتێکی ئاوا ڕوویدات، ئەوا ناسیونالیزمی بەرهەڵستکاری دەسەڵاتی شۆڤێنیزمی سەردەست، بەخۆی جێگەی هەمان شۆڤێنیزم دەگرێتەوە. چونکە ئەگەر کوردستان تەنیا نیشتمانی کوردان بێت، ئەی نیشتمانی کلد و ئاشوور و تورکمان، کوێیە؟

ئەگەر بەو پێوەرە بێت، کە نووسەران نیشتمان بە نەتەوە تایبەتدەکەنەوە، ئەوا هیچ کات تاکی کلدان و ئاشوور و تورکمان لە بەرانبەر نیشتمانێکدا کە کوردستانە، هیچ ئەرك و لێپرسراوەتییەکان لەسەر شان نییە و مافی خۆیانە، کە ببنە تێکدەر و دژایەتیبکەن !

هەردوو حیزبەکەش لە حکومەتو پارلەماندا وەک دەستی راستو دەستی چەپی یەک جەستە مامەڵە لەگەڵ سامانی ئەمولاتەدا دەکەن. دەستی چەپ نایەوێت بزانێت و ببینێت دەستی راست چیدەکات، هەروەها بە پێچەوانەشەوە ئەوا قرپێکی کوشندەی لێدەکەن، چونکە هەردوو دەستەکە هەمان تەماحو ئارەزوو و نیاز دەیانجولێنێت. ل٢١

نووسەران درێژە بە خۆشباوەڕکردنی تاکی کۆمەڵگەی کوردستان دەدەن و ڕاستییەك، کە خۆی لە ماوەی ١٨ ساڵی ڕابوردوودا بەرجەستە و ئاشکرابووە، خەریکن دەیشارنەوە. ئەوەی کە نەك تەنیا دوو پارتییە باڵادەستەکەی نێو پارلەمان، بەڵکو هەموو پارتەکان یەك مەبەست [دەسەڵات و مشەخۆری] دەیانجولێنێت و دواجار لەپشتی هەموو هەراوهوریای دەزگە پاگەندەکەرەکانی

پارت و بەرنامە کاتییەکانی هەڵبژاردنەوە، یەك ئامانج هەیە، ئەویش گرتنەدەستی دەسەڵات و باشتر پاراستنی سەروەریی چینایەتییە، کە دواجار دەکاتەوە ئامانج و بەرژەوەندی و ئەرکی سەرەکی و هاوبەشی هەموو پارتەکان، ئیدی لە هەر قوماشێك بن و هەر ڕەنگێکیان هەبێت.

بۆ ئەوەی ڕازی یەکدەستی (ینک) و (پدک)مان بۆ دەرکەوێت، پێویستە سەرنجی ئەفگانستان و هەڵبژاردنەکان و براوەبوونی بەردەوامی دەسەڵاتدارانی دەهەیەك لەمەوبەر و تاپۆبوونی کورسی سەرۆکایەتی بۆ خەزائی، وەك یەکەمین دیاردەکانی دیمۆکراسی بە دیاریهێنراوی دەم لوولەی تانك و فڕۆکە جەنگییەکان بۆ خەڵکی بەدبەختی ئەفگانستان، بدەین، پێویستە سەرنجی گەندەڵیی و دیارنەمانی ملیاردان دۆلار لە خەزێنەی دەوڵەت و داهاتی کۆمەڵگەی ئەفگانستان بدەین، کە لە هەموو ڕوویەکەوە پراکتیك و بڕیارەکانی پارلەمان و دەسەڵاتدارانی کوردستان و عیراق، شوێنپێهەڵگرتن و دووبارەکردنەوەی ئەزموونی هاوچینەکانیانە لە ئەفگانستان.

تێگەیشتن لەو ڕازە زۆر ئاسانە و یەکەمین جاریش نییە لە مێژوودا، شتی ئاوا ڕوودەدات. بەدڵنیاییەوە ئەگەر ئەمەریکا و هاوپەیمانانی هێرش بکەنە سەر ئێران یا کۆریای باکووری، ئەوا هەمان سیناریۆی (ینک) و (پدک) لەوێندەرێش چەند بارە دەبێتەوە!

ئەوەی کە دەستە تاڵانگەرەکان ناهێڵین بە یەکدی بزانن یا چاوپۆشی لە یەکدی دەکەن، ئاساییترین و سروشتیترین دیاردەی دەسەڵاتی مشەخۆرانەی چینایەتییە، چونکە ئەگەر هەڵپەی دەسەڵات لەلایەن پارت و دەستەبژێری ڕامیارەوە لەپێناو مشەخۆری و قۆرخکردنی ئازادی خەڵك و سەپاندنی سەروەریی نەبووایە، ئەوا نە جەنابانی ڕامیار خۆیان لەو بەرەوژوورکەیە دەدا و نە پێویستی بە سەرکوت و زنجیرکردنی زۆرینەی کۆمەڵ دەبوو. چونکە دەسەڵات لەپێناو مشەخۆریی بەسەر کۆمەڵ و کۆیلەڕاگرتنی بەرهەمهێنەران و پاراستنی دەوڵەتمەندییە و هیچ پەیوەندی بە ئاسانکاری ژیان و ڕێکخستنی کاروبار و دابینکردنی ئاسایشی ژیانی خەڵکەوە نییە. میکانیزمەکانی کاردکردی دەوڵەت و دەسەڵات بەخۆیان دروستگەری زەبروزەنگ و پارێزەری بەرتەری چینایەتی و نادادوەری کۆمەڵایەتین.

<u>**بیناکردنەوەی ماناکانی نیشتمان ئەرکێکی گرنگی ریفۆرمی سیاسییە لەوڵاتەکەماندا. لەم ئاستەدا ناکرێت**</u>

ریفۆرمی سیاسیو ریفۆرمی ئەخلاقی لەیەكدی دابڕێن. ریفۆرمی ئەخلاقییش مەحاڵە بەبێ ریفۆرمی دەسەڵات لە كوردستاندا. ل٢١

نووسەران لەلایەك خەریكی ساختەكردنی واتاكانی نیشتمانن [لە شوێنگەی ژیانەوە بۆ ماف و لێپرسراوەتی هەمووانی] و لەلایەكی دیكەوە خوازیاری چێكردنەوەی واتاكانی نیشتمانن. ئەگەر بڕیار بێت نووسەران ئەو ئەركە بە هێزە ڕیفۆرمیستەكەیان بسپێرن، ئەوا هەوڵەكەی خۆیان بۆ ساختەكردنی واتاكانی نیشتمان پووچدەبێتەوە، چونكە جاران كە خەڵك بۆ نیشتمان خۆی بەكوشتدەدا، نیشتمان بەواتای شوێنی ژیان و دەهات. چێكردنەوەی واتاكانی نیشتمان، بەواتای گێڕانەوەی ئەو واتایانەیە، كە نووسەران ڕەتیاندەكەنەوە. دەكرا نووسەران ئەركی گۆڕینی واتاكانی نیشتمان بە هێزە ڕیفۆرمیستەكەیان بسپێرن، واتە گۆڕینی نیشتمان لە شوێنگەی ژیانەوە بۆ ماف و لێپرسراوەتییەكەی نووسەران، بەڵام چێكردنەوەی ئەو واتایانەی كە هەیبوون، بەواتای ڕەتكردنەوەی تێزەكەی خۆیان دێت، كە هەر لە سەرەتاوە بەمەبەستی فریودانی خوێنەر بە یاریكردن بە واژەكان، هانای بۆ دەبەن.

ئەوەی كە ڕامیاری پابەندی خواستە ئابوورییەكانە، نووسەران خۆیانی لێ لادەدەن و هاوكێشەكە ئاوەژوو دەكەنەوە و دەیانەوێت پەیوەندییە ئابوورییەكان لە خواست و ویستی چینی باڵادەست دوور ڕابگرن و ڕیفۆرمە ڕامیارییەكان بە پابەندبوون یا نەبوونی پارتەكان بە خواستەكانی كۆمەڵەوە ببەستنەوە و دواجاریش خەونی جادوویانەی دەسەڵاتی باشی پێكهاتوو لە پیاوچاكانی فیلۆسۆف و هونەرمەند لەتەك ڕامكارانی دڵسۆز و خۆنەویست پێكبهێنن. ئەو هەمووە ڕاكە ڕاكە بەدوای سەرابی دیمۆكراسیدا، ناچار ڕیفۆرمی ڕامیاریی پابەندی ڕیفۆرمی ئاكاریی (مۆراڵی) دەكەنەوە و ئەوانیش پابەندی چێكردنەوەی واتاكانی نیشتمان، سەرابێك، كە خۆشیان نازانن چۆن پێناسەیبكەن. وەها سەرلێشێواندنێك لە خوێنەر ئەركی دەستەبژێری خاوەن بەرتەرییە و لە سەراپای مێژووی كۆمەڵە سەرمایەدارییەكاندا، ئەمە هەوڵی نەگریسی وردەبۆرجوازی بەشبەرنەكەوتوو بووە، كە بۆ شاردنەوەی خەونی بەدەسەڵاتگەیشتن و دەستەبژێری، هانیداون.

وەك پێشتر گوتم، ڕێفۆرمی ڕامیاری یا سەرخانی كۆمەڵگە، پێداویستیی و وەڵامدانەوەیە بە گەشە و ئاڵوگۆڕی ژێرخانی كۆمەڵگە (پەیوەندییە ئابوورییەكان و بنەما ئابوورییەكان). ئەوەیش ئەم ڕۆژگارەكە لە كوردستاندا ڕوودەدات، ڕێك وەڵامدانەوەیە بە پەیوەندییە ئابوورییە بۆرجوازییەكان

و ڕێکخستنی بازار، ئەوەی کە لە کوردستان بەجۆرێکە و لە ئەمەریکا بە جۆرێکی دیکە، ئەوەیان دوو شت دیاریدەکەن:

یەکەم، ڕێوشوێنی کۆمەڵەکان لە سیستەمە جیهانییەکەدا (کوردستان پەراوێزە و ئەمەریکا نێوەند)، دووەم، ئامادەیی و هوشیاریی چینایەتی چین و توێژە کۆمەڵایەتییە بندەستەکان بەرانبەر بە بازاری تاڵانی ڕەنج و لەپێناو خەونەکانی تاکی ئەو کۆمەڵە، کە دیسانەوە کوردستان لە سەرەتای ئاشکرابوونی ئەودیوی دێوجامەکانی نەتەوەگەرایی بۆرجوازی و نیشتمانپەروەریی هێزەکانەدایە.

کۆمەڵگەیەکی خاوەن بنەمای ئابووریی بەهێز یا بێهێز، بەو پێیەی کە توانای کۆنترۆڵ و شەتەکدانی بە بەرنامە و پلانی کۆمپانیا جیهانلووشەکانەوە هەیە، بە هەمان ڕادەش هوشیاری تاکەکان لاوازدەبێت و ڕێوشوێنی پارت، سەرۆك و خێڵ و گەڵێ شتی پەرپووتی دیکە، زاقتر و فراوانتر دەبێت. بەپێچەوانەشەوە، بەو ڕادەیەی کە بەرگری [بەرگرتن] لە تاڵان و گەندەڵکردنی کۆمەڵ لەئارادابێت، بەو ڕادەیەش پرۆژەکانی سندوقی دراوی نێودەوڵەتی و بانکی جیهانی و ئیمپریالیزمی ئەمەریکی و ئەوروپی و پاسەوانەکانیان تووشی شکست و ناکامی دەبن. لەبەرئەوە بەبێ دژایەتی و بەرهەڵستی و بەرگرتن بە ڕێکەوتننامە و پرۆژەکانی ئەو نێوەندە جیهانلوشانە، ناتوانرێت ئاڵوگۆڕی ئابووریی و ڕامیاریی و کۆمەڵایەتی و .. تد ئەنجامبدرێن !

ئینجا با " <u>**ریفۆرمی ئەخلاقی**</u> " لەولاوە بوەستێت، کە نووسەران ئەوە نادیدە دەگرن، ڕۆشنبیری و مۆراڵ و کولتوور، شەتەکدراو و مارەکراوی چینی سەروەرن و ئەوەی هەیە و نییە، باڵانوێنی گەندەڵی و داهزرانی مۆراڵ و گەلێك چەمکی دیکەیە لە سایەی سەروەریدا. ئەوەی کە نووسەران دەرکیناکەن، ئەوەیە هەر گۆڕانێکی ڕامیاریی لە ماف و بڕیاردانی تاکەکاندا پابەندی ڕێوشوێنی ئابووریی خودی ئەو تاکانەیە و مۆراڵی تاکەکانیش ڕەنگدانەوەی پابەندییانە بە سیستەمە کۆمەڵایەتییەکەوە، کە ئەویش پابەندی سەرخان و ژێرخانی کۆمەڵ و پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکانە. بەم جۆرە بێجگە لە ئاڵوگۆڕی ئابووریی لە ڕێوشوینی تاکەکاندا [ئازادبوونی تاك لە وابەستەیی بۆ دەسەڵاتە قووچکەییە ئابووریی و ڕامیارییەکان، کە بە دیوەکەی دیکەیدا دەکاتە لەنێوچوونی بنەماکانی ناچاریی فرۆشتنی هێزی کار و ملدان بە سیستەمی نوێنەرایەتی]

بەواتای شۆڕشی کۆمەڵایەتی، هیچ چانسێك بۆ ئاڵوگۆڕی ڕامیاریی و مۆراڵی ڕادیکاڵ لەئارادا نامێنێتەوە.

لە ئاستێکی دیکەدا دەسەڵاتی سیاسی لە کوردستان دەسەڵاتێکی دابڕاوە لە خەڵک ... ل٢١

ئەوەی لە کوردستان دەسەڵاتی ڕامیاریی لە خەڵك دابڕاوبێت، شتێکی ناوازە نییە، چونکە لە چوارچێوەی سیستەمی چینایەتییدا ئیدی ئەو سیستەمە هەر ناوێکی لەسەر بێت، لەبەرئەوەی کە لەسەر بنەمای ڕابەر و ڕێبەرکراو، سەرۆك و سەرۆکایەتیکراو، شوانە و مێگەل بنیاتنراوە، خۆبەخۆ دەسەڵات دەبێتە کوتەکی دەستی کەمینەیەك بەسەر زۆرینەی فەرمانداریکراودا و فەرماندان و فەرمانبردن، باڵادەستبوون و ژێردەستبوون، دووتای هاوکێشەیەکی ناهاوسەنگن، کە لەسەر بنەمای نایەکسانی تاکەکان لە بەهرەمەندی لە بەرهەمهێنان و داهات و سوودوەرگرن لەو بەرهەم و داهاتە و نایەکسانی لە ماف و بڕیارداندا پێکهاتووە. بەکورتی نایەکسانی ئابووریی و ڕامیاریی و دواجار ناهاوسەنگی کۆمەڵایەتی، کە لە سیستەمی چینایەتیدا پێگەی کۆمەڵایەتی پابەندی توانای ئابووریی و ڕامیارییە و توانادارای ئەم دووانەی دواییش، پلە و پایەی نایەکسانی کەسەکان لەباردەکەن، بەو جۆرە تاکو نایەکسانی لەو بوارانەدا هەبێت، قسەکردن لە بەڕێوبەرایەتییەك، کە بتوانێت سەرخانی بنەما ئابوورییە یەکسان و پەیوەندییە کۆمەڵایەتییە تەباکان بێت، ئەستەمە و نەك هەر خەونبینینە، بەڵکو جادووگەری و خەڵکفریودانیشە!

بەسەرکردنەوەی ژیانی هاوڵاتییان کە ئەرکێکی سیاسیو ئەخلاقی سادەی سەرۆکی هەریمو حکومەتو پەرلەمانە، ل٢١

پێش ئەوەی ئەرك بە سەرۆك بسپێرین و لەسەر کەمتەرخەمی لۆمەی بکەین، پێویستە پرسیار لە خودی پێداویستی بوونی سەرۆك و سەرچاوەی ڕەوایەتیدان بەو پێداویستییە بکەین؛ سەرۆك چییە و لە کوێوە دێت و ئەرکەکانی کامانەن؟ ئەوی لە دووتوێی خەونێکی پۆستمۆدێرندا سەرۆك لەسەر ڕانەپەڕاندنی ئەرکەکانی لۆمەدەکات، هێشتا لاقێکی لە ژێر خێوەتی خێڵ و هۆزەکانی سەدەی نۆزدە و سەرەتای سەدەی ڕابوردوودایە! هەروەها بیەوێت و نەیەوێت، خەریکە لە سایەی سەرۆکدا ڕێوشوێنێك بۆ پلە و پایە و بەرتەری خۆی خۆشدەکات، کە بە کورتی من تەنیا بە میرزاکانی سەدەیەك لەمەوبەر دێنە بەرچاوم. ئەگینا لە دەمێکدا کە داواکاری بەشداری

هەمووانیی یا نیشتمان هەمووانیی دەکەن، ئیدی کامە ڕۆڵ بۆ خواوەندیی سەرۆك دەمێنێتەوە، یا ئەوەتا وەك گوتم، هەمووان مەبەست لە دەسەڵاتخوازانە بە سەرلەشکر و مەلا و زانا و فیلۆسۆفەوە، یا خەریکی خەڵکفریودانن بە لەتوانادابوونی کەتواریکردنەوەی وەها ئەفسانەیەك [یەکسانی هەمووانی و بەشداری هەمووانی و نیشتمان هەمووانی لە سایەی سیستەمی چینایەتیدا] ؟!

کاتێك کە بڕیارە مافی یەکسان و هاوبەش بە هەمووان بدەن، ئیدی سەرۆکی باڵا و سەروو-مرۆڤ و سەروو-توانا و دەسەڵاتتان بۆچییە و لەپای چی؟ "**بەسەرکردنەوەی ژیانی هاووڵاتیان وەک ئەرکێکی ڕامیاریی و مۆڕاڵی سادەی یا سەرەتایی سەرۆکی هەرێم و فەرمانداریی و پارلەمان**" بۆخۆی ڕەتکردنەوەی توانای هەمووانییە و زۆرینەی فەرمانبەسەرداکراو دەخاتە خانەی سۆز-پێداهاتنەوە و شایستەی بەزەیی و پێویست بە سەرپەرشتی، کە بەخۆیان ئاوەزیان پێینەشکێت و دەرکی پرسەکان و پێداویستیی و چۆنیەتیی بەدیهاتنی خواستەکانیان نەکەن، یا ئەوەتا بە دیوەکەی دیکەدا، ددان بەپێداویستی خێڵایەتیی سەرۆکایەتی هەرێمدا دەنێن و ڕەوایەتی پێدەبەخشن و لە بەرانبەریدا گوێڕایەڵی و ملکەچی تاکەکانی بازنەی سەرۆکایەتی ئەو بە فەرمی دەناسن؟

ئەمە لە شیوەن و سوێندخواردنەکانی (ستالین) بۆ (لێنین)ی ڕابەری دەچێت، کە مسۆگەرکەری هەریسەکە بوو بۆ خۆی! چونکە سەرۆك پێویستی بە ڕاوێژکارانی ژیر و تەکبیرزان هەیە و وەك لە پیشەکییەکەشدا چەند جار ڕاناوی "ئێمە" بەبێ پێویستبوون، قوتدەبێتەوە، باشترین دەستەبژێرێك، کە بتوانێت کەشتی شکاوی دەسەڵاتی بۆرجوازی هەرێم لە تۆفانی هەڵچوونی جەماوەری قوربانیانی دوێنێ و نێچیرانی ئەم ڕۆژگارە، ڕزگاربکات، ئەوە دەستەبژێرە "ڕۆشنبیر"ەکەی نووسەرانە !

پاشان، وردەگیری لە دەرنەکەوتنی سەرۆك، تەنیا دەتوانێت بەدبەختی و خۆبەکەمزانی، وەك ئەوانەی لە ڕیزی کۆیلەتیدا چاوەڕێی تێپەڕبوونی شاژنی بریتانیا دەکەن، پەروەردەدەکات. ئەگەر بەو پێوەرەی نووسەران بێت، ئەوا سەرۆکایەتی (سەدام حوسەین) لەبەرئەوەی کە زوو زوو خەڵکی بەسەردەکردەوە و دەترساندن یا میدالیای بە هەندێك دەبەخشی، دەچێتە خانەی سەرۆکە هەرە باشەکانەوە؟!

ئای کە بەدبەختییە مرۆڤ لەجیاتی خۆڕزگارکردن لە مۆتەکەکانی پێویستی سەرۆکخێڵ و هۆز و نەتەوە، گلەیی لە سەرۆکەکەی بکات و بەوە تاوانباریبکات، کە کەمتر دەردەکەوێت، لەولاشەوە باس لە نیشتمان هەموانیی و یەکسانی هەموانیی تاکەکانی نەتەوە بکات !

بەو پێیەی کە نووسەران خوازیاری پەروەردەکردنی هەستی نیشتمانپەروەریی و ئاوەدانکردنەوەی نیشتمان و پاراستنی نیشتمان و گۆڕینی واتاکانی نیشتمان بە ماف و لێپرسراوەتین، ئەوا بە دەستەونزاوە چاوەڕێی بەخشینی (هیتلەر)ێکن بە کورد، گلەییشیان لە سەرۆکەکەیان هەر لێرەوەیە. ئەز حەزدەکەم بزانم، بەکامە ئاوەز سەرۆك دەبێتە پەروەردەکەری هەستی ئاوەدانکردنەوە و پاراستنی کۆمەڵگە، لە کاتێکدا بوونی سەرۆك بە خۆی لەنێوبەری هەموو هەستە هاوبەشەکانە و مرۆڤەکان بەسەر مرۆڤی باڵا (سەران) و مرۆڤی خوار (ڕەشەخەڵك)دا دابەشدەکات؟!

وەها تێڕوانینێك لاقێکی لە نێو کلیسا و لاقەکەی دیکەی لە دیواخانی بەگ و ئاغاکانی سەدەکانی نێوەراستدایە، لەوێدا کە قەشەکان باسیان لە دەوڵەتی باش و میرزاکانیش باسیان لە بەگ و ئاغای باش و بەشەرەف دەکرد. ئەگەر سەرنجی دیوە شاردراوەکەی ئەو بۆچوونە بدەین، دەکاتە ئەوەی کە ئەندامانی خواری کۆمەڵ شایستەی بەزەیین و پێویستیان بە بەزەیی و چاودێریی دەسەڵات و سەرۆکانە، لە کاتێکدا کە خودی هەبوونی سەرۆك و دەسەڵات لە سەرووی کۆمەڵەوە نیشانەی بێڕێزی و چەپاندنی ئەندامانی بێدەسەڵاتی کۆمەڵە!

<u>ئەو دەسەڵاتەی لەسەرووی هەموو کۆنترۆڵو لێپرسینەوەیەکی یاساییەوە وەستابێت، ناتوانێت هەستی بەرپرسانەو هاوکاریو خۆشەویستی بۆ نیشتمان بەرهەمبهێنێت. ئەو دەسەلاتەی دادپەروەرانە سامانی نیشتمان دابەشنەکات، ئیرەیی کۆمەلایەتیو مرۆڤی نائومێدو تورە بەرهەمدەهێنێت.</u> ل٢٢

وەك ئاشکرایە و زۆرینەی کەسانی هوشیاریش دەرکیدەکەن، دەسەڵات دیکتاتۆریی بێت یا دیمۆکراتی، پاشایەتی بێت یا کۆماری، فیئۆدالی بێت یا بۆرجوازی، هەردەم لە سەرووی لێپرسینەوەوەیە و بەخۆشی داڕێژەری یاسایە و لە سیستەمی چینایەتیدا یاسا تەنیا لە پێناو پاراستنی خودی دەسەڵات و سەروەریی چینایەتیدایە، بەگوێرەی ئەوەش خودی دەسەڵات سەپێنەری یاسایە، کەواتە لە سەرووی یاسا و دادگەوەیە و لێپێچینەوە تەنیا کەسانێك

دەگرێتەوە، کە یاسا بۆ ملکەچکردنیان و کۆیلەڕاگرتنیان سەریهەڵداوە و دەسەڵاتداران وەك لە سکاندالی دەوڵەتانی دیمۆکرات [پارلەمانی]یەوە بگرە تا دیکتاتۆر دەبینین، هەمیشە لەژێر ناوی بەرژەوەندی گشتیدا شانی خۆیان لە ژێر کارە چەوتەکانیان خاڵیدەکەن و هەروەها هەر بەناوی بەرژەوەندی هەمووانیی و گشتییەوە درێژە بە ڕامیارییە دژی خەڵکییەکانیان دەدەن. ئەوە گومانی تێدا نییە، کە دەسەڵات نەك هەر ناتوانێت هەستی بەرپرسیاریی و هاریکاری و خۆشەویستی بۆ خۆشباوەڕییە (وهمە) دروستکراوەکانی وەك نیشتمان هەمووانیی و هاوخوێنی نەتەوەیی و مافی هاوولاتی و یەکسانی یاسایی بەرهەمبهێنێت، بەڵکو تەنانەت لێپرسراوەتی و هاریکاری و خۆشەویستی و هەستی هاوجۆریی سروشتی و هەبوو و ئامادەی نێوان خودی مرۆڤەکانیش لەنێودەبات و مرۆڤەکان لە بەرانبەر یەکدیدا دەکاتە دوژمنی یەك؛ هاوسێ بەرانبەر بە هاوسێ، هاوکار بەرانبەر هاوکار، گوند بەرانبەر بە گوند و شار بەرانبەر بە شار و هەرچی هەیە و نییە لە پێناو مانەوەی سەروەریی چینایەتی دەیکاتە دوژمنی ئەوی دیکە.

کاتێك کە دەسەڵات لەپێناو پاراستنی مشەخۆریی و تاڵانی داهاتی کۆمەڵگە سەریهەڵدابێت، ئیدی چۆن دەتوانێت ببێتە دابەشگەری دادپەروەرانەی سامانی کۆمەڵگە؟ مەگەر دەسەڵات بۆ پاراستن و ڕاگرتنی کۆمەڵی چینایەتی و سیستەمەکەی نییە؟ ئەگەر وانییە، ئەی بۆ چییە؟ ئەگەر بۆ ئەوەیە، ئەی سەرچاوەی مەترسییەکان بۆ سەر سیستەمەکە کامەیە و بۆ دروستدەبن؟ ئەگەر دەسەڵات بۆ پاراستنی کۆمەڵە، ئەدی بۆ لەجیاتی زەبروزەنگ و سەپاندن، هانای بۆ لەنێوبردنی سەرچاوەی دروستبوونی مەترسییەکان نەبردووە؟

کاتێك کە کۆمەڵ بە زەبروزەنگ و سەپاندن بخرێنە ژێر باری نایەکسانی ئابووریی و ڕامیاریی و کۆمەڵایەتی، ئیدی سەرهەڵدانی نارەزایەتی و توڕەیی و توندوتیژی [ئەوەی نووسەران بە ئێرەیی کۆمەڵایەتی و نائومێدی و توڕەیی ناویدەبەن] ئاساییترین و چاوەڕوانکراوترین کاردانەوەی مرۆڤە چەپێنراوەکانە و لەنێوبردنی نایەکسانی و پشێوی و ناتەبایی کۆمەڵایەتی و پەروەردە-کردنی مرۆڤی نوێ و هیوادار و ئارام، پێویستی بە لەنێوبردنی زەمینەکانی نایەکسانی و پشێوی و توڕەیی و توندوتیژییە، کە ڕوودانی وەها ئاڵوگۆڕێك بەبێ لەنێوبردنی خودی سەروەریی چینایەتی و پایەکانی ئەو سەروەرییە، ئەستەمە، چونکە خودی دەسەڵات و دروستگەرەکانی سەرچاوە و ڕاگری هەموو نادادوەرییەکن !

ئەو دەسەڵاتەی وڵاتەکەی خۆی خۆشنەوێتو هاونیشتمانیان بەسەرنەکاتەوە، ناشتوانێت خۆشەویستیو هەستی بەرپرسیارێتی لەناو تاکو گروپەکانی کۆمەڵگادا بەرهەمبهێنێت، ئەو دەسەڵاتەی بەرژەوەندی نەتەویی کورتبکاتەوە بۆ پارستنی دەستکەوتە دەستەییو خێزانییەکی، ناتوانێت سیاسەتو ئاسایشی نەتەوەیی دارێژێت. ل٢٢

نووسەران باش وێناکردنی دەسەڵاتێکی خزمەتکار و ملکەچی خەڵك و داخوازییەکانی، بە کۆمەڵێك دروشم لە چەشنی دروشمە پارتییەکان بەسەر دەسەڵاتدا هەڵدەدەن و دواجار پەنادەبەنەوە بەر دێوجامەکەی بۆرجوازی "بەرژەوەندی نەتەوەیی"، هەروەك چۆن دەسەڵاتدارانی فەرەنسە لەبەر "بەرژەوەندی نەتەوەیی!!" لەتەك پروسەکان رێکدەکەون و کومونەی پاریس، کە سیستەمەکەی دێمۆکراسی ڕاستەخۆ و بەڕێوەبەرایەتی خەڵك بوو، خەڵتانی خوێن دەکەن، بۆلشەڤیکەکان لە سەردەمی لێنین و (ترۆتسکی)دا لەپێناو بەرژەوەندی گشتی لەتەك دەسەڵاتدارانی ئاڵمانیا و نەمسا جەنگ ڕادەگرن و کۆمونەکانی ئۆکرانیا سەرکوتدەکەن و دواتر ستالین و هیتلەر لەسەر پرسی پۆلۆنیا و "بەرژەوەندی نەتەوەیی!!" ڕێکدەکەون، ئەمەریکا لە جەنگی جیهانی دووەمدا لەبەر "بەرژەوەندی نەتەوەیی!!" هیرۆشیما و ناکازاکی بە بۆمبی ئەتۆم وێراندەکات، شای ئێران و ڕژێمی بەعس بە چاودێری ئەمەریکا لەسەر "بەرژەوەندی نەتەوەیی!!" هەرسێ لایەن، گەلی کورد سەرکوتدەکەن و (ڕژێمی بەعس)یش لەبەر بەرژەوەندی نەتەوەیی و نیشتمان زیاتر لە سێ هەزار گوند ڕاگوێز و دوو سەد هەزار گوندنشین ئەنفال و پێنج هەزاریش کیمابارانەکات، بەم جۆرە لیستی سەرکوتی بزاڤە کۆمەڵایەتییەکان و جەنگەخوێناوییەکان و فریودانە پارلەمانییەکان لەژێر ناوی "بەرژەوەندی نەتەوەیی و نیشتمانی!! "دا هێندە درێژە، مانیفێستەکەی نووسەران نایگرێتە خۆی !

ئایا دەکرێت بزانین لە هەر یەك لەو نموونانەدا تاکی بێدەسەڵاتی فەرەنسی، ڕوسی، ئەمەریکی و ئێرانی و عیراق و ... تد چ بەرژەوەندییەکی هەبووە و چی دەستکەوت بووە؟ ئایا لە کاتی ڕوودانی ئەو تاوانەدا ڕۆشنبیرانی دەستەبژێری وەك نووسەرانی ئەم مانیفێستە، هەر خەریکی میکیاجکردن و پەردەپۆشکردنی ڕوخساری ڕاستەقینەی سەروەریی چینایەتی نەبوون و هەروەك ئێستا بەناوی دێمۆکراسی و مافی نەتەوەیی و سەروەریی یاساوە، ئەو تاوانانەیان پاساو نەداوە؟ ئایا ئەمە ئەوە ناگەیێنێت، کە دێمۆکراتانی دوێنێ، لە هوشیاری ئەم ڕۆژگارەدا خوێنڕێژن و

دیمۆکراتەکانی ئەم ڕۆژگارەش لە هوشیاریی سبەینێی تاکی کورددا، چەقۆکێشانی ڕۆژگار ی داهاتوو و ڕاوێژکارانیان بتە شکاوەکانی داهاتوو دەبن؟

ئیدی تاکی کورد لە سایەی بۆرجوازی کورددا چی بەرژەوەندییەکی هەیە، لە کاتێکدا کە دەبینین، بۆرجوازی لەپێناو ئامانجی چینایەتیی خۆیدا ئامادەیە شتێك بەناوی نەتەوە قوربانی بکات؛ ماچەکانی سەرانی بەرەی بۆرجوازی کوردستان لە ڕوومەتی دیکتاتۆر، هاریکاری بۆرجوازی کورد لەتەك لەشکری ڕژێمەکانی ئێران و تورکیە و سوریە و چاونوقاندنی دەسەڵاتدارانی هەرێم لە بۆمبارانەکانی هەر ڕۆژەی ناوچە سنوورییەکان و .. تد. ئایا ئەمانە بە خاتری هەمان "بەرژەوەندی نەتەوەیی!!" نین، کە نووسەرانی دەسەڵات پاگەندەیدەکەن و دەسەڵاتخوازان بەو دێوجامەوە ڕاکێشی سندووقەکانی دەنگدانمان دەکەن؟ ئایا گشت تاوانە بەرچاوەکانی مێژوو هەر بەناوی بەرژەوەندی و ئاسایشی نەتەوەیی و نیشتمانییەوە ئەنجامنەدراون، بەرژەوەندی و ئاسایشێك، کە بێجگە لە بۆرجواکان و دەربارەکانیان کەس لێی بەهرەمەندنییە!

ئەگەر کەسانێك پەیدادەبن و پاگەندەی ئەوە دەکەن، کە ئەوانە نوێنەری ڕاستەقینەی نەتەوە و نیشتمان نین، دەکرێت لە سەراپای مێژوودا نموونەیەکمان نیشانبدەن، کە بۆرجوازی نوێنەرایەتی بەرژەوەندی گشتی کردبێت و ئەو چاوەڕوانییانەی بەدیهێنابێت، کە ڕۆشنبیرانی بۆرجوازی تاکە ژێردەستەکان بەوە خۆشباوەڕدەکەن؟

<u>نێوان سیاسەتو کۆمەڵگا، پێویستی بە بیناکردنەوەی برواو متمانە هەیە لەنێوان دەسەڵاتو گرووپە کۆمەڵایەتییەکاندا، پێویستی بە ئاشتکردنەوەی ڕای گشتییە لەگەڵ سیاسەتدا، پێویستی بە بنیاتنانی بەهایەکی نوێی خۆشەویستی هەیە بۆ نیشتمان کە لە سەرووی بەرژەندی بەرتەسکی حیزبیو دەستەگەریو خێڵەکیدا بێت</u>. ل٢٢

نووسەران هەرچەندەیان کۆشابێت، بەڵام نەیانتوانیوە ڕۆڵی ناوبژیکەریی خۆیان بۆ ئاشتکردنەوەی خەڵکی نارازی لەتەك ملیاردلێرانی مشەخۆردا بشارنەوە، ئەوەتا باس لە گێرانەوەی بڕوا و متمانە لە نێوان دەسەڵات و گرووپە کۆمەڵایەتییەکان دەکەن! پێش هەموو شتێك،" **<u>گرووپە کۆمەڵایەتییەکان</u>** " کێن و چ ڕێوشوێنێکیان هەیە؟ ئەمە هەمان گەشەدانە بە ڕامیارییەکەی بەعس، کە دەیویست بەگۆڕینی ناوی (کرێکار) بۆ (فەرمانبەر)، پەردە بەسەر

ململانێی کرێکاران وەك چینێك بەرانبەر خۆی وەك دەسەڵاتی بۆرجوازی، بدات. نووسەران بە هەمان ئامانج و میتۆد، هاتوون چین و توێژی کۆمەڵایەتییان گۆڕیوە بە گرووپی کۆمەڵایەتی! نووسەران ئەگەر لە هیچ بوارێکی دیکەدا داهێنانیان نەکردبێت، ئەوا لەم بوارەدا شایستەی شاباشی تایبەتی (دەسەڵاتدارانی هەرێم)ن و پێویستە ئەم داهێنانە بەناوی خۆیانەوە تۆماربکەن، تاوەکو ئەگەر هەر دەسەڵاتێك لە ناوچەکەدا لە یاسای کار و یاسای بنەڕەتیدا ئەم دەستەواژەیەی بەکاربرد، پاداشتێکی سەرمایەی یا سیمبولی بەم کۆمەڵناسە داهێنەرانەی هەزارەی سێیەم ببەخشێت !

نووسەران بێجگە لە دووبارەکردنەوەی ڕستە و پەرەگرافەکانی پێشوو، شتێکی دیکەیان نەگوتووە، بەڵکو بەجۆرێکی دیکە هەمان داخوازی و خۆشباوەڕیان داڕشتووەتەوە، خوێنەر دەتوانێت بەراوردی سێ بەشی وەرگێراوی پێشوو و بەشەکانی داهاتووش بکات. هەروەها پێویستە خوێنەر لێرەوە دەرکی گرنگی و داهێنانە نوێیەکانیان لە بواری ڕیفۆرم ڕامیاریی و پلانە ئابوورییەکاندا بکات و گرنگی بە داهێنانە دواسەردەمییەکانی نووسەرانی پۆستمۆدێرنەی هەرێمی کوردستان بدات !

چەمکی خۆشەویستی نیشتمانو بەرپرسیارێتیو بەختەوەری، بەبێ بەداموودەزگاییکردنی سیاسەت، بەرزراگرتنی یاسا، پاراستنی ماف، فراوانکردنی رووبەرەکانی ئازادی، بەهێزکردنی هەستی بەرپرسیارتیو بەرزراگرتنی رێز بەرامبەر بە خەمو پێداویستییە هەنووکەییو ئایندەییەکان، ناتوانێت دروستببێت. گۆڕینی کوردستان لە دەغیلەیەکی حیزبییەوە بۆ نیشتمانێکی نەتەوەیی، ئەرکێکی گرنگی هەر ریفۆرمێکی سیاسییە لە کوردستاندا. ل٢٣

نووسەران درێژە بە ڕیزکردنی دروشم و ڕازاندنەوەی بێبەڵگە و بێبنەما دەدەن و دەیانەوێت کۆمەڵێك سەراب بکەن بە ئامانج و داخوازی خەڵك. ئەگەر واز لەوە بهێنین، کە مێژووی دەوڵەت و سەروەریی و دیموکراسی نوێنەرایەتی نیشانیداوە، کە نیشتمان هەمووانی، درۆیەکی پیرۆزە بۆ فریودانی ژێردەستان بە بەختەوەریی لە سایەی سیستەمی تینووبەخوێن و ئەشکەنجە، سیستەمی جەنگ و وێرانکردندا چێکراوە، ئەوا نیشتمانی نەتەوەیی سەرابە و بەرزراگرتنی یاسای سەروەرییش، دەکاتە درێژبوونەوەی تەمەنی کۆیلەتی مرۆڤ، لەبەرئەوەی کە لە سایەی سیستەمی چەوسێنەرانەی چینایەتیدا، یاسا دەتوانێت تەنیا نەخشی قامچی سەروەران لەسەر

پشتی ناڕازییانی سیستەمەکە بێت. ئەگەر ماف و ئازادی وەك نووسەران پاگەندەی بۆ دەکەن، دیاری و بەخشیشی بۆرجوازی بن بۆ مرۆڤایەتی، ئەوا دەبوو چەند سەدە لەمەوبەر بەبێ تێکۆشان و قوربانیدان، مرۆڤایەتی بەو دەسکەوتانە بگەییشتایە، کە هەنووکەش دەستەبەرنەکراون و هەروەها بەگوێرەی بەڵێن و خەونە سەرابییەکانی نووسەران بێت، دەبوو لە ئێستادا لەجیاتی ئەوەی کە هەیە و کەتوارە، ماوەی کار کورتتر و داهاتی تاك بەرزتر و بیمە دەرمانی و کۆمەڵایەتییەکان باشتر و ڕووبەری ئازادیی چالاکی تاك فراوانتر بوونایە، نەك بەو جۆرەی دەبینین بۆرجواکان و ڕاوێژکارانیان (پیاوە ژیرانییەکانی سەرەتای هەزارەی سێیەم) خەریکن ماوەی کار بەرەو ماوەی کاری سەدەی نۆزدە دەبەنەوە و کەمکردنەوەی کرێی کار و سڕینەوەی پشووی ساڵانە و خزمەتگوزارییەکان بەرەو ئاستی چەند سەدە لەمەوبەر دادەگرنە خوارەوە. ئیدی نازانم لەپێناو چی ئەو بەڵێنە سەرابییانە بە هەژارانی کوردستان دەدەن؟

ئەگەر بەڕاستی نووسەران لەو باوەڕەدان، ئەوە بۆ نەزانیی فلانە سەرکردە و گەندەڵیی فلانە پارت دەگەڕێتەوە، با لە وڵاتانێك کە تیایاندا دەژین و سەرتۆپی بەهەشتەکەی سەرمایەدارین، چاویان بکەنەوە و لە ژیانی هاوسێکانیان وردبنەوە ! ئەوان خۆیان لەوە نائاگادەکەن، کە بۆرجوازی سەروەربێت، سامان و داهاتی نیشتمان تەنیا دەچێتە سەر هەژماری بانکیی سەرمایەدارانەوە، ئیدی ئەو سەرمایەدارانە سەر بە پارتییەك بن یا بێلایەن و ڕۆشنبیر بن، ئەوە هیچ لە کرۆکی مشەخۆرانەی سیستەمەکە ناگۆڕێت و ناتوانێت بەر بە نادادوەرییەکان بگرێت، هەروا هیچ لە سوودخوازیی و خوێنمژیی سەرمایەدارەکان ناگۆڕێت !

__٣ - گۆڕینی ئینسانی کورد لە بوونەوەریکی بریندارەوە بۆ بوونەوەرێکی ڕێزدار__

__... لەبەرئەوەی بونەوەرێکی خاوەن مافو خاوەن سنوورێکی یاسایىو بەهایەکی گەورەی خۆیەتی__ ل٢٦

نووسەران زۆر جار ئەم دەستەواژانە دووبارەدەکەنەوە "بوونەوەری بچووك و بێڕێز... بوونەوەرێکی پڕبەها.... بونەوەرێکی خاوەن ماف و خاوەن سنوورێکی یاسایی و بەهایەکی گەورەی .. "

لەم دەستەواژە ڕیزکراوانەدا تەنیا چەندبارەی تێڕوانینە ئایینییەکان لەمەڕ بەهاداری مرۆڤ و

بێبەهایی بوونەوەرانی دیکە، کە بەخاتری باڵابوونی مرۆڤ ئافەرێنراون، سەرەتاتکێمان لەتەکدا دەکەن. چونکە ئەگەر ڕێز و بەها لەسەر بنەمای بوونەوەریی بێت، ورچ و مێروولە و جرجیش بوونەوەرن. ئەو ڕێز و بەهایانەش، کە بۆ هەر بوونەوەرێك بەگوێرەی پێداویستی مرۆڤی بوونەوەر بۆ ئەوانی دیکە دیاریکراون، تەنیا دەتوانن نیشانە و بەڵگەی بێڕێزی مرۆڤ بن بە بوونەوەرەکانی دیکە، هاوکات مرۆڤ کە لە بەڕێوەبردنی کاروبارەکانی خۆیدا لاسایی یاسای جەنگەڵ و بەرخوردی بوونەوەرە دڕندەکان بەیەکدیی دەکاتەوە، واتە لاسایی ئەو بوونەوەرانەی، کە خۆی بێڕێز و کەمبایەخ لەبەرچاویان دەگرێت؛ ملکەچی و نێچیربوونی بێهێز بۆ بەهێز، کەچی مرۆڤ هێشتاکە پاگەندەی بەڕێزی و بەهاداری بۆ خۆی دەکات ! ئەو لاساییکردنەوەیە نەك تەنیا لە بواری زۆرانبازییدا، بەڵکو لە ڕژێمی خواردن و شێوازی سێکس و مامەڵەی کەسانی دیکەی دەرەوەی خێزان و خێڵ و نەتەوە و گروپە ڕامیارییەکان، مرۆڤ هەروەك بوونەوەرە دڕندە و خوارەکانی خۆی ڕەفتار لەتەك هاوجۆرەکانی خۆی دەکات!

بەبۆچوونی من مرۆڤ، ئەو بوونەوەرەی، کە هەنووکە خەریکی وێرانکردنی دەروبەر و کوشتوبڕی بوونەوەرەکانی دیکەیە چ بۆ سەرگەرمی و چ بۆ خواردن، دڕندەترین بوونەوەرە، چونکە بە هوشیارییەوە، بە بەرنامەوە دڕندەیی ئەنجامدەدات [٤]! پاشان گەڕاندنەوەی ڕێز لە ڕێگەی وەبیرهێنانەوەی فلانە کارگێڕ و فیسارە ڕامکارەوە ڕوونادات، بەڵکو لەوێوە ڕوودەدات، کە مرۆڤ وەك تاك، دەسەڵاتدار و پۆلیسەکانی ناخی بکوژێت و هەوڵی هەڵسوڕاندنی کاروبارەکانی بدات، بەبێ ئەوەی پەنا بۆ یاسای زاڵیی دڕندەکانی سەروەریی فەرماندەر و سەروەر بەرێت، مرۆڤی بەویست و توانا و کارا و چالاك بێت، نەك بەرکار و ئۆبجێکتی سەروەران. گەڕانەوەی بەهای مرۆیی لە ڕێگەی پیادەکردنی یاساکان یا سەروەریی یاساکانی سەروەریی بۆرجوازییەوە نییە، بەڵکو لە لەنێوبردنی خودی یاساکانی سەروەرییەوەیە، لە گەڕانەوە و بوونەوەی مرۆڤ خۆیەتی بە بەشێك لە سروشت و دۆستایەتی بوونەوەرەکانی دیکە، ئەمەش تەنیا بەدژایەتی سەروەران و هەوڵەکانییان بۆ لەقڵبدانی ویست و داخوازییەکانی مرۆڤ دێتەدی.

من نازانم نووسەران لە کوێوە ئەوەیان هێناوە، کە مرۆڤ خاوەن سنوورێکی یاساییە؟ مرۆڤ بەشێکە لە سروشت و ژیان و ئازادی و بەڕێزبوونی تەنیا دەتوانێت لە چوارچێوەی یاسا سروشتییەکاندا پەرەبسێنێت، بەپێچەوانەشەوە یاسا دەستکرد و دانراوەکانی سەروەریی

چینایەتی، چەپێنەری ماکە مرۆییە سروشتییەکانن و لەتەك سروستی مرۆڤدا نایێنەوە و کێشەکانیش بەگشتی لێرەوە سەرچاوەدەگرن؛ کۆتوبەندکردنی مرۆڤ لە یاسا دەستکردەکاندا.

<u>لەهەمووشی بێڕێزتر تەماشاکردنی خەڵکە وەک رەعیەتێکی دەست لەسەرسنگو تەماشاکردنی دەسەڵاتدارانە بۆخۆیان وەک سەروەرانێک لەسەروی یاساو لێپرسینەوە</u>. ل٢٦

لێرەدا پرسیارێك دێتەپێشەوە، بە کامە شێواز و کامە بەڵگە بە پایگەیەکی ئاوا دەگەین؟ ئایا ئەو سووکسەیرکردن و سەروویاسایەی سەروەران تەنیا لە دەسەڵاتدارانی کوردستانەدا هەیە یا لە گشتێتی سیستەمەکەدایە؛ بۆ نموونە پارساڵ لە یەکێك لە دانیشتنە ئاساییەکەی پارلەمانی ئاڵماندا لەمەڕ بەرزبوونەوەی نرخی گەرمی و ئەلەکتریك، سەرۆکشالیارانی ئەو وڵاتە گوتی " لەبەرئەوەی کە نرخی تەلەفۆن و ئینتێرنێت داشکاوە، ئەو بیمە بێکارییەی (کۆمەکە بێکارییەی) کە هەیە، زیادەی دەبێت و لە بەرانبەردا بێکاران و کۆمەکوەرگران دەتوانن قەرەبووی بەرزبوونەوەی نرخی ئەلەکتریك (کارەبا) و گەرمی پێبکەن". ئەم ڕێزدارییە لە مرۆڤ و پێداویستییەکانی، کە بەقسەی خاتوونی دەسەڵاتداران، ئەو چەند سەنتە کە تەلەفۆن و ئینتەرنێت هەرزان بووە، دەبێت کەمبکرێتەوە یا لەجیاتی زیادبوونی چەند ئەوەندەی نرخی ئەلەکتریك و سووتەمەنی لەبەرچاوبگیردرێت! لەلایەکی دیکەوە هەموومان سکانداڵەکەی بریتانیای پارساڵمان لەیادە، کە خەرجی سەیرکردنی فیلمی پۆرنۆگرافی شالیاران و ئەندامپارلەمانەکان لەسەر داهاتی کۆمەڵ بووە. دەکرێت نووسەران پێمانبلێن، ئەدی یاسا لەکوێ خەوتبوو ؟ ئایا یاسا بەهەمان شێوەی سزادانی دزینی پاکەتە جگەرەیەك، بەرەنگاری دزە گەورەکانی وڵات بووەوە، کە چەندین ملیۆن پاوەند حەپەلوشکرا بوون و دەکرێن ؟

پاشان لە سیستەمی چینایەتیدا مرۆڤەکان تەنیا ڕێزی کۆدێکیان هەیە، کە بە هۆیەوە باجیان لێدەسێنرێت و مرۆڤی کورد لە سەرەتای بێڕێزییەکەدایە و هێشتا لە کوێمانە لەتەك بەهاکانی سیستەمی نیئۆلیبراڵ ئاشنابین !

شتێکی دیکە، پێویستە نووسەران سەرنجی بدەنێ، ئەوەیە، خۆ (کارزایی) ئەفگانستان لە شاخ پەروەردە نەبووە و هەم سەرمایەدار بووە و هەم لە فێرگە باڵاکانی (سی ئای ئەی)دا مۆڵەتی سەرۆکایەتی وەرگرتووە، دەکرێت بزانین بۆ ڕێزی ئەفگانییەکان هێندە لە خوارەوەیە، کە زۆربەی

نووسەرانی کورد تەنانەت تا ئاستی سووکایەتی ئەفگانییەکان وەك نموونەی مرۆڤی خوار و کەم بە نموونە دەهێننەوە؟

خۆگێلکردن لە بنچینەیەك کە سیستەمی چینایەتی لەسەر وەستاوە، بەرەو شوێنێکی دیکە ملدەنێت، ئەویش شاردنەوەی میکانیزمەکانی کارکردی سیستەمەکەیە لە دروستکردن و پەرەدان بەو هەڵاوارنە، رۆڵی مامان دەبینن. ئەوە تەنیا دەسەڵاتدارانی کوردستان نین، کە خۆیان ئاوا دەبینن، بەڵکو ئەوە خودی سیستەمەکەیە، کە پایەکانی ئاخا و سەپانی ڕاگرتووە و پەرەیان پێدەدات. ئەگەر بەراوردی خۆزلزانیی دەسەڵاتدارانی کوردستان و شمشێر لەسەر ملدانانەکەی شاژنی بریتانیا بکەین، دەبینن، کە سووکایەتی و کەم تەماساکردنی خەڵك لە کارێزەکەی دیمۆکراتی پارلەمانییەوە، لە لانکەکەی ئەو دیمۆکراسییەوە سەرچاوە دەگرێت!

<u>ئاشناکردنەوەی سیاسەکانی ئێمە بە بەهاکانی مرۆڤو ریزگرتنی، یەکێکە لە پێداویستییە هەرە گرنگەکانی دونیای ئێمە</u>. ل٢٧

بەڕاستی نووسەران خۆیان لە گێلی دەدەن یا خەڵك بە گێڵ دەزانن و بەو جۆرە وا نیشان دەدەن، کە لەو بڕوایەدان سەرانی کورد بەو خەونانەی ئەوان، ئاشنا نین! من هاوکێشەکە پێچەوانە دەبینم، ئەوە مرۆڤی کورد و تاکی کۆمەڵگەی کوردستانە، کە دەبێت بە بەها و ماف و خواست و توانا و ویستی خۆی ئاشنابێت، نەك پێچەوانەکەی! چونکە کاتێك کە تاك خۆی بناسێت و بتوانێت ڕێوشوێنی خۆی لە کۆمەڵ و پەیوەندییە ئابووریی و ڕامیاریی و کۆمەڵایەتییەکاندا دیاری بکات، ئەوسا دەبینین، کە چۆن لە هوشیاری کۆمەڵدا بوونی سەرکردە و دەسەڵات دەبنە بێڕێزی بە خودی مرۆڤ!

نووسەران لەسەر ئەو بنەمایەی کە پێیانوایە زۆرینەی خەڵك "مێگەل -خۆیان واتەنی" جێگەی بەزەیی و دەستگیرویین و لەوە کەمترن، کە توانای ئاشنابوونیان بە مافی خۆیان هەبێت، لەبەرئەوە وەك قەشەکان لە تەواوی نووسینەکەیاندا ڕووی دەمیان دەسەڵاتدارانە و داوای بەزەیی و لاکردنەوە لە مافی مرۆڤیان لێدەکەن. سەرچاوەی ئاوا تێڕوانینێك بۆ بەرتەریدان بەخۆیان وەك دەستەبژێرێکی ڕۆشنبیر دەگەڕێتەوە. ئەوان هوشیاری بە بەهرەی خودداوی دەزانن و زۆرینە لەوە کەمتر تەماشادەکەن، کە توانای ئاشنابوون و هوشیاربوونەوەیان هەبێت.

ئەوان باوەڕیان بەوە هەیە، کە ئازادی دەدرێت و بەخشیشی سەروەرانە، ڕێز و بەها لەسەر بنەمای نیشتمانداریی [هەبوونی نیشتمان] و لەلایەن سەروەرانەوە بە ئێمە دەدرێن.

وەك گوتم، بوونی دەسەڵاتدار بێڕێزییە بە بێدەسەڵات و لەوەش بێڕێزتر ئەوەیە، کە بێدەسەڵات لەوە کەمئاوەزتر و بێهێزتر بزانرێت، کە توانای خۆرزگارکردن لەو بارەی هەبێت و لە بەرانبەر ئەوەدا داوای بەزەیی لە دەسەڵاتداران بکەیت، کە ڕێز بۆ بێدەسەڵاتان بگێڕنەوە و وەك سەگی بەردەرگە ئێسکە-مافیان بۆ فڕێبدەن. لە سەرووی هەموو ئەو بێڕیانەوە و خراپتر لە هەموویان ئامۆژگاریکردنی چەوسێنەرانە، بەوەی کە ڕێز لە چەوساوەکانیان بگرن. چونکە نووسەران دژی سەروەری مرۆڤ بەسەر مرۆڤەوە نین، بەڵکو خەریکی ئامۆژگاریکردنی سەروەرانن، بەوەی دڵنەرم و بەبەزەیی و پەسەندبن. ئەمەش پێویستی بە ئەرککێشانی نووسەران نییە و قسەکەرانی تۆرات و ئینجیل و قورئان هەزاران ساڵ لەوەوبەر بەو کارە هەستاون و بەرەنجامی کۆششەکەشیان تەنیا خۆشباوەڕکردن و چاوەڕوانراگرتنی چەوساوان بووە لە چاوەڕوانی هاتنی وەها ڕۆژ و وەها سەروەرێکدا کە بەزەیی پێیاندا بێتەوە.

<u>وەک چۆن ریفۆرمە لەو عەقڵیەتە سیاسییەدا کە دەسەڵاتدار بەپیرۆزو خەڵک بە بوونەوەرێکی خاکیو پلە دوو و پلە سێ دادەنێت</u> ل٢٧

ئەوی لەوە تێنەگەیشتبێت، کە بوونی دەسەڵاتدار خۆی لە خۆیدا بوونی بێدەسەڵات و پلەدووی ژێردەستەیی دەسەڵاتبەسەرداکراوان دەگەیێنێت، دەبێت لە چاوەڕوانی (هاتنی موحەمەدی مەهدی یا گەڕانەوەی مەسیح)داسەرخەوێك بشکێنێت ! بێگومان ئەو یاسایەی کە تەواوی ئۆپۆزسیۆن بە چەپ و ڕاستەوە داوای سەروەربوونی دەکەن، ئەرکی سەرەکی پیرۆزکردنی دەسەڵاتە و دەسەڵات لە کلیساوە تا پارلەمان، هەردەم بریتی بووە لە پیرۆزیی و سەرووخەڵکیبوون. بەبۆچوونی من، ئەوی لە کۆمەڵی چینایەتیدا هەست بە پلەدوویی یا پلەچەندی خۆی نەکات، ئەوا یا دەسەڵاتدارە یا کۆتەکی دەستی دەسەڵاتدار و ئەگەر لەم دووانەش بەدەر بێت، ئەوا کەسێکی ناهوشیار و خۆشباوەرە بە ئازادی لە سایەی سەروەریدا !

گۆڕینی مرۆڤ ؟ ئەوی کە بتوانێت تاکێك بگۆڕێت، یەکەم، تەنیا ویست (ئیرادە) و ئامادەیی خودی تاك خۆیەتی و دووەم، گۆڕینی ژێرخانی ئابووریی پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکانە، کە

کولتوور و ڕێوشوێنی مرۆڤیش دەگۆڕێت. ئەوانەی کە بەتەمان مرۆڤی کورد بگۆڕن، پێبزانن یا نا، خەریکن مرۆڤی کورد وەك کەراکتەری نێو یارییە کۆمپیوتەرییەکان تەماشاردەکەن، کە هەموو کات دەتوانرێت لەو سنوورەدا کە دارێژەری (خواوەندەکەی) کۆدی یارییەکە، دیاریکردووە، بجزوێنرێن یا ئەوەتا لە یارییەکی تازە یا نوێکراوەیداچەند هەنگاوێك واوەتر برۆن. بەڵام "جەنراڵ فرۆکە بەرزفرەکانت، کەموکوڕییەکی گچکەیان هەیە، پێویستیان بە فڕۆکەوانە و ئەویش بیردەکاتەوە ! "[5]. گرفتی گۆڕانخوازییەکەی نووسەرانیش لەوەدایە، لە سەرچەشمەی وزەی گۆڕان نائاگان، کە لە خودی تاکەکاندا هەڵدەقوڵێت و لەوێوە کە تاك لەتەك دیاردەکانی دەوروبەری دەکەوێتە ناکۆکی و بەرەنگاربوونەوە، ئەوەش بەرەنجامی هوشیارییەکە، کە خودی تاك لە ڕەوتی کار و ژیان و تێکۆشانی ڕۆژانەیدا بەدەستیدەهێنێت، نەك ئەوەی کە پێمانوابێت، هوشیاری دەرمان و هەتوانی دەستکردنی دەستەبژێریی ڕۆشنبیرانی حەکیمە، تاکی ناهوشیار بەوەرگرتن و خواردنی، دەکاتە بەرهەڵستکاری دەسەڵاتدارە ڤیروسەکان !

ئەوەی تاکی هوشیار دەتوانێت ئەنجامی بدات، گۆڕینی مرۆڤە نییە، بەڵکو بەئاگاهێنانی تاکی دەستەمۆیە لە تواناداریی و کارایی ویستی خۆی، لەوەی کە ئەم دونیا پێچەوانەیە لەسەر هێڵی ناهوشیاری ئەو دەسووڕێت و هەر کات ئەو بەئاگاهات، ئیدی لەشکرگەکان چۆڵدەبن و فرۆکە و تۆپخانەکان لەکاردەکەون و ئەندامپارلەمان و سەرۆکەکانیش لە زبڵی ڕۆژانەی خۆیاندا بۆگەندەکەن !

<u>زۆر گرنگیشە کە مرۆڤ وەک ڕۆحێکی ئازاد ببینرێت. لێرەوە ڕۆحی دیموکراسییەت بریتییە لە گوێگرتن لە هاوڵاتی، بریتییە لە تێگەیشتن لە برینو زامەکانو هەستەکانی</u> ل٢٨

گیانی ئازاد لە بوونەوەری ئازادئەندێشدایە و دێمۆکراسییەك (ئەوەی کە نووسەران مەبەستیانە) بریتی نییە لە گوێگرتن، بەڵکو بریتییە لە لەخشتەبردنی خەڵك، ئەگەر دێمۆکراسی پارلەمانیی بریتی بووایە لە گوێگرتن لە تاك و تێگەیشتن لە ناسۆرییەکانی، ئەوا دەبوو چەند سەد ساڵێك لەوەوبەر، دەسەڵات نەمابا و هەروەها جیهان دوو جەنگی جیهانی و هەزاران جەنگی هەرێمی و نێوخۆیی و جینۆساید و ئاپارتاید و چەکی ئەتۆمی و کیمیایی و وێرانی هەزاران شار و ملیۆنان گوند و بەکۆمەڵکوشتنەکان نەدەبوونە یاداوەری لە دەسەڵاتدامانەوەی بۆرجواکان !

لەبارەی ئازادییەوە، بەپێچەوانەی ئەوانەی کە پێیانوایە دەسەڵاتداران تەواو ئازادن، دەسەڵاتداران و سەرمایەداران بەبێ پاسەوانی ناهوشیارانەی تاکە ژێردەستەکانیان، ناتوانن وەك تاکێکی ئاسایی بجوڵێن و کۆمەڵایەتی بن و لە سێبەری خۆشیان دەترسن و سڵدەکەنەوە، هەر ئەو سڵکردنەوە و ترسە، بۆ ڕەتکردنەوەی سەروەریی و بەرتەریی بەسە، کە لە دونیای چیانیەتییدا نەك تەنیا بەرهەمهێنەران و بێبەشان ئازادنین، بەڵکو دەسەڵاتدارانیش ناتوانن ئازادییەکی سروشتی و مرۆییانەیان هەبێت، ئەوەی کە وردەگیرانێك، دەسەڵاتداران بە ئازاد دەزانن، تەنیا ئازادی دەسەڵاتدارانە لە سەرکوتکردنی نەیارانیان، ئەگینا هیچ ساتێك لە دڵەڕاوکێی هوشیاربوونەوەی ژێردەستانیان، ڕزگاریانابێت و وەك سێبەری مەرگ وا بەدوایانەوە. کەسانێك کە خۆیان ئازادییەکی کۆمەڵایەتییان نەبێت، ئیدی چۆن دەتوانن کار بۆ کۆمەڵایەتیکردنەوە و گشتیکردنەوەی ئازادی بکەن. ئەمە بێجگە لەوەی کە هیچ هێزێك نییە و نابێت، کە توانای ڕزگارکردنی کۆیلەیەکی هەبێت، ئەگەر ئەو کۆیلەیە بەخۆی لە ناخی خۆیدا شۆڕشی ڕزگاربوونی لە چنگ پۆلیس و سوپا و سەروەرەکانی ناخی بەرپانەکردبێت.

ئەگەر ئازادکردنی کۆیلانی سیستەمەکە بە بانگەواز و ڕابەری ئەم و ئەو ببووایە، دەبوو لەتەك هەر هەنگاوێکی سەروەران بەرانبەر ژێردەستانیان، شەقامەکان ببوونایەتە سەنگەری جەنگی ڕزگاری. بەڵام بەداخەوە مرۆڤەکان تەنیا بە بەندەکانی یاسا و لوولەی چەکەکان ڕانەگیراون، بەڵکو بە هەزاران داو و جاڵجاڵۆکەی کۆمەڵایەتی و ئابووریی و ئایدیلۆجی بە سیستەمەکەوە بەستراونەتەوە و لە ناخی هەر کۆیلەیەکدا خوایەك و دەیان سەرۆك و سەدان دادگە و هەزاران ڕابەر و ملیۆنان پاسەوان چەقێنراون و فەرمانداریدەکەن و ویست و حەز و پرسیار لە تاکدا کوێردەکەنەوە. ئازادبوونی مرۆڤ شۆڕشێکی پێویستە، کە هەموو ئەو بتانە لە ناخی مرۆڤەکاندا، لە پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکاندا، لە پێداویستییەکانی ژیاندا بشکێنێت و هەنگاو بە هەنگاوی ڕوخاندن، کۆمەڵ و تاکەکانی ئازادانە پەروەردەبکاتەوە، ئەوەش ئەرکی شۆڕشی کۆمەڵایەتییە نەك بەزەیی ڕۆشنبیر و پارلەمانتار و سەرۆك و ڕاوێژکارەکانی و پیاوچاکانی مزگەوت و دانشگەکان !

لای مرۆڤی ئازادئەندێش بەزەیی پێداهاتنەوە تەنانەت بە ئاژەڵیشدا نیشانەی سووکایەتییە بە بەهای بوونەوەریی ئاژەڵەکە، چ جای بە مرۆڤێك بگات، کە واوەتر لە توانای بوونەوەرەکانی دیکە توانای بەرهەمهێنان و بیرکردنەوە و گۆڕینی دەوروبەری خۆیشی هەیە. نووسەران لە قوچکەی

دەسەڵات و دەستەبژێرییەوە بەزەییان بە ئێمەی برینداردا دێتەوە و داوا لە برینداركەرانمان دەكەن، كە برینەكانمان سارێژبكەن یا لە دووی جێگرەوەی بەسۆز بۆ دەسەڵاتدارانی ئێستا دەگەڕێن. لووتبەرزی دەستەبژێر سەرەتا بەرانبەر بوونەوەرەكانی دیكە، كە بێ بەها و بچووكیان دەبینن و پاشان بە خودی مرۆڤ، كە وەك كەنیسە و مزگەوتەكان بە گوێماندا دەدەن "ئێوەی بریندار بۆ سارێژی برینەكانتان، چاوەڕێی فریادڕەسێك بن، كە ئێمە بۆمان دیاریكردوون، چونكە بەخۆتان لێوەشاوەیی ئەو كارەتان تیدایە نییە، ئێوە بە ژێردەستەیی و پاشكۆیی دەسەڵاتداران سزا دراون"!

__**لەراستیدا دامەزراندنی دەزگای ئەهلی، ئەكتیڤكردنی كۆمەڵگای مەدەنی، داوەتكردنی رێكخراوە بیانییەكانی پاراستنی مافی مرۆڤ بۆ چاودێركردنی رافتاری دەسەڵات بەرامبەر بە مرۆڤە سادەكان، دارشتنی سیستمێك لە مامەڵەكردنی ئەخلاقیو قانونی لە نێوان فەرمانبەری و دەوڵەتو هاوڵاتیدا، مەرجی سەرەكی ئاساییبوونەوەی پەیوەندی نێوان دەسەڵاتو هاوڵاتییە.**__ ل٢٨

ئەگەر سەرنجی ئەو میكانیزمانە بدەین، كە نووسەران پێشنیاریاندەكەن، تەنیا لە بێژنگدانی ئاو دێتەبەرچاو. نەدیتنی ئەوەی كە گرفت لە فەرمانداریيبوون و لە سڤیلینەبوونی دامودەزگەكاندا نییە، بەڵكو لە سیستەمێكدایە كە پێكهاتەی سەرەكی پێكدەهێنێت. پاشان ئەو رێكخراوە بیانیانە كامەنەن، كە بڕیارە چاودێری نادادوەرییەكان بكەن، لە كاتێكدا كە دەسەڵاتدارانی كورد شاگردی دروستكراوی ئەو رێكخراوانەن، كە بەناوی خزمەتگوزارییەوە ژێرەكی نەخشە و پلانی كۆمپانییە جیهانلوشەكان پیادەدەكەن؟

بوونەوەری خاكی پلەدوو، مرۆڤە سادەكان كێن و چین، واتا و پێداویستی ئەم ئاوەڵناوە تازە داهێنراوانەی ڕۆشنبیرانی دەستەبژێر، لە چیدایە؟ بەتێگەیشتنی من، داهێنان و بەكاربردنی ئەم ئاوەڵناوانە، یا بۆ خۆلادانە لە بەكاربردنی ئاوەڵناوە دروست و هەمیشە ئامادەكانی كۆمەڵی چینایەتی " ژێردەست " و " بێسەرمایەكان "، یا بەهەمان تێڕوانینی كەنیسە و دەوڵەت، مرۆڤگەلی بێدەسەڵات بەبوونێكی هەمیشەیی و نەگۆڕ دادەنێن؟ ئەمەش بۆ تێڕوانینی سەرووەریخوازانەی نووسەران دەگەڕێتەوە، كە تاكە فەرمانداریكراوەكانی ژێر سایەی دەوڵەت و پارلەمان و دیمۆكراسی ناڕاستەخۆ (نوێنەرایەتی) بە ژێردەست و پلەدوو و پلەسێ نابینن، هەروەك مەلاكان لە مینبەری مزگەوتەكانەوە بۆ كۆیلەتی خوایەك (ئەفسانەیی ئاسمان و كەتواریی فەرماندار

لەسەر زەمین) بانگەوازماندەکەن و پاگەندەی ئەوە دەکەن، تەنیا لە سایەی بەندایەتی ئەو خوایەدا بە ئازادی دەگەین، ئەمانیش بۆ هەمیشەییبوونی ژێردەستەیی و پلەچەندی پاش سەروەران بانگەوازمان دەکەن !

قسەکردن لە ئازادی لە سایەی سەروەریدا، وڕێنەیە، لەکوێدا سەروەر هەبێت، لەوێدا ئازادی نییە، چونکە یاسایەك بۆ سەروەربوون و بندەستبوون (نائازادبوون) هەیە! ئەو سۆزدارییەی کە نووسەران لە دەسەڵاتداران بۆ بێدەسەڵاتان دەیخوازن، لە سۆز و بەزەیی وڵاخدارێك دەچێت، کە وڵاخەکە تا ئاستی مەرگ دەڕەتێنێت و کاتێك کە شەو داهات و کاری پێنەکرا، مشتێك جۆ و جاموڵەیەك ئاو و دوو سات خەو بە وڵاخەکە ڕەوادەبینێت، تاکو ڕۆژی دوایی باشتر بیڕەتێنێتەوە !

قسەکردنی ڕیفۆرمیستان لە ئازادی، وەك داوای پیاوە ئایینییەکانە بۆ بەزەیی بەرانبەر ئاژەڵ. هەروا خواستی ئازادیخوازیش بۆ ئازادی، وەك قەدەخەکردنی بەکاربردنی ئاژەڵە بۆ کارکردن و بەهرەکێشی ! لەبەرئەوە داواکردنی ئازادی لە سەروەران، سوکایەتییە بە ئازادی و ئازادیخوازان.

<u>دووەم دادپەروەریی، نایەکسانیی و هەژاریی</u>

<u>پتەوکردنی دادپەروەریی‌و نەهێشتنی نایەکسانی‌و چارەسەرکردنی کێشەی هەژاریی لە کوردستاندا</u>

<u>مەسەلەی نەبوونی دادپەروەری یەکێکە لە مەسەلە هەرە گرنگەکانی ئەمرۆکەی دونیای سیاسی‌و کۆمەڵایەتی ئێمە. مەبەستمان لە دادپەروەری ئامادەگی ئەو ڕۆحە سیاسییەیە کە لەسەر دوو کۆڵەکەی سەرەکی وەستاوە. یەکێکیان مامەڵەکردنی ئینسانە وەک بوونەوەری ئازاد. ئەم خاڵە لە جەوهەردا مانای دەستەبەرکردن‌و پاراستنی مافەکانی مرۆڤ‌و ئازادییە سەرەکییەکانی ئینسانە</u>. ل ٢٩

نووسەران لە سەراپای نووسینەکەیاندا کۆمەڵێك تێزیان داهێناوە، کە هیچ بنەمایەکی لۆجیکی و ئاوەزپەسەند و هزریان نییە. لەوێوە کە ئەوان پێیانوایە لە سایەی سەروەریی چینایەتیدا ئازادی بەدیدێت، لەسەر ئەو بنەما ئاوەژووە دادپەروەریی و یەکسانیی تاکەکان یا خۆیان واتەنی "**<u>مرۆڤەکانی کۆمەڵگەی ئێمە</u>**" وێنادەکەن و ڕیفۆرمێکی ڕامیاریی لە دەسەڵاتی بۆرجوازی کورددا، ئەوەی کە ئەوان بە دەسەڵاتی پارتیی ناویدەبەن، دەکەنە ڕێگەی چارەسەری هەموو گیروگرفتێك و وەلانانی ڕێگرییەکان.

ئەگەر ئازادی بەواتای ئازادبوونی تاك لە بڕیاردان و هەڵبژاردنی پێدایستییەکانی ژیانی بەمەرجی پێشێلنەکردن و نەبەزاندنی سنووری ئازادی کەسانی دیکە وەربگرین، ئەوا ناکرێت لە سایەی بوونی سەروەریی هێندێك بەسەر هێندێکی دیکەدا [چ سەروەریی کەمینەتی بەسەر زۆرینەدا و چ سەروەریی زۆرینە بەسەر کەمینەدا] قسە لە بوونی ئازادی بکەین. ئەگەر ئازادی بەواتای خودسەروەریی مرۆڤ بەسەر خۆی لە پانتایی ئازادی ئەوانی دیکەدا، لەبەرچاو بگرین، ئەوا دیسانەوە ئازادی دابەشناکرێت. چونکە تەنیا لە ئازادی گشتیی کۆمەڵدا ئازادی تاك دەسەبەردەکرێت. کاتێك کە کۆمەڵ ژێردەستی سەروەریی کەسانێك بێت، قسەکردن لە بوونی ئازادی پڕ بەو واتایەی کە تاکەکان لە کۆیلایەتییەوە تا ئێستا خۆیانیان بۆ بەکوشتداوە یا دەدەن، ئەگەر خۆشباوەڕیی نەبێت، ئەوا خۆشباوەڕکردنی کەسانی دیکەیە. دەکرێت لە کۆمەڵی نائازاددا کەسێك ئازادئەندێش بێت، بەڵام تا ئەو کاتەی کە کەسانێك [چ بە نوێنەرایەتی ناڕاستەوخۆ چ بە دیکتاتۆری] بڕیار لەسەر ژیان و خواست و داهاتووی تاکەکان بدەن، ئەوا ئازادی خواستە و نەبووەتە کەتوار و ناشتوانێت لە وەها بارێکدا ببێت.

بەڵام ئەگەر ئازادی، ئەو چەمکە شێوێنراو و بێناوەڕۆکە بێت، کە دەسەڵاتداران بەڵێنی دەدەن و دەستەبژێری وردەبۆرجوازی بۆی دەپارێتەوە، ئەوا لە دیکتاتۆریترین سیستەمیشدا بەجۆرێك بوونی هەبووە و هەیە و جیاوازی بوونی ئەو ئازادییە لە سایەی دەسەڵاتی دیکتاتۆرەکان و دێمۆکراتەکاندا تەنیا لە یەك شتدایە، ئەویش ڕادەی هوشیاریی و بەرەنگاربوونەوەی جەماوەرییە بەرانبەر دەسەڵاتەکان و دێمۆکراتیزەبوونی دیکتاتۆرەکانیش پەیوەندی بەڕادەی پەرەسەندنی ئەو بەرەنگاربوونەوەوە هەیە. هەر لەبەرئەوە ناکرێت و دروستیش نییە، قسە لە دان و دابەشکردنی ئازادی بەسەر دانیشتواندا بکرێت !

هەروەها ڕزگاری لە داگیرکەر و سەربەستبوون لە خێڵ و ئایین، ناکاتە ئازادی و ئازادی لە سایەی سەروەریی چینایەتیدا بوونی نابێت؛ هەروەك ئۆروپییەکان لە سایەی چەند سەدە سەروەریی دەوڵەتی بۆرجوازی نەتەوەییدا ئازادنین و کرێکاران لە سایەی سەروەریی دەوڵەتی پارتی پێشڕەو و دیکتاتۆری بۆلشەڤیکەکاندا ئازاد نەبوون و تاکی کوردیش پاش ١٩ ساڵ ڕماڵینی داگیرکەر و فەرمانداریی بۆرجوازی کورد، هەمان تاکی ژێردەست و نایەکسان و بێبەش لە دادوەریی و نائازادە، کە دوو دەهە پێشتر پێیوابوو، بەدەسەڵاتگەیشتنی پارتە بەرهەڵستکارەکان، ئیدی کۆتایی بەکۆیلەتی و پلەچەندیی دێت و بەئازادی کەتواری خۆی دەگات !

بەبۆچوونی من تا کاتێك هۆکارێك بۆ ملکەچکردن و ناچارکردن، تا کاتێك کۆتوبەندە ئابووریی و ڕامیاریی و کۆمەڵایەتییەکان لەئارادابن، تا کاتێك سەروەر (سەردەست) و ژێردەست، فەرماندەر و فەرمانبەر، پێشڕەو و پاشڕەو هەبێت، قسەکردن لە بوونی ئازادی یا وێناکردنی سەرکوتگەرییە بە ئازادی یا دەچێتە خانەی وڕێنەکردن بە ئازادییەوە. چونکە ئازادی واتایەکی فراوانتر و مێژوویەکی کۆنتری هەیە و واوەترە لە چەند مافێکی ڕواڵەتی ژێر ساباتی سەروەریی چینایەتی بۆرجوازی.

دەکرێت بەبێ لەنێوبردنی سیستەمی چینایەتی لە داگیرکەر و وابەستەیی خێڵ ڕزگامانببێت، دەکرێت بە تێکۆشانی ڕۆژانە هەندێك لە مافە سەرەتاییەکانمان بسەپێنین و سەربەستانە شوێنی ژیان و جلوبەرگ و بیرکردنەوە و شوێنی کار و چۆنییەتی خواردن و خواردنەوە (کە لە سایەی خێڵدا تابوو بوون) هەڵبژێرین، بەڵام تا کاتێك ڕێوشوێنی نایەکسانی ئابووریی و کۆمەڵایەتی و ڕامیاریی چینە کۆمەڵایەتییەکان لەئارادابێت، بەدیهاتنی ئازادی دەچێتە خانەی ئەستەمەکانەوە. لەبەرئەوەی ئازادی تەنیا لە کۆمەڵێکی خاڵی لە پەیوەندییە ئابووریی و ڕامیاریی و کۆمەڵایەتییە ناکۆکەکان و خاڵی لە هاندەر و هۆکار و پایەکانی ڕاگرتنی چەوسانەوە و خاڵی لە نامۆیی مرۆڤ بەخۆی، دەتوانرێت و ئەگەری وەدیهاتنی هەیە. بەم جۆرە بوونەوەری ئازاد تەنیا لە کۆمەڵی ئازاد و کۆمەڵگەی ئازاد تەنیا بە لەنێوچوونی هۆکارەکانی نەبوونی ئازادی؛ کە سەروەریی چینایەتی و دارایی تایبەتی (بۆرجوازی) و کاریکرێگرتەن، سەرهەڵدەدات. بەواتایەکی دیکە تا کاتێك مرۆڤ لە پەیوەندییە نایەکسانەکان ئازادنەبووبێت، قسەکردن لە یەکسانی ئاوەزگیر و بنیاتنانی دادپەروەریی کۆمەڵایەتیش بەبێ بناخەکانی ئازادی و یەکسانی، ئەستەم-دەبێت. ئازادی بەبێ یەکسانی و یەکسانی بەبێ ئازادی، تەنیا کۆیلەتی و بەهرەکێشی دەبن، دادپەروەریش بەبێ پایەداربوونی ئازادی و یەکسانی هەمەلایەنە، ئەفسانەیە و هەر پاگەندەکردنێکی لەو جۆرە، دەچێتە خانەی فریودان و خۆشباوەڕکردنی تاك بە وەها ئەفسانەیەك. چونکە دادپەروەریی کۆمەڵایەتی کاتێك جێگیر یا سەقامگیردەبێت، کە ئاسەوارێك لە نایەکسانی و نائازادبوونی کۆمەڵایەتی لەئارادا نەمابن و ململانێی مرۆڤ و دەوروبەری، پایە ئابووریی و ڕامیارییەکانی خۆی لەدەستدابێت !

<u>لە کۆمەڵگایەکی دادپەروەردا هەم مافەکانی مرۆڤو هەم ئازادییە سەرەکییەکان بۆ هەموان دەستەبەرکراوەو هەریەکێک بەقەد ئەویدی مافو ئازادی هەیە، کەس مافی زیاتر یا کەمترو کەس ئازادی زیاتر یا کەمتر</u>

لەویتری نیە. ل٢٩

نووسەران باس لە کۆمەڵێکی دادپەروەر دەکەن، کە تێیدا هەم تاکەکان وەك یەك ئازاد و وەك یەك یەکسانن، هەم هەڵاواردنی ڕەگەزیی و نەژادیی و ئاییني.. تد لەنێوانیاندا نییە. تائێرە کەس گرفتی لەتەکدا نییە و هەمووومان لە خەون و خەیاڵی وەها کۆمەڵێکدا دەژین. بەڵام گرفت لەوەدایە، کە نووسەران وەك لە باسەکانیاندا دیارە، دەخوازن ئەو کۆمەڵە خواستراوە لەسەر بنەماکانی سیستەمی ڕامیاریی پارلەمانی (دیمۆکراسی ناڕاستەخۆ)ی فرە پارتیی و ئابووری بازار-ئازادی نیئۆلیبراڵ وەك ئەوەی کە لە خۆراوا جێگیرە، بەڕێوەبەرن. پرسیار لەوەدایە؛ ئایا لە هیچ کۆمەڵێکی سەرمایەدارییدا؛ چ بازار-ئازاد و چ بازاری کۆنترۆڵکراو، چ دیکتاتۆریی کۆمونیستی و چ دیکتاتۆریی پارلەمانی، چ شورایی ئیسلامی، چ دەسەڵاتی ڤاتیکان، چ کۆماری و چ پاشایەتییدا دەتوانن ئەو توخمانە؛ هەمووانی وەك یەك ئازاد، هەمووانی وەك یەك یەکسان، دادپەروەریی کۆمەڵایەتی یەکسان بۆ هەمووان بوون، نیشانبدەن؟ بەدڵنیاییەوە وەڵام نەرێیە. ئەی بە چ لۆجیك و پێوەرێك دەیانەوێت خۆشخەیاڵییەکی وەها کوشندە لای تاکی بەدبەختی کورد دروستبکەن؟

تا ئەوەندەی من بزانم نووسەران هیچ ڕەخنەیەکیان لە سیستەمە جیهانییەکە نییە و ڕەخنەیان لە چۆنیەتی پیادەکردنی مۆدێلی سیستەمەکەیە لەلایەن دەسەڵاتدارانی کوردستانەوە هەیە. ئەگەر نووسەران بەڕاستی لەدوی ئازادی و یەکسانی و دادپەروەریی بن، ئەوا خواستەکەیان بۆخۆی تێنەگەیشتنە لە خودی سیستەمەکە و لەوەی ئەرکی دەسەڵاتدارانی کوردستان لەو سیستەمەدا و ڕێوشوێنی هەرێمی کوردستان لە جوگرافیای ڕامیاریی و ئابووریی سیستەمەکەدا، کامەیە ! ئەوان هێشتا لە نێوەند و کەنار یا مۆتۆری پیشەسازی و کانەکانی کەرەستەی خاو، کە پێناسەی وڵاتەکان دیاریدەکات، نەگەیشتوون، یا ئەوەتا خۆیان لە گێلی دەدەن.

نووسەران هەر لە سەرەتاوە سەروەریی چینایەتی ڕەتناکەنەوە و بە شتێکی سروشتی و نەگۆڕی دایدەنێن، لەبەرئەوە لە ١٠٠ لاپەڕەدا هیچ پرسیار و گومانێك ناکرێتە سەر سەروەری وەك سەرچاوەی نادادوەرییەکان و ستەمکاری. ئەگەر نووسەران بەڕاستی لەدوی داڕشتن یا لە هەوڵی دۆزینەوەی جیهانبینییەکی نوێدا بووایێن، ئەوا بەناچاری دەبوو پرسیار ئاراستەی ڕەگوریشەی نائازادبوون و نایەکسانبوونی مرۆڤەکان و نادادوەرییبوونی سیستەمە کۆمەڵایەتی و ڕامیاریی و

ئابوورییەکان بکەن. بەڵام ئەوان نەك هەر بە هەموو شێوەیەك خۆیان لە لێکۆڵینەوە لە ڕەچەڵەکی نایەکسانی و نادادوەریی و کۆیلەبوون و سەرهەڵدانی سەروەری کە سەرچاوەی هەموو نادادوەرییەکانە، لادەدەن، بەڵکو پاساو بۆ نایەکسانییەکانیش دەهێننەوە، ئەوە تەنیا لەبەر هۆیەکی زۆر سادە و ئاشکرا، کە ئامانجی ئەوان کۆتایهێنان بە نائازادی و نایاکەسانی و نادادوەریی نییە !

<u>**کۆڵەکەی دووەمی کۆمەڵگایەکی دادپەروەر بریتییە لە دابەشکردنێکی دادپەروەرانەی سەروەتو سامانو دەسکەوتە مادییەکانی ئەو کۆمەڵگایە، ئەم دابەشکردنە پێویستە دابەشکردنێکی عەقلانیو بەئینساف بێت، بەشێوەیەک بێت کۆمەڵگا دابەشنەبێت بۆ نەدارانێک کە هیچی ئەوتۆیان نەبێتو هەبووانێک هەمووشتێکیان هەبێت.**</u> ل٢٩

نووسەران پاش پێشنیارکردنی ڕیفۆرمی ڕامیاریی پابەند بە ڕیفۆرمی مۆڕاڵی، دەچنەسەر دابەشکردن و ژیرانییکردن (عەقلانی) و ویژدانییکردنی دابەشکردن لە سایەی بەڕێوەبەرایەتی ناژیرانیی و ناویژدانیی سەرمایەداریدا ! ئەگەر واز لە واژە و ڕستە ناپەیوەستەکانیان لەتەك یەکسانی و ئازادی و دادپەروەری بهێنین، ئەوا تەواوی مەبەستی ئەوان لە یەك ڕستەدا کورتدەبێتەوە " کەمڕەنگکردنەوەی ڕۆڵی پارتیی و تۆخکردنەوەی ڕۆڵی فەرمانداریی "، ئەمەش بێجگە لە هەوڵی پێشنیارکردنی ئۆپۆزسیۆنی دەسەڵاتخواز بە کۆمەڵێك دروشمی بریقەداری خەڵکخەڵەتێنەر، هیچی دیکە نییە. چونکە نایەکسانی و نائازادی و نادادوەری ڕەگیان لە بوونی سەروەریی چینایەتیدایە و تۆخکردنەوەی ڕۆڵی فەرمانداریی نەك هیچ لە نادادوەریی ناگۆڕێت، بەڵکو تەمەندرێژی سەروەری مسۆگەردەکات و لەم بابەتەی نووسەراندا تەنیا دەتوانێت ڕێگە بۆ بەشداربوونی چەند چەتە و ڕامکار و مشەخۆرێکی دیکە لە دەسەڵاتداریدا خۆشبکات، کە پێیانوایە لە دابەشکردنی سامان و داهاتی تالانکراوی هەرێمی کوردستاندا ستەمیان لێکراوە و دەبوو لەجیاتی (١٠) ملیۆن دۆلار، (١٠) ملیارد دۆلار، لەجیاتی گردێك، چەند گرد و لوتکە و دۆڵ و دەشتێکیان بەرکەوتایە !

ئەگەر سەرنجی دروشم و بەرنامەی ڕیفۆرمیستان بدەین، ئەوا زۆر بەڕۆشنی و زاقی ئەوە خۆی نیشاندەدات، کە هیچ کات لەدوی گێڕانەوەی ئازادی و دادوەری و یەکسانی و بەهرەمەندی هەمووانی لە سامان و داهاتی کۆمەڵگە نییە، بەڵکو داوای بەشە تالانی و گەندەڵی زیاتر دەکەن.

هەر ئەو بەرنامەیەی کە لە پاش شکستی ڕاپەڕین پەیڕەویاندەکرد، کە پارتەکان پشکی دیاریکراوی خۆیان هەبوو و بەگوێرەی ڕێوشوێنی ئەو پارتە و ژمارەی چەژکدارانیان، بۆیان هەبوو کارگە و شۆڤڵ و گەلابە و ڕاگری هێڵی ئەلەکتریك (عامود) و بەنداو، ئاودیوی سنوورەکانی تورکیە و ئێران بکەن.

بەم جۆرە، "نە نەداری وا و نە دەوڵەمەندی وا". بێجگە لە گلەیی و وردەگیریی، دەتوانێت چیدیکە ببێت؟ نەداری ئاوا نا، دەکاتە مەمرەومەژی کۆمەکە کۆمەڵایەتییەکەی ئەوروپا، بەڵام ئەوەی ڕۆشننییە، ئەو سیستەمە ئابوورییەیە، کە ئەوان پێشنیاریدەکەن، بە چ فیلتەرێك بەر بە "دەوڵەتمەندانی ئاوا" کە هەموو شتیان هەبێت، دەگرێت و پشت بە کامە شێوەی ئابووری دەبەستێت؛ بەرنامەڕێژ یا ئازاد ؟ لێرەدا ناتوانین قسە لە ئابووری تێکەڵ بکەین، لەبەرئەوەی سەردەمی ئاوابوو، ئابووری بەرنامەڕێژیش پێویستی بە دیکتاتۆری وەك چاوشیسکۆ و سەدام هەیە، ئەوەی هەیە و نییە و دەمێنێتەوە، ئابووری بازار-ئازادە، کە لە سەرەتا تا کۆتایی پێشنیاری جیهانبینییەکەی نووسەراندا وەك تەنیا ئەڵتەرناتیڤی بۆرجوازی سێبەریکردووە. گرفتەکە لێرەدایە، کە ئەو "نە"یەی کە نووسەران لەبەردەم "هەمووشتێکیان هەبێت" دایانناوە، ڕاستگۆیی تێدا نییە، چونکە لەو سیستەمەدا نەك مەرج و سنووردانان بۆ هەڵئاوسانی زاڵووەکانی سەرمایە نییە، بەڵکو هەر مەرج و ڕێگرییەك، دەچێتە خانەی تیرۆر و پێشێلکردنی مافی سەرمایەگوزاریی و لێدان لە ڕەوایەتیی سەرمایە و دێمۆکراسییەکەی !

دابەشکردنی ژیرانی و بەویژدان لە سایەی سیستەمی چینایەتییدا فرەتر لە ئەفسانەکانی نێو دەقە ئایینییەکان دەچێت، فرەتر لە ئامۆژگاری پیاوانی ئایینی دەچێت، بەوەی دەیانەوێت دڵی سەرمایەداران نەرمبکەن و بۆ بەزەییهاتنەوە بە هەژاراندا هانیاندەدەن.

کاتێك کە خودی سیستەمەکە ئاوەزنەگیر و ناویژدانیی بێت و ئامانجی کۆتایی، چەوساندنەوەی فراوانتر و خێراتر و گشتگیرتر بێت بۆ بەدەستهێنانی سوود زیاتر و ملکەچپێکردنی بێبڕانەوەی بەرهەمهێنەران، ئەوا پێشنیاری ویژدانییکردن و ژیرانییکردنی ئەو سیستەمە، ئەگەر بۆ چاوەڕوانیپێکردن و خۆشباوەڕکردنی خەڵك نەبێت، ئەوا لە تێنەگەیشتنەوەیە لە سیستەمەکە و کارکرد و میکانیزمەکانی و ئاراستە و ئامانجەکانی، کە چەندی پەرەبسێنێت، دەوڵەمەندان دەوڵەمەنتر و هەژاران هەژارتر دەکات !

دادپەروەری بەشێوەیەکی گشتی لە دابەشکردنێکی بەئینسافانەو عەقڵانیانەی دەسەڵات، پارە، زانیاریی و ئازادیدا دەردەکەوێت بەسەر هێزە جیاوازەکانی کۆمەڵگادا ل ٣٠

ئەگەر خوێنەر بەوردی سەرنجبدات، چەند دێرێك خوارتر نووسەران بەخۆیان زۆر بە جوانی ڕووی ڕاستەقینەی دادپەروەرییەکەیان نیشاندەدەن، کە هەمان داخوازی شەریکەدزانی سامان و داهاتی هەرێمی کوردستانە ؛ دادپەروەریی لە دابەشکردنی دەستکەوتەکان بەسەر سەرکوتووانداا !

ئەوەی کە نووسەران وەك دەسەڵاتی پێشنیارکراو وێنایدەکەن، فرەتر لە کۆپوندەر (بایع) دەچێت، دابەشکردنی دەسەڵات، دابەشکردنی پارە، دابەشکردنی زانیاریی و ئازادی لەلایەن دەسەڵاتەوە، هەر ئەوە ماوە هاواربکەن، وەرن بۆ مەزاتخانەی ئازادی! سەرنجڕاکێشتر لەوانە دەستەواژەی "هێزە جیاوازەکانی کۆمەڵگەیە". دەکرێت بزانین و نووسەران بۆمان ڕۆشنبکەنەوە، کە "هێزە جیاوازەکانی کۆمەڵگە" کێن و لە کوێی ئەو نالەبارییانەدا وەستاون ؟

لە کۆمەڵە دادپەروەرەکەی نووسەراندا، دادپەروەریی تا ئاستی پارە دادەبەزێت و هاوشانی دابەشکردنی پارە، ئازادیش بە فەردە و کیلۆ بەسەر "هێزە جیاوازەکان"ی کۆمەڵدا دابەش-دەکەن، کە دیسانەوە دەکاتەوە دابەشکردنی تاڵان بەسەر هێزە ڕامیار و دەسەڵاتخوازەکاندا !

ئەی ئەوانەی کە هێز نین، چی؟ ئەگەر مرۆڤ گیانێکی ئازادە، ئیدی دابەشکردنی ئازادی وەك پارە لەپێناو چی؟ کاتێك کە مرۆڤ بەخۆی گیانێکی ئازادبێت، ئیدی چ پێویستی بە بەزەییپێداهاتنەوەی کەسانی دەرەوەی خۆی هەیە، تاوەکو بەشە ئازادی بدەنێ؟ یا ئەوەتا لە کۆمەڵی چینایەتیدا مرۆڤ ئازادی نییە و ئازادیش وەك بەرهەمی سۆز و بەزەیی مرۆڤە دەسەڵاتدارەکان بەسەر مرۆڤە ژێردەستەکاندا دابەشدەکرێت یا نووسەران خەریکن بە یاریکردن بە دەستەواژەکان، جادوومان لێدەکەن و بەخشکەیی مەرگی چین و توێژەکان ڕادەگەیێنن و هێزە ڕامیارەکان دەکەنە یەکەی پێکهێنەری کۆمەڵ وێناکردوویان ؟! ئەوان دەیانەوێت ئەم ڕاستییە بشێوێنن، کە مرۆڤی ئازاد تەنیا لە کۆمەڵی ئازاددا دەتوانێت بوونی هەبێت و دەتوانێت ئازادبێت. کۆمەڵگەیەك کە لەسەر کۆیلەتی زۆرینەی کۆمەڵ [چین و توێژە بندەستەکان]، برسیەتی زۆرینە و بێبەشی زۆرینە لە

دادوەریی و داهات و سامان و بەرهەمەکانی کاری خۆی دامەزرابێت، چۆن دەتوانێت پەروەردگەی مرۆڤی ئازاد بێت؟

<u>تەنها کۆمەڵگایەکی دادپەروەر دەتوانێت هاودەنگیی دروستبکات لەنێوان دیدو بۆچوونو تەماحە جیاوازەکاندا، دەتوانێت ڕیکەوتنێکی فرەجەمسەر دروستبکات لەنێوان دیدگاو بۆچونو ویستو مەیلە ناکۆکەکاندا، بەبێئەوەی هیچ یەکێک لەو دیدگاو مەیلو ویستانە توشی بێدەنگکردنو داپلۆسینو پێکدادانی توندوتیژبین لەگەڵ یەکدا</u>. ل ٣٠

نووسەران ئاوێزانی پیاهەڵدانی بێبنەما دەبنەوە و دەکەونەوە شێواندنی وێنە ڕاستەقینەکانی

دیمۆکراسی پارلەمانی. هەر بەزۆری ئەو پیاهەڵدانە بێبنەمایە، دەیانەوێت چاوبەستێکی وەها لە دادوەرییەکەیان بەدەستەوەبدەن، کە ستەمکار و ستەملێکراو، دز و دزیلێکراو، هەمان ماف و یەکسانییان هەبێت، ئەوەش بەگشتی لە سایەی سیستەمێکدا، کە خۆی بەرهەمهێنەری نادادوەریی و سەرکوت و نایەکسانییە!

ئەوان ڕۆشنیناکەنەوە، لە سایەی سیستەمێکدا کە دەسەڵات نوێنەرایەتی چینێك دەکات و هەموو یاسا و ڕێساکانی داکۆکی لە بەرژەوەندی ئەو چینە دەکەن، چۆن دەتوانرێت دادپەروەریی بۆ هەموو چینەکان دابینبکرێت؟ کاتێك کە چینی بندەست و چەوساوە داوای یەکسانی بکات و ئەو یەکسانییەش بۆ چینی سەروەر بەواتای کۆتایی سەروەرییەکەی بێت، ئایا لە کۆمەڵگە ناکەتوارییەکەی نووسەراندا، دەوڵەت و هێزە داپڵۆسێنەرەکانی بێلایەنانە هەوڵی بەرگرتن بە توندوتیژی دەدەن یا وەك شیکاگۆی ١٨٨٦ و تاسڵوجەی ٢٠٠٦ کرێکارانی ناڕازی دەدەنە بەر دەسترێژی چەکە ئاسایشپارێزەکانیان ؟ ئایا خودی نووسەران هەر وەك ئێستا دژایەتی توندوتیژی دەکەن یا لەپێناو مانەوەی ڕێوشوێنی دەستەبژێرانەی خۆیان لە سایەی سەروەریی چینایەتی سەرمایەداراندا، خوازیاری هاتنە مەیدانی چەکمە ئاسنینەکان دەبن و داوای سەپاندن و سەروەریی یاسا دەکەن؟

<u>هیچ دادوەرییەک لە خۆیەوە دروستنابێتو لەهەمووشی گرنگتر لەخۆیەوە ناپارێزرێت، ئەگەر ڕستێک دەزگای گرنگ نەبێت دروستیبکاتو بیپارێزێت. ئیدی لە دەزگاکانی چاودێریکردنی دەسەڵاتەوە بیگرە بۆ دەزگاکانی</u>

داوەریکردنی نایەکسانییەکان و دەزگای لیپرسینەوەی پیشێلکردنی مافەکان، تا ئەو دەزگایانەی کاریان پیشاندانو ئاشکراکردنی بیمافیو نایەکسانیەکانە. ل٣١

ئەگەر لە دیوی شاراوەی "ڕستێك دەزگا" وردبینەوە، ئەوا تێڕوانینێکی دەسەڵاتخوازانە و دەسەڵاتگەرایانە خۆی نیشاندەدات. تێڕوانینێك کە هەموو گۆڕانێك پابەندی بڕیاردانی زنجیرەی پلە و پایەکان (هیرارشی) دەکاتەوە و بۆ ئەوەش دەوڵەتی بۆرجوازی پشتبەستوو بە نوێنەرایەتی پارلەمانی و دەزگەکانی چاودێری، کە دیسانەوە لە سەرەوەرا دروستدەبن و لە دەستەبژێری ڕامیار و ڕۆشنبیر پێکدێن، دەکاتە پێداویستی، کە دیوەکەی دیکەی ئەم تێڕوانینە، میگەلزانینی زۆرینەی دەرەوەی دەسەڵات و ئەو پلە و پایانەیە، کە نووسەران، شوانەیی کۆمەڵیان پێدەسپێرن. واتە زۆرینە هیچی لەباردانییە و دەبێت چاوەڕێی ویژدان و ژیری و دادپەروەری کۆمەڵە ڕامیارێکی فریودەر و مشەخۆر بکەن، کە نووسەران بەبێ بوونی ئەوانە کۆمەڵی مرۆیی دادپەروەر و یەکسان و ئازاد نابینن.

خەونی ناسیونالیستانەی نووسەران بۆ دەسەڵات، هێندە بەهێزە، کە هەموو بەدیهاتنێك بە پەیدابوونی ئەو خەونەوە دەبەستنەوە و هەموو شتێك لە دەرەوەی وەها خەونێك (دەسەڵات) ناژیرانی دەبینن. ئەوان باش دەزانن، کە ئایینە نادونیاییەکان کارایەکی وەهایان لە بەرگرتن بە ڕەوتی هوشیاربوونەوەی تاك نەماوە و بەو ڕادەی تاك لە ئایین دوو بکەوێتەوە، بەو ڕادە باوەڕی بە توانا و ویستی خۆی زیاتردەبێت و دەکەوێتە گۆڕین. هەر لەبەرئەوەیە کە هەموو هەوڵێکیان خستووەتە پێناو بەهێزکردنی ئایینە دونیاییەکان [ناسیونالیزم و دێمۆکراسی پارلەمانی و یاسا ناسروشتییەکان.. تد]، چونکە بەبێ ئەوانە پاراستن و بەهێزڕاگرتنی پایەکانی سەروەریی سەرمایەداران و ملکەچی هەژاران تاسەر ئەستەمە!

نائامادەگی یەکسانیو ئازادیی لە هەموو ئاستێکدا دیارو بەرچاوە: لە دابەشکردنی ئاوو کارەباوە بۆ دابەشکردنی سەروەتو سامانو سەرمایە، لە دابەشکردنی موچەوە بۆ دابەشکردنی شەهادەو هەلی خوێندنو پێشکەوتن، لە دابەشکردنی پلەو پایە وەزیفییە گەورەکانەوە بۆ دابەشکردنی پلەو پایە وەزیفییە سادەکان. بری ئازادی بەشێکی هەندێک کەسو گروپ و تاقم، دەیانجار گەورەترە لە بری ئازادی بەشێکی زۆری ئەندامانی کۆمەڵگای کوردستان. ل٣١

نووسەران باس لە نایەکسانی دابەشکردنی شتەکان دەکەن، تەنیا یەك شت نەبێت، کە هیچ کات گلەییان لێی نییە، ئەویش دابەشکردنی زەوییە، کە خۆیان تێیدا بەریانکەوتووە !

کەس نییە نایەکسانی بەهرەمەندبوون لە ئاو و کارەبا نەزانێت، بەڵام ئەوەی پێویستە هەموومان بیزانین، ئەوەیە کە نایەکسانی لە بڕی ئازادی زۆرینەی بێدەسەڵات و کەمینەی دەسەڵاتدار، تەنیا دیاردەی دەسەڵاتی (ینک) و (پدک) نییە، بەڵکو دیاردەی سیستەمەکەیە، سیستەمێك کە نووسەران بەڕیزکردنی کۆمەڵێك دەستەواژەی وەك "دەسەڵاتی ژیرانی"، "دابەشکردنی ویژدانی"، "نیشتمان هەمووانی"... تد دەیانەوێت بۆ ماوەیەکی دیکە بۆ پایەداربوونی، خەڵکی بە دێوجامەکانی لیبرالیزم و پارلەمانتاریزم خۆشباوەڕبکەن. لێرەدا زۆر لەسەر ئەوە ناوەستم و خوێنەر بۆ خوێندنەوەی پەرەگرافەکانی دواتر بانگدەکەم، با پێکەوە لە نێوەڕۆکی ئازادی و یەکسانی و دادپەروەرییەکەی نووسەران تێبگەین.

<u>راستە ناتوانین کۆمەڵگایەک لەسەر زەویدا بدۆزینەوە بێبەشبێت لە نایەکسانی، لە هەموو شوێنێکی دونیاشدا جۆرێک لە جۆرەکانی نایەکسانی هەر هەیە، بەلام ئەوەی ئێمە پێی لەسەر دادەگرینو بەرگری لێدەکەین بوونی بەهاو یاساو دەزگایە بۆ ریکخستنو بەرێوەبردنو بە عەقلانیکردنی نایەکسانی</u>. ل٣٢

نووسەران دەگەنە کۆتایی پەیامەکەیان و لە سەرەنجامی ڕیزکردن و پیاهەڵدانی سیستەمەکدا دەگەنە خاڵێك، کە خۆیان بەتەمان جێبەجێیبکەن، ئەویش ژیرانیکردنی نایەکسانییە. شتێك کە خودی ستەمکاران ناوێرن وەها بەبێ پەردە و ڕاستەوخۆ بیدرکێنن !

ئەگەر مەبەست لە ژیرانیکردن، هەستان بەکارێك بێت، کە بۆ ئەنجامدانی ژیری بەکاربرابێت، واتە پێشتر بیری لێکرابێتەوە، ئەوسا بڕیاری لەسەر درابێت، ئەوا هەموو کارانەی یا دیاردانە یا بوونە کۆمەڵایەتییانەی کە نووسەران بە ناژیرانی دەیانبینن، لە ڕیزی پێشەوەی ئەو کارانەدا ڕیزدەبن، کە ئەوان ژیرانیان دەزانن و بەتەمان ئەنجامیانبدەن. چونکە ئەوەی ئەوان بەتەمان بیکەن، تەواوکردنی کاری دەسەڵاتدارانە. بۆرجواکان تائێستا نەیاتوانیوە نایەکسانی بە ئاشکرا و بە جاڕدان یاسایی بکەنەوە یا وەك شتێکی ژیرانی پێداگریی لەسەر بکەن، بەڵام نووسەرانی ژیرانیکردنی نایەکسانی، بەتەمان بە نووشتەی یاسایی و ژیرانییەوە دەرخوادمان بدەن. ئەمە تەنیا جیاوازی دەسەڵاتداران و داواکارانی بەشە دەسەڵات و تاڵانییە!

ئەگەر بڕیاربێت، بۆ دروستی کارەکان، پەسەندی ژیری پێوەرێك بێت، ئەوا پێویستە نایەکسانی وەك یەکێك لە ناژیرییەکان ڕەتبکرتەوە و ڕەخنەی ڕیشەیی ئاراستەبکرێت. چونکە مرۆڤی بەئاوەز (ئاوەزتەندروست، ژیر، لۆجیک-بیر) پەسەندەی ژیری ناداتە پاڵ نایەکسانی وەك بەرهەمی بوونێکی ناپەسەند و دژەمرۆیی (سەروەری) و ناکەوێتە هەوڵی یاساییکردنەوەی و مۆری ڕەوایی لێ نادات.

سەروەران لە هیچ سەردەمێکی قۆناخەکانی سەروەریی چینایەتییدا [هەرچەندە لە هەموو سەردەمەکانی سەروەرییدا نایەکسانی یاسایی بووە و یاسا هەردەم وەك کوتەکی سەپاندن و پاراستنی ئەو نایاسییە کاریکردووە] ئاوا بەئاشکرا و بەبێ سڵەمینەوە نەیانوێراوە، قسە لە نایەکسانی یاسایی بکەن. نۆزدە ساڵە لە هەرێمی کوردستاندا لە سایەی سەروەری یاسای بۆرجوازیدا نایەکسانی قوڵدەکرێتەوە، ئازادی سەرکوتدەکرێت، دادپەروەریی کۆمەڵایەتی [کە بەجۆرێکی خۆرسك لە کۆمەڵی کوردستاندا بەو ڕادەیەی کە سەروەری نەیتوانیوە کۆمەڵایەتی ببێتەوە، بەو ڕادەیە ئامادەبووە] و ئارەزوومەندی خەڵك بۆ دادوەریی بەهۆی پیادەکردنی بەرنامە ئابووریی و ڕامیارییەکانی نئیۆلیبرالیزمەوە لە کوردستاندا کپدەکرێت و لە بیری خەڵکیدا بەخواستی بەشداریی لە تاڵان و گەندەڵیدا و هەرچی زیاتر بەهرەمەندبوون لە تاڵان و ڕاوڕوت، دەشۆردرێتەوە !

نووسەران ئەوە باش دەزانن، کە نایەکسانی یاساییە، بەڵام ئامانجی ئەوان لە پێشنیارکردنی لە وەها مانیفیستێکدا، کردنیەتی بە پەرچەمی بزاڤی گۆڕانخواز [مەبەست لیستی بەناو گۆڕان نییە] و خۆشباوەڕکردنی تاکی لاواز و کەمئەزموون و ناهوشیار بە کۆمەڵێك دروشمی هەڵخەڵەتینەر.

<u>نایەکسانی نابێت دەرەنجامی پەیوەندیی هێزو توندوتیژیو فشاری سیاسیو هەلاواردنو گەندەڵیو بێمافی و بێبەشکردنێکی یاساییبێت. واتە نایەکسانییەک بێت ڕەوایەتی هەبێت، لەووەوە هاتبێت کە کەسانێک بەراستی بەتواناترو چالاکترو زاناترو خۆماندوکەرترین لە کەسانێکی دیکە.</u> ل٣٢

نووسەران تیئۆرییە دواسەردەمییەکەیان وردتردەکەنەوە و لە نایەکسانییەك دەدوێن، "نایەکسانی یاسایی". لێرەدا پرسیارێکی نایاسایی و ناژیرانە یەخەماندەگرێت؛ ئایا لەم سەر تا ئەو

سەری ئەم جیهانەدا نایەکسانی نایاسایی بووونی هەیە، ئەگەر هەیە، کامەیە و لە کوێ؟ مەگەر خودی یاسای سەروەریی نییە، کە پاریزەر و ئاراستەکەری نایەکسانییە، مەگەر خودی یاسا کوتەکی سیستەمێك نییە، کە نایەکسانی دەپارێزێت، ئیدی لە کوێ و لە کامە دوورگەی (واق واق)دا، یاسا سەروەر نییە و نایەکسانی یاسایی نییە و لەلایەن دیمۆکراسیی پارلەمانییەوە ڕەوایەتی پێنەدراوە؟

بەڕاستی لێرەدا وشەیەك شکنابەم، کە نووسەرانی پێبناسێنم، جگە لەوەی بڵێم، ئەو کەسانەی کە چ بە دەربڕین و چ بە هێز و چ بە جادووگەری وێرابێتیان ئاوا بەبێ پەردە و ئاشکرا لە ڕەوایەتی نایەکسانی بدوێن، لە ڕیزی هەرە پێشەوەی خوێنڕێژەکانی دونیادا ڕاوەستاون و چنگی خوێناوی ئەوان دەشۆن. کەسانێکن، کە یاساکانی ناچاریی جەنگەڵ بە هوشیارییەوە بەسەر کۆمەڵی مرۆییدا دەسەپێنن و ڕەوایەتییان پێدەدەن !

ئەگەر خوێنەر سەرنجی دوادێڕی ئەو پەرەگرافەی نووسەران بدات، بەڕۆشنی ئەوە دەبینێت، کە نووسەران دەڵێن نایەکسانییەك کە لە نێوان کرێکار و بۆرجوا، جوتیار و ئاغا، کۆیلە و کۆیلەداردا هەیە و هەبووە، ڕەوایە و یاساییە و بەرهەمی توانا و زانایی و خۆماندووکردنە. ئیدی بە چ پێوەرێك نایەکسانی سەرانی بۆرجوازی کورد لەتەك تاکی بندەستی کورد دەپێون و لە نایەکسانییە ڕەواکەی خۆیان جیایدەکەنەوە؟ ئەگەر نایەکسانی لە هەر جێگەیەکی دیکەی دونیا ڕەوابێت [نەك یاسایی، چونکە لە سایەی سەرمایەداریدا لە هەموو شوێنێك نایەکسانی یاساییە]، ئەوا نایەکسانی "فیرعەونئاوا"ش لەتەك قەرەجئاوا، ڕەوایە و گلەیی و پورتوبۆڵەی چوار نووسەر لە ئاستیدا ڕەوایەتی خۆی لەدەستدەدات و دەچێتە خانەی پێشێلکردنی مافی فیرعەونە یاساییەکانی کوردستانەوە ! چونکە ئەگەر نایەکسانی، ڕەوابێت، ئەوا دەبێت بۆ هەموو کەسێك ڕەوابێت، نەك بۆ خۆتان ڕەوا و بۆ کەسانی دیکە ناڕەوا. هەروا نایەکسانی بۆ ئێمەی بندەست هەر یەکە، ئیدی ئەو نایەکسانییە لەلایەن کۆنە سەرتیپکەوە یاسایی بکرێتەوە و ڕەوایەتی پێبدرێت یا لەلایەن تازە فیلۆسۆفێکەوە، هیچ لە کرۆکی ناڕەوا و نامرۆیی نایەکسانی ناگۆڕێت و هیچ لە ڕەوایی خواستی دێرینەی مرۆڤ بۆ یەکسانی کەمناکاتەوە !

ئەگەر نووسەران پێیانوایە سەرانی دەسەڵاتی ئێستای هەرێمی کوردستان زانا نین، ئەوا بەڕاستی مۆری نەزانی لە نێوچەوانی خۆیان دەدەن، چونکە ئەگەر لە زۆرینەی کۆمەڵ زاناتر و هوشیارتر و

بەتواناتر نەبوونایە، زۆرینەی کۆمەڵیان ڕەدووی خۆیان نەدەدا و نەیاندەتوانی بیانکەنە پەیژەی بەئامانجگەیشتنی خۆیان ! مەگەر ئەوەی ئێستا هەیە، بەرهەمی زانایی و هوشیاری و تواناداریی ئەوان و ناهوشیاری و لەخۆنامۆبوونی زۆرینە نییە؟ ئەگەر وەڵام نەرێیە، ئەی کێ ئەوانی گەیاندە شکۆداری ئێستا؟ ئەگەر بڕیاربێت لێزانی و فیڵبازیی و توانای فریودان، بنەمای ڕەواکردنی نایەکسانی و ژیرانیکردنی نایەکسانی بێت، ئەوا سەرانی بۆرجوازی کورد وەکو خاوەندی خەزێنەیەك لە ئەزموونی هاوچینانی خۆیان، کە لە سەرهەڵدانی نایەکسانی هەر لە کۆمەڵی کۆیلایەتییەوە تا ئەم ڕۆژگارە بۆیان بەمیرات ماوەتەوە، بەگوێرەی ئەوە زاناتر و هوشیارتر و لێوەشاوەترن !

ئەگەر لەوانە هەموو بگوزەرێن، دەکرێت بزانین جیاوازی نایەکسانی لە نێوان نووسەران و تاکەکانی دیکە لەتەك نایەکسانی لە نێوان دەسەڵاتدارانی ئێستا و تاکەکان چییە؟ دەکرێت بزانین ئەو ڕەوایەتییەیان لە کوێوە هێناوە، ئاوا بەئاسانی ناویانە بەدوای نایەکسانییەوە؟

نووسەران پاش ئەوەی کە پێپلیکانەکانی بەدەسەڵاتگەیشتنی خۆیان یا ئەوانەی کە خوازیاریانن، خۆشدەکەن، ئینجا بەزەییان بە قوربانییەکانی دەسەڵاتداریی و نایەکسانیدا دێتەوە و داوای لالێکردنەوەیان بۆ دەکەن، ئەگەر ئەمە فریو و جادووگەریی نەبێت، دەبێت شیاوی چ ناوێکی دیکە بێت؟

<u>**بەڵام تەنانەت لەم دۆخانەشدا کۆمەڵگا پێویستە زیاتر کەسە لاوازەکان بپارێزێتو دەستی نەدارانیش بگرێت. بە مانایەکی تر هەموو نایەکسانییەک ڕیسای تایبەتی خۆی هەیە**</u>، ل٣٢

بۆ کەسانی ئازادیخواز و یەکسانیخواز و دادپەروەر، بەزەییپێداهاتنەوە دەچێتە خانەی لووتبەرزی بۆرجواکان و دەسەڵاتداران و دەستەبژێرە گەندەخۆرەکان بەرانبەر بە چینە ژێردەست و بەشمەینەتەکان. ئەوەی نووسەران ناتوانن دەرکیبکەن، ئەوەیە کە تا هەنووکەش خەونە ناسیونالیستییەکان بەرچاوانی تاریکردوون. ئەگینا ئەو نایەکسانییەی کە ئەوان دەیخوازن، هەر هەبووە و هەیە. هەروەها ئەوە پرسی نەتەوەیی بوو، کە هەم ڕژێم بەعس بەنزینی پێدادەکرد و هەم بەرەی بەرهەڵستکار فووی لێدەکرد، ئاوای دەکرد بەو ڕادەیە تاك پرسە

بنچینەییەکانی خۆی [سەربەستی تاك، ئازادی وەك ماکی سروشتی مرۆڤ و یەکسانی وەك بنەما و دادپەوەروەریی] نەبینێت !

لە سایەی دەسەڵاتی داگیرکاریی بۆرجوازی عەرەبدا، کوردە بەکرێگیراوەکان [نەك جاش] لە بەرتەری و دزی و تاڵانی و ئەنفال، هەر وەك پارتییەکانی (حزبییەکانی) ئێستا بەهرەمەند دەبوون. بەڵام ئەوەی کە ئاوا لە نووسەران دەکات، ئەو ڕاستییە نەبینن، ئەوەیە کە ئەوان پێشمەرگە و خۆفرۆش، داگیرکەر و ڕزگاریخواز دەبینن، واتە بەرەی خراپە و بەرەی چاکە، هەر ئەوەشە بەو بڕیارەیان دەگەیێنێت، کە دوێنێ مشەخۆرانی ئێستا، شۆڕشگێڕیی بووە. بەو جۆرە سرووتە پیرۆزەکانی نەتەوەپەرستی وایلێکردوون، جیاوازییە چینایەتییەکان نەبینن. ئەگینا هەر پێشمەرگەیەکی سادەی " کۆڕەك" هەستی بە جیاوازییەکانی نێوان خۆی و لێپرسراوەکەی دەکرد. مشەخۆرانی ئێستا، دوێنێش هەر خۆشگوزران بوون و لە هەموو ڕوویەکەوە لە پاشڕەوانیان خۆشگوزەرانتر بوون. بەڵام ئەوەی کە ئێمەی شوێنکەوتووی ئەفسانەی یەکسانی و ئازادی و ڕزگاری نەتەوەیی لەسەر دەستی دەسەڵاتدارانی بۆرجوازی کورد، بەنگ و خۆشباوەڕ دەکرد، ڕوخساری چەپێتی (مارکسیست-لێنینیست-مائۆئیست) بوونی بەکرێگیراوان و خۆفرۆشانی پێرێ بوو. بەداخەوە ئەوە یەکێکە لە لاوازییەکانی هزری مارکسیستی، کە دەتوانرێت وەك ئایدیۆلۆجیای بەدەسەڵاتگەیشتن لەلایەن هەموو دەستەبژێرێکی ڕامیاریی و "ڕۆشنبیرییەوە" کەڵکی لێ وەربگیردرێت، لەم بارەوە هەموو هێزە دەسەڵاتخوازەکان توانیوویانە لە پۆشاکی (مارکسیست)بووندا نەوە نارازییەکانی پاش ئاشبەتاڵی باڵێکی بۆرجوازی کورد، لە دەوری خۆیان کۆبکەنەوە و بیانکەن بە سووتەمەنی هاژووشتنی شەمەندەفەری بەدەسەڵاتگەیشتنیان .

ئەوەی کە نووسەران دەیانەوێت پەردەپۆشیبکەن، بنەمای نایەکسانییە، کە هەموو نایەکسانییەکی کۆمەڵایەتی و کولتووریی و مافیی، بۆ نایەکسانی ئابووریی یا ڕێوشوێنی نایەکسانی تاکەکان لە پەیوەندییەکانی بەرهەمهێنان و بەڕێوەبردن دەگەڕێتەوە و بەبێ لەنێوبردن و سڕینەوەی ئەو نایەکسانییانە، قسەکردن لە لەنێوبردنی نایەکسانی ڕامیاریی و مافیی و کۆمەڵایەتی دەچێتە خانەی وڕێنەکردن و هەوڵی کەتواریکردنی ئەفسانەوە. هەر کەس پاگەندەی لەتوانادابوونی وەها گۆڕانێك بکات، ئەوا لەو جادووگەرە بەولاوەتر نابێت، کە پاگەندەی تەندروستکردنەوەی نەخۆش بە کۆمەڵێك وێرد و نزانووسین دەکات !

هەروەها نایەکسانی و هەژارتربوونی بەردەوامی کرێکارێك و دەوڵەمەندتربوونی خاوەنکارگەیەك لە بێتوانایی کرێکارەکە و تواناداری سەرمایەدارەکەدا نییە، بەڵکو لە کۆیلەکردنی کرێکارەکە بە سەروەریی یاسای ستەمکارانەی چینایەتی و دەستئاوەڵاکردنی سەرمایەدارەکەدایە لە دزینی بەری ڕەنجی کرێکارەکە. ئەمە ڕازی ئەو نایەکسانییەیە، کە پیاوانی پەرستگەکان بۆ دابەشکردنی خوداوەندیانەی دەگێڕنەوە و نووسەرانی بۆرجوازی بۆ زیرەکی و لێهاتوویی و شارەزایی دەگێڕنەوە!

ئەوەی کە لەناکاوێکدا فەرماندە ڕامیاریی و سەربازییەکانی دوێنێ، کە لە لای نووسەران بە "شۆڕشگێڕ" ناسراون، دەبنە سەرمایەداری ئەم ڕۆژگارە، بەرنامەیەکی لە پشتەوەیە و ڕێسای پێگەیینی بۆرجوازی نەتەوەیی دەیرەخسێنێت، کە لە سەنێرگەی سەروەریی یاسا و دەسەڵاتی بۆرجوازیدا ئەو سەرمایەدارە یەکشەوانە سەردەردەکەن و بەخێرایی کۆشك و تەلاریان، هەوران دەخورێنن !

نووسەران خۆیان لەوە نەباندەکەن، کە هەڵپەی ملیاردلێرە یەکشەوەکانی کورد، هەزاربارەبوونەوەی ئەزموونێکە، کە هیچ گۆشەیەکی سەر گۆی زەوی شکنابرێت، کە تێینەپەڕاندبێت. ئەوەی کە چەتەکانی شاخ لەناکاو دەبنە ملیاردلێری بۆینباخلەملی شار، بەرهەمی فریوکاری زیاتری نیوسەدە زیاتری ناسیونالیزمی کوردە. ئەوەیش کە ئەوان بەئاسانی بە مشەخۆریی و تاڵانگەریی بوونەتە فیرعەونەکانی هەزارەی سێیەم، پێداویستی ئەو دەوڵەتە بۆرجوازییەیە، کە نووسەران خەونی پێوەدەبینن و هەروەها وەڵامدەرەوەیە بە لەباربوونی زەمینەی جێگیربوونی پێی سەرمایەگوزارانی دەرەکی وەك نێوەندە جیهانلووشەکان و مۆنۆپۆلکەرانی وڵاتان دەیخوازن. با نووسەران سەرنجی ڕەوتی تایبەتیکردنی کەرتە گشتییەکانی ئەفریکای باشووریی و ئەمەریکای لاتین و خۆرهەڵات و باشووری ئاسیا و وڵاتانی ئەروپای خۆرهەڵاتی بدەن و ببینن، کە چۆن ئەندامانی باڵای پارتەکان و پارلەمانەکان وەك ئەوانەی هەرێمی کوردستان بوونەتە فیرعەون و چۆن دەسەڵات و ئۆپۆزسیۆنەکانیان لە سایەی هەمان سیستەمی جیهانیدا بوونەتە پێشەنگی دەسەڵاتخوازەکانی کوردستان !

گەندەڵی و هەڵپەی دەوڵەتمەندبوون تەنیا تایبەتمەندیی سەرانی پارتە ناسیونالیستەکانی کوردستان و چەکدارانی ئەو ڕەوت و بزاڤە نییە، بەڵکو دیاردەیەکی جیهانییە و پێداویستی جێکەوتەبوونی بازار-ئازاد و دەسەڵاتی جیهانی نیئۆلیبرالیزم و پارێزراوبوونی لەلایەن ئەو پارتانەوە

وەك پاسەوانانی ناوچەیی، ئەو هۆكارەن كە زەمینەی سەرمادارە یەكشەوەییەكان دەڕەخسێنێت. چونكە بەبێ گەندەڵی (ینک) و (پدک)، بازاری گەندەڵیی نیئۆلیبرالیزم لە هەرێمی كوردستاندا كەتواریی نابێتەوە و جێگیرنابێت و ڕەهەندی كۆمەڵایەتیی پەیداناكات !

<u>نایەكسانی لە كوردستاندا لەسەر بنەمای كاری نابەجێو نایاساییو نائەخلاقیو نائینسانیو گەندەڵییەوە دروستبووەو گەشەدەسەنێت. كۆی ئیشكردنی هەموو سیستەمە سیاسییەكەو ئەو سیستەمە ئابوورییەش كە ڕاستەوخۆ بە سیستەمە سیاسییەكەوە گرێدراوە، لەسەر بێدادیو پێشێلكردنی پرنسیپی یەكسانی دامەزراوەو كاردەكات</u>. ل٣٣

نووسەران نایەكسانی وەك دیاردەیەكی هەرگیز نەگۆڕ و نەمر دەبینن و لەسەر ئەو بنەمایەش بەسەر دوو دەستەدا دابەشیدەكەن؛ دەستەی یەكەم، نایەكسانی نایاسایی و نامۆڕاڵی و نامرۆیی و گەندەڵ، دووەم، نایەكسانی یاسایی، مۆڕاڵی، مرۆیی و ناگەندەڵ! لێرەدا وێرای هەشبەسەریی كۆمەڵی كوردستان بۆ نووسەرانی ناوداری، پرسیارێك دێتەگۆڕێ: بێجگە لە جیاوازییە جەستەییەكانی مرۆڤ و ئاوهەوا و هەڵكەوتەی جوگرافی شوێنەكان، كامانەن ئەو نایەكسانییانەی كە سروشتی و مۆڕاڵی و مرۆیی و ناگەندەڵ و ڕەوان؟

نووسەران واوەتر لە جادووكردن لە خوێنەر دەڕۆن و سیستەمی ئابووری دەكەنە پابەندی سیستەمی ڕامیاری، كە ئەمە بۆ هەر كەسێك، كە ئەلف و بێیەك لە ڕامیاری و ئابووری بزانێت، دەكاتە نەزانی یا فێڵكردن لە خەڵك. ئەوان ئەوە لەبیردەكەن، كە سەرخان (سیستەمی ڕامیاری) وەڵامدەرەیە بە ژێرخان [بنەمای ئابووری و پەیوەندییەكانی بەرهەمهێنان] بۆ نموونە ئابووری بەرنامەڕێژكراوی نێوەندیی بۆلشەڤیكی، دەسەڵاتی تاكپارتیی و دیكتاتۆریی دەخوازێت، ئابووریی بازار-ئازاد، سیستەمی پارلەمانیی و فرەپارتیی دەخوازێت، نەك بەپێچەوانەوە. چونكە بەو ڕادەیەی كە دەوڵەتەكان مل بە پێشمەرجی نێوەندە جیهانلوشەكان دەدەن، بەو ڕادەیە بەرنامەڕێژی نێوەندیی و دەستتێوەردانی دەوڵەت و ئابووری نیشتمانی لاوازدەبێت و لە بەرانبەریشیدا وەك وەڵامدانەوە بە تەراتێنی ئابووریی و ڕامیاریی نێوەندە جیهانییەكان، جێپێی تاكپارت و سەرۆكسالاری لاوازدەبێت و ڕۆڵی كۆمپانییەكان و دەسەڵاتە ئابوورییە جیهانییەكان لە پشت دەمامكی نوێنەرانی هەڵبژێردراوی نەتەوە و نیشتمانەوە بەهێزتر دەبێت .

نووسەران پێماننالێن، کە چۆن و بە چ پێوەرێك دەتوانن ڕەوایەتی ئابووریی و ڕامیاریی و کۆمەڵایەتیی و مۆڕاڵیی بە نایەکسانی بدەن؟ پاشان بۆ ئێمەی ڕۆشنناکەنەوە، کە نایەکسانی دەوڵەتە ئیدئاڵەکانی دێمۆکراسی بۆرجوازی لە کوێوە و لە چییەوە سەرچاوەدەگرێ و هاتووە و چی ڕایگرتووە ؟

پەرەگرافێك دواتر نووسەران داخوازی گەڕانەوە بۆ سەرەتا و خاڵی دەستپێك دەکەن، یا مەبەستیان یەکسان دابەشکردنی کوردستانە لە نێوان هەمووواندا و ئینجا دەستپێکردنی پێشبڕکێی توانایی و دانایی و شارەزاییەکان، یا ئەوەتا مەبەستیان لە هەمووان لە دەستەبژێرە ڕامیارەکان و ڕۆشنبیرەکانە؟

ئەوەی کە مەبەستییان باری یەکەم نییە، هیچ گومانی تێدا نییە، چونکە ئەگەر هەمووان خاوەنی سەرمایەیەکی یەکسان بین، هەموومان خاوەنی داهات و داراییەکی یەکسان بین، هەمووان ڕێوشوێنێکی یەکسانمان هەبێت، ئیدی پێداویستی نایەکسانی لە چیدایە و چۆن سەرهەڵدەدات؟ هەروەها وەدیهاتنی وەها یەکسانییەك لە سایەی سەروەریی چینێك، پارتێك یا دەستەبژێرێکدا ئەستەمە، چونکە بوونی سەروەریی بەخۆی، پێداویستی پاراستنی نایەکسانی دەیخوازێت. بەگوێرەی ئەمە خاڵی دەستپێك لە سایەی سەروەرییدا دیاریناکرێت و نییە، کەواتە مەبەستیان لە باری دووەمە و لەم بارەشدا نووسەران تەنیا خۆڵ دەکەنە چاوی خوێنەر، ئەگینا سەروەریی جەنراڵێك و فیلۆسۆفێك جیاوازی نییە، بەڵکو دەکرێت هی فیلۆسۆفەکە دڕندانەتر و توندتر و تەمەندرێژتر بێت. ئەوان ئەوەشیان لەبیرچووە، کە کۆمەڵ تەنیا لە تیمێك پێکنایێت و ئەو نموونەیە تەنیا بۆ دابەشکاریی دەسەڵات و سامان و تالانی کۆمەڵگە بەسەر دەسەڵاتخوازاندا دەگونجێت .

بەبۆچوونی من دەکرێت لە خاڵی نێوکۆیی سیستەمی چینایەتییەوە هەمووانی مشەخۆر و دەسەڵاتخواز یەکسانی هەل و بەهرەمەندییان لە داهات و بەرووبوومی کۆمەڵگە بۆ بڕەخسێت، بەڵام نەك پێچەوانەکەی (هەلی یەکسان بۆ هەمووان) کە نووسەران ئاراستەی دەکەن ! چونکە لە سایەی سیستەمی سەروەریی چینایەتییدا تەنیا یەك شت ئازادە، ئەویش بەهرەکێشی لە مرۆڤ و بەکاربردنی هەموو کەرەستە و یاسا و هێزەکان لەپێناو زیندووڕاگرتنی نایەکسانی مرۆڤ و

لەو پێناوەشدا هەموو شتێك ڕەوایە، تەنانەت جەنگ و تیرۆر و بەگەڕخستنی زانستیش بۆ ئەو مەبەستە !

وەك گوتم، کۆمەڵ تەنیا لە وەرزشەوانان پێکنایێت و یاسای پێشبرکێ و تاقیکردنەوەی بەهرەکان ناتوانێت یاسای بەڕێوەبردنی کۆمەڵگە و بەرهەمهێنان و دابەشکردنی داهات و سامانی کۆمەڵگە بێت. هەروەها لەوێوە کە دەشێت کەسێك لە ڕووی هزرییەوە بەهرەوەربێت و یەکێکی دیکە لە ڕووی جەستەیی و یەکێکی دیکە لە ڕووی تەکنیکییەوە و یەکێکی دیکە لە ڕووی پەروەردەییەوە، بەڵام ئەم بەرەهرەوەریانە دەتوانن و پێویستە تەواوکەری یەکدی بن، نەك ئامرازێك بۆ بەرتەری کۆمەڵایەتی و ئابووری ودەسەڵاتیی. ئەوەش تەنیا لەبەر هۆیەکی سادە، کە فیلۆسۆفەکانیشمان پێویستیان بە بەهرەوەری کەوشدوور و بەرگدوور و چێشتگەر و شۆفێر و منداڵەکانیشیان پێویستیان بە پەروەردە و چارەسەری دەرمانی و سەرپەنا و یاری و گەشت و .. تد هەیە، هەر لەبەرئەوەش ناتوانن و ناکرێت دەسەڵاتی [ئۆتۆریتەی] خۆیان بەسەر خوێنەرانی بیرۆکەکانیاندا بسەپێنن، چونکە خوێنەرانی فیلۆسۆفی و خودی بیریاران و ئەندازیاران و پزیشکان، پێویستییان بە شتگەلێکی زۆر ساکار (پۆشاك و خۆراك و سەرپەنا) هەیە، کە ئەگەر بە ڕادەی پێداویستبوون بێت، دەبێت ڕامیاران و فیلۆسۆفان و پزیشکان و بیریاران و نووسەران مل بە دەسەڵاتی [ئۆتۆریتەی] ئەو کرێکارانە بدەن، کە ئەو شتانەیان بۆ چێدەکەن، بەڵام خودی ئەو کرێکارانە بۆ ژیانی ئاسایی و مرۆییانە و سروشتی خۆیان هیچ پێویستییان بە تەوەزەلانی ڕامکار نییە و بەبێ ئەوان ژیانیان زۆر ئاشتییانەتر و ئاساییتر دەبێت. ئیدی نازانم پێداویستی یاساییکردنی نایەکسانی لە کوێدایە؟

نایەکسانی ئابووری و دەسەڵاتیی و کۆمەڵایەتیی، بەرهەم و ڕەنگدانەوەی سەروەریی چینێك بەسەر چین و توێژەکانی دیکەی کۆمەڵگەیە و خاڵی دەستپێك کە لەنێوبردنی نایەکسانییە، لە پێداویستی مرۆیی و هاوبەشییەوە دەستپێدەکات نەك لە ناچاری و سزاوارییەوە !

بە گوێرەی ئەمە پاگەندە و خەونە ئەفسانەییەکانی نووسەران بێبنەمان و ئاوەز و لۆجیك و دەرکی مرۆڤی هوشیار پەسەندیانناکات. کاتێك نووسەران دەچنە سەر ئاوەڵاکردنی دەرکیان لە یەکسانی و نایەکسانی دیسانەوە دەگەڕێنەوە سەر ئەو خاڵەی کە گرێی بەشداری لە دەسەڵات و داهاتی تاڵانکراودا هاندەری ئەم تیۆریزەکردنەی نایەکسانییە، ئەوەی کە (لیستی بەناو گۆڕان) و

پاشڕەوانی لەجیاتی یەکسانی هەمەلایەنەی گشت تاکەکان، خوازیاری یەکسانی لێپرسراوان لە بەرکەوتنی بەشەتاڵان و دادوەری لە دابەشکردنی پلە و پایە پارتیی و فەرمانداریییەکان لە نێوان خۆیاندا و ئازادی گروپە پاشڕەوەکانیان لە تەڕاتێنی دەسەڵاتدان. نووسەراینیش وەك ئەو گروپە خوازیاری ڕەوایەتیدان بە نایەکسانی و سەرکوت و نادادوەرین، بەڵام لە سایەی پارتێکدا نا، بەڵکو لە سایەی فەرمانداریییەکدا، کە جێی فیلۆسۆفانی پووچگەراییکەری تێدا ببێتەوە و کۆنەسەرتیپێك و فیلۆسۆفێکی دوا سەردەم وەك پێشبرکێکەرانی دەسەڵات لە (خالێکەوە!!!) دەستپێبکەن، چونکە لەو باوەڕەدان، کە بە ئاسانی لە سەرتیپەکانی دەبەنەوە و باشتر دەتوانن خزمەت بە سیستەمەکە بکەن. سەرچاوەی ئەمەش بۆ ئەو نائاگاییە دەگەڕێتەوە، کە نازانن سیستەمەکە تەنیا جیاوازی و نایەکسانی لە نێوان چینە دارا و هەژارەکاندا ناکات، بەڵکو لە نێوان ناوچە و کیشوەر و بەکرێگیراوەکانیشیدا دەکات و لە بەرژەوەندی نییە، کە هەرێمی کوردستان و هۆڵەندە و سینیگال لە ماف و خۆشگوزەرانی و پێشکەوتن و گەشەدا هاوئاست و یەکسان بن. ئەمەش سەرلێشێواوی قسەکەرانی ناسیونالیزمی کورد لە سەردەمی جیهانگیری و داگیرکاریی نوێ [دەسەڵاتی کۆمپانییە جیهانلوشەکان لە ڕێی نوێنەرایەتی پارلەمانە خۆجێیێیەکانەوە] نیشاندەدات!

<u>بەکورتی دەبێت ئینسانەکانو گروپەکان لە خاڵی سەرەتادا وەک یەکو یەکسانبن، هەمووان لەهەمان شوێنەوە بەهەمان مافو بەهەمان بر لە ئازادییەوە دەستپێبکەن.</u> ل٣٤

فریوکاریی نووسەران لەوەدایە، کە دەیانەوێت ئەو بنەما هزرییانەی کە وەك بەرەنجامی ئەزموونگەریی شۆڕش و ڕاپەڕینەکان بەرانبەر نایەکسانی و سەرکوت و نادادوەریی بەرجەستەبوون، نادیدە بگرن و هاوکێشەکان ئاوەژووبکەنەوە. ئەوان ئەوە نادیدە دەگرن، کە نایەکسانی لە هەر فۆرم و ئاستێکدا، لە هەر بوار و شێوازێکدا بێت، سەرچاوەی بەرتەریی و هەڵاواردن و ستەمکارییە لە سایەی سەرووەریدا و خودی سەرووەریش سەرچاوەی هەموو گەندەڵییەکانە، کە نادادوەریی کۆمەڵایەتی تەشەنەپێدەدەن !

نووسەران زۆر وریایانە، شانبەشانی هەڵای بەشێك لە دەسەڵاتداران کە دەیانەوێت، گەندەڵی بۆ سەرچاوەگەلێك بگێڕنەوە، ئەمانیش خەریکن سیستەمێکی ئەفسانەیی سەرووەریی ناگەندەڵمان بۆ وێنادەکەن و دەخوازن بە شێواندنی وێنەکان، کەتواریی نیشانیبدەن و

پێمانبفرشن. دەکرێت نووسەران لە سەراپای مێژوودا یەك نموونە هەرچەندە تەمەن کورت و بچووکیش بێت لە سەرەوەریی نیشانبدەن، کە خۆی بە میکانیزمەکانی گەندەڵی ئاوسنەبووبێت؟ نایەکسانی ڕەوا و مۆراڵی و ناگەندەڵ تەنیا لە ئەفسانەکانی تۆرات و ئینجیل و قورئان و ئایینەکانی دیکەدا جێگەی دەبێتەوە و تەنیا بۆ کەسە ناکەتوارییە ئاوەز سڕ و ناهوشیارەکان شیاوی وێناکردنە. بەڵام لە بەرانبەردا لە سایەی سیستەمی سەروەریی چینایەتیدا لە هەموو کون و قوژبنێکی ئەم جیهانەدا نایەکسانی هەم یاساییە و هەم ڕەوایەتی هەیە و هەم بە ئاگر و ئاسن و کوشتوبڕ پارێزگاری لێدەکرێت و سیستەمی جێگیر لە هەرێمی کوردستاندا باڵاترین و زیندووترین نموونەیە لە یاساییبوونی نایەکسانی و ڕەواکراویی نایەکسانی، ئیدی نازانم نووسەران داخوازییەکەیان لە پای چییە، دەکرێت داخوازی شتێك بکەیت، کە لە ئارادانەبێت یا ڕێگری لێبکرێت، بەڵام داخوازی شتێك کە دەستەبەرکرابێت، وڕێنە و ڕاوارییە و دەچێتە خانەی قسەی هەلەقومەلەقەوە !

نووسەران بۆ ڕزگارکردنی پاشەڵی ناسیونالیزمی دەوڵەتخواز، [ڕامیاریی] کە لە سەر پیرۆزڕاگرتنی نایەکسانی چینایەتی پایەگوزارکراوە، پەنادەبەنەوە بەر پووچگەراییە قورئانییەکانی لەمەڕ سەرچاوەی سەرهەڵدانی هەژاری و دەوڵەتمەندی و بۆ هێزێکی سەروومرۆی دەگێڕنەوە و دەخوازن هەمیشە بە نەمری نیشانبدەن و لە بەرانبەردا دەستەواژەی ڕەوایی پێدەبەخشن و دەیکەنە باڵاخانەی دادپەروەری و کۆڵەکەی مۆڕاڵی لەبن دەنێن و دەیانەوێت بە دەستکۆتاکردنی چەند سەرتیپێکی نەخوێندەواری دوێنێ و جێگرتنەوەیان بە چەند ئەکادیمیستێکی ئەفسانەوێژ، گەندەڵی سیستەمی سەرمایەداری ڕیشەکێشبکەن یا وەها نیشانبدەن، کە ئامانجیان ئەوەیە. بەڵام پرسەکە جەنگی بەدەسەڵاتگەیشتن و خۆ بەشیاوتربینین و زاناترزانینی کۆمەڵێك دەسەڵاتخوازی وردەگێرە و بەس. مێژووی کۆمەڵی چینایەتی و ئەزموونەکانی شکستی هەموو ڕاپەڕینەکان و شۆڕشەکان پڕن لە وێنەی ئەو جۆرە فریودانانە.

<u>**یەکێك لەو هێمانومایانەی تارادەیەکی زۆر نادادپەروەری و دڵرەقی ئەم سیستەمە ئاشکرادەکات، پەیوەندی بەجیهانی منالانی کوردستانەوە هەیە.**</u> ل٣٤

بێمافی و بەهرەمەندنەبوونی منداڵانی کوردستان لە ژیانێکی شایستە و داهاتوویەکی ڕۆشن، ناتوانرێت لە دەرەوەی سیستەمی فەرمانداریەوە وێنابکرێت و ڕەنگدانەوەی دڕندایەتی ئەو

ڕژێمەیە و منداڵانی کوردستانیش لە جوگرافیای سەرمایەداریدا وەك منداڵانی هیندوستان و ئەسیوپیا لە خوارەوەن و لە دەرەوەی بازنەکانی نێوەندەوەن. ئەو نادادوەرییانە لە بازنەکانی نێوەندیشدا دیار و بەرچاون، بۆ کەسێك کە خۆی لە کەتواری کۆمەڵایەتی و ئابووریی و ڕامیاریی دەوڵەتانی بۆرجوا-دیمۆکراتیکی دڵی سەرمایە، گێلنەکات. بۆ نموونە لە ئاڵمانیا کە یەکێك لە نووسەران تێیدا دەژی، ئەوە لێهاتوویی منداڵان و خەونەکانیان نین، کە داهاتوویان دیاریدەکەن، بەڵکو ئەوە ڕێوشوێنی ئابووریی و کۆمەڵایەتی خێزانەکانیانە دیاریدەکات، کە دەستەی بڕیاردەری فێرگەکانی سەرەتایی منداڵان بەرەو کوێ ڕەوانەبکەن. ئەوەمان لەبیرنەچێت کە تا ساڵانی هەشتاکانی سەدەی ڕابوردوو، هەڵاواردنی ڕەگەزیی (سێکسیزم) لە دیاریکردنی داهاتووی فێریاراندا هەبووە و ئەوە تێکۆشانی لێبڕاوانەی فێمینیستە ڕادیکاڵەکان [نەك فێمینیستە بۆرجوازییەکان] و تاکە یەکسانیخوازەکان بوو، کە کۆتایی بە ڕێوشوێنی پلەدووی کچان لە خوێندن و پەروەردەدا هێنا، نەك بەخشندەیی ڕامکاران و بۆرجواکان! ئێستاش پاڵاوتنی فێریاران لە قۆناخی سەرەتاییدا بەرەو ژوور، بە پلەی یەکەم، پلە و پایەی خێزان و توانای دارایی یا پاشینەی خوێندنی دایکان و باوکان، لە پلەی دووەمدا، نەژاد و شوێنی لەدایکبوون، لە پلەی سییەمدا ڕادەی پابەندی خوێندگەکان بە دەسەڵاتگەرایی (ئۆتۆریتەگەرایی) و قووچکەیی سیستەمی خوێندەوە، دیاریدەکات، کە کامە فێریار بۆ خوێندنی ئامادەیی و باڵا بڕوات و کامە بۆ پیشەوەری و داهاتوونادیاریی دەنێردرێت. ڕێك وەك ئەوەی کە لە کوردستاندا منداڵی دەستفرۆشێك لە باشترین باردا تەنیا بەختی تەواوکردنی ئامادەیی پیشەسازی هەیە، لە ئاڵمانیش ڕێژەکانی سەدەی ڕابوردوو نیشانیدەدەن، کە ئەوانەی بەختی خوێندنی باڵایان هەبووە منداڵانی چینەکانی خوارەوەی کۆمەڵ و لەنێویدا کۆچەران و پەنابەران نین، بەڵکو کەسانێکی دیکەن، ئەوانەی کە نووسەران پێیانوایە لە تواناداریی و بەهرەدارییەوە دەتوانن پایەیەك لە نایەکسانی یاسایی و ڕەوای فیلۆسۆفانی دوا سەردەمدا بەدەستبهێن.

ڕاستە منداڵانی ئەوروپا وەك منداڵانی کوردستان ناخرێنە ژێر باری گرانی کار و پەیوەندییەکانی کارەوە، بەڵام ئەمە نە بەرهەمی بەزەیی ڕامکاران و دەوڵەتمەندانە، نە منداڵپاریزی فلانە پارت و بەرنامەی ڕیفۆرمخوازان، بەڵکو بەرهەمی دەیان و سەدان ساڵ تێکۆشانی جەماوەری چینە بندەستەکان و پێداگری و لێبڕاوی خەباتکارانەی تاکە ئازادیخوازەکانە بۆ باشترکردنی هەلومەرجی ژیان و پەروەردە. ئەگەر بەرهەم و دەستەکەوتی ڕیفۆرێك یا ڕدێنسپییەتی پرۆفیسۆریك بووایە،

دەبوو پاش چەند سەدە لە هەزاران ساڵ سەروەریی چینایەتی هەم کار واتای کۆمەڵایەتی خۆی بگۆڕدایە و هەم ماوەی کار بە گشتی داشکایە و هەم تەمەنی بواردانی کاری منداڵان بەرزبووایەتەوە و سیستەمی قووچکەیی و دەسەڵاتگەرییانەی خوێندن و پەروەردە شوێنەواری نەمابووایە. بەڵام ئەوەی لە دە ساڵی ڕابوردوودا وەك سەرەنجامی بازە گەورەکانی سیستەمەکە و جیهانداگری دەیبینین، ئەوەیە کە تەمەنی مۆڵەتدراوی منداڵان بۆ کارکردن لە ئەوروپا دادەگیرێتە خوارەوە و هەم لە بواری ئامادەکردنی پیشەییدا فرەتر منداڵان وەك کاری خۆڕایی و هەرزان دەخرێنە خزمەت کۆمپانییەکانەوە، هەم ماوەی کار بەگشتی زیاددەکرێت و هەم تەمەنی خانەنشینی بەرزدەکرێتەوە و هەم کار هەمان پێناسە و واتای ناچارییانە و کۆیلانەی سەردەمی کۆیلایەتی هەیە!

ئەوەی کە منداڵانی دەستەبژێری ڕامیاران و ڕۆشنبیرانی کورد لە ئەوروپا ناچار بە کارکردن نەبن، ئەمەش کۆمەڵێك هۆکاری هەیە؛ لەوانە باوکان و دایکان لەلایەك خۆیان کردووە بە کەمئەندام و کۆمەکی تایبەتی و زیادە لە بێکاران وەردەگرن، لەلایەکی دیکەوە کاری پەنانەکی دەکەن و باج و پشکی کۆمەڵایەتی لێنادەن و هاوکاتیش لە سایەی گەندەڵی سیستەمی هەرێمی کوردستان، مووچەی خانەنشینی ڕامکارانە و ڕۆشنبیرانە و نووسەرانە وەردەگرن و زەوی و خانوو و خەرجی هاتوچۆیان لەسەر نێوەندەکانی ڕاگەیاندن و ڕۆشنبیری مسۆگەرە. ئەگینا لەپێش ئەوروپییەکانەوە ناچاردەبوون، منداڵەکانیان بنێرن بۆ ڕیکلامکردن و ڕۆژنامە دابەشکردن !

بەبۆچوونی من هۆکاری کیسەفرۆشی منداڵان لە کوردستان و ڕیکلامکردن و ڕۆژنامە دابەشکردنی منداڵان لە ئەوروپا هەر یەکە، کە ئەویش باری ئابووریی و ڕێوشوێنی کۆمەڵایەتیی خێزانەکانیانە. ئەوەشمان لەبیرنەچێت، لە هەر یەك لە وڵاتە ئەوروپییەکان و ئەمەریکا و ئوستڕالیا و کەنەدا، هەژمارێکی بەرچاو لە منداڵان بەگوێرەی پێوەر یا ستانداردی ئاستی نزمی گوزەران، لە خوار هێڵی هەژارییەوە دەژین!

کەم و زۆری ڕادەی چەوسانەوەی منداڵان، بە ئامادەیی و ڕێکخراوبوون و هوشیاری دایکان و باوکان وەك ئەندامانی چین و توێژە کۆمەڵایەتییە بندەستەکان پەیوەستە، ئەگینا لە هەرێمی کوردستانی لای ئێمەش منداڵانی کەمایەتییەکی بەرتەر و بەهرەمەند لە داهات و دەسەڵات هەن، کە وەك منداڵانی دەوڵەتمەندانی ئەوروپا، ژیان وەك هەڵماتی دەستیان هەڵدەسوڕێنن.

ئەگەر لە هەر پەنابەرێکی کورد لە بریتانیا بپرسی، ئەوا خەون بە بەرکەوتنی خانوویەکەوە دەبینن، کە نزیك بە ناوچەی دەوڵەتمەندنشینەکان بێت، تاوەکو منداڵەکانی لەو فێرگەیانەدا بخوێنن، کە منداڵانی چینی نێوەنجی و باڵادەست تیایاندا دەخوێنن. ئایا ئەمە هەمان جیاوازی نییە، کە لە کوردستاندا هەیە و لە دابەشبوونی منداڵان بەسەر دوو دەستەدا ڕۆڵی هەیە؟

<u>**تا ژیانی منالانی کوردستان لەو زەبرو ناچاریو توندوتیژییە کۆمەڵایەتیو ئابوورییە رزگارنەکرێت کە هەر لەزووەوە جیهانی منالیی لە منالان دەدزێت، ئەستەمە کۆمەڵگایەکی دادپەروەرو رێزدار بۆ مرۆڤو بەهاکانی دروستبکرێت.**</u> ل٣٥

نووسەران دابینکردنی دادپەروەریی کۆمەڵایەتی بە ڕزگاری منداڵان دەبەستنەوە، بەڵام ڕزگاربوونی منداڵان لەو بارەنالەرەیان بە لەنێوبردنی پایە ئابووریی و کۆمەڵایەتییە نالەبارەکانی خێزان و تاك نابەستنەوە. لێرەوە بۆ ئەوەی تیئۆرییە جادووگەرییەکەیان ڕزگاربکەن، دێن و دادپەروەری بە هەڵسوکەوتەوە دەبەستنەوە، بەڵام خودی هەڵسوکەوت لە هوشیاری تاکەوە، کە پابەندی ڕێوشوێنی کۆمەڵایەتیی و باری ئابووریی و بۆلوانی دەسەڵاتیی و فەرهەنگی و ڕێوشوێنی لە بەرهەمهێنان و بەڕێوەبردندا، سەرچاوە دەگرێت، نابەستنەوە. ئەمەش شێواندنی وێنە کەتوارییەکانە، هەر لەبەرئەوە بۆ نەبوونی "ڕیفۆرمی ڕامیاریی" دەیگێڕنەوە. ئەمەش هەمووی بەخاتری سەرنجلادانی خوێنەرە لە نایەکسانی هەمەلایەنە، کە سەرچاوەی هەموو گرفت و کێشەیەکی ئابووری و کۆمەڵایەتیی کۆمەڵگەیە. نووسەران تەنانەت لە ڕیفۆرە ڕامیارییەکەشیاندا خۆیان لە بەرەوژوورکە نادەن و پێماننالێن، کە ڕیفۆرمی ڕامیاریی پابەندی چییە و ئایا پێویستی بە هێزێکی کۆمەڵایەتی هەیە یا نا ؟!

لێرەدا پێویستە ئاورێك لەم واژە جادووییە (Reform) بدەینەوە، کە دەکاتە داڕشتنەوە یا گۆڕینی فۆرم(شێوە)ی باو، نەك چاکسازی. چونکە چاکسازی واتە چاکردنی خراپ، بەڵام ئەوەی کە لە سایەی زاڵی و پاشەکشەی بزاڤە کۆمەڵایەتیەکاندا ڕوودەدات، خراپکردنی چاکە! ڕوودانی هەردیوێکی ئەم شتە، بە هاوسەنگی هێزە کۆمەڵایەتییەکانەوە پەیوەستە؛ بۆ نموونە کاتێك کە بزاڤی جەماوەریی چین و توێژە کۆمەڵایەتییە بندەستەکان لە لاوازیدا بێت، ئەوا ڕیفۆرم بە خراپکردنی چاك تەواودەبێت؛ کەمکردنەوەی کرێ و مووچە و خزمەتگوزارییەکان و بیمە و کۆمەکە کۆمەڵایەتییەکان، بە واتایەکی دیکە، دەستئاوەڵابوونی سەرمایەداران و ڕامیاران و

دەسەڵاتداران لە سەندنەوەی دەستکەوتەکانی پێشوو، لە بەرانبەریشدا کاتێك کە بزاڤی جەماوەری چین و توێژە کۆمەڵایەتییە بندەستەکان ڕێکخراوتر و بەهێزتر و ئامادەتر و چالاکتر بێت، ئەوا سەرمایەداران و ڕامیاران و دەسەڵاتداران زیاتر ناچار بە ملدان بە داخوازییەکانی خەڵك و ڕیفۆرمکردنی خراپ بۆ چاك دەبن، بە واتایەکی دیکە دەکاتە زیادکردنی مووچە و کرێ، کەمکردنەوەی ماوەی کار، باشترکردنی خزمەتگوزارییەکان و هێنانەخوارەوەی تەمەنی خانەنشینی و زیادکردنی کۆمەکە کۆمەڵایەتییەکان و مسۆگەرکردنی بیمە کۆمەڵایەتییەکان. مێژووی چەند سەد ساڵەی نزیك نیشانیداوە، کە هیچ چاکسازییەك لە بەرژەوەندی خەڵکی بێدەسەڵات، بەبێ قوربانیدان و خۆپیشاندان و مانگرتن و جەنگی بەردەوام و تێکۆشانی ڕۆژانە نەهاتووەتە دی و هیچ کات و لە هیچ گۆشەیەکی دونیادا نە لە سەردەمی کۆیلایەتی و نە لەسەردەمی فیئۆدالیستی و نە لە سەردەمی دیمۆکراتی بۆرجواکاندا ڕوووینەداوە، کە فەرمانداریییەك بەبێ فشاری چین و توێژە بندەستەکان لە سۆزدارییەوە ڕیفۆرمی بە قازانجی هەژاران و بندەستانی کۆمەڵ ئەنجامدابێت ! ئەگەر نووسەران یا خوێنەرێك هێشتاکە گومانیان لەمە هەیە، با لە کاتی خوێندنەوەی ئەم ڕستانەدا سەرنجی هەواڵەکان لە ئینتەرنێت، تەلەفزیۆن، ڕۆژنامە و ڕادیۆکان بدەن، کە سەرباری هەموو سانسوورێك و هەموو شێواندنێك، کەچی ناتوانن ئەو کەتوارە بشارنەوە، کە کۆمەڵی چینایەتی لەسەر کێوێك لە باررووتی تورەیی و نارەزایەتی تاکەکان بە نایەکسانی و نادادوەری و ئازادنەبوونیان وەستاوە و تەقینەوەی بە بەدەستهێنان و کەلەکەبوونی هوشیاری شۆڕشگێڕانەوە بەندە و هەر سات ئەگەری نابووتکردنی سیستەمی سەرمایەداری وەك سیستەمە چینایەتییەکانی پێش خۆی هەیە و مرۆڤایەتی هەردەم ڕوو لە پێش دەنێت و ڕاگرتنی ئەو ڕەوتە لە خاڵێکدا بەو جۆرەی کە ئیدئۆلۆگەکانی سەرمایە پاگەندەی دەکەن، یا گەڕانەوەی بۆ دواوە، لەتوانادا نییە!

<u>کوردستان دوای ڕاپەڕین بۆتە دونیایەکی دووکەرتبوو لەنێوان دوو جۆر ئینسانو گرووپدا کە شتێک نەماوە پێکەوە کۆیانبکاتەوە. یەکێکیان تەواو هەژارو نەدارو نەبووە، بەجۆرێک لەبەر هەژاریی منداڵە تازەبووەکانیان لە خەستەخانەدا بەجێدەهێڵن. ئەویتریان بێئەندازە دەوڵەمەندو داراو هەبووەو بەشێکی زۆری کوردستانیان کڕیوەو کردوویانە بە موڵکو ماڵی خۆیان.</u> ل٣٦

وەك پێشتر گوتم، نووسەران خەرمانەی پیرۆزیی ئەفسانەی ناسیونالیزم و خەونە گڵاوەکانی دەسەڵاتخوازی بۆرجوازی بەرچاویانی وەها لێڵکردووە، کە پێش ڕاپەڕین ئەو دوو کەرتبوونە

نابینن. من ئەمەیان لە نەزانییەوە نابینم، بەڵکو بە مەبەستەوە دەیانەوێت وەها نیشانبدەن، ئەوی ئەلف و بێیەك لە ڕامیاری و ئابووری بزانێت، ئەوا دەزانێت کە باری ئێستا گەشە و پێگەییی باری پێشووە و خراپتربوون و وێرانتربوونی ئەو بارە ڕەوتی بێچەندوچوونی گەشەی سەرمادارییە لە ناوچەکەدا و ئەو مژدانەی کە ساڵانی ١٩٩١ و ١٩٩٢دا بەخەڵك دەدران، نیوسەدە لەوەوبەر بە خەڵکی فلیپین و سریلانکا دراون. کەچی لە سەرەتای هەزارەی سێیەمدا ژمارەی ژنانی سێکسفرۆش و خزمەتکارە کۆچەرە ناچارەکانی فلیپین و منداڵانی کۆیلەی سریلانکا لەچاو نیوسەدە لەوەبەر لە زیادبووندایە و تاکو سەرمایەداری سیستەمی سەروەر بێت، هەژاری و ناچاری و بازرگانی سێکسی و گەدایی و چەندکاریی دایك و باوکان و کاری منداڵان، ناچاری و سەپێنراو دەبن.

ئەوەی کە جاران لە کوردستان و عیراق هەژاریی ئەو پەڕ و دەوڵەتمەندی ئەم پەڕ نەبوو، هۆکەی بۆ ئابووری دەوڵەتی بەرنامەڕێژ دەگەڕێتەوە (کە سەرخانی دیکتاتۆری پێداویستییەتی) نەك بۆ گەندەڵی چەند سەرتیپێك یا چاکی بەعسییەکان، کە لە پشتپەردەی واژەکانەوە ئاماژەی پێدەدرێت. بەدبەختی و دەستکورتی نووسەران لەوەدایە، کە ناتوانن گرێکوێرەی پرسەکە بدۆزنەوە و بیکەنەوە، لەبەرئەوە هانا بۆ گێڕانەوەی ڕابوردوو لە ئێستادا دەبەن. دیسانەوە ئەم ڕاوەماسییە لە لیتەی ناسیونالیزمدا، گرێدانەوەی نیئۆلیبرالیزم و ئابووری دەوڵەتی دەخاتە بەردەمیان، کە ئەوەش خەونێکی ئەفسانەییە و مەگەر لە دوورگەی خەیاڵە ئاوەژووەکانی نووسەراندا بێتەدی !

ئەوەی کە نکۆڵی هەڵناگرێت، ڕەوتی ڕوو لە پێشی کۆمەڵە و ئەم ڕەوتە ئەگەر بە ئاراستەی باو بەرەوپێش بڕوات، ئەوا دەبێتە مامانی لەدایکبوونی نالەبارترین باری ئابووریی و کۆمەڵایەتی بۆ بندەستان، لە بەرانبەریشدا هەڵچوونی قارچکئاسای تەلار و باڵاخانە هەورخورێنەکان لەسەر ڕەنجخۆریی و بەهرەکێشیی زۆرینەی برسی و چەوساوە قوتدەبێتەوە. ئەوەی خوازیاری ئازادی و یەکسانی و دادپەروەری کۆمەڵایەتییە، بێجگە لە لێدان لە بنەماکانی بەهرەکێشی و هەنگاونان بەرەو کۆمەڵێکی ناچینایەتی ڕێگەیەکی دیکەی لەبەردەمدا نییە، لە بەرانبەردا هەر کەسێك خوازیاری نایەکسانی یاسایی و ڕەوایەتیدان بە نادادوەرییەکە کە لەو نایەکسانییە کۆمەڵایەتییەوە سەرچاوەدەگرێت، بێجگە لە بەکرێگیراویی و دەستتێکەڵکردن لەتەك سەرمایەداران و دەوڵەتەکەیان، ڕێگەیەکی دیکەی لەبەردەمدا نامێنێتەوە. ڕاستە ڕێگەکانی ئازادی

و سەرکوت، یەکسانی و نایەکسانی، دادوەری و نادادوەری لە دووڕیانێکەوە دەستپێدەکەن، بەڵام بە ئاراستەی پێچەوانە ڕێدەکەن و دوورکەوتنەوە لە هەر یەکەیان، بە گرتنەبەری ئەوی دیکەیان تەواودەبێت !

<u>نەهێستنی هەژاریی‌و دامەزراندنی سیستمێکی باج کە قورساییەکەی لەسەر شانی دەوڵەمەندان بێت، دەکرێت ببێتە ئامرازێکی باش بۆ گۆڕانی ئەم دۆخە.</u> ل٣٧

کاتێك کە ئەم خاڵە دەخوێنیتەوە، پاگەندەی سەردەمی هەڵبژاردنەکان فرە ئاشکراتر خۆی نیشاندەدات. دەتوانم ئەم داخوازییە بەوە وێنابکەم، کە کەسێك بە کەشتییەکی شکاو و بەبێ سەوڵ بیەوێت پێچەوانەی ڕەوتی ڕووبارێکەوە بەلەمەکەی بهاژوێت، کە خوازیاری گرتنەبەریەتی. دەکرێت لە هەڵبژاردنێکدا ئەمە خاڵی مانیفیستی پاگەندەی پارتێکی سۆشیال-دێمۆکرات یا چەپ بێت، بەڵام تەنیا بۆ پاگەندەی هەڵبژاردن و بەس، چونکە هەرگیز ناکرێت خاڵی سەرەکی مانیفێستی ڕێگەچارەی قسەکەرانی نیئۆلیبرالیزم لە کوردستان بێت. زیادکردنی باج لەسەر دەوڵەتمەندان، لێدانە لە ئامانج و بەرنامەی ئەو باند و کۆمپانیانەی، کە لەشکرەکانیان بە خەونی نووسەرانی بۆرجوازی کورد بۆ پارێزگاری و ڕزگارکردنی کوردستان هاتوون !

ئەگەر ئاوا کە دەتوانن جادوو لە شاگردەکانیان لە زانکۆکاندا لەنێو وردەبۆرجواکاندا بکەن، هەر ئاواش بتوانن داوای قەرزی بێسوود و بێمەرجی ملکەچیی بۆ بەندەکانیان لە سندوقی دراوی نێودەوڵەتی و بانکی جیهانی و سەرلەشکرانیان بۆ ئاوەدانکردنەوەی کوردستان و بردنەپێشەوەی پرۆژەکەیان بکەن، شایانی دەستخۆشانە و ئافەرینە. بەڵام پێکەوەکۆکردنەوەی دێمۆکراتی نوێنەرایەتیی و بازار-ئازاد و دانانی باجی زۆر لە سەر سەرمایە و کۆمپانییەکان، پێچەوانەی پایە سەرەکییەکانی نیئۆلیبرالیزمە و ئەگەر بڕیارە سیستەمی بۆرجوازی لە کوردستاندا یا لە ئەفگانستاندا ئەزموونگیری لە پێشڕەوانی سیستەمەکە و ئازادکردنی بازار لە ئەوروپا و ئەمەریکا وەربگرن، ئەوا خواستی دانانی باجی زۆر لەسەر کۆمپانییەکان و سەرمایەکان لەژێر چاوەدێری چەکمەی ئاسنینی سندوقی دراوی نێودەوڵەتی و بانکی جیهانی و ئەمەریکا و ئەوروپای یەکگرتوو، یا زیندووکردنەوەی سیستەمی سەرمایەداری دەوڵەتییە، کە ئەمە ئەستەمە و ئاوەزنایگرێت، یا وڕێنەکردنەوەی پوچگەراییە !

دواجار پێویستە ئەوە بیری نووسەران بخرێتەوە، پاگەندەی بێبنەمای هەڵبژاردنیی [زیادکردنی باج یا دانانی باجی زۆر لەسەر دەوڵەتمەندان] نەك تەنیا دژی جیهانداگیری بازار-ئازادە و لێدانە لە پایە ئابوورییەکانی نیئۆلیبرالیزم، بەڵکو خۆبەخۆ خەریکن دروشمی پارتە چەپەکان بەرزدەکەنەوە و ئەگەر بەڕاستییان بێت، ئەوا خەریکی نۆژەنکردنەوەی ڕۆڵی نێوەندیی دەوڵەت و سەرمایەداریی دەوڵەتین. هەر ئەم بۆچوون و پێشنیارە لە دەمی وەرشکستەبوونی بانکەکاندا لەلایەن هەندێك ئابووریناسەوە پێشنیارکران و نەیارانی ناویاننان، گەڕانەوە بۆ بنەما ئابوورییەکانی مارکسیزم، ئەو ئایدیۆلۆجیایەی کە نووسەران دوو دەهەیە، بە هەموو شێوەیەك و ڕەوا و ناڕەوا لە ڕوانگەی نیئۆلیبرالیزمەوە پلاری تێدەگرن و بۆ لابردنی گڵاویی ڕابوردووی چەپێتیان، خەرکین خۆیان لە گڵی نیئۆلیبرالیزم دەسوون.

ئەگەر نووسەران لەسەر ئەم بۆچوونەیان زۆر پێداگریبکەن و پەیگیربن، بەبۆچوونی من دوو ڕێگە زیاتریان لەبەردەمدا نییە: سیستەمی ئابووریی ئیسلامی، کە پشت بە بانکی دەوڵەتی و قەرزی خێریی دەبەستێت، یا سیستەمی بەرنامەڕێژیی ئابووریی لە مۆدێلەکەی چاڤێز و بەڕازیل و کوبا، کە بە ڕەچەڵەك بۆلشەڤیکییە و لە هەردوو بارەکەدا پێویستە نووسەران و دەوڵەتە باشە ئەفسانەییەکەیان لێهاتوویی و بەرگەگریی هێرش و سزاکانی بازار-ئازادی نیئۆلیبرالیزم و سەرلەشکری ئەمەریکا بگرن و بە پێخۆشبوونەوە ناوی خۆیان لە لیستی "نادیمۆکرات" و "تێرۆریست" و "دژە مافی مرۆڤ"دا تۆماربکەن!

__سێهەم: گرنگی لەدایکبوونی دیدێکی دیکە بۆ سیاسەتو پێداویستی لەدایکبوونی نوخبەیەکی سیاسی نوێ__
ل٣٨

کاتێك ئەم سەردێڕە یا سەربابەتە دەخوێنیتەوە، بەبێ سێ و دوو دەگەڕێیتەوە سەر نێوەندە جیهانییەکانی بنکە لە ئەمەریکا، کە ساڵانە چەندین ملیارد دۆلار خەرجی ڕاکێشانی لاوان لە وڵاتانی جیهاندا بۆ بەشداریکردن لە ڕامیاریی و کایەی دەنگدانەکان و هەڵبژاردنەکاندا دەکەن. لە بەرانبەریشدا ئەگەر سەرنجی بەشداریکردنی خەڵکی لە دەنگدانەکان لەم سەر تا ئەو سەری دونیادا بدەین، ئەوا بۆمان دەردەکەوێت، کە لە چەند ساڵی ڕابوردوودا بەرێژەیەکی بەرچاو بەشداریکردن و هۆگری خەڵك بۆ دەنگدانەکان گۆڕینی ئەم لیست بەو لیست، ڕووی لە کەمی و هاتنەخوارەوە کردووە و هەر ئەمەیە، کە نووسەرانی دەستەبژێرخواز و بەرتەریخوازی

هەراسانکردووە و بۆ ئەم مەبەستە کەوتوونەتە خۆ و دەخوازن بە گۆڕینی دەموچاوەکان، مژدەی داهاتوویەکی گەش بدەن.

نووسەران زۆر بە وریاییەوە، خەریکی مامەخەمەیی و هەوڵی ڕزگاکردنی دەسەڵات لە چوونە-ژێرپرسیار دەدەن، نەك دەسەڵاتداران، لەبەرئەوە دەیانەوێت بە تاوانبارکردنی فڵان لێپرسراو و دەسەڵاتدار بە نەخوێندەواری و نەزانی و نەشارەزایی، دەسەڵات و سەروەریی وەك سەرچاوەی گەندەڵی و ستەم و بێزیی بە مرۆڤ لە ژێرپرسیار ڕزگاربکەن و پاگەندە و فریوکاریی دەستەبژێرێکی دیکە، بکەنە هەتوانی زامەکان.

لەدایکبوونی ڕوانگەیەکی نوێی ڕامیاریی یا ڕوانگەیەکی خۆشباوەڕانە بە ڕامیاریی باو و باڵادەست؟ ئەگەر لەمە بوگزەرێین، ئەوا دەبێت لە خۆمان بپرسین، ئایا گرفت لە کۆنبوونی دەستەبژێری ڕامیاردایە یا لە خودی هەبوونی دەستەبژێرەکاندا؟ مەگەر دەستەبژێرکردن و پلەبەندیی مرۆڤەکان و پێبەخشینی پلە و پایەی نابەرانبەر، سەرچاوەی هەموو نادادوەرییەکی کۆمەڵایەتی نین، ئیدی کارکردن بۆ قوتکردنەوەی دەستەبژێرێکی دیکە لە پای چییە و بێجگە لە زیادکردنی نەهامەتی و نادادوەریی و گەندەڵی و پشێوی کۆمەڵایەتیی چی دیکە بەرهەمدەهێنێت؟

١-دزێوی ماناکانی سیاسەت لە کوردستاندا ل٣٨

ئەوەی لە کوردستان خەڵك ڕامیاری بە درۆکردن و خەڵەتاندن و پەردەپۆشکردنی ڕاستییەکان تێدەگات، بە پێچەوانەی ئاراستە و تێگەییشتن و ئەو ئامانجانەی کە نووسەران لەپێناویدا خۆڵ دەکەنە چاوی خەڵك، نیشانەی تێگەییشتنی دروست و کەتواربینیی و هوشیاربوونەوەی خەڵکە. چونکە ڕامیاری (یاری ڕامکردن) وەك ئەزموونی خەڵك لە کۆمەڵێك پارتی جۆراوجۆر لە ڕاستەوە بۆ چەپ و ناسینی کۆمەڵێك بزاڤی چەکداریی لە ماوەی زیاتر لە نیوسەدەدا، هەروەها دەرکەوتنی دیوی ڕاستەقینەی دێوجامەی دەسەڵاتی نەتەوەیی و پراکتیزەبوونی دیوی کەتواریی بەڵێنەکانی شاخ و ئاشکرابوونی دەستی سەرانی بۆرجوازی کورد، دەریخست، کە ڕامیاریی دەستەبژێرەکان بێجگە لە فریودانی خەڵکی، هیچیدی نییە. ئەوەی نووسەران هەوڵی بۆ دەدەن بەرگرتنی خۆرە بە بێژنگ. ئەزموونەکانی ئەوروپای خۆراوایی و وڵاتانی جیاوەبووی بلۆکی خۆرهەڵاتی و ئەمەریکای لاتین و ئەفریکا ئەوە نیشاندەدەن، ئەو جۆرە هەوڵانە کە ساڵانێکە نێوەندە جیهانییە

پەیوەندیدارەکان بە هاندانی لاوان و خەڵك بەگشتی بەناوی "ڕێکخراوەکانی کۆمەڵی مەدەنی" بۆ بەشداری لە گەمە داخراوە بێسەرەنجامەکانی هەڵبژاردنە پارلەمانییەکان و دەنگداندا، نەیتوانیوە ئەو کاراییەی هەبێت، لە بەرانبەردا ڕۆژ بە ڕۆژ خەڵك لە بازنەی داخراوی ئەو گەمە جادووییەدا دەردەچێت و خۆی ڕزگاردەکات و لە دەرەوەی ئەو بازنە بۆ چارەسەرەکان دەگەڕێت. ئەگەر سەرنجی هەڵبژاردنەکانی دوو ساڵی ڕابوردووی عیراق و کوردستان بدەین، ڕاستی ئەوەمان بۆ دەردەکەوێت، کە خەڵکی دەنگی لە پارتە جێکەوتەکان سەندەوە و دەنگیان بە لیستێکی دی دا، بەڵام لە ماوەیەکی کەمتر لە ساڵیکدا دەنگدەران بۆیان دەرکەوت، کە سەرانی ئەو لیستەش شاگردانی کەسانێکن، کە دەنگدەران لێیان تەکیونەتەوە.

<u>بگرە هەوڵدراوە ئەو قەناعەتە لای خەڵک بچەسپێنێت کە ئەمە سروشتی راستەقینە سیاسەتە، بەشێوەیەک گەر خەڵکیی درۆو فێڵی سیاسییەکان دۆزیەوە، بەسروشتیی بزانن‌و وەک یەکێک لەرێساکانی سیاسەت تەماشای بکەن کە شایەنی راوەستان‌و رەخنەکردن‌و رەدکردنەوە نیە.</u> ل٣٨

پوخت و پاك ڕامیاریی بۆرجوازی هەر ئەوەیە، کە دەسەڵاتدارانی هەرێمی کوردستان پێیهەڵدەستن و بە بەکاربردنی باشترین شێواز و کاراترین ئامراز بۆ فریودانی خەڵك کاری لەسەر دەکەن. ئەمەش تەنیا لەپێناو مانەوەیە لە دەسەڵاتدا و مسۆگەرکردنی مشەخۆرییە بەسەر کۆمەڵ و تاکە بێدەسەڵاتەکانەوە، کە بە کورتی دەکاتە بەردەوامی چەوساندنەوەی چینایەتی بە نرخی کۆیلایەتی زۆرینەیەکی فریودراو، کە ئەمەش پێویستی بە ڕامکاری دەستەبژێری نوێ و لێزانتر هەیە.

بەبۆچوونی من، جارێکی دیکە فێڵکردنەوە لە خەڵك و خۆشباوەڕکردنەوەیان بەوەی کە ڕامیاریی بۆرجوازی دەتوانێت شتێکی دیکە بێت، وەها هەوڵدانێك ئەوپەڕی فریوکاری و درۆکردنە لەتەك کەسانێك کە هێشتا ڕاران و بەتەواوی لەوە هوشیار نەبوونەتەوە، کە دەسەڵاتداری جەنراڵێك بێت یا فیلۆسۆفێك، تەنیا دەتوانێت لەسەر پایەی چەوساندنەوە و کۆیلەڕاگرتنی تاك بۆ سەروەریی داراکان و میرزاکانیان ڕاوەستابێت و هیچ جیاوازییەکیان نییە و مەرجی پایەداربوونیان کۆیلەمانەوەی تاکە بۆ سەروەریان. ئەگەر ڕامیاری ئەوە نییە، کە خەڵك بە هەزاران قوربانی و بەدبەختی و ئاوارەیی و برسیەتی و زیندان، ئەزموونی کردووە، ئەدی چییە ؟ چ بەڵگە و سەلمێنداوێك هەیە، کە پاڵپشتی مژدە و پاگەندە بێبنەماکانی نووسەران بکات؟

چ بەڵگە و متمانەیەك هەیە و دەتوانێت پاڵپشتی ڕاستگۆیی و جیاوازی گەمە ڕامیارییەكەی ئەوان و ئەوانی دیكەی بەر لە خۆیان بكات؟ چۆن بڕوابكەین، كە دەستەبژێری تازە، وەك دەستەبژێری كۆن و مۆدێل بەسەرچوو كەڵبەی نانێتەوە جەستەی كۆمەڵ؟ ئەگەر چی، ئەم پاگەندانە، لە گۆشەكانی دونیادا كەم نین و سەدان جار تاقیكراونەتەوە و سەریان لە هەمان گەندڵییەوە دەرچووە، ئایا نووسەران لە دونیادا نموونەیەك لە دەستەبژێری ناگەندەڵ و ناسەركوتكەر و نادرۆزن و ناخەڵكیی شكدەبەن، بیخەنە بەرچاوی ئێمەی خوێنەر؟

<u>بە پێچەوانەی ئەم تێگەیشتنە ناراستو باوەی سیاسەتەوە لای نوخبەی سیاسی باڵادەست لە كوردستاندا</u>

<u>ریفۆرمی سیاسی لە كوردستاندا پێویستی بە بەرهەمهێنانی دیدێكی دیكە نۆ سیاسەت هەیە، دیدێك سیاسەت وەک هونەری بەرزكردنەوەی بەردەوامی ئاستی ژیانو پێشخستنی كۆمەڵگاو پاراستنی هاوسەنگی كۆمەڵایەتیو گەشەدان بە دونیای مادیو نامادی ئینسانەكان وێنادەكات.</u> ل٣٩

جارێكی دیكە نووسەران دەكەونەوە پیاهەڵدانی بێبنەما و ڕیزكردنی واژەی خۆشخەیاڵكەر بە سیستەمی نادادوەری چینایەتی، بەڵام لە سەراپای بەرنامە ناڕاستەوخۆ هاندەرەكەیاندا بۆ دەنگدان بە (لیستی شاگردانی جەنەراڵی تاوان)، تاكە نموونەیەك لە دونیای كەتواریدا ناخەبە ڕوو، كە ڕامیاری پێچەوانەی ئەوەی كە خەڵك تێیگەیشتووە و دەركیكردووە، ڕوویدابێت و ڕوودات یا لایەنیكەم بەو ئاراستە ڕێكردبێت و بكات. لە دونیای دەرەوەی درۆ و فرۆفێڵی ڕامیاران و شاگرد- فیلۆسۆفە ڕاوێژكارەكانیاندا ئەوەی دەتوانین، ببینین، هەستیپێبكەین، ببیستین و وەبیری خۆمانی بهێننەوە و بەراوردیبكەین، ڕامیاری و كایەكانی پارلەمان، گەمەیەكی سەرلێشێوێنەری فریوكارانەن، كە بەردەوام نەوە لە دوای نەوە دەسەڵاتخوازان و ڕاوێژكارانیان هەوڵدەدەن پێناسە و ڕوخسارێكی دیكەی خۆشباوەڕكەریان پێببەخشن. مێژوو بێجگە لەم وانە هەزاربارەبووە زیاتر، شتێكی دیكەمان ناخاتە بەردەست !

ئەوەی من لەم ڕستانەدا دەیبینم، دەربڕینی ئەو گوتەیە كە خەڵكی بێدەسەڵات و ستەمدیدە بە"مێگەل" دەزانێت، هەر وەك چۆن دەسەڵاتداران وەها مامەڵەیان لەتەك زۆرینەی كۆمەڵدا كردووە و دەكەن. ئەم چوار نووسەرە هەمان مامەڵە لەتەك ئاوەز و هەست و نەستی خەڵك دەكەن و پێیانوایە دەتوانن، ئاوا بەئاسانی تاسەر خەڵك لە خەواڵوویی و فریودا ڕابگرن. ئەگەر

ئاوا نییە، ئەم درۆ و ئاوەژووکردنەوەیەی ڕامیاری (کە واتای واژەکە دەکاتە یاری یا گەمەی ڕامکردن، ڕامکردن، دەستەمۆکردن، لەخشتەبردن، بارهێنان بەو جۆرەی کە دەخوازی، فێڵ) لەپای چییە و هاندەری وەها هەوڵێکی فریودەرانە چییە؟ چ بەڵگە و پاساوێك هەیە، کە بۆ ئێمەی خوێنەر بسەلمێنێت، زۆرینەیەك بەکردەوە بەو دەرەنجامە گەیشتووە، کە ڕامیاری، کایەیەکی درۆزنانەیە، خراپ و چەوت تێگەیشتووە و لە بەرانبەردا چوار ڕدێنسپی دەسەڵات و سەروەری چینایەتی دروست لەوە گەیشتوون، ئایا هیچ بەڵگەیەکیان بۆ سەلماندنی ئەوە هەیە؟

<u>لە سەرووی هەموو ئەمانەشەوە، سیاسەت مانای پاراستنو گەورەکردنی مانا ستراتیژییەکانی متمانەو ئاسایشی کۆمەلایەتییە، لە ڕێگای دۆزینەوەی هاوکێشەیەکی یاسایی‌و ئەخلاقی‌و ئەخلاقی گونجاوەوە لەنێوان ئەوانەی دەسەلاتیان بەدەستەوەیەو حوکمدەکەن، لەگەڵ ئەوانەدا کە حوکمیان بەسەردادەکرێت. هەروەهالەنێوان ئەو هێزو لایەنە جیاوازانەدا کە لە ساتەوەختێکی مێژوویی دیاریکراودا وەک گەمەکەری سیاسی بە ئایدیلۆژیاو بیرکردنەوە جیاوازەوە ئامادەنو کاردەکەن.</u> ل٣٩

ئەگەر خوێنەر بەوردی ئەم دەستەواژانە بخوێنێتەوە، بۆی دەردەکەوێت، تەنیا لە بەیاساییکردنی کۆیلەتی و گەندەڵکردنی مۆڕاڵی خەڵك، دەسەڵاتداران بەو ئامانجە دەگەن، کە فەرماندەر و فەرمانبەسەرداکراو لە دوولای هاوکێشەیەکی یەکسان و هاوئاراستەدا یەکبگرنەوە. ڕێك ئەوەی کە بە ڕامیاریی هەڵپە و مۆنۆپۆلکردن لە سایەی بەرنامەی خاوەن جیهانبینییەکاندا بۆ تایبەتییکردنەوەی کەرتە گشتی و دەوڵەتییەکان، بەشێك لە خەڵك بەتێکەوتن و سوڕانەوە لە بازنەی گەندەڵی و داواکاری بەشی یەکسان لە تالان و دزینی سامانی کۆمەڵگەدا، بوونەتە بەشێك لە سیستەمەکە و پارێزەری. ئەمە هەر ئەو ڕامیارییەیە، کە نووسەران بەتەمان لە هاوکێشەیەکی یەکساندا ڕایبگرن و پیادەیبکەن، ئیدی نازانم ڕەخنەیان لە دەسەڵاتداران بێجگە لە داواکاردنی بەشی زیاتر لەو گەندەڵییە، چییە؟

ئەگەر بەوردی سەرنج بدەین، نووسەران بە شاردنەوەی مەبەستیان لە ژێر کۆمەڵێك دەستەواژەدا دەڵێن، ڕامیاری لە ڕێگەی دۆزینەوەی هاوکێشەی یاسایی و مۆڕاڵی، واتای دابینکردنی متمانە و ئاساییشی کۆمەڵایەتییە! ئاساییشی کۆمەڵایەتی و هاوکێشەی متمانە لە نێوان دەسەڵاتداران و دەسەڵاتبەسەرداکراوان چییە؟ مەگەر هەر ئەو درۆ و فریودانە نییە، کە خەڵکی بە ئەزموون و کردەوە پێیگەیشتووە؟ مەگەر ڕامکردنی خەڵك لە بازنەکانی دەسەڵات و

بێدەنگکردنیان نییە، کە دەکاتە ئاساییشی سەرمایەداران و سەروەران؟ ئایا هیچ لۆجیکێك هەیە، پاڵپشتی وەها گریمانەیەك بکات، کە ڕامیاری بە پشتبەستن بە ڕاستگۆیی و ئاوەزگیریی، دەتوانێت بەشخوراو و بەشخۆر، سەرکوتکراو و سەرکوتکەر، خزمەتکەر و خزمەتدز، بەرهەمهێنەر و بەرهەمدز، لە هاوکێشەیەکی یەکسان و دادپەروەرانەی کۆمەڵایەتیدا کۆبکاتەوە و سەربانی ئەو پێکهاتەیەش ئاساییشی کۆمەڵایەتی ڕاگیردراوبێت لەسەر چواردیواریی کیشمەکێشی دەسەڵاتخوازی پارتەکان و بەرتەریخوازی دەستەبژێرەکان ؟؟؟؟

<u>دەموچاوە سیاسییەکان بە خێراییەکی ڕێژەیی بگۆڕێن، وانەبێت سی ساڵ یا چل ساڵ یەک کەسو یەک گروپو یەک نوخبەی نەگۆڕ هەموو ئامرازەکانی دەسەڵاتیان لەبەردەستابێتو ئاسۆیەک نەبێت بۆ بۆ جێگرتنەوەو گۆڕانیان</u>. ل٤٠

نووسەران هیچ لەوە سڵناکەنەوە، کە بڵێن بە گۆڕینی دەموچاوەکان زوو زوو خەڵك فریوبدەن. کاتێك کە سەرنجی ئەم تێڕوانینە ڕواڵەتییە لە سروشتی دەسەڵات و ڕۆڵی ڕامیاری و پێداویستی ئۆپۆزسیۆنی بەشخوازی ناوپارلەمان دەدەین، لنگەوقوچ تێگەیشتن لە سەرچاوە و هۆی گرفت و کێشەکان بەرچاودەکەوێت. نووسەران دەخوازن بە گۆڕینی ڕێژەیی چەند ساڵ جارێکی دەموچاوەکان، گرفتەکان چارەسەربکەن. ئایا ئەمە ناکاتەوە گەمە ڕێویانەکەی پێشووتر، کە ڕاگرتنی خەڵکە لە چاوەڕوانیدا، "دەی با بزانین ئەمەیان چی دەڵێت و چی پێیە"، "با ئەمەش تاقی بکەینەوە" ...؟ ئایا ئەمە هەر ئەو گەمەیە نییە، کە سەروەر و دەستەبژێرە ئەمەریکی و بریتانی و فەرەنسییەکان چەند سەدەیەکە تاقیدەکەنەوە؛ لە دێمۆکراتەوە بۆ کۆماری و لە کۆمارییەوە بۆ دێمۆکرات، ئەگەر پێویستیشیکرد، بەگوێرەی بار و دۆخ و شوێن، لیبراڵ و چەپیشی تێدەکەن و بەگوێرەی ڕێژەی خواستراوی زۆرینە بۆ فەرمانداریەتی، هاوپەیمانی لە گەورە و گچکە یا گەورە و گەورە دروستدەکەن؟

نووسەران خۆیان لەوە نائاگادەکەن، ئەو دز و مشەخۆرانەی کە چەند ساڵ جارێك دەگۆڕدرێن، پێشتر بەگوێرەی پرۆژە و ئامارگیری نێوەندە هاندەرەکان بۆ بەشداریکردن لە دەنگدان، کاندیدە سەرەکییەکانی پارتە گەورەکان لە ماسمیدیادا بەرجەستەدەکرێن و دەکەونە بزواندنی سۆزداری تاکەکان بۆ شتگەلی وەك ئاییندارى و نیشتمانپەروەری و نەتەوەپەرستی و زۆر خۆشباوەڕیی بۆگەنتر. ئەمە بێجگە لە بروانامە و ڕێوشوێنی کۆمەڵایەتی خێزانیی کاندیدەکان !!

لە کوردستاندا پەیوەندی خەڵک لەگەڵ نوخبەی سیاسی باڵادەستدا لەسەر ترس، بێبڕوایی، لێپرسینەوە، ملکەچیو درۆکردن دروستبووە. سیاسەت لە کوردستاندا هێشتا گەمەی ڕیزبەندکردنی مرۆڤە بەپێی گەورەو بچوکی، هونەری پۆلێنی مرۆڤە لە بەرزەوە بۆ نزم، لە ڕێزدارەوە بۆ بێڕێزو لە گوێڕایەڵەوە بۆ بێگوێو ئاژاوەچی. ل٤١

نووسەران ڕەخنەیان لە ڕامیاری لە کوردستان هەیە، کە خەڵك بۆ گەورە و بچووك، ناودار و بێناو پۆلێندەکات، باشە ئەگەر ئەم ڕەخنەیە پەیگیر و ڕاستگۆیانەیە، ئیدی شیوەنی نووسەرانی خۆ بە دەستەبژێرزان و فیلۆسۆفانی دوا سەردەم لە پای چییە، کە دەخوازن دەستەبژێرێکی دیکە جێی ئەوانەی ئێستا بگرێتەوە، کە لە پلەی یەکەمدا خۆیان یا کەسانێك کە بەرژەوەندی ئەوان باشتر مسۆگەردەکات، لەبەرچاودەگرن. مەگەر دەستەبژێریی و بەرتەریدان بە کەسێك یا کۆمەڵێك لەبەر نووسەربوون و هونەرمەندبوون و کۆنە پیشمەرگەبوون، بە زەوی وەرگرتن و مووچەی تایبەت و خەرجی هاتوچۆی دەرەوە و ناوەوە و زۆر شتی دیکە، بەشێکی بەرچاوی ئەو گەندەڵی و جیاوازکاریی و فریودانە نییە، کە دەسەڵاتداران لەپێناو مانەوەی خۆیاندا ئەنجامیدەدەن؟ ئایا نووسەران ڕەخنەیان لەم لایەنەی گەندەڵی و دەستەبژێرگەریی هەیە، یا هەر مامری هاوسێکەیان پێی پیسە؟

ئەوە تەنیا ڕامیاریی جێکەوتوو لە کوردستاندا نییە، کە مرۆڤەکان بە پۆزەتیف و نیگەتیف پۆلیندەکات، بەڵکو ئەوە ڕوانگەی سەروەری و دەستەبژێرییە، ئەوە ڕەوایەتیدان بە نایەکسانی ئابووریی و کۆمەڵایەتییە، کە مرۆڤەکان پۆلیندەکات. کاتێك کە پێتوابێت سەروەر و بندەست، هەژار و دەوڵەمەند، زانا و نەزان، ڕۆشنبیر و تاریکبیر، سروشتی و پێداویستی کۆمەڵن و ڕێژە و هاوکێشەیەکی نەگۆڕن و بۆ ئاشکردنەوەی یا ڕاگرتنی دوولای هاوکێشەکە پێویستمان بە میانجیگەری ڕامیاران و فیلۆسۆفان هەیە و پرسێکی نەگۆڕە، خود بە خود خەریکیت خەڵك بۆ ملکەچی و ملدان بەو پۆلێنە بانگەوازدەکەیت و بەوە گۆشیاندەکەیت، کە بیر لە گۆڕین نەکەنەوە و ئەمە چارەنووسە و باشترە هەوڵی پارانەوە و ڕێزگرتن لە یاسای کۆیلەتیان بدەن، باشترە کەسانێکی دیکە بکەنە شوانەی خۆیان !

نوخبەی سیاسی کوردی یەکێکە لە نوخبە هەرە نەخوێندەوارەکانی ناو کۆمەڵگای ئێمە، نوخبەیەکە نە ڕۆشنبیریی سیاسی هەیە، نە ڕۆشنبیریی گشتیشی هەیە، نە ئەو هەستە عەمەلیەشی هەیە کە پیشڕەوەکانی دیکە لە کۆمەڵگای کوردیدا هەیانە، هەندێک لە قسەکەرانی ئەم نوخبە سیاسییە بە

<u>چەشنێک بێزراوەو بێزمانو نائاگان، هەندێکیان کە بۆ میدیا بێگانەکان قسە دەکەن هەموو ئابرووی نەتەوەیی ئێمە دەخەنە مەترسییەوە.</u> ل٤٢

گوتەیەکی پێشینان هەیە، کە دەڵێت "کورد بدوێنە و خۆی باسی خۆی دەکات"، ئەوەتا نووسەران لەسەر هەمان شێوازی گێل و نەزانزابینینی خەڵکی نەخوێندەوار، پێیانوایە ڕامیاریکردن دەتوانێت تەنیا بەهرەی خوێندەواران و ڕۆشنبیران بێت، ئەمەش بۆ سەرچاوەی بە مێگەلزانینی خەڵکی نەخوێندەوار و بێبڕوانامە دەگەڕێتەوە. ئەم تێڕوانینە لوتبەرزانەیەی نووسەرانی کورد بەتایبەت ئەوانەی دەستەبژێرکراون و بوونەتە میرزای دەسەڵاتداران و دەسەڵاتخوازان هێندە شەرمئاوەرە و قێزەونە، کە مرۆڤی ئازادیخواز وڕ و کاسدەکات. بۆ ئەوەی نێوەڕۆکی پاگەندەی فریودەرانەی نووسەران دەرکەوێت، هەر هێندە بەسە، مرۆڤ وشە ڕێزکراوەکانی وەك مافی خەڵك و یەکسانی و دادپەروەری لەتەك ڕوانگەی هەڵاواردندنی خەڵك بۆ زانا و نەزان، شارەزا و نەشارەزا، ڕۆشنبیر و تاریکبیر، خوێنەدوار و نەخوێندەوار و لەوێوە مافپێدانیان و دیاریکردنیان بە فەرماندار و فەرمانبەر، بەراوردبکات. ئەم دووڕوویە تەمەنکورتە، لە کاری ئەو درۆزنانە دەچێت، کە شارەزایی هونەری درۆکردن نین و پاش ڕستەیەك، ڕستەی پێشووی خۆیان لەبیردەکەن.

ئەگەر بە پێوەرەکەی نووسەران، خوێندەوار و ڕۆشنبیر بۆ دەسەڵات و فەرماندان، نەخوێندەواریش بۆ ژێردەستی و فەرمانبردن، هاوکێشەکە شیتەڵبکەم، ئەوا مافی مرۆڤی کورد یا ماف و دادپەروەری بۆ تاکی کورد [ئەگەر لەوە بگوزەرێین، کە کوردستان ناکوردیشی تێدا دەژین و شایستەی هەمان ماف و دادپەروەرییەن]، ئەوا دەتوانین ئەو مافە بە ئاستی ئەو مافانە بەراوردبکەین، کە تاکی ئەورووپی بە ئاژەڵەماڵییەکان (دەستەمۆکان)ی خۆیان ڕەوادەبینن، واتە دەبێت مرۆڤ لە ڕێوشوێنی بەرزی خودسازیی خۆیەوە، بەزەیی بە سەگ و پشیلەکانیدا بێتەوە، هەر بەو جۆرەش نووسەرانی خۆ بەخواکردوو، لە پایەبەرزی خۆیانەوە هەلی کارکردن و مافی نیشتەجێبوون و پۆشاکپۆشین و مسۆگەریی خواردن و خواردنەوە و دەرمان و هەتوان بە خەڵکی نەخوێندەوار و فەرمانبەسەرداکراو ڕەوادەبینن، بە مەرجێك وەکو سەگ و پشیلەکانی ئەورووپا بەردەوام دەستوپێی بەزەییداران بلێسنەوە.

ئەگەر نووسەران چاوی خۆیان بکەنەوە، لایەنیکەم لە هەندێك شوێنی کوردستاندا کە بە

قۆناخی خێڵایەتیدا تێنەپەڕیون و زوو نیشتەجێ بوون، مرۆڤایەتی مرۆڤ و ڕێزی مرۆڤ و مافی مرۆڤ و یەکسانی و ئازادی و دادپەوەروەری مرۆڤ بەراورد بە دیمۆکراترین وڵاتانێك کە نووسەران خەونیان پێوەدەبینن، مرۆڤ ئاسوودەتر و بەڕێزتر و بەنرختر بووە و ژیاوە! لەنێو خەڵکی نەخوێندەوار و ساکاری جاران ڕێز و خوشەویستی و پاکی بەراورد لەتەك کۆڕ و کۆمەڵی ئەوانەی بە ڕۆشنبیر و ڕامیار ناسراون، زیاتر و مرۆیانەتر و بەرچاوتربووە. چونکە لەوێدا پێناوی خەڵەتاندنی خەڵك و فەرماندان بەسەر خەڵك و پۆلێنکردنی خەڵك کەمتربووە. نەك لە کۆمەڵەکانی جاران و پێش زاڵبوونی بۆرجوازی، تەنانەت ئەگەر لە ئێستاشدا بەراوردی مۆڕاڵی و مرۆیی و ڕاستگۆیی لە نێوان خوێندەوار و نەخوێندەوار، ڕامیار و ناڕامیار، "ڕۆشنبیر" و "ناڕۆشنبیر" و بە کورتی ئەوانەی کە خۆیان لە سەرووی خەڵکەوە دەبینن، بکەین، ئەوا تای تەرازوو بەلای ڕاستگۆیی و پاکی و مۆرالدروستی و مرۆڤایەتی نەخوێندەوار و ناڕامیارەکاندا دەشکێتەوە. نەك هەر شەرمە کەسێك مرۆڤەکان بەو جۆرە؛ نەخوندەوار و ناڕامیار و ئەوەی پێیدەڵێن "نا ڕۆشنبیر"، پۆلێنبکات، بەڵکو شەرمە مرۆڤ لە ئاستی وەها سوکایەتییەکدا بێدەنگە هەڵبژێرێت. بە بۆچوونی من، دەستی قەڵێشاوی جوتیارێکی نەخوێندەوار، کە بێجگە لە ژەمێك زکتێری و ئاساییش و سەرپەنایەکی گونجاو و پەیوەندییەکی کۆمەڵایەتی دوور لە درۆ، خەیاڵێکی دیکەی نییە، لە تاجی سەری سەروەران و پلەی ئەکادێمی "ڕۆشنبیران" و پلانی دەسەڵاتخوازیی و سەروەریی یاساکەیان و دیمۆکراسییەکەیان و ئاڵاکەیان بەڕێزتر و پڕ شانازیترە !

من پێچەوانەی ئەوە دەبینم، دەسەڵاتداران بریتین لە ساختەچییە ڕامیار و ڕۆشنبیر و خوێندەوارەکان. چونکە تا خوێندن (خوێندنی دەسەڵاتگەرایانە) لە کوردستاندا برەوی نەسەندبوو، ساختەچی وەك ڕامیاران و ڕۆشنبیرانی ئەم ڕۆژگارە کەمبوون یا هەر نەبوون ! پێویستە نووسەران ئەوە بزانن، کە ساختەچییانی ئەم ڕۆژە پەروەردەی فێرگەکانی بۆرجوازین و لە پۆلەکانی ناسیونالیزم و دیمۆکراسی پارلەمانیدا پەروەردەبوون و هاوشان و هاوچینی دیمۆکراتێکی وەك (جۆرج بوشی کوڕ) !

<u>**بەڵام بوون بە سیاسی لە کوردستاندا وایلێهاتوە پێویستی بە هیچ بەهرەو هونەرێک نییە ....ئەوەی کەسێک پێویستیەتی بۆ بۆئەوەی ببێت بە سیاسییەکی ناودار، تەنیا نزیکی یا دوورییە لەم یان لەو سەرکردەی سیاسی، لەم یا لەو باڵی ناو حیزب، لەم یا لەو خێزان و بنەماڵە**</u>. ل٤٢

نووسەران ئەوە نادیدەدەگرن، کە ئامانج و هاندەری ڕامیارەکان یا ڕامیاریبوون لە گەمەی پارلەمان و سەروەریدا، گەییشتنە بە دەسەڵات و دەسەڵاتداربوون و پاراستنی ڕێوشوێنی دەسەڵات، وەها ئامانجێك پێویستی بە تێکشکاندنی مۆڕاڵی مرۆیی خەڵکە، بەکوشتدانی خەڵك و فریودانی خەڵکە، هەر ئەوەی کە دەسەڵاتدارانی کوردستان دەیکەن، بەوردی و دروستی ڕامیارییە، ڕامیارییەك کە لە ئەنجامی تێکشکانی بەرەی ئازادیخوازی شۆڕش و ڕاپەڕینەکان و بەدەسەڵاتگەیشتنی ڕۆشنبیرەکان [نموونە تێکشکانی کۆمونەی پاریس و گەڕانەوەی سەروەریی چینایەتی بۆرجوازی] بۆ نێو ژیانی ئەم ڕۆژگارەمان شۆڕبووەتەوە، ئەوەیە کە نووسەران دەخوازن بە پیرۆزڕاگرتنی پاپۆرە شەق و شرەکەی لە کوردستان لە نوقمبوون و تەکینەوەی خەڵکی ڕزگاربکەن و جێی خاڵی ئایینە بەسەرچووەکانی لە ژیانی خەڵکدا بەوە پڕبکەنەوە !

ئەوە کامە هونەرە، بێجگە لە کۆمەڵێك بەڵێندانی پێش هەڵبژاردن و کردەییکردنی کۆمەڵێك ڕیفۆرم لە بەرژەوەندی سەرمایەداران و لێسەندنەوە و دابەزاندنی ئاستی ژیانی زۆرینەی تاکەکانی کۆمەڵ، کە ڕامیاران لەسەر بنەمای گەمەیەك، کە نووسەران خەڵکی بۆ فرودەدەن، پێیهەڵدەستن و هەیانە؟ کامەیە ئەو هونەرە، کە نەخوێندەوارێك ناتوانێت پێیهەستێت؟ ئایا هەموو کەسێك ناتوانێت وەك ڕامیارەکان و پارتە دیمۆکراتەکانی ئەوروپا لە کاتی هەڵبژاردنەکاندا بە وروژاندنی هەستی نەژادپەرستی و درووەدەلەسەی پارلەمانی خەڵکی فریوبدات و دەنگەکەی لێ بستێنێت و دوایش بەپێچەوانەی پاگەندەکانییەوە ڕەفتاربکات و بەبیانووی بەرژەوەندی گشتی و هەمووانییەوە لە قسەکانی پاشگەزبێتەوە؟

<u>ئەگەر سیاسەت بریتیبێت لە بەگەڕخستنی ئیرادەی کۆمەڵایەتی بۆ دروستکردنی کۆمەڵگاو مرۆڤێکی ئازادترو زاناترو کراوەتر</u>، ل٤٣

من نازانم کە نووسەران بە کامە پێوەر ڕامیارییەك، کە خۆیان پاگەندەی بۆ دەکەن و دەیکەنە خەونی نەوەکان بۆ سبەی، برتییە لە بەگەڕخستنی ویستی کۆمەڵایەتی بۆ ئاراستەکردنی]نەك دروستکردنی[کۆمەڵ]نەك کۆمەڵگا[و مرۆڤی ئازادتر و زاناتر و کراوەتر؟ کامە میکانیزم لە بەڕێوەبەرایەتیدا، کامە ئاسانکاری بۆ گەیشتن بە هەلی یەکسان و بواری فراوانتر لە بڕیاردانی تاك و پێگەیینی و چوونەسەری شارەزایی و زانایی؟

ئەگەر بە بیرەوەری خۆمان و پیرەکانماندا بچینەوە، ئەوا ژیان لە کۆمەڵگەکانمان (نشینگەکانمان)دا بەر لە داهاتنی پارتە ڕامیارییەکان و بەر لە قوتکردنەوەی دەستەبژێرە بەرەتەرەکان، ئاسانتر و ئاسوودەتر و پەیوەندەی و خەمخۆری و دەستگیرۆییە کۆمەڵایەتییەکان بەهێزتر و بیرکردنەوە و تێڕوانین و خواست و ڕەفتارەکان مرۆیانەتر بوون. مرۆڤ کەمتر بە کۆمەڵ و تاکەکانی و ژینگە و ئاژەڵ و خواستە مرۆییەکان نامۆ بوو. ئەو کاتەی کە ڕامیاریی و دەستەبژێرەکان و پارتەکان سایەیان بەسەر کۆمەڵ و خەون و خەیاڵی تاکەکاندا نەکردبوو و هێشتاکە بەها مرۆییەکان و مۆڕاڵی کۆمەڵایەتی لە بازاری سەرمایەگوزاری ڕامیارییدا نەبووبوونە کاڵا، دەسەڵاتخوازیی و بەرتەریخوازیی و چاوچنۆکی بۆرجوازیی شوێنی ئارمانە کۆمەڵایەتییەکان و تەبایی و پاراستنی پەیوەندییە سروشتییە مرۆییەکانیان نەگرتبووەوە. ئەو کاتەی کە سەرۆك و کەڵە نووسەر و مۆنیکا و کۆشك و مۆنۆپۆڵکردن، پێوەری ناوداری نەبوون و بەپێچەوانەوە خەمخۆری و دەستگیرۆیی و هاریکاری کۆمەڵایەتی بنەما و پێوەری ئایدیالی پایەی کۆمەڵایەتی بوون. ئەو کات کە نووسەری و هۆنەری و ڕۆشنبیربوون، سەرمایەی مۆڕاڵی و کۆمەڵایەتی بوون، نەك ئامرازی داخوازی و بەدەستهێنانی سەرمایە و دەسەڵات!

بەڵام بە پێچەوانەوە ڕوانگەی نووسەران ئەوەندە قووچکەییانە و سەروەرانەیە، کە پێیانوایە مرۆڤی ئازاد دروستدەکرێت و مرۆڤەکانیش (زۆرینەی نەخوێندەوار و "ناڕۆشنبیر") مێگەلن و پێویستیان بە شوانەی ڕامیار هەیە و ڕامیارییش قامچی و کوتەکی دەستی شوانە خوێندەوار و ڕۆشنبیرەکانە !

<u>**ئەمرۆ لە کوردستاندا مرۆڤگەلێک دروستبوون، کە لە نێوان ملکەچی تەواوو ئانارشییەت (فەوزەویەت)ی تەواودا بازبازێنندەکەن.**</u> ل٤٣

نووسەران ئەو دیو پەیامەکەیان دەردەخەن و تائێستا کە کۆمەڵی کوردستانیان سەراپا ملکەچ و کەسایەتی وردکراو و ڕوخێنراو دەزانی و دادەنا، لەناکاو کۆمەڵ، زۆرینەی بێدەسەڵات بەسەر دوو دەستەی: ملکەچی تەواو، ئەنارکیستی یا ئانارشیستی (نەك ئاناشییەت) تەواودا دابەشدەکەن. بەڕاست ئەگەر مرۆڤ ڕاستگۆیی و ویژدان و تێگەیشتنی دروستی لە کۆمەڵی کوردستان هەبێت، ئەوا ئەم دیمەنە وێناکراوانەی نووسەرانی بە سەختی بۆ پەیدادەبن. چونکە لە کوردستاندا دوو دەستە ملکەچی دەسەڵاتن؛ کۆنە خۆفرۆشان (خۆفرۆشانی ١٩٦٦-٢٠٠٣) و

کۆنە پێشمەرگە و پۆلیس و هێزە سیخوڕ و تایبەتەکان لەلایەك و نووسەران و ڕۆشنبیرانی دەرباری دەسەڵات لە لایەکەی دیکەی، ئەگینا کەسانێك کە لەسەر کرێی کار و مووچەی فەرمانبەری و مامۆستایی و خانەنشینی مەمرەومەژی دەژین، ناچاری ملکەچی تەواونین، بەڵکو ئەو کەسانە ملکەچن، کە مانەوەیان بە مانەوەی دەسەڵات و مشەخۆرییەوە بەستراوەتەوە. ئەوانە لای خەڵك ئاشکرا و ناسراون، بەتایبەت نووسەران و ڕۆشنبیرانێك، کە پارچە زەوی و کرێی هاتووچۆ و مووچەی نووسەرانە وەك پاداشت وەردەگرن و لە بەرانبەردا خۆشباوەڕی و ملکەچی بۆ سەروەریی دەسەڵات و یاساکەی لە کەناڵە ئاسمانییەکان و لە هۆڵەکانی کۆڕگێڕاندا بە خەڵك دەڵێنەوە و بەوە ناچارن، تاکو بەرتەری و پاداشتەکانیان نەبڕن!

تا ئەوەندەی دەگەڕێتەوە سەر دەستەی دووەم، ئەنارکیستی تەواو، دەبێت بڵێم بەداخەوە لە کوردستاندا ئەنارکیزم بزووتنەوەیەکی ساوایە و بەو جۆرە ئەنارکیزمی تەواو بوونی نییە. ئەوەی کە لەم چەند ساڵەی دواییدا نووسەرانی دەربار (هەر لە ئیسلامییەوە تا ناسیونالیست و چەپ و پۆستمۆدێرن) لێرەو لەوێ واژەی ئەنارکیزم بۆ ئاژاوەچییەتی و بێسەرەوبەرەی بەکاردەبەن، وەك کاردانەوە بەرانبەر وەرگێڕان و نووسینی چەند دەقێك لەمەڕ هزری ئەناکیزم و ناساندنی، کە خەوی لە نووسەرانی مشەخۆری بەر سێبەری دەسەڵات زڕاندووە و بە وەرگێڕانی چەند دەقێك ئاوا دەشێوێن و شەوانیش ورێنە بە واژەی ئەنارکیزمەوە دەکەن. وەی بە حاڵیان، ئەو کاتەی کە بزاڤە کۆمەڵایەتییەکان و ڕێکخراوە جەماوەرییەکان لەسەر بنەماکانی ئەم هزرە دێنەمەیدان و شوێنکەوتن و پاشڕەوی بۆ دەسەڵات و دەستەبژێر و ئایینە ئاسمانی و زەمینییەکان لای تاکی هوشیار دەبێتە نەنگی و ئازادیخوازی هەموو درۆ پیرۆزەکانی ناسیونالیزم و دیمۆکراسی پارلەمانی و بەهەشتەکانی ئاسمان پوچەڵدەکاتەوە و ئەنارکیزمی تەواو پێدەگرێت، ئەوسا چی دەڵێن؟!

ئەنارکیزمی تەواو واتە بوون و سەرهەڵدانی ڕێکخراوە سەربەخۆ جەماوەرییەکان؛ سەرهەڵدانی بزاڤە دژە سەروەرەکان؛ ڕەتکردنەوەی فەرماندەر و فەمانبەر؛ ڕەتکردنەوەی بەرتەر و پاشتەر؛ ڕەتکردنەوەی ڕامیاریی سەپاندنی دەسەڵات و گەمەی پارلەمانی؛ پەردەلادان لەسەر هەموو لەخشتەبردن و فێڵ و تەڵەکەی ڕامیاران لەژێر دێوجامەی نەتەوە و نیشتمان و ئایین و .. تددا.

نووسەران درێژە بە تیئۆریبافییە دەسەپاچەییەکەیان دەدەن و دەگەنە ئەو سەرەنجامەی، بڕوایەك کە لەلای تاکی تازە بەئاگاهاتووی کۆمەڵی کوردستان لە ئەنجامی بەراورد و

هەڵسەنگاندنی درۆودەلەسەی دەستەبژێری ڕامیار و ڕۆشنبیر، بەدەستهێناوە، بە ترسناك بنرخێنن. بەڵام لە ئەنجامی درێژدادڕێی بێسەرەبەرەدا، نووسەران "هێزی دووەم"یان لەبیردەچێت و دەکەونە هەوای خۆیان. بەڕاستی ئەمە بەرەنجامی لەخۆباییبوون و لەخۆگۆڕانە و لنگەوقوچ لێدوانە لە بابەتگەلی وەك کۆمەڵناسی و سەروەریی و بەڕێوەبەرایەتی و ئابووریی.

<u>لە ڕاستیدا ئەم تێگەیشتنە بۆ سیاسەت دوو هێزی زۆر ترسناکو مشەخۆری بۆ کۆمەڵگای کوردی</u>

<u>دروستکردووە، نوخبەیەکی سەرمایەدار کە لە سێبەری ئەم نوخبە سیاسییە ئەرستۆکراتییە نوێیەدا ئیشدەکەن کە نە سەرچاوەی سامانە زۆرەکەیان دیارە و نە شێوەی پەیداکردنی.</u> ل٤٣

ئەوەی نووسەران لەژێر ناوی ئابووری نەتەوەیی و نیشتمانی خۆیان لە بواری ئابووری داوە و ناشیانەوێت پەنجە بخەنە سەر ڕەگوڕیشەی نایەکسانی ئابووری و پاشکۆیەتی و تەشەنەی گەندەڵی و قۆرخکردنی سەرچاوەکانی داهات و سامان، ئامانجدارانەیە. چونکە ڕەوتی تابەتیکردنەوە وەك داخوازی سەرەکی نێوەندە جیهانییەکانی وەك سندوقی دراوی نێودەوڵەتی و بانکی جیهانی و کۆمپانییە جیهانلووشەکان و قۆرخکەرانی سەرچاوەکانی وزە لە جیهاندا، هاوتا و هاوسەنگی بەدەسەڵاتگەیشتنی پارتە ڕامیارییەکان چ لە کوردستانی ١٩٩٢دا و چ لە عیراقی ٢٠٠٣دا وەك سەرەنجامی دەستگیرۆیی و لەشکرکێشی ئەوان و هاوبەشی یەکەم لە دەستکەوتەکانی جەنگەکانی کەنداودایە.

نووسەران ڕستە ئاشکرا و بەناوبانگەکەی جۆرج بوشی کوڕ " ئەوەی بەشداری و پشتیوانی لەم جەنگە نەکات، لە دەستکەوتەکانیشدا بەشدارنابێت" لەبیردەکەن. ئەوان ئامانجەکانی پشتپەردەی لەشکرکێشی بۆ سەر ئەفگانستان و عیراق پەردەپۆشدەکەن، هەروەها ئەوە لەبیردەکەن، کە پەیڕەو و پرۆگرامی ئەو نێوەندە جیهانییانە چ مەرج و داخوازییەکیان لە بەرانبەر قەرز و هاریکارییەکانیاندا هەیە و چۆن وڵاتان ناچار بە ئاوەڵاکردنی هەموو دەرگەکان بەڕوویاندا دەکەن و تیرۆریستبوون و دیمۆکراتبوونی هەر هێز و وڵاتێکیش بەپێوەری ملدان و ملنەدان بە مەرجەکانی ئەوان دیاریدەکرێت.

سەرمایەدارانی بەر سێبەری دەسەڵات و گەندەڵی بەڕێوەبەرایەتی و ملیاردلێرە قارچکئاساکانی

کوردستان و ڕۆژنامە "ئەهلی" و دامودەزگە پانوپۆرە بەناو سڤیلیەکان، هەموو بەرەنجام و پێداویستی یەك شتن؛ تایبەتکردنەوە و مۆنۆپۆڵی ئابووری و دەسەڵات بۆ نێوەندە جیهانلوشەکان بە نوێنەرایەتی پارتەکان و دەسەڵاتدارانی عیراق. نووسەران خۆیان لە ناوهێنانی ئەو پرۆژەیە لادەدەن، کە پارتی دەسەڵاتدار هەراجکەری کەرتە دەوڵەتییەکانن و هەر خۆشیان بەناوی جۆراوجۆر و خوازراوەوە دەبنەوە کڕیار و کۆمپانی و گردەوشەکەی لیستێکیش، کە نووسەران ئەم مانیفێستە پاگەندەییەیان بۆ فریودانی خەڵك بۆی ئامادەکرد، بەشێکن لەو گەندەڵی و بەشەتالانییەی، کە بەر دەسەڵاتداران و دەستەبژێرانی ڕامیار و ڕۆشنبیری کورد کەوتوون !

ئەگەر دەسەڵات خۆی هەراجکەر و خۆی کڕیاری کەرتە دەوڵەتییەکان و کارخانە و زەوی و کێلگەکانە، ئەوا ئۆپۆزسیۆنێك، کە نووسەران کردوویانەتە ئەڵتەرناتیڤی گەندەڵی و ڕاوڕووت و تالانی، ئاشکراتر لە فێڵی کۆمپانییەکانی کۆرەك و نۆکان لە هەراجخانەکانی داگیرکاری عیراق و کوردستاندا بە فێڵ و تەڵەکە بەشە تالانییان نەکڕییەوە، بەڵکو ڕاستەوخۆ داوای بەشەتالانییان لە باوان کرد و باوانی بەخشندەش (١٠) ملیۆن دۆلار و گردێك و کۆمەڵێك پارچە زەوی و هەزاران دۆنم زەمینی بەپێی پێبەخشین، بێجگە لەوە کە لێپرسراوانی پەیوەست بوو بە ئۆپۆزسیۆنی تالانخوازەوە، بەخۆیان وەك ئەندام و تالانخۆر لە باوانەوە بەشەتالانییان بەرکەوتووە و تەنانەت نووسەرە جادووگەرەکانیش پێشتر زەوی و مووچە تایبەتیان هەبووە، ئەمە بێجگە لە مووچەی شاراوەی دەزگەکان و ئۆپۆزسیۆن، کە تەنیا خەرجی ڕۆژانەی تەلەفزیۆنەکەیان دەتوانێت خزمەتگوزاری شاری سلێمانی دابینبکات و سەرچاوەکەی دیار نییە!

<u>بەداخەوە ئەمە تەواوی نوخبەی سیاسی کوردی خستۆتە ژێر پرسیاری گەورەو لە هەموو متمانەو بروایەک بەتاڵیکردۆتەوە</u>. ل٤٤

لە شیوەنی مافی مرۆڤ و دادپەروەرییەوە، لە کەلێنی پەرەگرافەکاندا بەردەوام شیوەنی هەریسەکە سەرەتاتکێدەکات و دیوی ڕاستەقینەی پاگەندە بێبنەماکانی دەستەبژێری ڕۆشنبیری کورد، لە گرێخوارن و پەیوەستبوونی بەرژەوەندی دەستەبژێری ڕامیارکار و دەستەبژێری ڕۆشنبیرانی دەسەڵات خۆی نیشاندەدات. لەوانەیە لە ساڵانی ڕابوردوودا کۆمەڵێك خوێندکاری ئاسۆلێڵ دوای ئەم ڕەوتە کەوتبن و ڕەخنەی ڕواڵەتی ئەم دەستەبژێرە لە پارت یا دەسەڵاتێکی ناوچەیی توانیبێتی ئاو بە کەفوکوڵی ساتیانەی وەرسبوونیاندا بکات، بەڵام هەرگیز و هیچ کات

ڕەخنەی ئەم دەستەبژێرە نەیتوانیوە سنوورە پیرۆزکراوەکانی دەسەڵات و سەروەریی ببەزێنێت، نەك هەر ئەمە، بەڵکو هەردەم لە هەوڵی پیرۆزکردن و هەردەمیکردنی ئەو سنوورانەدا بوون و ویستویانە ڕەهەندەکانی دەسەڵات و سەروەری کۆمەڵایەتییبکەنەوە.

ئەمە یەکێکە لە پایەکانی سەرکەوتوویی دەسەڵات لە کۆمەڵایەتییکردنەوەی گەندەڵیدا، چونکە مەترسی هەر دەزگەیەکی ستەمکار و مشەخۆر لەو کاتەوە ڕیشەگیردەبێت، کە بتوانێت ئامێتەی بوونە کۆمەڵایەتییە ببێت و سنوورەکانی نێوان ستەمکار و ستەملێکراوان پەردەپۆشبکات، بەواتایەکی دیکە کاتێك کە هاوکار، هاوسێ، هاوەڵ و ئەندامی خێزان بکاتە پۆلیس و سیخوڕ بەسەر هاوەڵان و هاوسێیان و هاوپۆلان و ئەندامانی خێزانەوە، ئیدی هەر دیاردەیەکی وەك گەندەڵی و ترس و ملکەچی و نائومیدی ...تد بە ئاسانی دەتوانن کۆمەڵایەتیی ببنەوە و لە کەناڵەکانی ماسمیدیاوە وزەی تەشەکردن و نوێبوونەوە وەرگرن.

دەستەبژێری ڕامیاری دەست و دەم و داوێنپاك و خەمخۆری ژێری شتەکان، کە نووسەران دەیانەوێت بیکەنە خەونی ستەملێکراوانی ناهوشیار یا شوێنکەوتوو و فریوخواردووی خۆیان، مەگەر لە پارتیبازی چەپ و خەونی خوایانی چاکەدا توانانی پەیدابوونی هەبێت، ئەگینا لە دونیای کەتواریدا، هەر خەونێکی شکستخواردوو (نەك تێکشکێنراو) تەنیا دەتوانێت نائومێدی و نادەربەستبوونی کۆمەڵایەتیی بەرهەمهێنێت.

<u>**نوخبەیەک پیشەیان وەک پیشەی رۆژنامەنوسی دەرباری دیکتاتۆرەکان ئەوەیە لەسەر بلیمەتی سەرۆکانو موعجیزەکانی حیزبو راستودروستی رەهای بریارەکانی بنووسن. ئەم نوخبەیە وەک لە سیستمە تۆتالیتارەکاندا دەیبینین دەزگاکانی میدیایان گۆریوە بۆ ئامێری پروپاگەندەی سیاسی بەردەوام. لەراستیدا میدیاکان لە ژێر هەر بەهانەیەکدا سەربەخۆییو بێلایەنی خۆیان دۆراند، واتە لە دەزگایەکی گەیاندنەوە بوون بە دەزگای کۆنترۆلکردنو هزرشتنو بەهەلەدابردن.**</u> ل٤٥

نووسەران وردەگیریی لە کەسانێك دەکەن، دەرباری دیکتاتۆرەکانن و لەسەر بلیمەتی سەرۆك و پەرجووەکانی پارت دەنووسن، بەر لە هەموو شتێك دیکتاتۆربوونی پارت و سەرۆك و دەسەڵات بە بوون و نەبوونی ئامادەیی و کاردانەوەی ژێردەستانەوە پەیوەستە، لەوێندەرێ کە خەڵکی نادەسەڵاتدار ئامادەی پێداگرتن لەسەر داخوازییەکانی بێت، دەسەڵات لەپێناو مانەوەیدا ناچار

بە نەرمکردنەوە و کشاندنی بڕیارەکانی دەبێت، بەڵام لەوێندەرێ کە ژێردەستان هێشتا بەو ئاستە لە هوشیاری نەگەیشتوون، کە دەسەڵات ئامرازی دەستی چینێکە و بۆ سەپاندنی ویست و خواستەکانی ئەو چینە سەرپەهەڵداوە و کاردەکات، دەسەڵات دەتوانێت بەبێ سڵەمینەوە ڕووە ڕاستەقینەکەی خۆی (دیکتاتۆری) نیشانبدات.

ئیدی نازانم جیاوازی ئەوانەی سەرۆك و پیرۆزییەکانی پارتێك هەردەمی دەکەن، لەتەك ئەوانەی سەروەری وەك مامانی هەموو ستەمکارییەکان لە سەرووی پارت و سەرۆکەوە نابینن لە چیدایە؟ نووسین بۆ پارت و سەرۆك هەر لە سەرچەمەی هەمان ئاوی لێڵەوە دێتەدەر، کە لە سەروەریی مرۆڤ بەسەر مرۆڤەوە هەڵدەقوڵێت. ئایا جیاوازی پێداهەڵدانی پارت و سەرۆك لەتەك پیاهەڵدانی سەروەری و سیستەمە ستەمکارەکەی لە چیدایە؟ کەسانێك کە پارێزەری سەروەریی چینایەتین و دەیانەوێت ڕەوایەتی بە نایەکسانی ئابووری و کۆمەڵایەتی و دەسەڵاتی ببەخشن، برا گەورە و پێشرەوی کەسانێکن، کە گوێلەمستی پارت و سەرۆك و دەستەبژڕن !

نووسەران بە وردەگیریی لە دەزگەکانی ڕاگەیاندنی دەسەڵاتدارانی هەرێم، دەیانەوێت ئەوەمان لەلا وێنابکەن، کە لە چوارچێوەی ئەم سیستەمە سەرووخەڵکییەدا لە گۆشەیەکی دیکەی ئەم دونیایەدا دەزگەیەکی ڕاگەیاندنی سەربەخۆ و بێلایەن هەیە. ئەوان مەبەستیان لە بێلایەن، بێلایەنی پارتییە نەك چینایەتی، لە دونیای کەتواریدا هیچ کات دەسەڵات بێلایەن نەبووە و نییە و ناشبێت، ئایا چاوەڕوانیکردنی میدیای بێلایەن لە سایەی دەسەڵاتدا، وڕێنەکرن نییە لە دونیای ئەفسانەکاندا ؟

<u>سەرەتاکانی سیستمی دیموکراسی ئەوەیە کە هێزێکی سیاسی نەبێتو نەیەوێتو نەتوانێت پرۆسەی دروستکردنی رای گشتی بۆ خۆی مۆنۆپۆڵبکاتو تەنیا پەراویزی بچوک بۆ ئەوانی تر جێبهێڵێت</u>. ل٤٥

ئەگەر بەڕاستی دێمۆکراسی بۆرجوازی ئەوە ئاراستە و ئامانجی بووایە، دەبوو لە پیرە دێمۆکراسییەکەی بریتانیا و ئەمەریکادا بە پێچەوانەی ئەوەی ئێستا لە ئارادایە، جۆرج بوشی باوك و کوڕ و تۆنی بلێر نەیانتوانییایە ڕای گشتی بۆ بەرپاکردنی جەنگی دووەم بەرامبەر عیراق چەواشەبکەن ! ئایا گەمەی (پدک) لەجیاتی کۆماری و (ینک) لەجیاتی دێمۆکرات و

بەشکردنەوەی سەرۆککۆماری و سەرۆکایەتی هەرێم لە چەشنی گەمە و مۆنۆپۆڵکردن و کڕین و فرۆشتنی سەرۆککۆماری ئەمەریکا نییە، کە سەردەمی سەرۆکایەتی (جۆرج بوش)دا ڕوویدا ؟

لەمانە هەمووی سەیرتر ئەوەیە، کە نووسەران بەردەوام قسە دژی مۆنۆپۆلکردنی دەسەڵات و داهات و ڕاگەیاندن دەکەن، کەچی بۆ جارێکیش وشەیەك لەمەڕ داگیرکاری ئیمپریالیزمی ئەمەریکا و دەوڵەتە ئەوروپییەکان لە عیراق و ناوچەکەدا ناکەن، کە سەرچاوەی هەموو گەندەڵی و دیکتاتۆری و ناسەربەخۆبوونیکە! ئایا دەکرێت شاگردانی وەها داگیرکەرانێك پێچەوانەی فەرمانەکانی ئەوان هەنگاوبنێن و دیمۆکراتییەکەشیان پێچەوانەی دیمۆکراتی خودی داگیرگەران بێت؟

ئەگەر لە وڵاتی نووسەراندا کورسییەکانی پارلەمان ٥٠ بە ٥٠ بەسەر زلپارتەکاندا دابەشدەکرێن، ئەوا لە بنەواندا (لە ئەمەریکا) مامەڵە لەسەر پۆستی سەرۆککۆماری دەکرێت و دەفرۆشرێت ! لە وڵاتانی سەرتۆپی دیمۆکراسی بۆرجوازیدا، کورسییە چۆڵەکانی دەنگنەدەران بەسەر پارتە براوەکاندا دابەشدەکرێن، واتە دەنگی نەدراو، دەکرێتە گیرفانی براوەکان، کە ئەمەش واتە ڕاگرتنی بوجەی پارتەکان لەسەر داهاتی خەڵك. ئیدی بۆ لە دەسەڵاتی هەرێمێکی داگیرکراوی پاشکۆی عیراقی داگیرکراودا، کە لاسایی داگیرکەران دەکاتەوە، ئاساییەنەبێت، کورسییەکان بەسەر براوەکاندا دابەشبکرێن؟ ئەگەر ئەمە بانێکە و دوو هەوای وردەبۆرجوازی نییە، ئەدی چییە؟

دواجار نووسەران پەی بە پەرجووی دوا سەردەم دەبەن و دەگەنە ئەو بڕوایەی کە دیمۆکراسی واتە میدیای ناپارتی، لە بەرانبەریدا میدیای فەرمانداریی و دەوڵەتی نیشانەی دیمۆکراسییە. ئەگەر ئەمە ئەفسانەبافی نەبێت، ئیدی دەبێت چی نێو لێبنێین؟

<u>سیستمێکی تەواو مۆدێرن و دیموکرات وەک ئەڵتەرناتیف هەڵنەبژێرێت، جێگای گومانە</u>. ل٤٦

من نازانم نووسەران چۆن لە واتای " مۆدێرن " تێدەگەن ؟ مەگەر مۆدێرن هەر بەواتای "هاوچەرخ"ەکەی لای خۆمان نایێت؟ ئایا هەر شتێك هاوچەرخ بێت، دەتوانێت دروست و ڕەوابێت؟ بەم پێوەرە بێت، مەگەر وەك سەرمایەداری، کۆیلایەتی لە کاتی خۆیدا مۆدێرن و دەرەبەگایەتی لە کاتی خۆدا مۆدێرن نەبوون، ئایا دەکرێت لەبەر مۆدێرنبوونیان لەو کاتانەدا،

ڕەوابوون و ڕەوایاندابنێن؟ هەر بەو پێوەرە ئایا ئایینەکان، کوشتوبڕی خێڵەکان، جەنگەکان و کۆمەڵکوژی و جینۆسایدکردنی خەڵکە بومییەکانی ئوسترالیا و ئەمەریکا لەسەر دەستی سپیپێستە مۆدێرنەکان، دیمۆکراسی و ڕەوا بوون؟!

نووسەران خۆیان لەوە گیلدەکەن، مۆدێربوونی کۆمەڵە پاشکۆکان لە سایەی دیمۆکراسییەکەی ئەمەریکا و ئەوروپادا بەواتای گونجاندنی دوا داهێنانی تێکنۆلۆجیا لەنێو خێڵەکاندا تا ئەوێندەرێ کە زیانی بۆ پەزەکانی سەرمایە و دەسەڵات ناگەڕێتەوە، دەگەیێنێت و دیسانەوە داهێنانەکان وەك ئەوەی کە لە پێناویدا سەریانهەڵداوە، دەکەونەوە خزمەت کۆنەپەرستی !

مۆدێرنبوونی کۆمەڵەکان پێویستە بەواتای ڕزگاربوونیان لە پاشکۆیەتی ئیمپریالیزم بێت، چونکە تەنیا لە سایەی سەربەخۆییدایە، کە کۆمەڵ توانای پێشکەوتن و لە گۆڕانی پێکهاتە کۆنەکانی وەك خێڵ و سەرکوتگەری ئایینی و ... تد هەیە و لەوێدایە، کە داهێنانەکان دەکەونە خزمەت کۆمەڵە مۆدێرنەکانەوە. بەڵام نووسەران لە ئاستی داگیرکاری دیمۆکراسیانەی ئەمەریکا و هاوپەیمانانی ئەوروپیدا زمانیان لەگۆکەوتووە و لە ڕوانگەی بۆرجوازی کورد و ناسیونالیزمی سەراپاگیر و دەسەڵاتخوازەوە ئامادەیی هێزەکانی داگیرگەر لە عیراق و ناوچەکەدا دەخوێننەوە. دەکرێت نووسەران ئەو ئەرکە بدەنە بەرخۆیان و بۆ ئێمەی ڕۆشنبکەنەوە، کە سیستەمی تەواو مۆدێرن و دیمۆکرات کامەیە و چییە و مەرجەکانی کامانەن؟ خودی دیمۆکراسی چییە و کامە دیمۆکراسی؟

<u>ئەمڕۆ لە هەر کات ئاشکراتر دەبینین کە حیزبەکانی ئێمە نایانەوێت بکەرێکی سیاسی چالاکبن، بەڵکو دەیانەوێت "حیزبی قائد" بن.</u> ل٤٦

من نازانم نووسەران چۆن لە واتای "بکەر" دەگەن یا "بکەر" لەلای ئەوان چ سەرسوڕهێنەرێکی سەرنجڕاکیشە. ئەگەر پارتی سەرکردە و دەسەڵاتی سەراپاگیر بکەری ڕامیاریی چالاك نەبن، ئیدی دەبێت پارتی چالاك کامە بێت یا چالاکی چ بگەیێنێت؟

ئەگەر خوێنەر بە وردی سەرنجی ئەم دەستەواژانە بدات، دەبینێت، کە بە دەرهاویشتنیان لە پەرەگرافەکەدا هیچ لارەسەنگی یا کەمی و ناتەواوییەك لە واتای پەرەگرافەکەدا دروستناکەن.

چونکە نووسەران تەنیا ویستوویانە بە چواران بەرنامەیەکی "١٠٠" لاپەڕەیی گەورەتر لە بەرنامەی پارتەکانی دیکە بۆ لیستی کۆمپانیای وشە ئامادەبکەن و لەچاپدانیشی لە شێوەی پەیڕەو و پرۆگرامی پارتیی و پەرتووکۆکەی گیرفانی هەمان مەبەستی لە پشتەوەیە.

<u>٢- کاراکتەری سیاسی کوردی و شێوەی دروستبوونی</u>

<u>سیاسی کورد تا ئێستا کەسێکە، یا هەر لەسەرەتاوە لە باوەشی خێڵ و بنەماڵەکەیەوە هاتۆتەدەرێ، یا دوای گەورەبوونی لە حیزبدا رایدەگرن، یا دەبێت سەرۆک بیخاتە بنباڵی خۆیەوەو شوناسی سیاسەتمەداری پێببەخشێت</u>. ل٤٨

نووسەران خەریکن بەتەنیشت شتیکدا تێدەپەڕن، کە ڕەچەڵەکی کۆن و بەسەرچووی شتێکە، کە لە ئێستادا ڕۆڵی گیانیی خێڵی سەدەی بیست و یەك دەگێڕێت. ئەوان پەنجە دەخەنە سەر شتێك، بەڵام بە ڕاگوزەر و بەبێ تێڕامان لە دیوە هاوبەشەکانی ئەو شتە و پارت تێدەپەڕن.

خێڵ، ئەو شتەیە کە نووسەران زۆر بەخێرایی بەلایدا گوزەردەکەن. بەبۆچوونی من بەبێ خوێندنەوە و دیاریکردنی جوگرافیای خێڵایەتی لە هەرێمی کوردستاندا ناتوانین لەو شتانە تێبگەین، کە نووسەران وردەگیریی (نەك ڕەخنە) ئاراستەدەکەن.

ئەگەر چڕبوونەوەی ڕۆڵی پارت و جەماوەریبوونی و چەقبەستی باشتر و ملکەچی و درندایەتی و تەنانەت سەرهەڵدانی جەنگە نێوخۆییەکان لە ١٩٦٦-١٩٩٨ بکۆڵینەوە، دەبینین ئەو ناوچانەی کە قۆناخی خێڵایەتیدا تێپەڕیوون ، پارت تیایاندا بێڕەقیب، گشتگیر و قوماندەیە، بەواتایەکی دیکە پارت ڕۆڵی گیانی مۆدێرنی خێڵ دەگرێتەخۆی، بۆ نموونە (پدک) لە ناوچەی بارزان و خێڵەکانی دەوروبەریدا، (ینک) لە ناوچەکانی سۆراندا، ئەو ناوچانەی کە پاشماوەکانی خێڵ تیایاندا بەهێزە، پارتی بێچەندوچوونن و لە باوانەوە بۆ نەوە بەهێز و بەهێزتر دەگوێزێتەوە و پارت و سەرۆکی پارت وەك گیانی جەنگانی خێڵ و دێوەزمەی دەمارگیری خێڵ لە کۆڵی تاکە نیشتەجێبووەکانی خێڵ لە شارەکاندا نابێتەوە و لەوێش ڕێکیاندەخاتەوە.

ئەمە نیشانەی نەزانی و نەخوێندەواری نییە، بەڵکو تەبایی و وێکهاتنەوەی پارتایەتییە لەتەك گیان و سروشتی خێڵایەتیدا، هەر ئەمەشە ئاوای کردووە، کە کوڕانی سەرۆکخێڵ زۆر بەئاسانی

بۆ مانەوەی ڕێوشوێنی ئابووریی و دەسەڵاتیی و کۆمەڵایەتییان بچنە ژێر باری پاشڕەوی و هاوخەباتی وردەبۆرجوازی ڕامیارکاری شاری. هەر ئەو هاوبەرژەوەندیی و لێکچوونەیە ئاوا دەکات، کە ئۆپۆزسیۆنی ڕیفۆرمیستی ٢٠١٠ی وردەبۆرجوازیانی خوێندەوار و ڕامیارانی ناسراو بە "لیستی گۆڕان"، نەتوانن دیوەخان ڕەتبکەنەوە و مەلا و شێخ و بەگەکان لە ڕیزی پێشەوەی خۆیان دابنێن، وەك ئەوەی کە دیتمان لیستی کۆمپانیای وشە، بۆ ڕاکێشانی هێزە بنەڕەتییەکەی کە تاکی خێڵەکییە، ناچار دەستی بە چمکی عەبای پیاوە ئایینییەکان و پشتوێنی سەرۆکخێڵ و سەرۆك (أفواج الخفيفة)کانەوە گرت و بە دڵنیاکردنەوەیان لە پاراستنی بەرژەوەندییان لە بەرانبەر ئەوەی کە ئەوانیش تاکە گوێرایەڵەکانی خێڵ بۆ بەردەم سندوقەکانی دەنگدان بەڕێبکەن، سواری شەپۆلی ناڕەزایەتی تاکە یاخییەکان لە خێڵ، کرانەوە.

ئەوەی ئەوان وەك وردەگیری لە پارت دەیخەنە بەرنامەوە، بۆ پارت ڕۆڵی ڕیشەیی و بنەوانی پێکهاتەکانی دەبینن، ئەگەر چی لە ئەوروپا خێڵ بووەتە واژەیەکی نێو فەرهەنگەکان، بەڵام هەمان گیانی خێڵئاسایی ئەندامانی پارتەکان دەکێشێتە پای دەنگدان، نەك بەرژەوەندی تاکەکەسی خۆیان، چونکە دەنگدانی تاك تەنیا ڕکەبەری خێڵی بەرانبەر (پارت) و شانازی بردنەوەی پارتەکەیەتی بەس. ئەگەر ئاوا نەبووایە، چۆن کرێکارێك دەنگ بە پارتێك دەدات، کە ڕۆژانە هەوڵی کەنارخستنی یەکێتییە کرێکارییەکان و لێسەندنەوەی دەستکەوتەکان دەدات؟ ئەگەر پارت ڕۆڵی خێڵی مۆدێرن نابینێت و لایەنگری ئەندامان و دەنگدەرانی پارت، هەمان ملکەچی و نەبینینی کەتوار نەبووایە، پاش سەد و ئەوەندە ساڵ هێشتاکە تاکەکان لە ئەوروپا و ئەمەریکا و ئوستراليا و کەنەدا، ملیان بە جێگۆرکێی خراپ و خراپتر نەدەدا و بۆ جارێك بەخۆیان لە دەرەوەی گەمەی پارلەمان و پارتبازی، بیریان لە ڕێگەیەکی دیکە دەکردەوە. ئەوەی کە زیاتر لە سەد ساڵە لە ئەمەریکا دەنگدەران کۆماری بە دێمۆکرات و دێمۆکرات بە کۆماری دەگۆڕنەوە، نیشانەی هەمان پابەندیی تاکی ئەندام و لایەنگری پارتە، کە تاکی خێڵەکی بۆ سەرۆکخێڵ و سەروەریی سەرانیان هەیەتی !

بە کورتی پارت خێڵی شاری و سەرمایەدارییە، ئەگەر پارت بیتوانیایە ڕۆڵیکی دژی ستەمکاری بگرێت، ئەوا لە چوارچێوەی دەوڵەتی بۆرجوازی و پارلەمان و یاسا پەسەندکراوەکانی بواری پارتگەلێك (چەپەکان) نەدەدرا، کە پاگەندەی هەڵوەشاندنەوەی دەسەڵاتی بۆرجوازی و پارلەمانەکەی دەکەن! ئەگەر پارت وەك خێڵ دابەشکەر و لەیەکدابڕی تاکی چین و توێژە

کۆمەڵایەتییە بندەستەکانی کۆمەڵ بەسەر گروپی دژبەیەك نەبووایە، لایەنیکەم ئەو پارتانەی کە پاگەندەی ئۆپۆزسیۆنیی و دژە-سەرمایەداریبوون دەکەن، ئەندام و لایەنگرانیان وەك ئەندام و لایەنگرانی سەندیکا و یەکێتییە سەربەخۆکان ڕووبەڕووی ڕەتکردنەوەی داواکاری کار و دەرکردن و ناچارکردن بە وازهێنان لەپارتەکانیان دەبوون. بەڵام کەتوار وێنەیەکی دیکەمان نیشاندەدات، بەپێچەوانەوە نەك پارت نەخوازراو نییە، نەك دژی ڕەوتی مانەوەی کۆمەڵی چینایەتی ناوەستێتەوە، بەڵکو لە سامان و داهات و باجی خەڵکی کرێکار و فەرمانبەر و خزمەتگوزار، بودجە و مووچە و مانگانەی خەیاڵی و مفت بۆ پارت بەگشتی و ئەندامانی باڵای پارت و ڕامکارانی ناوپارلەمان و ناوچەکان، چەند مووچەیەکیان بەردەکەوێت، ئەمە لە کاتێکدا کە ڕۆژانە لە کرێی کرێکاران و مووچەی خانەنشینان و بیمە کۆمەڵایەتییەکان و خزمەتگوزارییە گشتییەکان کەم دەکرێتەوە. زیندووترین نموونە لەم ساتەدا کە ئەم دێرانە دەنووسم [لە وڵاتی ئاڵمانیا کە یەکێك لە نووسەران تێیدا دەژی، دەزانێت کەسێك کە بیمەی کۆمەڵایەتی (سۆشیال) وەربگرێت، چ دەردیسەرییەکی تووش دەبێت تا خۆی لە کار بدزێتەوە و لەو لاوە کارێکی بێ باج (ڕەش) بکات، کەچی سەرۆکی فراکسیۆنی پارتی چەپ (Klaus Ernst)، کە لە باڵی چەپی سۆشیال-دیمۆکرات و پارتی سۆشیالیستی ئاڵمانیا و ترۆتسکیستەکان (SAV) پێکهاتووە، دەرکەوت کە مانگانە (٧٦٦٨) یۆرۆ وەك ئەندام پارلەمان، (٣٥٠٠) یۆرۆ وەك سکرتێری یەکەمی پارت و (١٩١٣) یۆرۆ وەك ئەندام فراکسیۆن لە پارلەماندا وەردەگرێت، کە سەرجەم دەکاتە (١٣١٨٠) یۆرۆ، ئەمە بێجگە لەوەی کە هەزار و وردەیەك یۆرۆ لە ئابوونەی ئەندامانی پارتەکەی بەردەکەوێت. ئەمە مووچەی تەوەزەلێکە، کە تەنیا کاری چەنەبازیی نێوپارلەمانە و لە پارلەمانەوە مژدەی سۆشیالیزم پەخشدەکات و ڕەخنەی لە پارتەکانی دیکە هەیە، کەچی لە بەرانبەردا ڕۆژانە لە سایەی هەمان پارلەماندا لە بیمە و خزمەتگوزارییە دەرمانی و کۆمەڵایەتییەکان و کرێی کرێکاران و مووچەی خانەنشینان و خەرجی بواری پەروەردە و فێرکردن کەم دەکرێتەوە !

دواجار لەوانەیە وەڵامی ئەم پرسیارە ناڕۆشنی هەمووڵایەکمان لەنێوبەرێت؛ تۆ بلێی بۆرجوایانی دەسەڵاتدار و سەرمایەداران ئەوەندە گێلبن، کە مووچە و بودجەی وەها زۆر بۆ نەیارانی خۆیان دابینبکەن، کە بەتەمان لە پارلەمانەوە جاری لەنێوبردنی پارلمان و سەرمایەداری بدەن؟ ئەگەر نا، ئەدی چۆن ئەو هەمووە هەزارانە بۆ پارتە بەناو نەیارەکانی سیستەمەکە خۆی، کە پاگەندەی ڕوخاندنی دەکەن، تەرخاندەکات؟

وردەگیریی نووسەران لە ڕامیاران و پارتە ڕامیارەکان و سەرۆکان، تەنیا دەتوانێت لە بەرژەوەندی دەسەڵاتی بۆرجوازی و تۆکمەکردنیدا بێت، هەڵبەتە بەبێ تۆخکردنەوەی پاگەندەی سەربەخۆیی ئابووریی و ڕامیاریی نەتەوەیی. چونکە ئەمەیان تەنیا یەکێکە لە درۆ پیرۆزەکانی ناسیونالیزم و لە دونیای کەتواریی نیئۆلیبرالیزم و جیهانگیری بازار-ئازاددا ئەفسانەبافییە و خۆڵکردنە چاوی خەڵکییە بۆ گەیشتن بەدەسەڵات، لەولاشەوە تۆخکرنەوەی پاگەندەکانی ئابووری و ڕامیاری سەربەخۆی نەتەوەیی تا ئاستی بزاڤێکی کۆمەڵایەتی بۆ کۆمپانییە جیهانلووشەکان، کە بەسەرنووکی ڕۆکێتە ژیرەکانەوە ڕزگارییان بۆ نووسەران و هاوبیرانیان هێناوە، دەچێتە خانەی تێرۆریستبوون. ڕێك هەر لەبەر هەمان هۆیە [پابەندی ئیسلامییەکان بە بانکی ئیسلامی و سیستەمی بانکیی دەوڵەتی و ڕۆڵی سەرەکی دەوڵەتی ئیسلامی لە ئابووریدا]، ئاوای لێکردوون لە هەمان جیهانی سەرمایەداریدا بە تێرۆریست لیستبکرێن، ئەگینا هەم ئیسلام و هەم کریستیانیزم و هەم یەهودایزم وەك نیئۆلیبرالیزم لەسەر هەتاییبوون و ڕەوابوونی سەروەریی چینایەتی و ئابووری بۆرجوازی پێدادەگرن و لە بەرانبەر هەر هەوڵێکی دژە سەروەریی و ئازادیخوازانەدا، هاوچین و هاوپشتی یەکدین. هەروەها ئەو هێزە ئیسلامییانەی کە ئەورۆکە لەسەر خۆتەقاندنەوە، بە تیرۆریست ناودەبرێن، نزیکەی بیست ساڵ لە ئەفگانستان و پاکساتاندا لەسەر دەستی خودی دەزگە سیخوڕییەکانی ئەمەریکا و ئەوروپا بۆ خۆتەقاندنەوە و تیرۆری خەڵك و دەست و پێ برین، ڕادەهێنران !

وردەگیریی نووسەران لە نەخوێندەواربوون و دێهاتیبوون و سەربازییبونی دەسەڵاتداران، هیچ لە پرسی ئازادنەبوونی خەڵك ناگۆڕێت. چونکە ئەوەی جەلادێکی نەخوێندەوار یا خوێندەوارێکی جەلاد ئەشکەنجەمانبدات، چی لە چییەتی سەرکوت و ئازاری ئێمە دەگۆڕێت، ئەوەی پارلەمانتارە ئەکادێمیستەکانی بریتانیا لە پارلەمانی هەرێمدا بڕیاربدەن یا فەرماندە و سەرتیپەکانی (ینک) و (پدک) و (حسك) و (کۆمەڵی ئیسلامی) و (یەکگرتووی ئیسلامی)، چی لە ژێردەستەیی زۆرینە و سەروەریی کەمینەیەك لە کۆمەڵدا دەگۆڕێت، ئەوەی چەقۆکێشێك یا فیلۆسۆفێك سەرۆکی نەتەوە و سەرۆککۆماری وڵات بێت، چی لە پلەچەندی زۆرینەی بەرهەمهێنەر و زەحمەتکیش و خزمەتکەری کۆمەڵ لە بەرانبەر پلە یەکی و مشەخۆریی کەمینەیەکی ڕامکاری ڕۆشنبیر و دەڵاڵی کۆمپانییەجیهانلوشەکان لە بازاری کوردستاندا دەگۆڕێت ؟

گواستنەوە لەم مۆدێلەوە بۆ مۆدێلی سیاسییەک کە خۆی خاوەن گوتارو بیری خۆیەتی، ئازاد بیردەکاتەوەو

دیدێکی ستراتیژی هەیە. ل٤٩

ئەوەتا نووسەران مۆدێلی خۆیان دەخەنەڕوو، کە هیچ شتێکی لەبارەی گۆڕینی سیستەمە چینایەتییەکە تێدا نییە و بەڵکو تەنیا بە زمانێکی پڕ لە گرێوگۆڵ دەڵێن ئێمەی خوێندەوار و نووسەر و ڕۆشنبیری دەستەبژێرکراو باشتر لە سەرتیپەکان و کۆنە ڕاوێژکارەکان فەرمانداریيتان-دەکەین و زانایانەتر دەمکوتتاندەکەین و لە بێدەنگی و چاوەڕوانی هاتینی سەردەمی موحەمەدی مەهدیدا، لە سایەی خوا و دەوڵەت و سەرووەریی یاسادا ڕاتاندەگرین و دیمۆکراسییەك کە بەسەر نووکی ڕۆکێتە ژێرەکانەوە بۆمان هاتووە، باشتر پیادەیدەکەین. ئەمە کرۆکی وردەگیریی ئەم دەستەبژێرەیە لە مانیفێستە (١٠٠) لاپەڕەییەکەیاندا.

لێرەدا ناچارم دووبارە بگەڕێمەوە سەر پرسیارکردنی شتەکان، من لە دونیای سەرمایەداریدا (ڕامیاری دەسەڵاتداری خاوەن گوتاری خۆی) نابینم، چونکە هەر کات ڕامیارێك یا بەشدارێك لە دەسەڵاتدا شتێکی گوتبێت، کە لەتەك سیستەمەکە و ئاراستەکەی نەگونجێت، ئەوا یا تیرۆر کراوە یا ڕووداوێکی بۆ ڕێکخراوە یا ناچار بە وازهێنان کراوە، لەم بارەوە نموونە زۆرن هەر لە ژاراوکردنی پاپاکانی (ڤاتیکان)ەوە تا تیرۆر و وازهێنانی ناچاریی سەرۆککۆمار و سەرۆکشالیارەکان و ئەنداماپارلەمانەکان و ... تد. ئەوەی ڕامیارانی کورد وەك مێگەل شوانەیی خۆیان داوەتە دەست سەرۆکی هەرێم و سەرۆککۆمار، ئەوەیش کە هەردوو جووتە سەرۆك بوونەتە گۆچانی دەستی شوانەیی ئەمەریکا لە ناوچەکەدا، بۆ ئەوە دەگەڕێتەوە کە خودی ئەمەریکاش وەك سەرلەشکر و پۆلیسی سەرمایەداری جیهانی ناتوانێت لە دەرەوەی بەرنامەڕێژیی دەستە شاراوەکانی [کۆمپانییە جیهانلووشەکان] پشت (G8) و (G20) هەنگاوێك بەلای ڕاست و چەپدا بنێت! سەربەخۆیی تاك و کۆمەڵ و پێکهاتەکان لە چوارچێوەی سیستەمی سەرووەریی چینایەتیدا خەونە و لە دونیای کەتواریدا بەرجەستە نابێت.

٣- ئاکارەکانی دەستەبژێری ڕامیاریی کورد

یەکێك لە مەترسییە گەورەکان لەوەدایە دەسەڵاتێك هەبێت نەزانێت مانای دەسەڵات چییە، ئەم نەزانینەش لە کوردستاندا مێژوویەکی تایبەتی هەیە. ل٥١

ئەمەیان تەنیا دەکرێت بنووسین "بەبێ توانج". ئەگینا لە کوێی جیهان و مێژوودا دەسەڵاتدار هەیە، واتای دەسەڵات نەزانێت؟ ئەمە وەك ئەوە وایە، کە بڵێیت دز نازانێت دزی چییە، چەقۆکێش نازانێت، برین و خوێن و لە ئازاردا تلانەوە، چییە !

پێش هەموو شتێك دەسەڵات، چەمکە نەك هەڵگری چەمك. چەمك، بکەر نییە، بەڵکو هەڵگرانی چەمك بکەرن، واتە دەسەڵاتدار. بەڵام هەرچەندە لێرەدا نووسەران بەهەڵە "دەسەڵات" بەکاردەبەن و مەبەستیان لە دەسەڵاتدار یا دەسەڵاتدارانە، دیسانەوە لەو بارەشدا هەر دروستی بەدەستەوە نادات. چونکە ئاوەزێکی تەندروست و بیرکردنەوەی پشتبەستوو بە لۆجیك ناتوانێت لە دونیای کەتواریدا لە دونیای بوونە مادییەکاندا وێنای دەسەڵاتداران بە کۆمەڵێك بەدمەست بکات، کە ئاگایان لە کردەوەی خۆیان نەبێت. تەنانەت ئەگەر کۆمەڵگەش بە مەیخانە وێنابکەین، هێشتا بەو دەرەنجامەی نووسەران ناگەین. لەبەرئەوەی لە مەیخانەدا مەیفرۆشانێکی نامەست هەن و لە بەدمەستی مەینۆشان سووددەبەن! هەرچەندە ئەم وێنایە لێکچوونی لەتەك ڕۆڵی کۆمپانییە جیهانلوشەکان و دەسەڵاتدارانی کوردستاندا هەیە، بەڵام لەتەك وێنەکەی نووسەراندا یەکانگیرنابێت، چونکە لە وێنای مەیخانەدا ژێردەستان و گیرۆدانی دەستی بەدمەستتان دیارنین و لەسەر شانۆ هیچ ڕۆڵێکیان نەدراوەتێ. بەڵام وێنای مەیفرۆشان و بەدمەستان بۆ ڕۆڵی خودی نووسەران و کاراییان لەسەر خەڵکی ژێردەست زۆر باش دەستدەدات. چونکە دواجار لە پشت مەیخانەکانەوە خاوەنی کارخانەکانی مەی دروستکردن سوودێکی زۆر لە مەینۆشی و بەدمەستی زۆرینە دەبەن، کە لەم وێنایەدا نووسەران دەبنە مەیفرۆش و سۆفییە خوێنەرانیان دەبنە مەینۆشانی بەدمەست و کارخانەگەلێك کە لەو مەیفرۆشیدا سووددەبەن، دەبنە دەسەڵاتداران و کۆمپانییە جیهانلوشەکان و هەموو کەسێکی سوودپەرست و دەسەڵاتخواز لەو کایەدا ڕۆڵ دەبینێت و ڕۆڵەکانیش تەواوکەری یەکدی دەبن !

دەسەڵاتداران کەسانێك نین، کە بەدەم وڕێنەوە، قسە لە دونیایەکی ئەفسانەیی بکەن، تاکو بڵێین بەخۆیان نازانن، کە چی دەڵێن. دەسەڵاتداران توێژی بە توانای ڕامیاران و هەرە هوشیارانی چینی بۆرجوازین. ئەوی کە لە دەسەڵات و چییەتی (ماهیت) دەسەڵات تێناگات، ئەوە خودی وردەبۆرجوازی جادووگەرە، کە خوازیارە لە کیشمەکێشی بەدەسەڵاتگەیشتنندا دەستی لە چمکی دەسەڵات گیر ببێت یا لە چەقی بازنەی دەسەڵاتدا کایەیەك بۆ سورانەوە پەیدابکات، بۆ ئەو

مەبەستەش ئاوا نیشاندەدات، کە بەخراپی سوود لە دەسەڵاتی سەرووخەڵکی وەرگیراوە و دەکرێت بە جۆرێکی دیکە لە بەرژەوەندی کۆمەڵدا بێت !

<u>ئەگەر لە قۆناغێکدا کورتکردنەوەی سیاسەت بۆ بەرهەمهێنانی حەماسەتو جۆشدانی خەڵک جۆرێک لە ڕەوایەتی هەبووبێت، ئەوا لە ئەمرۆدا ئەم تێگەیشتنە هیچ ڕەوایەتییەکی نەماوە. ئەمرۆ خەڵکی کوردستان لەباتی حەماسەت پێویستی بە عەقڵانیەتو عەدالەتو بەرپرسیاریەتی سیاسی هەیە. ئەم گۆرانەش پێویستی بە سیاسەتی تازە و عەقلیەتی تازەو هوشیار هەیە</u>. ل٥١-٥٢

لەوە دەچێت نووسەران لە ژێر کارایی فیلمەکانی (هۆلیوود)دا بەو دەرەنجامە گەیشتبن، کە گیانە شەڕەنگێزەکان چووبنە جەستەی شۆڕشگێڕانی دوێنێ و بۆ بەدمەستانی ئەم ڕۆژگارە هەڵیانگێڕابنەوە!! بەبۆچوونی من ئەوە خۆشباوەڕان بە دەسەڵات و دەوڵەتی ژیرانی (عەقلانی)ن، کە لە واتای دەسەڵات نەگەیشتوون و هێشتا خەون بە دەسەڵاتی ئایدیال و باشەوە دەبینن. چونکە دەسەڵات هێزی جەنگە دژی هێزی باشە و ئاشتی و پێکەوەژیانی یەکسان و دادپەروەرانە؛ دەسەڵات ئامرازی پاراستنی نادادوەری سەرمایەدارییە لە ئێستادا. دەسەڵات سوور بێت یا زەرد و شین و کەسك، پێداویستی باڵادەستبوونی کەمایەکییەکی مشەخۆرە لەسەر ڕەنجی زۆرینەیەکی بندەست، کە هێشتنەوەی ئەو بارە نالەبارە پێویستی بە هێزێکی سەروو-خەڵکی هەیە و ئەو هێزەش ڕێکخستن دەخوازێت، کە دەوڵەت و فەرمانداریی و پارت و ئۆرگانە قووچکەییەکانییەتی، دەسەڵات بۆ کۆمەڵایتیبوونەوە و فریودانی زۆرینەی بندەست بە هەتاهەتاییبوون و نەگۆڕبوونی، پێویستی بە دەستەبژێرانی ڕامیار و ڕۆشنبیر هەیە و ئەوە بۆلوان و ئاستی ئامادەیی تاکی چین و توێژە بندەستەکانە، کە شێوازی ئەو دەسەڵاتدارییە دیاریدەکات، کراوە بێت یا داخراو، میلیتاریستی بێت یا پارلەمانی!!

نووسەران لە درێژەدا بە جۆرێك دان بە بوونی ڕەوایەتی ئەوەی ئێستا ڕەخنەی لێدەگرن، لە سەردەم و قۆناخێکی دیاریکراودا دەنێن. ئەمە دەتوانێت پاساوبێت بۆ دیکتاتۆریی (ڕژێمی بەعس)یش، چونکە ئەو جۆرە ڕژێمە سەردەمێك خواستویەتی، بەڵام ئێستا ئیدی نۆرەی فۆرمێکی دیکەی لەخشتەبردنی خەڵکە، ئەوەش لەبەر هۆیەك، کە هوشیاربوونەوەی خەڵکە. بەو پێوەرەی نووسەران بێت، ئەگەر خەڵك هوشیار نەبووایەتەوە، ئیدی باری پێشوو ڕەوایەتی هەر دەما. ئەمە ئەگەر مامە خەمەیی بۆ بۆرجوازی نەبێت، ئەدی چییە؟

ئەوەی نووسەران پێیانوایە سەردەمی بەسەرچووە و سەردەم سەردەمی ژیری و ڕامیاریی تازەیە، بەو جۆرە نییە، چونکە لە هەرە پێشکەوتوورین وڵاتانی دونیادا هەر کات قەیرانێکی ئابووریی یا ڕامیاریی یەخەی دەوڵەت بگرێت، ماسمیدیا دەستبەجێ هانا بۆ گوتارە ورەیی و جۆشدەرەکان دەباتەوە، دیارترین پاگەندە و هەراکانی پاش ١١ی سێپتەمبەرن، کە لە ئەمەریکای باوانەوە تا ئوستراليا گوتارە ورەییەکان لە پشت پەردەی مافی ژنان لە ئەفگانستان و مەترسی چەکی ئەتۆمی بەعس بۆ سەر ئەمەریکا و وڵاتانی دیکە، ڕای گشتییان بۆ سەپاندنی جەنگەکانی کەنداو لەخشتەدەبرد. ئێستاشی لەتەکدا بێت قسەکەرانی سەرمایەداری هەر بەو زمانە قسەدەکەن. قسەکەرانی (ینک) و (پدک) جەنگەماڵوێرانگەرەکانیان کە بێجگە لە کیمیاباران و ئەنفال هیچیدییان بەرهەمنەهێنا، هاوتای ڕاپەڕینی جەماوەر، دەکەنە منەت بەسەر خەڵکەوە و هەر ئاواش پارتە دێمۆکراتەکانی ئەوروپا و ئەمەریکا و ئوسترالیاش، کۆمەکی کۆمەڵایەتی و بیمەی دەرمانی و خزمەتگوزارییەکان، کە بەرهەمی تێکۆشانی چین و توێژە بندەستەکان و ڕەنجی خودی خەڵکن، دەکەن بە منەت بەسەر خەڵکەوە و وەك بەرهەمی دێمۆکراتییە نوێنەرایەتییەکەیان دەیناسێنن و بە خەڵکی دەفرۆشنەوە !

لەبەرئەوە، ئەوە تەنیا گوتار و ڕامیاری ورەیی دەسەڵاتدارانی کوردستان نییە، کە باوی نەماوە، بەڵکو دەرخواردانی دیکتاتۆری بۆرجوازیی (دێمۆکراتی نوێنەرایەتی)یش بەناوی دێمۆکراتی ڕاستینەوە باوی نەماوە و کوشتن و زیندانیکردنی بەرهەڵستکارانی ڕامیارییەکانی تێکدانی ژینگە و جەنگەکان و برسیکردن و هەڵاواردن، کە بە بڕیاری قەرەقوشیانەی پارلەمانەکان درێژەیان پێدەدرێت، بەڵگەی ئامادەبوونی ئەو دیکتاتۆرییە میکیاجکراوەن و تاکو دەسەڵات و سەروەریی چینایەتی بوونی هەبێت، دیکتاتۆریش بۆ مانەوەی سەروەری، ڕۆڵی ئاو و هەوا و خاك بۆ ژیان دەبینێت.

<u>لێرەوە دەسەڵاتی کوردی دەبێت دووبارە ئەو پرسیارە لە خۆی بکاتەوە کە دەسەڵات چییە؟ هەوڵیش بدات لەو تێگەیشتنە خێڵەکیو فیئۆداڵیو بەلشەفییە دەربچێت، کە دەسەڵات وەک کەرەستەی دەستی هێزێکی بچوکی کۆمەڵایەتی بۆ ڕابەرایەتیکردنی هەمووان دەبینێت. مێژووی ئەم چەند ساڵەی دوایی ئێمە ئەوە دەسەلمێنێت کە نوخبەی حیزبی ئێمە، نەیتوانی ببێتە نوخبەیەکی سیاسی کە بەڕاستی لەوەزیفەی سیاسەت تێبگات</u>، ل٥٢

نووسەران ئاوای نیشاندەدەن، کە دەسەڵات لە کۆمەڵە ناخێڵەکی و نافیئۆداڵی و نابۆلشەڤیکیدا، دەسەڵاتی زۆرینەیە و دەسەڵات هەمووان کۆنترۆڵناکات. ئەگەر ئەمە شێواندن نەبێت، ئەوا لە ورەوری بەدمەستانی چەند سەدەیەك لەمەوبەر دەچێت، کە ئەم سەردەمەیان نەدیتبێت. پێشتر ڕۆشناییم خستووەتە سەر ئەم دیوەی باسەکە. بەڵام با ئاوای دابنێین کە دەسەڵات نوێنەری زۆرینەیە، ئەی کەمایەتییەك کە نوێنەرایەتی ناکرێت، چی، ئایا دەبێت دەمی بە قوڕ بگرین؟

دەسەڵات لە هەموو بارەکاندا، بارێکی کەتواریی هەیە، کە نوێنەرایەتی کەمایەتی بۆرجوازی و وردەبۆرجوازی بەسەر زۆرینەی نابۆرجوازی و ناوردەبۆرجوازییدا. لە باری گریمانەیدا، با ئاوای دابنێین کە بۆرجوای دەتوانێت نوێنەرایەتی زۆرینە بکات، دیسانەوە کەمایەتی هەر دەستە و چینێکی پلەخواری کۆمەڵایەتی پێکدەهێنێت و هیچ کات لە سایەی بوونی دەسەڵاتی سەرووخەڵکیدا ئازادی، یەکسانی و دادپەروەری کۆمەڵایەتی بوونیان نابێت و پەرە ناسێنێن، بەڵکو بەپێچەوانەوە ڕۆژ بە ڕۆژ کەم دەرەتانتر دەبێنەوە.

ئەوەی ئەلف و بێیەك لە ژیان و ئەزموونەکانی بزانێت، ئەوا ڕێگە بەخۆی نادات، لەبارەی ئەوەوە بدوێت ، کە لە سایەی سەروەریی چینایەتیدا دەسەڵات، دەسەڵاتی زۆرینەیە. چونکە لەم سەر تا ئەو سەری دونیا دەسەڵات بەدەست کەمایەتییکی ساختەچییەوە دەسەپێنبرێت و ئیدی ئەو کەمایەتییە کۆمەڵێك ئەفسەری سەربازی بن یا کۆمەڵێك فیلۆسوف و ئەکادێمیست! ئەمە بێجگە لەوەی ئەگەر وەك گریمانە ئاوای دابنێن، کە دەسەڵاتێك وەك گوڵی ڕواوی سەر تاشەبەرد، هی زۆرینەیە یا نوێنەرایەتی زۆرینە دەکات، وێڕای ئەمەش هێشتا هیچ لە چییەتی دەسەڵات وەك کوتەکی سەرووی کۆمەڵ و وەك دومەڵی جەستەی کۆمەڵ و وەك ئامرازی پاراستنی بەرژەوەندی سەروەران و کۆیلەڕاگرتنی کەمایەتییەك، کە بەرژەوەندی و ئازادی لەو دەسەڵاتەدا نابێنێت، ناگۆڕێت !

نووسەران، بە ڕاست و ناڕاست، لە دەقەکەیاندا زوو زوو پلارێك لە بۆلشەڤیزم دەدەن، بەبۆچوونی من ئەمە لەجێی خۆیدا نییە. چونکە دوو دەهەیە " کۆڕەك " وەك ڕێکخراوێکی خۆ بە (مارکسیست-لێنینیست)زان، کە لە ڕاستیدا ڕێکخراوێکی مائوئیستی بوو و هەمان ڕێباز و ئامانجی (مائۆ تسی تۆنگ)ی لە بەرنامەی خۆیدا [هەڵبەتە زۆر ڕواڵەتیانە] دانابوو، لەسەر دەستی

تاڵەبانی و نەوشیروان بە خاك سپێردرا و وەك نەوشیروان خۆی گوتویەتی: هیچ کات ئەو نە مارکسیست و نە لێنینیست نەبووە. هەمووان ئەوە باش دەزانن، کە ئەو تەنیا یەك جەلالیست بووە و بەس، زۆربەی تەمەنی ئەو ڕێکخراوەش پیادەکەری تێڕوانینەکانی نیئۆجەلالیستەکانی ئەم ڕۆژگارە بووە و بەس. هەروەها ئەوە لایەنگرانی لیستی کۆمپانیای وشەن، کە بۆ فریودانەوەی خەڵك، باس لە گەڕانەوە بۆ سەر بەرنامەی " کۆڕەك " دەکەن. ئیدی نازانم نووسەران بە کامە لۆجیك دەسەڵاتی ئەمارەتەکانی بارزان و تاڵەبان بە بۆلشەڤیزم تاوانباردەکەن؟

بەبۆچوونی من، ئەوی کە پێویستە لەمەڕ چییەتی دەسەڵات پرسیار لە خۆی بکات، ئەوە دەسەڵاتداران نین، بەڵکو دەسەڵاتخوازانی وردەبۆرجوازین لە چەپ و لە ڕاست، چونکە ئەوە چەپ و ڕاستی وردەبۆرجوازییە، کە پێیانوایە بە ڕیفۆرمکردن لە دەسەڵاتدا یا گۆڕینی دەسەڵاتی کۆمەڵێکی دیکە بە دەسەڵاتی خۆیان، دەتوانن ئازادی و یەکسانی و دادپەروەریی کۆمەڵایەتی دەستەبەربکەن !

<u>کاتی ئەوە هاتووە کۆمەڵگای ئێمە بزانێت، سیاسەت پاشقولگرتنو فێڵکردنو درۆکردنو خەڵەتاندنو خەڵک کڕین نییە، بەڵکو هونەری چەسپاندنی هاوسەنگیو یەکسانیو بەڕێوەبردنی عادیلانەیە.</u> ل٥٥

جارێکی دیکە نووسەران بڕیاری بێبنەمای بێچەندوچوونی خۆیان دەدەن و دەیانەوێت وێنایەکی شیرین و دڵگیر لە ڕامیاریی بۆرجوازی بەدەستەوەبدەن و کۆمەڵ ئاگاداردەکەنەوە، کە کاتی بیرکردنەوەی پێچەوانەی ئاوەز و ئەزموونگیریی لۆجیکبینانەی خۆیان هاتووە، بڵێن دەکرا و دەکرێت ڕامیاری دەسەڵاتخوازان و نوێنەرایەتی سەروەریی بێچەندوچوونی سەرمایە، شتێکی دیکە بێت. ئەمە لووتبەرزییەکی خەڵك بە مێگەلزانانەیە.

نووسەران لە سەراپای نووسینەکەیاندا خەریکی گەمەکردنن بە واژەکان و بۆ ئەوەی سەرنجی خوێنەر لەسەر چەندبارەبوونەوەی بۆچوونەوەکانیان لابدەن و واژەکانیان سەنگین نیشانبدەن، پەنایان بردووەتە بەر بەکاربردنەوەی واژەکان بە عەرەبی. ئەگەر خوێنەر بکەوێتە بەراوردی ئەو بەشانەی کە من لە نووسینەکەیان وەرمگرتوون، ئەوا ئەو ڕاستییەی بۆ دەردەکەوێت.

لە شوێنێکدا کە هەڵپەی کێبڕکێ بێت، لەسەر ئەوەی کێ فەرمانداربێت، کێ زووتر بتوانێت دەستی

خۆی بوەشێنێت و کێ باشتر خەڵك فریوبدات و گوێڕایەڵ و فەرمانبەر و میگەلئاسا ڕایانگرێت، بێگومان ڕامیاری بێجگە لەوە ناتوانێت ببێت و ناتوانێت لەوەش کەمتر بێت. ئەم دیاردەیە تەنیا تایبەتمەندی دەسەڵات و ڕامیارانی بۆجوازی کورد نییە، بەڵکو لە هەموو قوژبنەکانی جیهاندا و لە سەراپای سیستەمی سەرمایەداریدا بوونی هەیە، سادە و پوخت ئەوەیش لەبەرئەوەیە، کە خودی دەسەڵات جۆرێکە لە پاشقوڵگرتن لە زۆرینەی کۆمەڵ و تا دەسەڵاتی سەرووخەڵکی هەبێت، واتە تا هەندێك بەسەر هەندێکی دیکەدا سەروەربن، ئەوا پاشقوڵگرتن و فێڵ و درۆودەلەسە، ئامرازێك دەبن بۆ پیرۆزڕاگرتنی درۆکانی هاونیشتمانیبوون و هاونەتەوەییبوون و هاوبەرژەوەندیبوونی گشت ئەندامانی کۆمەڵ، ئەو درۆ پیرۆزانەی کە نووسەران بە تەمان سەروەریان لەژێر چەپۆکی دەسەڵاتدارانی "نەخوێندەوار" و "ناڕۆشنبیر"دا ڕزگاریانبکەن و بە "خوێندەواران" و "ڕۆشنبیران"یان بسپێرن !

<u>٤ – رۆشنبیرو سیاسەت:</u>

نووسەران لە بەشەکانی پێشوودا باس لە ناکارایی و بێتوانایی دەستەبژێری ڕامیار دەکەن و هاوکاتیش قسە لە "ئێمە"ییبوونی دەستەبژێری ڕامیار دەکەن، کە لێرەدا بۆ چاوبەستی خەڵك بە خۆیان ڕامیارییبونی دەستەبژێرەکەیان ڕەتدەکەنەوە و لە دەرەوەی بازنەی ڕامیاریبوون دایدەنێن. بەڵام کەتوار پێچەوانەی ئەوەی کە ئەم دەستەبژێرە پاگەندەی دەکات، دەخاتەڕوو، چونکە دەستەبژێری ڕامیاری دەسەڵاتدار توانیویەتی لایەنیکەم دەستەبژێری ڕۆشنبیری دەسەڵاتخوازی کورد بکێشێتە بازنەی یا نێو گوتاری "ئێمە"، بەجۆرێك کە نووسەران هەمیشە "ئێمە" بۆ پاوانکردنی تاك بۆ ناو بازنە ملکەچەکانی دەسەڵات و ملدان بە هەمیشەییبوونی بانگدەکەن. ئەگەر دەستەبژێری ڕامیار بەو جۆرەی ئەوان پاگەندەیدەکەن، هیچ لە باردانەبوو و ناکارا بووایە، ئەوا نەیدەتوانی لە ماوەی ١٨ ساڵی ڕابوردوودا زۆرێك لە ئەوانەی کە ڕۆژگارێك پورتوبۆڵە و وردەگیرییان لە دەسەڵات دەکرد، ئاوا بە ئاسانی بەڕامیارییەکانی ڕامبکات و لە بازنەی "ئێمە"ییبوونی خۆی(دەسەڵات)دا کۆیانبکاتەوە !

نووسەران جارێك بە "کورد" قسەدەکەن و جارێك بە "ئێمە" قسەدەکەن، دەکرێت بزانین "ئێمە" کێن؟ ئایا هەموو مرۆڤە ناهەرێمییەکان یا ئەوانەی دەرەوەی بازنەی کوردبوون دەگرێتەوە؟ ئایا "ئێمە" مەبەست لە سەرجەمی کوردە یا لە دەستەبژێری دەسەڵاتخوازی کورد؟

لە سەراپای ئەم پەرتووکەدا، ڕاناوی "ئێمە" شوێنی تاکی لەقکردووە، لەجیاتی ئەو (تاك) قسەدەکات، لەجیاتی ئەو بیردەکاتەوە و لەجیاتی ئەو بڕیاردەدات. ئەمە پوختی چییەتی ناسیونالیزمە، کە وەك ئایدیۆلۆجیای دەسەڵاتی سەراپاگیری بۆرجوازی بەناوی نەتەوە قسەدەکات و لە پراکتیکدا لەجیاتی هاندانی تاك بۆ گێڕانەوە و بەدەستهێنانەوەی ویست و توانا و خواستەکانی، لەجیاتی هاندانی بۆ چالاکبوون و بزووتنی خۆمۆتۆڕی، کەچی هەموو ویست و توانایەکی لێ دەسێنێتەوە و دەیکاتە پاشڕەو و ملکەچی دەستەبژێرێکی دیکە، کە بڕیارە نوێنەرایەتی بکات، ئەمەش پێویستی بە "ئێمە"ی ناسیونالیست و "ژیرانی" و "خوێندەوار" و "زانا" هەیە.

لای نووسەران ئەڵتەرناتیڤی ستەم و دەسەڵاتی سەرووخەڵکی و نوێنەرایەتی پارلەمانی، هیچ کات خۆوەستانەوەی تاك وەك پێکهێنەری بزاڤە کۆمەڵایەتییەکان بەرانبەر ستەم و دەسەڵات و ڕەتکردنەوەی نوێنەرایەتی نییە، بەڵکو گواستنەوەی سەنگەرە لە شوانەیی دەستەبژێرێکەوە بۆ شوانەیی یەکێکی دیکە، هەر ئەوەی لە هەشتاکانی سەدەی ڕابوردوودا تاکی کورد گیرۆدەی بوو و نەیدتوانی لەو بازنەدا دەربچێت، کە لە (ینک)ەوە بۆ (پدک) و لە (پدک)ەوە بۆ (حسك) و بەو جۆرە ..تد. هەنووکەش لەجیاتی پرسیارکردن و سەرنجدان لە کرۆکی لاری و چەوتییەکانی سیستەمەکە، تاکی ناڕازی بۆ خۆشباوەڕبوون بە گردێکی دیکە و لیستێکی دیکە و بە ئۆپۆزسیۆنێکی دیکەی دەسەڵاتخواز، بانگەوازدەکەن و خەریکی ڕاهێنان و گۆشکردنی نەوەیەکن لە کەسانی متمانە بەخۆنەبوو و گوێڕایەڵ و چاوەڕوانی شوانەیی ئەم و ئەو. ئەمە هەموو ئامانجێکی ئەوانە، کە بە ختووکەدانی هەستی ناهوشیارانەی نەتەوەچییەتی و نیشتمان هەمووانی و دەسەڵاتی باش، دەیانەوێت بۆ ماوەیەکی زۆر خەڵك لە چاوەڕوانی هاتنی (موحەمەدی مەهدی)دا ڕابگرن.

<u>**تا ئێستا ترس لە دەسەڵات لای ژمارەیەکی گەورە لە ڕۆشنبیران هەیە، بەووشدا نوخبەی دەسەڵاتدار تەواوی سامانی نەتەوەیی بە موڵکی خۆی دەزانێت، تەواوی کۆمەڵگاش وەک شانەیەکی حیزبی سەیردەکات، ئەوا وەک فەرمانبەرو ڕەعیەت مامەڵەی ڕۆشنبیرە نزیکەکانی خۆی دەکات.**</u> ل٥٦

ئەوەی کە لای زۆربەنەیەك لە ڕۆشنبیران ترس لە دەسەڵات هەبێت، جێگەی خۆشبینییە، بەپێچەوانەی هەوڵەکانی ڕامکردنەوەی ڕۆشنبیرانی سەربەخۆ بۆ دەسەڵات. چونکە بوونی ترس لە

دەسەڵات، نیشانەی دووبەرەیی دەسەڵات و "ڕۆشنبیر" و لە دەرەوەی دەسەڵاتبوونی "ڕۆشنبیر"ە. بەڵام ڕاستییەکەی ئەو ڕێژە زۆرە لە ڕۆشنبیری سەربەخۆ لە کوردستاندا بوونی نییە، چونکە زۆرێك لەوانەی لە دەرەوەی بازنەی دەسەڵات واقیان وڕماوە، هێشتاکە لە بازنەی گوتاری "ئێمە"ی ناسیونالیزم دەربازنەبوون و هێشتاکە بە چاویلکەی بەرژەوەندی هاوبەشی چین و توێژە کۆمەڵایەتییە نایەکسانەکان لەژێر چادری نەتەوەپەرستی و دواجار خەونی دەسەڵاتی باشەوە چاوەڕێن و لێرە و لەوێ وردەگیریی لەم شالیار و لەو سەرۆك و لەم کارگێڕ و لەو ڕۆژنامە دەگرن و کەفوکوڵی هەڵچوونیان دادەمرکێنێتەوە. ئەوان لە دەسەڵات ناترسن، بەڵکو چاوەڕێی دەسەڵاتی باشن، ئەوەی کە تەنیا دەتوانین بە وڕێنەی ناو ئەفسانەکان ناویبەرین، "دەسەڵاتی باش" !

وەك پێشتر گوتم ئەوەی دەستەبژێرێکی دەسەڵاتدار سامانی نەتەوەیی بەهی خۆی بزانێت، ئاساییترین شتە، چونکە کاتێك کە باوەڕمان بە نوێنەرایەتی هەبوو، ئاساییشە، کە مل بە دەسەڵاتی دەستەبژێرێك بدەین و سامانی کۆمەڵگە چەپاوڵگەرانە بخاتە ژێر ڕکێفییەوە، کە پاگەندەی ئەو نوێنەرایەتییە دەکات. ئەمە کرۆکی بیری نەتەوەپەرستییە و هەر ئەوەش زەمینەی مۆنۆپۆڵکردنی دەسەڵات و تاڵانکردنی سامان و داهاتی کۆمەڵگە لەلایەن بۆرجوازییەوە خۆشدەکات، کە ناسیونالیزم وەك ئایدیۆلۆجیاییەك بۆی دەبێتە پەیژەی سەرکەوتن بەرەو ئەو دەسەڵاتە.

ئیدی لە وەها بارێکدا سادەترین و سەرەتاییترین شت، ڕەعیەتبوون و فەرمانبەربوونی ڕۆشنبیران و نووسەرانی ناسیونالیستە. چونکە کاتێك کە ڕۆشنبیری و نووسین ببنە ئامرازی بەدەستهێنانی مووچەی تایبەت و کەرەستەی ئاڵوگۆڕپێکراو لەتەك دراو، نووسەربوون و ڕۆشنبیربوون دەکەونە خانەی خولامبوون و میرزایەتی بەردەرگە و خوار دیواخانەکانی پارت و دەسەڵات. کاتێك نووسین و ڕۆشنبیری دەبنە ئامرازی بەدەستهێنانی پارچە زەوی و داهات، ئیدی ناکۆکییەك لە نێوان ئەو ڕۆشنبیر و نووسەرانە و دەسەڵاتدا نامێنیت و گێڕانەوەی خەڵك بۆ بازنەکانی خۆشباوەڕبوون بە بەرژەوەندی نەتەوەیی هاوبەش و دەسەڵاتی باش، دەبنە ئامانجی نووسین و ڕۆشنگەری "ڕۆشنبیران" !

__ئیشکردنێکی ڕاستەقینە بۆ ناساندنی کتێب لە گۆڕێ نییە، میدیاکان کەمترین کات دەبەخشنە ڕۆشنبیرانو هەموو کەناڵەکان بەرنامەیەکی دیالۆگی فیکری ڕاستەقینەو زیندوویان تێدانییە__. ل٥٧

با خوێنەری وردبین و بە سەرنج خۆی سەرنجی ئەم پەرەگرافانە بدات و خۆی گرێکوێرەی ئەو گشتە هێنان و بردنە بکاتەوە، ئەوە خواستی گەیشتن بە ئاستی ڕامیارەکانە لای ئەم نووسەرانە، کە جار جار لەنێو پەرەگرافەکاندا سەرەتاتکێیان لەتەکدا دەکات.

پاش ئەم پەرەگرافە ئیدی نووسەران پێی لێڕادەکێشن و داخوازینامەیەك بەرزدەکەنەوە، کە سەرتۆپ و بنتۆپی لە داخوازی کۆمەڵێك کەس بەدەر نییە و ئەگەر ئەم داخوازییانە لە ١٨ ساڵی ڕابوردوودا جێبەجێبکراییێن، ئیدی ئێستا ئێمە کاتی خۆمان بە خوێندنەوە و ڕەخنەگیریی لەم ڕستانە بەفیڕۆ نەدەدا.

نووسەران ڕەخنەیەیان لە لایەنداریی دەزگەکانی ڕاگەیاندن بۆ سەرمایەداران و دەسەڵات (پارت و فەرمانداریی) نییە، بەڵکو وردەگلەیی لە نەبوونی بەرنامەی تایبەت بە دەستەبژێرەکەیان دەکەن و خوازیاری پاگەندەن بۆ پەرتووکەکانیان. ئەوان لەبیردەکەن، لە دونیای سەرمایەداریدا هەموو شتێك دەکەوێتە خزمەت بەدەستهێنانی پارە و کەڵەکەکردنی سەرمایە. هەر بەگوێرەی ئەوەش ئاساییە و دەبێت هەر ئاواش بێت، کە نووسەرانیش وەك کۆمپانیاکان، لە بەرانبەر پاگەندەکردن بۆ پەرتووکەکانیان وەك هەر کەرەستەیەکی دیکە، پارە بدەن، واتە بەکرێگرتنی ئەو دەزگە ڕاگەیاندنە "سەربەخۆ"یانەی کە نووسەران خوزیارنن. چونکە ئەمە سروشتی سیستەمی سەرمایەداری و پێکهاتەکانییەتی نەك تەنیا تایبەتمەندی دەسەڵاتی بۆرجوازی کورد!

پاشان، "ڕۆشنبیران" کێن، ئاوا شایستەی وەها بەرتەرییەکی (امتیازێکی) دەسەڵاتیی و ئابووریی و کۆمەڵایەتی بن، کە زۆرینەی کۆمەڵ لێی بێبەشە؟ مەگەر بەرتەریدان هەر بەرتەری نییە، ئیدی بەرتەریدان بە ڕامیاران و پارتەکانیان بێت یا بە نووسەران و "ڕۆشنبیران"، ئەوە چی لە کرۆکە ناداوەرانی و نامرۆییانەکەی دەگۆڕێت؟ چی لەوە کەمدەکاتەوە، کە بەرتەریی جۆرێکە لە تاڵان و گەندەڵی لە سامان و داهاتی کۆمەڵگە، کە بەری ڕەنج و کاری چینە زەحمەتکێش و بەرهەمهێنەرەکانە؟

<u>لەراستیدا ڕاستکردنەوەی ئەم بارودۆخە بەوە دەبێت کە ترس لە ژیانی ڕۆشنبیریمان بچێتە دەرەرێ، لە جێگای یاسای ڕۆژنامەگەریی یاسایەک دربارەی مافی کولتووریو مافی ڕۆشنبیران دەربچێت کە ڕۆشنبیران لە دیناسۆرەکانی ناو سیاسەتو راگەیاندن بپارێزێت. ئیشی ڕۆشنبیران بە کارێکی زیاد تەماشانەکرێت کە</u>

شایستەی موچەکەیان نییە، پشتگیریکردنی هونەرمەندانو نوسەران میکانیزمێکی شەفاف وەربگرێتو لەسروشتی دەستگیرۆیکردنو یارمەتیدانو مەکرەمەنواندن دەرچێتو شێوەیەکی قانونی راستەقینەو روونی هەبێت. ل٥٧

ئەم داوایە هاوترازی مفتەخۆری ڕامیارانە بەسەر داهاتی کۆمەڵەوە، کەسێك بە کۆمەڵێك پاڵپشتی دارایی و ڕامیاریی دەگاتە پارلەمان و لەجیاتی کارکردن و خزمەتکردن لە بوارێکی کۆمەڵایەتییدا، خۆی لەوانە دەدزێتەوە و چنگی لە مشەخۆریی لەسەر داهاتی خەڵك گیردەکات و دواجار خانەنشینییەکی هەتاهەتایی بە مووچەی شالیاری بۆ دەبڕدرێتەوە. چونکە پێیانوایە بەخۆیان شایستەی ژیانی پاشایانە و خەڵکی دیکەش شایستەی مەمرەومەژییە! نووسەرانی دەسەڵاتخوازیش، کە زۆربەی کات کەسانی دەرەوەی بازنەی خۆیان بە ڕۆشنبیر نازانن و مەبەستییان لەو واژەیە خۆیان و دەروێشەکانیانن، دەیانەوێت لەو بەرتەرییە دارایی و دەسەڵاتیی و کۆمەڵایەتییە بەهرەمەندبن و جەنگە ڕواڵەتییەکەیان لەتەك دەسەڵاتدارانی ئێستادا تەنیا ئەوەیە، کە دەڵێن ئێمەیش هیچمان لە ئێوە کەمتر نییە و بەڵکو لە ئێوە خوێندەوارتر و ڕۆشنبیرترین، لەبەرئەوە داوای یاسای تایبەتی دەکەن، هەروەك ڕامکاران خانەنشینی و مووچە و خەرجی تایبەتییان دەوێت. نووسەران تا ئەوێندەرێ کە گلەیی و لۆمەیان لە دەسەڵاتدارانی ئێستا هەیە، دەخوازن شوێنپێی ئەوان لەقبکەن و خۆیان یا دڵخوازانیان شوێنیان بگرنەوە، پاگەندەی خوازیاریی سیستەمێکی پارلەمانی جیاواز لە مۆدێلی وڵاتەکانی دەوروبەن و بەبێ ناوهێنان داوای جۆرێك لە سیستەمە ئەوروپییەکان دەکەن، بەڵام کاتێك کە دێنە سەر گلەیی لە بەختی خۆیان وەك دەستەبژێری "ڕۆشنبیر"، ئەوا دەخوازن بەگوێرەی ئەو سیستەمانە مامەڵەیان لەتەکدا بکرێت، کە چەند دێر پێشتر گلەیی ئاراستەدەکەن. ئەوان لەلایەك دەخوازن بە هەمان سیستەمی تاکپارتیی دەزگەکانی ڕاگەیاندن بەرنامەی تایبەت و خۆڕایی بۆ ڕیکلامی پەرتووکەکانیان و مووچەی مفتی ڕۆشنبیرانەیان لە تالانگەریی سامانی کۆمەڵگە و بەری ڕەنجی تاکی چین و توێژە بندەستەکان بۆ دابینبکەن، لەولاشەوە پاگەندەی خوازیاریی دەستکۆتاکردنی مفتەخۆریی نووسەران و ئەندامانانی پارتەکانن ! من نازانم، ئایا لە بەهەشتی سیستەمە ئەوروپییە دڵخوازەکەیاندا مووچەی ڕۆشنبیرانە هەیە یا نا؟ ئەگەر نا، ئەدی کو ئەوان لە پاڵ پاگەندەی گۆڕانخوازییدا هەم خورمایان دەوێ و هەم کشمیش؟

نووسەران کە چەند دێر لەوەوپێش "ئێمە"یان بۆ گشت بەکاردەبرد، کەچی لەناکاوێکدا داوای

جیاکردنەوەیان وەك ڕۆشنبیر لەو "ئێمە"یە دەکەن و داوای یاسای تایبەت بە "ئێمە"ی باڵای نێو "ئێمەی" خوارتر دەکەن؟ ئەمە سروشت و دیوی ڕاستەقینەی ناسیونالیزمە وەك ئایدیلۆجیای بۆرجوازی و دەسەڵاتەکەی، کە بەناوی هەموو کۆمەڵەوە قسەدەکات و خواست و مەرامەکانی لە درۆپیرۆزەکان دەئاڵێنێت و بەو شێوە لەژێر ئەو دێوجامانەدا دەمێننەوە، تاکاتێك کە لەنێو ڕێزەکانی دەسەڵاتخوازاندا ناکۆکی و کیشمەکیش لەسەر چۆنیەتی بەشکردنی دەسەڵات و تاڵانی لەنێو خۆیاندا سەرهەڵدەدات و ئەو کات ئیدی لە دوو پەرەگرافدا، دوو "ئێمە"ی جیاواز قوتدەبنەوە.

بەکوردی و کورتی، نووسەران هەروەك "لیستی کۆمپانیای وشە" و سەرانی ئەو کۆمپانیایە داوای بەشی زیاتر لە تاڵانی داهاتی کۆمەڵ دەکەن و وێرای داوای دابینکردنی مشەخۆریان بەسەر داهاتی خەڵکەوە، دەخوازن خەڵکیش بۆ کڕینی پەرتووك و بەرهەمەکانیان هانبدرێن.

<u>**ئیشی دەوڵەت نییە نوسەرانو هونەرمەندان بەخێوبکات، بەڵام ئیشێتی سامانی گەورە سەرفبکات بۆئەوەی فەزایەک بخولقێت تێیدا ڕێزی هونەرو ئەدەبو زانست بەجۆرێک بەرزبێت دەزگا کولتوورییەکانو ڕۆشنبیرە ئازادەکان بتوانن خۆیان خۆیان بژێنن**</u>، ل٥٨

ئەم پەرەگرافە ئەوەمان بەگوێدادەدات، کە نووسەران و ڕۆشنبیران، لەوە وەرسبوون مانگانەکەیان لە سەرتیپێکی "نەخوێندەوار" وەربگرن، بەڵکو دەخوازن نێوەندە ڕۆشنبیرییەکان، خاوەنی بەشەداهاتی خۆیان بن و بڕیاری مووچەکەیان کۆنە پێشمەرگەیەك نەبێت، بەڵکو کەسێکی ئەکادیمی بێت. ئەوان نە شەرم لەوە دەکەن و نە ڕەتیدەکەنەوە، کە نووسەریی و ڕۆشنبیریی سەرچاوەی بەدەستهێنانی داهات بێت! ئیدی نازانم گلەیی و وردەگیریان لە نووسەرە ئاشکراکانی پارت و فەرمانداریی لەپای چییە، مەگەر ئەوانیش وەك ئەمان نووسین و ڕۆشنبیرییان نەکردووەتە ئامرازی بەدەستهێنانی داهات و بەرتەریی زیاتر؟

ئەوان دەیانەوێت ئەوە پەردەپۆشبکەن، کاتێك کە نووسین و ڕۆشنبیری بوونە ئامرازی بەدەستهێانی بەرتەریی، ئیدی شوناسی سەربەخۆیی لەدەستدەدەن و دەبنە داردەستی دەسەڵات و پێداویستییەکانی بازار و مامەڵەگەری؛ دەبنە بەشێك لە هونەری خەڵکفریودان و دەلاڵیی بازار و دەسەڵات. ئیدی ئەو مووچە و بەخشیشە چ ڕاستەوخۆ لە پارت و دەسەڵاتەوە وەربگرن یا

ناڕاستەوخۆ لە نێوەندێکی "ڕۆشنبیری" سەربەدەسەڵات، هیچ لە کرۆکی کرێگرتەیی نووسەران و ڕۆشنبیرانی دەسەڵاتخواز و پاشکۆی دەسەڵات ناگۆڕێت. چونکە بە پاشکۆیی و دەسەڵاتخوازیی نووسەران، جیاوازی لە نێوان پۆلیس و نووسەر نامینێت و یەکەم بە کوتەك خەڵك دارکاریدەکات و دووەم بە دەستەواژە مێشکی خەڵك دەشواتەوە و سوکایەتی بە ئازادی و ئازادیخوزان دەکات !

<u>چوارەم: پێداچوونەوە بە ڕۆڵی حیزبداوەک یەکەیەکی سەرەکی سیاستکردن</u>

<u>١- حیزب چی بێت و چۆن بێت؟</u>

<u>حیزب ئەگەر کۆڵەکەی هەرە سەرەکی ژیانی سیاسی نەبێت، ئەوا یەکێکە لە کۆڵەکە هەرەسەرەکییەکانی. بەڵام حیزب کاتێک دەبێتە کۆڵەکەی سەرکی ژیانی سیاسی کە هێزێکی چالاکو کاریگەربێت، دونیای خۆی بناسێتو ئەو ناسینەی کردبێتە بەرنامەو پلان بۆ وەڵامدانەوەی پێداویستیو قەیرانو چاوەڕوانییەکانی ئەو دونیایە</u>. ل٦١

ئەگەر سەرنجی ئەو پێگەیە کە نووسەران بە پارتی دەبەخشن، بدەین، دەبینین، کە پارت ڕۆڵی کەنیسە دەبینێت، کە نوێنەرایەتی خوا لەسەر زەوی دەکات. چونکە بەبێ کەنیسە ناتوانرێت دەسەڵاتی پاشاکان وەك دەسەڵاتی خوا، پیرۆزبکرێت. نووسەرانیش بەگوێرەی هاوکێشەیەکی لەو جۆرە و بە هەمان پێوانە، پارت دەکەنە کۆڵەکەی پارستنی دەسەڵاتی چینایەتی لەژێر پیرۆزکردنی بە دێوجامەی بەرژەوەندی نەتەوەیی و نوێنەرایەتی نەتەوە. بەڵێ پارت کەنیسەیەکە، کە ئەندامانی ملکەچی دەسەڵاتی کەمایەتییەك دەکات و هەتاییبوون بە دەسەڵاتی بۆرجوازی دەبەخشێت. لەم سەر تا ئەو سەری دونیا پارت هەروەك کەنیسە خۆی بە نوێنەری ڕاستەقینە (خوا- نەتەوە- چین) دادەنێت و پیرۆزیی بە دەسەڵاتی کەمایەتییەك بەناوی نوێنەری خوا لەسەر زەوی یا نەتەوە و چین لە پارلەمان و دەرەوەیدا دەبەخشێت، بەم جۆرە لە سەردەمی پێش-مۆدێرن و مۆدێرن و تا پۆست-مۆدێرنیزمەکەی نووسەران، ئەفسانە ئایینییەکان لە ئاسمانەوە بۆ زەوی دادەگێردرێن و پۆشاکی ژیرانی (عەقلانی)یان بەبەردادەکرێت.

بەڵام نووسەران لە دڵنیانەبوون لە هەرەسەرەکیبوونی پارت وەك کۆڵەکەی ژیانی ڕامیارییەوە بە یەکێکبوون لە کۆڵەکە هەرەسەکییەکانی ژیانی ڕامیاریی دەگەن و پاشان قسە لە کاتێك دەکەن،

کە دەسەڵات دەبێتە کۆڵەکەی سەرەکی ژیانی ڕامیاریی. مەرجیشیان بۆ ئەوە چالاکبوون و ناسینی دونیای خۆی و بە پلان و بەرنامەکردنی ئەو ناسینە بۆ وەڵامدانەوە بە پێداویستی و قەیران و چاوەڕوانییەکانی ئەو دونیایەیە. کامە دونیا ؟!

مەگەر پارتەکانی بۆرجوازی کورد، بە دیاریکراوی دەسەڵاتدارەکانیان، کۆڵەکەی سەرەکی نەك تەنیا ئەوەی نووسەران دەیخوازن، بەڵکو ماڵ و ڕەشماڵی کۆچەرەکانی کوردیش پێکناهێنن؟ مەگەر هەر ئەوەی نەکردووە، کە نووسەران دەیخوازن؛ پلانڕێژکردن و بەرنامەکردنی خودناسینی بۆ وەڵامدانەوە بە پێداویستی سیستەمی سەرمایەداری جیهانی و قەیرانەکانی و چاوەڕوانییەکانی ئەو دونیا چینایەتییە؟ ئیدی گلەییان لە چییە و پارتەکان و دەسەڵاتی بۆرجوازی کورد کامە کار و ئەرکی ڕاپەڕاندووە، کە تۆزقاڵێك لە بەرژەوەندی چینایەتی بۆرجوازی لایدابێت و لە بەرژەوەندی زۆرینەی کۆمەڵ (زۆرینەی نابۆرجوازی)دا بووبێت و بێت؟ من لەوە دڵنیام، کە ئەگەر خودی نووسەران لەجیاتی ئەوانەی ئێستا سەرۆك و شالیار بوونایە، بە دڵنیاییەوە ئەگەر خراپتریان نەکردایە، باشتریان نەدەکرد، لەبەرئەوەی کە ئەوانیش خوازیاری دەسەڵات و بەرتەری و دەستەبژێریی و ناو و ناوبانگن و هیچ لارییەکیان لە دونیای چینایەتی نییە و خوازیاری "نایەکسانی یاسایی"ن، ڕێك هەر ئەو کۆڵەکە سەرەکییەی کە سیستەمەکەی ڕاگرتووە؟

<u>سەرەڕای ئەمانە حیزب دەبێت ببێتە ئەو ئەڵقەیەکی لەڕێگایەوە هاوڵاتییان بە حکومەتەوە گرێدەدات،</u> ل٦٢

هەرچەندە نووسەران لەو دەربڕینەدا ئامانجێکی دیکەیان هەیە، کە خۆشباوەڕترکردنی هەرچی زیاتری تاکەکان "هاووڵاتییان" و کەمکردنەوەی ناڕەزایەتییە بەرانبەر دەسەڵات لە ڕێگەی پارتییکردنی خەڵکەوە. بەڵام ئەمەیان ڕاستگۆیانەترین دانپێدانانە بە ڕۆڵی دێماگۆگیانەی پارتدا، کە لە فریودانی خەڵك لە ژێر ناوی "نەتەوە"، "نیشتمان"، "ئایین" و "چینی کرێکار"دا، تاکەکان بەوە خۆشباوەڕدەکات، کە دەسەڵاتی ڕێك-خراوی دەوڵەت و فەرمانداریی بریتییە لە ویست و خواستی ئەوان. بەواتایەکی دیکە پارت ئەو دێوجامەیە، کە بەهۆیەوە تاکەکان بۆ دەسەڵاتی چینایەتی کەمایەتییەك بە (ڕامیاری) بۆرجوازی (ڕام)دەکات. پارت هەر ئەوەیە و پارتە بۆرجوازییەکانی کوردیش هەر ئەوەیان کردووە و ئەگەر نووسەران هێشتا گلەییان لەوە هەیە،

دەبێت ئێمەی ژێردەست سوپاسگوزاربین بەوەی نووسەران داخوازیان هەیە و هانا بۆ دروستکردنی پارتی دیکە نابەن و بەو جۆرە مشەخۆرێکی دیکە و تالانچییەکی دیکە قوتناکەنەوە!

<u>حیزب لە کوردستاندا نوێنەری کۆمەڵگا نییە، بەڵکو سەروەری کۆمەڵگایە، بەناوی ئەووەوە قسە دەکات،</u> ل٦٣

ئیدی لێرەوە دانپێدانانەکەی نووسەران بە ڕۆڵی لەیەك مارەکەرانەی پارت [مارەکردنی چین و توێژە بندەستەکانی کۆمەڵ لە دەسەلاتی کەمایەتی سەروەر] بەرەو چێکردنی دوورگەی "واق واق" لە هۆشمەندی تاکدا ملدەنێت. ئەوان دەخوازن بە بندەستانی کوردستان بڵێن، لە شوێنێکی دیکەدا هەر لە سایەی سیستەمی سەرمایەداریدا پارت هەیە، کە نوێنەری سەراپای کۆمەڵ دەکات و کاتێك کە بە کورسییەکانی دەسەلات دەگات، نابێتە سەروەر، بەڵکو دەبێتە خزمەتکاری کۆمەڵ و وەك پارتە خەوناوییەکەی نووسەران بەناوی کۆمەڵەوە قسەناکات ! ئایا سەیروسەمەرەی ئاوا لە هیچ کوێیەکی دونیای کەتواریدا بوونی هەیە؟

من لە خوێنەری هێژا دەپرسم، ئایا ئێوە لەم سەر تا ئەو سەری دونیا، لە پارتی لیبراڵەوە تا کۆنەپارێز، لە کۆمونیستەوە تا ئیسلامی، پارتێك شکدەبەن کە سەروەربێت/ بووبێت و خزمەتکەری کۆمەڵ بێت/ بووبێت؟ ئەی قسەکەرانی نیئۆلیبرالیزم ئەم سەرسووڕهێنەرە کەسنەدیتووەیان لە کوێ دۆزیوەتەوە، کە ئاوا ئێمەی "مێگەل" لێی نائاگاین؟

<u>کۆمەڵگای ئێمە بەر لە هەر هەرەسێکی گەورە، پێویستی بەوەیە زۆر بە خێرایی لەم دیکتاتۆرییەتی حیزبیە دەرچێت، چونکە ئەم دیکتاتۆرییەتە ڕووبەڕووی بەرەنگارییە کۆمەلایەتیو ئەخلاقی ئێجگار گەورە دەبێتەوەو حیزب خۆشی دەبێتە یەکێک لە قوربانییە گەورەکانی.</u> ل٦٣

لەوێوە کە نووسەران هەر لە سەرەتاوە دەکەونە هەوڵی پەردەپۆشکردنی هۆکاری سەرەکی نایەکسانی و نادادوەریی کۆمەلایەتی، ئەوەش دەکەنە پێپلیکانەی سەرکەوتن بەرەو ئەنجامدانی کاری دواتر، کە خۆشباوەڕکردنی خەڵکە بە دەسەلاتی باش و دواجار گەیشتن بە دەسەلاتی باشیش پێویستی بە کۆکردنەوەی هەمووانە لە دەوری دەستەبژێرێکی ژیر و خوێندەوار، کە ئامرازێکی پێویستە و ئەو ئامرازەش تا هەنووکە لە پاش کەمڕەنگبوونەوەی ڕۆڵی پەرەستگەکان و کۆنبوونی پۆشاکی پیاوخوادیی دەسەلاتداران، تەنیا توانیویەتی پارتێکی ڕامیار بێت و بە ڕاست و

چەپی پارتەوە چەند سەدەیە لە پاش هەر بازدانێکی تاك بەرەو هوشیاربوونەوە و دەربازبوون لە داوەکانی ئەندامەتی پارت، دەستەبژێرەکانی سەرووی پارت، خەونی پارتێکی دیکەی سەروو هەڵە دەکەنە تۆری گێڕانەوە و ڕاوکردنی تاکە یاخیبووەکان. پاش ئەوەی کە دەستی ڕامیاران و سەرانی پارت دەردەکەوێت، ئیدی ڕۆڵی نووسەران و ڕۆشنبیرانی وردەگیر دەردەکەوێت و خۆشباوەڕکردنی تاك بەوەی کە دەسەڵات دەتوانێت باش بێت و پارت دەکرێت نوێنەری بەرژەوەندی کۆمەڵ و کۆڵەکەی سەرەکی ژیان بێت، دەبێتە ئەرکی سەرەکییان !

ئەگەر ئەمە پڕوپاگەندەی وردەبۆرجوازی دەسەڵاتخواز و هاوخوانی دەسەڵاتداران نەبیت، ئەوا تێنەگەییشتن و کەچبینینی ڕووی ڕاستەقینەی دەسەڵات و ڕۆڵی پارتە لە کۆپیکردنەوە و کۆمەڵایەتیکردنەوەی سەروەرییدا. بەڵام نووسەران زۆر باش بۆ ئەوە چوون، کە ئەوە توانای جادووگەرانەی پارتە توانیویەتی وەك پەرستگەکان تاك ملکەچی فەرمانداریی کەسانێکی دیکە بکات.

نووسەران وەك خەمخۆری پارت دێن و سەرانی پارت ئاگاداردەکەنەوە، ها ئەگەر دیکتاتۆریی پارتەکەتان نەکەنە دیکتاتۆریی فەرمانداریی، ئەوا بەم زووانە جامی ڕقی خەڵکی پڕدەبێت و بەرەنگاری کۆمەڵایەتی ڕووبەڕووتان دەبێتەوە و بەخۆشتان دەبنە قوربانی "قوربانی!!!". بەڵام ئەگەر دەستێك بە ئاراییشی ڕێکخستن و چۆنیەتی بەڕێوەبردنی کۆمەڵگە و جڵەو بۆ کەسانی دیکە شلبکەنەوە، بەدڵنیاییەوە دەتوانن بۆ سەردەمێکی دوورودرێژتر قوربانییەکانی ڕۆڵی پارت و سەروەرمانەوەی چینێك، کە پارت ئامرازی لە دەسەڵاتمانەوەیدایە، کۆیلە و ناهوشیار ڕابگرن.

مەگەر هەر ئەو هۆیە نییە، کە خەمخۆری نووسەران بۆ پاراستنی پارتەکان لە مردن، ناچار بە ئامۆژگاریکردنی ئەوانەیان دەکات، کە زۆر جار بە دێوەزمە ناویانبردوون؟

٢- حیزبە بچووکەکان لە نێوان لاڵ بوونی سیاسی و بێخەونیو بێپیرۆزیی کۆمەڵایەتیدا ل٦٤

لێرەدا ناگەڕێمەوە سەر لێدوان لەسەر ئۆپۆزسیۆنبوونی پارت و لایەنەکانی دیکە، یا قۆرخکردنی مەیدانەکە تەنیا بۆ دوو پارت. چونکە لە نزیکەی تەواوی دونیادا هەر ئاوایە، کە هێزە گەورەکان، هێزە گچکەکان کەنارەگیردەکەن. لە ئەمەریکاش هەر ئاوایە و کۆماری و دیمۆکرات وەك (ینک) و

(پدک) پارلەمان و فەرمانداریی قۆرخدەکەن. هاوکات ئەوە دوو هۆکارن، کە لایەن یا پارتە گچکەکان دەهێننە مەیدان:

یەکەم، خۆشباوەڕیی تاکی دەنگەدەر بەوەی ئەو گچکانە دەتوانن باشترین، ئەوەی کە نووسەران خەریکن باڵێکی جیاوەبوو (کۆمپانیای وشە) لە پارتی دایك (ینک) بکەنە ئۆپۆزسیۆن و خەڵکی پێ خۆشباوەڕبکەن.

دووەم، هەڵکەوت و پێداویستی ڕامیاریی و ئابووریی سیستەمە جیهانییەکە لە ناوچەکەدا، کە تا هەنووکە ڕووبەڕووی مەترسییەکی وەها نەبووەتەوە، تاوەکو ناچار بە ڕۆڵبەخشین بەو پارتانە بێت. ئەگەرچی لە ناوچەیەکی بچووك یا شارێکدا ئەمە ڕوویدا یا ڕوودەدات، بەڵام بەگشتی هێشتا مەترسی خنکێنەر سەریهەڵنەداوە. بۆ نموونە ئەگەر لە عیراقدا کرێکارانی نەوت سەربەخۆ خۆیان ڕێکبخەن و وەك ئەڵتەرناتیڤی خۆتەقاندنەوەی ئیسلامییەکان، مانگرتنی گشتی و کتوپڕ و درێژماوە و سەرتاسەری ڕابگەیێنن، ئەگەر ڕیزی یەککگرتووی جوتیاران و فێریاران و فەرمانبەران و خانەنشینان و کەمئەندامان و ئاوارەکان لە بزاڤە کۆمەڵایەتییە سەربەخۆکاندا ڕۆژانە شەقامی شارەکان داگیربکەن، ئەوا هەم پارتە دەسەڵاتدارەکان دەکەونە خۆ و دەست لە هەندێك شت هەڵدەگرن و هەم پارتە گچکەکانیش دەکەونە خۆ و هەم کۆمپانییە جیهانلووشەکان و سەرلەشکرەکانی داگیرکەر ناچار بە کشانەوە دەبن و هەم دەستە تێرۆریستە ئیسلامییەکان و دەوڵەتییەکان ناچار بە گرتنەبەری شێوازی دیکە دەبن، بە واتایەکی دیکە لەوانەیە باشترین نموونە ئەوە بێت، کە پرسیار لە خودی نووسەران بکرێت؛ بۆچی لە (١٠ ، ١٢ ، ١٤ ، ١٦ ، ١٨) ساڵی ڕابوردوودا ئێوە ئاوەزتان بە دارشتنی وەها مانیفێستێك نەشکا؟ وەڵامەکەش زۆر ئاشکرایە، چونکە دەسەڵات بەقەد ئێستا لە مەترسی هەڵگەڕانەوەی خەڵکیدا نەبوو و مەترسی بێنرخبوونی پارت و نەتەوەپەرستی لە ساڵانی ڕابوردوودا وەك ئێستا نەبوو. بەڵام هەموو ئەم هەوڵە بێژنگییانە ناتوانن بەری خۆری هۆشیاربوونەوەی تاکی کورد بگرن، لە ئەوروپا و ئەمەریکا و ئوسترالیا لە دڵی دێمۆکراسییە بۆرجوازییەکەی نووسەراندا، وێڕای ئەو ڕیفۆرمە خواستراوەی ئەوان، کەچی ڕۆژ بەڕۆژ ژمارەی نائومێدان لە پارت و بەئاگاهاتووان لە چینایەتیبوونی دەسەڵات و بەکرێگیراوی یاسا و سەروەری بۆ سەرمایە لە زیادبووندایە و ڕیزی دەنگدەران لە کورتبوونەوەدایە!

دووبارە بنیاتنانەوەی چەمکی "ئۆپۆزسیۆن بوون" لەناو سیاسەتدا، بە مانای بوونی ئیرادەی گۆڕانی

ئەگەر واز لە واژەکانی ویستی گۆڕانی ڕیشەیی و بنیاتنانی کۆمەڵگەی دادپەروەر بهێنین، کە بێجگە لە دێوجامەیەك بۆ شاردنەوەی خواستەکانی وردەبورجوازی بۆ ڕیفۆرم و بەشداری دەسەڵات شتێکی دیکە نین، ئەوا ئەوەندە بەسە بڵێین، ئەگەر بێدەنگی چین و توێژە کۆمەڵایەتییە بندەستەکان، بە چۆڵەوانی بچوێنین، ئەوا دەسەڵاتی جێگیر بۆ فڕین و خۆڕزگارکردن پێویستی بە باڵگرتن نییە. بەڵام کاتێك کە تاکەکانی کۆمەڵ لە خەو و بێدەنگی ڕادەچلەکێن، ئیدی پارتە دەسەڵاتدارەکان پێویستیان بە فڕینە بۆ شوێنیك، کە دەستی تورەیی جەماوەریان پێنەگات، بۆ ئەوەش باڵدەرکردن پێویستە و ئۆپۆزسیۆن باڵی دووەمی ئەو داڵەکەرخۆرەیە، کە ١٨ ساڵە لەسەر خوان و ژیانی خەڵکی دەلەوەڕێت. ئۆپۆزسیۆن و ڕۆڵپەیداکردنی بەچکە پارتەکان لەوەدایە و بۆ ئەوە سەرهەڵدەدات، کە سواری شەپۆلی نارەزایەتی خەڵك ببێت و لە خشتەیبەرێت، هەروەك لیستی کۆمپانیای وشە بە هەڵگرتنی ناوی "گۆران" پێیهەستا، کە بەرنامەنووسەکانی ڕۆشنبیرانی لە جۆری نووسەرانی "**نیگایەک لە ئێستا و خەونێک بۆ سبەی**"ن و ئەم نامیلکەیەش هەر بۆ ئەو مەبەستە نووسراوە.

ئەزموونەکانی مێژوو ئەوەمان نیشاندەدەن، کە دەسەڵاتداران لە هەموو قۆناخەکانی سەروەریی و سیستەمەکانیدا، بە ئاگر و ئاسن و زیندان و سێدارە هەوڵیانداوە و دەدەن بەر بە ویستی گۆڕانی ڕیشەیی، کە هەڵگێڕانەوەی کۆمەڵی چینایەتییە، بگرن. هەروەها کۆمەڵی دادپەروەر تەنیا کاتێك بوونی دەبێت یا دەەبێتە کەتوار، کە لە سەرووی ئەندامانی کۆمەڵەوە کەس سەروەر نەبێت و شتێك بەناوی دەوڵەت و بەرژەوەندی نەتەوەیی و خوا و نیشتمان لەئارادانەبێت. کاتێك کە هەمووان ئازاد و هەمووان یەکسان و هەمووان بەهرەمەند لە دادپەروەریی کۆمەڵایەتی، دادپەروەرییەك، کە مێژوو سەلماندوویەتی بەبێ ئازادی یەکجاری لە بەڕێوەبەرایەتی چینایەتی و یەکسانی هەموو ئەندامانی کۆمەڵ لە ماف و ئەرك و بەرهەم و داهات و سامانی کۆمەڵگە، بوونی ئەستەمە. ئاڵوگۆڕێکی ڕیشەیی ئاوا، پێویستی بە شۆڕشی کۆمەڵایەتی هەیە و شۆڕشی کۆمەڵایەتیش بەبێ لێدان لە پایە ئابوورییەکانی دەستەمۆیی و نایەکسانی و نادادوەریی کۆمەڵایەتی و لەنێوبردنی پێکهاتەی سەروەریی چینایەتی لە گشت شێوەکانیدا، خێزانی -خێڵەکی – پارتیی – دەوڵەتی، هاتنەدی و مەیسەربوونی ئەستەمە! ئایا گۆڕینی فڵانە سەرتیپ بە فڵانە

ئەكادێمیست، گۆڕینی (پدک) بە کۆمپانیای وشە، مەلا بە قەشە، پۆلیس بە پێشمەرگە، عەگالی دەسەڵاتداران بە جامەدانی، گۆڕانی ڕیشەیی دروستدەکات؟

پێنجەم ئابووری و نەوت و سیاسەت

١- ئابووری و سیاسەت

سیفەتی هەرەسەرەکی ئەم پەیوەندییەش بریتییە لە تێکەڵکردنێکی ترسناکی ئابووریی‌و سیاسەت بە یەکتری، بەکارهێنانی سیاسەت وەک ئامرازێک بۆ بەدەستهێنانی دەسکەوتی ئابوریی، بەستنەوەی مەوقیعە سیاسییەکان بە توانای گرتنەدەستی پرۆژە ئابوورییەکانەوە. ل ٦٩

بەدبەختی لەوەدایە، کە مرۆڤ لە شتێك تێنەگات و بکەوێتە هەوڵی تیئۆریزەکردنی تێنەگەیشتنەکانی یا بەو جۆرەی کە خۆی تێدەگا یا دەیەوێت ئاوا نیشانبدات. وەك پێشتر گوتم ڕامیاری بۆرجوازی بریتییە لە فێڵ و هونەری دەسەڵاتداری و دەسەڵاتیش ئامرازی پاراستنی پێگەی ئابووریی و کۆمەڵایەتیی تاك و چین و توێژەکان. بەگوێرەی ئەمە هەموو دەسەڵاتێك پێداویستییەکی ژێرخانی ئابووریی دەیهێنێتە بوون، یا بە واتایەکی دیکە ڕامیاری وەك سەرخانێك بۆ وەڵامدانەوە بە ژێرخانی ئابووری دێتەبوون. کاتێك ژێرخان لەسەر بنەمای نایەکسانی بەهرەمەندبوون و نایەکسانی کۆمەڵایەتی ڕۆنرابێت، سەرخان ناتوانێت پێچەوانەی ژێرخانەکەی، ساباتی پاراستنی دادوەری بێت. بەواتایەکی دیکە بوونی سەروەریی کەسێك یا چینێك بەسەر کەسێك یا چینێك و کۆمەڵدا تەنیا دەتوانێت لەسەر بنەمای نایەکسانی و نادادوەری نێوان تاکەکان و چینەکانی کۆمەڵ وەستابێت.

لە سیستەمی چینایەتییدا ئابووری و ڕامیاری، قاپاخ و سەرقاپاخی یەکدین و بەبێ یەکدی ناتوانن بوون و واتایەکی دیکەی سەربەخۆ بەدەستەوەبدەن. ئیدی نازانم بە کامە تیئۆری و بە کامە لۆجیك نووسەران بە تەمان دیوار لە نێوان ئابووری و ڕامیاریدا هەڵچنن و کەسانی خاوەن پێگەی ئابووری بخەنە پەراوێزی ڕامیارییەوە و ڕامیارانی دەسەڵاتدار لە پێگەی ئابووریان داماڵن؟

لە دونیای کەتواریدا کەسێکی ڕامیاری پێگە دیار و بەرز پەیدانابێت، کە خاوەنی پێگەی ئابووری

دیار و بەرز نەبێت. با نووسەران سەرێك بکێشنە ئەنجومەنەکانی دەسەڵاتدارانی ئەمەریکا و بزانن چی و کێ لە پشتی کەسانی پۆستدارەوە خۆی مەڵاسداوە. ئەگەر بە زمانێکی ساکار پێناسەی کەسانی ڕامیار بکەین، ئەوا بە کورتی و کوردی دەبنە ڕامکار و هەموو دەسەڵاتدارێك پاسەوانی سەرمایەیە بەگشتی و سەرمایە و پلە و پایەی خۆیەتی بەتایبەتی. ئەگەر پێمانوابێت، کە کەسانێك دێن و بەنیازی داکۆکی لە بەرژەوەندی زۆرینەی بێبەش و بێدەسەڵات، ڕۆژانە چەند ساتێك لە تەمەنی خۆیان بەخۆڕایی تەرخانی چەنەبازیی نێو هۆڵی پارلەمانەکان دەکەن، ئەوا بوونەوەرانی ئاوا دابراو لە پێگەی ئابووریی و کۆمەڵایەتییان تەنیا لە ئەفسانەکاندا یا بەهەشتە خەیاڵییەکەی تۆرات و ئینجیل و قورئاندا پەیدادەبن!

نووسەران دەتوانن سەرنجی مووچە و پشکی تایبەتی سەرۆك و شالیارانی وڵاتانی دێمۆکرات بدەن، کە بە هۆی لۆبیگەری بۆ کۆمپانییەکان بەریاندەکەوێت، ئەمەش وەك پاداشتی پابەندی پشتیوانی و پێداگرییانە لەو بەرنامە و ڕیفۆرمانەی کە لە بەرژەوەندی کۆمپانیاکاندا لە پارلەمانەکاندا دەیکەن. نووسەران دەیانەوێت جادوو لە خەڵك بکەن و بڵێن دەسەڵات نوێنەری هیچ چینێکی کۆمەڵایەتی نییە، هەژارێکیش وەك دەوڵەتمەندێك، نەخوێندەوارێك وەك ئەکادیمیستێك بەختی گەیشتن بە دەسەڵات و نوێنەرایەتی پارلەمانیان هەیە یا دەوڵەت هاوسەنگ و ماوتا پشتیوانی لە هەر دوو لا دەکات. ئەم پاگەندەیە ئەوەندە سواو و ئێکسپایەرە، تەنانەت داهێنەرەکانی ناخوازن بەکاریبەرن، چونکە ئەوەندەی جوێنراوەتەوە، هەڵبزرکاوە و لە بێکەڵکبووە. دەسەڵات هەر ڕەنگ و هەر ناوێکی هەبێت، پارێزەری بەرژەوەندی و پێگەی بەرتەری ئابووریی و ڕامیاریی و کۆمەڵایەتیی چین و دەستەبژێرێکی باڵادەستە. لێرەدا تەنیا ئەوەندە بەسە کە ئاماژە بە ڕۆڵی دەوڵەت بەگشتی و فەرمانداریی و دەزگەکانی داپلۆسینی بەتایبەتی لە کاتی مانگرتن و نارەزایەتییە کرێکاریی و جەماوەرییەکاندا بکەم، کە هەموو هێزی ڕاگەیاندن و سەربازیی و پۆلیسییان بۆ تێکشکانی دەخەنەگەڕ، بەڵام کاتێك کە کۆمپانییەکان و خاوەنکارەکان کرێکاران دەردەکەن، سووکایەتیان پێدەکەن، مافییان دەخۆن و تەندروستییان دەخەنە مەترسییەوە و ژینگە تێکدەدەن، ئاوەکان پیسدەکەن و دارستانەکان لەنێودەبەن و دەرمان و چەکە نوێیەکانیان، لەسەر مرۆڤ و ژینکە و ئاژەڵ تاقیدەکەنەوە، ئەوا دەوڵەت و فەرمانداریی و پارلەمان و هێزە سەرکوتگەرەکانیان باوێشکدەدەن! ئایا هێشتا دەسەڵات بێلایەنە و دەتوانێت بێلایەن بێت و دەوڵەتی باش بوونی هەیە یا دەتوانێت هەبێت؟

ئەمەشوایکردوە دەزگاکانی حوکمکردنو دەزگاکانی پارەپەیداکردن لە وڵاتەکەدا بەشێوەیەکی ترسناک چوونە بەناویەکدا. ل ٧٠

بەڕاستی من لە دەزگەکانی پارەپەیداکردن تێناگەم، چونکە دەکرێت بە سەرپەرشتکەری خێزانێك کە بەخێوکەری ماڵە، بڵێن پارە پەیداکەر، لەبەرئەوەی کە بەجۆرێك ناچارە توانای جەستەیی یا هۆشی خۆی بە کەسانی دیکە بفرۆشیت و لە بەرانبەریدا کرێیەك وەردەگرێت و دواجار پێیدەوترێت نانئاوەری ماڵ یا پارەپەیداکەری ماڵ. بەڵام دەسەڵات فرۆشەری هێزی کار نییە و ناچاریش نییە، بەڵکو مشەخۆر و دزی ڕەنجی خەڵك و پارێزەری مشەخۆریی کەسانی باڵادەستە، کە لەسەر ڕەنجی کەسانی بندەست دەژین، لەبەرئەوە لەجیاتی دەزگەی پارەپەیداکەر، دەزگەی باجگر و شالیارگەی دارایی هەن ! ئەگەر لەجیاتی کۆمەڵ و دەوڵەت، قسە لە خێزانێکیش بکەین، کە لەسەر هەمان شێوە و بە هەمان شێوازی کارکردنی سیستەمی چینایەتی دامەزراوە و بچووکترین خانەی پێکهێنەری سیستەمی سەروەریی چینایەتییە، ئەوی لەوێدا پێگەیەکی ئابووری یا دەرامەتی نەبێت، ئەوا قسەی ناڕوات و ملکەچ دەبێت. لەبەرئەوە خۆبەخۆ و وەك درێژەی ڕەوتی دارایی و دەوڵەتمەندیی، پێویستە دەسەڵاتداران بۆ پاراستنی ڕێوشوێن و مسۆگەریی داهاتووی سەروەرییان، کوتەکیان بەدەستەوەبێت، کە لەم پەروەندەدا دەوڵەت و فەرمانداریی و دەزگەکانی وەك پارلەمان و جێبەجێکردن و ڕاگەیاندنن. خۆ ئەگەر پێناوێك بۆ کوتەك و سەروەری نەبووایە و پێویست نەبووایە، ئەوا خەوبینین بە جیاکردنەوەی ئەو دەزگە و ئۆرگانانەی کە نووسەران بە "پارەپەیداکەر"یان ناودەبەن، پێویست نەدەبوو و سەربەخۆ دەبوون. بەڵام تا کاتێك کە پێناوێك بۆ ناسەربەخۆیی (سەروەری چێنایەتی) لە ئارادا بێت، ئەوا هیچ دەزگەیەکی بەڕێوەبەرایەتی ناتوانێت سەربەخۆ و کۆمەڵایەتی بێت !

واتە تۆ نابێت سەرۆکی حکومەتبیتو بڕیارە سیاسییە گرنگەکانی وڵاتەکەت لەدەستدابێت، بەڵام لەژێرپیشەوە دەسەڵاتی ئەوەت هەبێت هەمو ڕیکەوتنە ئابوورییەکان کۆنترۆڵبکەیتو بیدەنە ئەو کارگانەی موڵکی خۆتن یا موڵکی ئەو کەسانەن کە لەگەڵتدا شەریکن، یان موڵکی هاوڕێ سیاسییەکانی ترتن. ل٧١

نووسەران، هەروا کە ناوی چین و توێژە کۆمەڵایەتییە بندەستەکان دەگۆڕن بە " گروپی کۆمەڵایەتی"، لە بەرانبەری ئەوەشدا داهێنانێکی دیکە تۆماردەکەن و سەرمایەداران ناودەنێن "بەڕێوەبەرانی کارە ئابوورییە سەرەکییەکان" و لەم ڕێگەیەوە دەیانەوێت پاڵپشت بۆ بێلایەنی

دەسەڵات دروستبکەن و قولوقاچی سەرمایەداران لەو لیتاوەدا، کە نووسەران پورتوبۆڵەی ئاراستەدەکەن، دەربکێشن و پاکبکەنەوە. ئەمە کارێکی ئەستەمە، چونکە دەوڵەمەند کە کورتکراوەی دەوڵەتمەندە، بەبێ سەپاندنی یاساکانی دەوڵەت و دەسەڵات ناتوانێت خەڵکی بێبەش لە سامان و داهاتی کۆمەڵگە (کرێکار و فەرمانبەر و ..تد) ناچار بەکارکردن لە پێناو سوودی خۆی بکات. بە کورتی وردەگیرییەکی لەو چەشنە، بەشێك نییە لە جەنگی خەڵکی دژی پاوانکردنی [مۆنۆپۆڵکردنی] دەسەڵات و ئابووریی لە ڕێگەی نوێنەرایەتی سیستەمەکەوە لە ناوچەکەدا، بەڵکو جەنگی بەشێکی سیستەمەکەیە دژی بەشێکی دیکەی و پێیوایە لەو تاڵان و گەندەڵییەدا مافی خۆی نەدراوەتێ. ئەم جۆرە ڕەخنە ڕواڵەتییانە لە نادادوەریی لە سایەی دەسەڵاتدارانی هەرێمدا، ڕۆژانە بە زۆر زمان خۆیان دەردەخەن؛ "شار کەوتووەتە ژێر دەستی لادێی"، "نەزان و نەخوێندەوار وڵات بەڕێوە دەبەن"، " کەسانی شایستە لەجێی شایستەدا نین"، "بازار قۆرخکراوە و مافی کێبڕکێی سەرمایەگوزاری نییە" و زۆر وردەگلەیی دیکە، کە هیچ کات ڕەخنەکانیان بڕی ڕەگوڕیشەی نادادوەرییەکان ناکەن. چونکە ئەو ڕامیارە خاوەن بەرتەرییانەی ئێستا لە دەسەڵاتدان، وەك دەستەبژێری ڕۆشنبیری وردەگیر، ئەگەر لە شوێنی ئۆپۆزسیۆندا بوونایە، بەدڵنیاییەوە هەمان پورتوبۆڵەی نووسەرانیان دووبارەدەکردەوە، هەروەك سەرۆکانی لیستی کۆمپانیای وشە، کە ١٨ ساڵی تەواو بەخۆیان بەشێك لە گەندەڵی بوون، کاتێك کە هاتنەدەر یا دەرکران، کەوتنە داواکردنی بەشی زیاتر و خۆیان بە مافخوراو دەزانن و پێیانوایە لە سەرکەوتنەکانی (ینک)دا ڕۆڵی زۆریان هەبووە و لە دەستکەوتەکاندا کەمبەش کراون ! ئایا وردەگلەیی و پورتوبۆڵەی ئاوا هیچ پەیوەندییەکی بە خواستی دادپەروەرانەی خەڵکی چەوساوەوە هەیە؟

<u>لە هەر شوێنێکی دونیادا سیستمیکی لەم بابەتە دروستبوو، ئیدی ڕێگە بۆ هەموو شێوازە گەندەکانی بەکارهێنانی دەسەڵات خۆشدەبێتو دەسەڵاتدارێتیو کاری مافیایانە بەزەحمەت لەیەکدیجیادەبنەوە.</u> ل ٧١

ئایا نووسەران بەم پێوەرە ئامادەن، ڕەخنە لە ڕامیارانی بریتانیا بگرن، کە سکانداڵی گەندەڵییان زۆر کەسی وەك ئەم نووسەرانەی لاڵکرد؟ نووسەران وەها لەو بارەوە قسەدەکەن، کە لە دونیادا دەگمەن بێت و کەم ڕوویدابێت. لەبەرئەوە دەیخەنە خانەی (ئەگەر)ەوە. بەڵام ڕاستی ڕووداوەکانی نە چەندان دووری سیستمی سەرمایەداری، بەڵکو تەنیا هی دوو ساڵی ڕابوردوو لە ئەورووپای لانکی دیمۆکراسیە نوێنەرایەتییەکەی نووسەراندا ئەوەمان نیشاندەدەن، کە ئاوەکە

له سەرچاوەوە لێڵە و هیچ چرکەیەکی بەڕێوەبەرایەتی چینایەتی بەبێ گەندەڵی و کاری ژێربەژێر و مافیایی و کوشتوبڕ و پیلانگێڕی و مافخواردن تێناپەڕێت. هەروەها دروستبوونی وەها سیستەمێك نە دەستێکی ئاسمانی دروستیکردووە و نە لە دەرەوەی ویست و پێداویستی سیستەمە جیهانییەکە و کۆمپانیاجیهانلووشەکانی و سەرلەشکرەکانییەوە دروستبووە، بەڵکو دەستکرد و دیاری پێشلەشکرانی نئیۆلیبراڵیزم و بازار-ئازادەکەیانە لە ناوچەکەدا و ئەوی پاگەندەی جیاوازبوونی لیبراڵیزمی بۆرجوازی لەتەك ئەوەی کە ئێستا لە کوردستاندا هەیە و ڕوودەدات، بکات، ئەوا وەك گۆبلز تەنیا نیازی خۆڵکردنەچاوی خەڵکی ژێردەستە و چەوساوەی هەیە !

<u>ئەم دۆخە وادەکات هیچ شتێک لەوڵاتەکەدا لەشوێنی خۆیدا نەبێت، نە ئابوریەکەی ئابوورییەکی راستەقینەبێتو خەڵک بزانێت سەروەتو سامانی نەتەوەیی چییەو چۆن پەیدادەکرێتو چۆن سەرفدەکرێت، نە سیاسەتەکەشی چالاکییەک بێت سەرقاڵی بەدیهێنانی قازانجی گشتیو خواستی گشتیو پێداویستییە گشتییەکانی خەڵک بێت لەوڵاتەکەدا</u>. ل٧١

ئابووری ڕاستەقینە و ناڕاستەقینە چییە، دەکرێت نووسەران ئەو ئەرکە بدەنە بەرخۆیان و ئەوە بۆ خوێنەر شیبکەنەوە؟

لایەنیکەم زۆرینەی ئەم نووسەرانە پێیەکیان لە ئەوروپایە و لە سێ وڵاتی ئەوروپی جیاوازدا بەجۆرێك کۆمەکی کۆمەڵایەتی (سۆسیال) وەردەگرن و ساڵانێکە لەوێندەرێ دەژین، ئایا دەتوانن بە ئێمە بڵێن ئەو کۆمەکە لە کوێوە دێت و داهات چۆن دابەشدەکرێت و چەندی بەشی خەرجی کۆمەڵایەتی و تەندروستی و پەروەردە و چەندی بەر خەرجی سەربازی و باندەکانیانە لە دەرەوەی وڵاتەکەیان، یا جیاوازی خەرجی سەرۆکان و بێکارانی وەك خۆیان چەندە، سەرجەمی گشتی داهات و باجی گشتیی وڵات بە وردەکارییەوە چەندە؟

ئەمە پشتگیری لەو نادادوەری و گەندەڵییەی بەڕێوەبەرایەتی و مشەخۆرییە داراییە نییە، کە دەسەڵاتدارانی هەرێم لە پێشەنگە ئەورووپییەکانیانەوە بۆیان ماوەتەوە، بەڵکو تەنیا نیشاندانی ڕووی ڕاستی شتێکە [سیستەمی پارلەمانی لە ئەوروپا و ئەمەریکا]، کە نووسەران بە ناڕاستەوخۆ دەیکەنە ئۆلگوی خەونەکانی تاکی ناڕازی کۆمەڵی کوردستان !

لەهەر شوێنێکیشدا نوخبەی سیاسیو نوخبەی ئابووری بوون بەیەک، لەوێدا سیاسەت کورتدەبێتەوە بۆ دزیکردنو چالاکی مافیاییو نیمچە مافیایی. ل٧٢

ئەگەر خوێنەر سەرنجبدات، دەبینێت نووسەران لە تەواوی مانیفێستەکەیاندا، خۆیان لە چوونە بنەوانی گرفتەکان لادەدەن. بە بۆچوونی من بە مەبەستەوە خۆیان لەوە لاداوە و تەنیا خۆیان بە ڕواڵەتی پرسەکانەوە خەریککردووە. ئەگینا ئەوی ڕۆژێك بەشداری پارتایەتی یا کاری ڕامیاریی کردبێت، ئەوە دەزانێت، کە گرفت لە تێکەڵبوونی دەستەبژێرەکاندا نییە، بەڵکو لە بوونی خودی دەستەبژێریدایە، لەوەدایە کە کەسانێك لەچاو کەسانێکی دیکە بەرتەری ئابووریی و ڕامیارییان پێدەدرێت؛ کەسانێك بڕیاردەدەن و کەسانێکی دیکە دەبێت جێبەجێیبکەن؛ کەسانێك کاردەکەن و باجدەدەن، کەسانێکی دیکە مشەخۆریی لەسەر دەکەن. دزی و گەندەڵی و باندی مافیایی و کوشتوبڕ و زیندان لە منداڵدانی سیستەمێکدا دەپەروەردرێن، کە لەسەر نایەکسانی و نادادوەری وەستاوە و نووسەران بەتەمان ڕەوایەتی پێبدەن !

دەستەبژێری ڕامیار کێیە و لە کام گۆشەی ئاسمانەوە باریوە؟ ئەوەی نووسەران بەتەمان بە جیاکردنەوەی دەستەبژێری ڕامیار و بوونەوەرێك بەناوی "ڕۆشنبیر" پێیهەستن، جادووکردنە لە خوێنەران بە لەبێژنگدانی ئاو! ئەگەر "ڕۆشنبیر" بە کەسێك بگوترێت، کە لە بواری ئابووری و ڕامیاریی و کولتووری و فیلۆسۆفی و ئەدەبی و هونەریی و تەندروستی و .. هتد دەرکی ڕۆشنتر و فراوانتری هەیە، ئەوا دەسەڵاتدارانی ئێستا، ڕۆشنبیری ڕامیاریی چینەکەیانن، هەروەك چۆن نووسەران ڕۆشنبیری ئەدەبی و فیلۆسۆفی چینی "بەڕێوەبەرانی کارە ئابوورییە سەرەکییەکان"ن!

لێرەدا نامەوێت لیستێك لە تێکەڵی دەستەبژێری ڕامیار و کەمایەتی سەرمایەداران، ئەوەی نووسەران بە "بەڕێوەبەرانی کارە ئابوورییە سەرەکییەکان" ناویدەبەن، بنووسمەوە، تەنیا ئەوەندە بەسە نووسەران ئەو ئەرکە بکێشن و لە وێبگەری کۆمپیوتەرەکەیاندا زانیاری لە دوای زانیاری لەمەڕ سەرۆککۆمار و شالیارانی ئەمەریکی، سەرۆکشالیاران و شالیارانی ئەورووپی وەك سەرتۆپی دەستەبژێری ڕامیاری نیئۆلیبراڵیزم، بگەڕێن و ببینن، کێن ئەوانەی فەرمانڕەوایی ئەم دونیایە دەکەن و ڕاوێژکارەکانیان کێن !

ئەگەر بەگوێرەی سەرەتاکانی لیبراڵیزمی بۆرجوازی بێت، کە نووسەران لە کوردستان بوونەتە

بەشێك لە قسەكەرانی: فەرمانداریی [حكومەت] پاسەوانی شەوانەی پێگە و سەرمایەی "بەڕێوەبەرانی كارە ئابوورییە سەرەكییەكان"ە و هیچ كات ئەو پاسەوانییە لە ڕێی خودادا نییە، بەڵكو بەرژەوەندی چینایەتی لە پشتەوەیە و كە بە ئاشكراش ڕامیارە لیبراڵەكانی دونیا پشكی سەرمایییەیان لە بازاردا هەیە، جۆرج بوش و دیكچینی، كە بەسەر نووكی ڕۆكێتە ژێرەكانییانەوە نیئۆلیبراڵیزم و دیمۆكراسییەكەیان بۆ ناوچەكە و عیراق هێنا، باشترین نموونەی ئەو دەستەبژێرە دوودیوە ڕامیاریی و ئابوورییەن!

ئەگەر لەوانەش بگوزەرێین، پرسیارێكی چەقاوەسوو یەخەماندەگرێت: كاتێك كە نووسەران چەند لاپەڕەیەك پێشتر دەسەڵاداران و ڕامیارانی كورد لەسەر نەخوێندەواربوون و ناڕۆشنبیربوون سەركۆنەدەكەن، ئیدی چۆن لێرەدا داوای جیایی دەستەبژێری ڕامیار و دەستەبژێری "ڕۆشنبیر" دەكەن؟ ئایا ئەمە بەڵگەی ڕۆشنبیربوونی ڕامیاران، وەك ڕۆشنبیرانی چینی بۆرجوا نییە؟ ئەگەر نا، ئەدی ڕۆشنبیرانی ئەو چینە، كە بە كەمایەتییەكەوە توانیویەتی جیهان ژێرچەپۆك بكات، كێن؟

<u>هەنگاوێكی گرنگی دروستكردنی سیستمێكی سیاسی كە تیایدا هەم ئابووری وەک کایەیەکی سەربەخۆو هەم سیاسەت وەک کایەیەکی سەربەخۆ کاربکەن. ئەمیان کار لەویتریان بکاتو تەندروست گەشەپێبدات، بەڵام هەرگیز نەبن بەیەک</u>. ل٧٢

ئابووری وەك كایەیەكی سەربەخۆ لە ڕامیاری و ڕامیاریش وەك كایەیەكی سەربەخۆ لە ئابووری، مەگەر لە دوورگەی (واق واق)ی خەونی نووسەراندا بوونی هەبێت! كاتێك كە ڕامیاریی ئامرازی پاراستنی بەرژەوەندییە ئابوورییەكان نەبێت، دەكرێت بزانین پێداویستی بوونی دەستەبژێری ڕامیار لە سیستەمەكەدا چییە و ئەو ئەركانەی كە پێداویستی ئەویان هێناوەتە بوون، چین؟ یا ڕیزكردنی ئەو ڕستانە هەر تەنیا بۆ پڕكردنەوە و قەبارەدانە بە مانیفێستە چوارقۆڵییەكەیان، چونكە نووسینەوەی ڕستە و پەرەگراف و لاپەڕەكانیان بە كۆنترات گرتووە !

<u>٢- نەوت و دەسەڵات</u>

<u>پەنجا ساڵی ڕابردوو نیشانیداین ئابووری نەوت دەتوانێت دەسەڵاتێکی گەورەو ترسناک بە هێزە سیاسییە باڵادەستەکان ببەخشێتو لەبەرانبەریدا دەسەڵاتی خەڵکو کۆمەڵگا بەشێوەیەکی ترسناک لاوازبکات</u>. ل٧٣

ئەوەی سروشتێکی دیکتاتۆریی بە ڕژێمی وڵاتانی خاوەن نەوت یا ڕاستر بڵێین پاسەوانانی بیرەنەوت دەبەخشێت، پێداویستی دابینکردنی وزەی هەرزان و زۆروزەبەندە بۆ وڵاتانی زلهێزی خاوەن پیشەسازی ئۆتۆمەبێلسازیی و لەو بارەوەش جەنگەکانی سەدەی ڕابوردوو بە "جەنگی ئۆتۆمەبێل" ناسراون و بیرەنەوتەکان شادەماری درێژەپەیداکردن و پەرەسەندنی ئۆتۆمەبێلسازی و داگیرکاریی جیهانن لەو پێناوەدا[٧]. ئەگەر سەرنجی جەنگە جیهانی و ناوچەییەکانی سەدەی ڕابوردوو بدەین، دەبینین، کە جەنگی پاوانخوازی پیشەسازی و داگیرکردنی سەرچاوەی وزە و بازارەکان بوون و دەوڵەتە ئیمپریالیستییەکان بۆ مسۆگەریی بەرژەوەندییەکانیان بە هەموو شێوەیەك پشتیوانیان لە کودەتا سەربازیی و ڕژێمە دیکتاتۆرەکان کردووە. کاتێك کە وڵاتانی پیشەسازیی پێشکەوتوو بۆ درێژەدان بە چەپاوڵگەرییەکانیان پێویستی بێچەندوچوونیان بەم خوێنە هەبێت، ئیدی ئاساییە، کە کۆمەڵێك چەقۆکێشی وەك بەعسییەکان لە کودەتایەکی سەربازییدا سواری ملی خەڵك بکەن یا چەند سەرۆکخێڵێك بکەنە پاسەوانی بیرەنەوتەکانی کەنداوی عەرەبی [فارسی] ئا لێرەوەیە، کە نەوت دەبێتە بەخشەری ئەو هێز و توانایە. ڕاستە نەوت ئاڵتوونی ڕەشە و توانابەخشە، بەڵام ئەوە نەوت نییە، کە ڕژێمەکانی ئەو وڵاتانە دەکاتە دیکتاتۆر یا وڵاتانی نەوتدار دەکاتە پاشکۆی وڵاتانی پیشەسازیی پێشکەوتوو و کشتوکاڵ و پیشەسازی نێوخۆیان لاوازدەکات، بەڵکو ئەوە پێداویستی سیستەمە جیهانییەکەیە، کە باکوور و باشوور، جیهان بەسەر زلهێز و سەرلەشکر و لاواز و پاسەواندا دابەشدەکات و دەیانکاتە دیکتاتۆر. ئەگەر عیراق و کوردستان نەوتیشیان نەبووایە، هیچ کات نەیاندەتوانی ببنە وڵاتانی بەخۆپشتبەستوو و دارای ئابووریی سەربەخۆ، بەڵکو بە پێچەوانەوە دەچوونە ڕیزی ئەو وڵاتانەوە کە نەوتیان نییە و هەژارن و هاوکات وەك ئێستای عیراقیش پاشکۆن !

وەك پێشتر گوتم، ئەوەی کە پێیدەوترێت دیمۆکراسی یا کراوەیی ڕامیاریی بەرهەمی نەبوونی نەوت یا بەرهەمی خێرخوازیی دەوڵەتمەندان نەبووە و نییە و ناشبێت، بەڵکو بەرهەمی خەبات و هوشیاربوونەوەی خەڵکن بە ماف و ویست و ڕێوشوێنیان. ئەگینا ئێستاشی لەتەکدا بێت، لە ئەمەریکای سەرلەشکری دیمۆکراسی بۆرجوازیدا ڕەشپێست و سوورپێستەکان ڕێوشوێنی کۆمەڵایەتی و ئابووریی و ڕامیاریی پلەچەندیان هەیە. ئێستاشی لەتەکدا بێت نەتەوەکانی وەك سکۆت و باسك و ..تد هەر وەك سەد ساڵی پێشوو هێشتا لە ژێر سایەی باڵادەستی بۆرجوازی نەتەوەکانی دیکە هەر وەك سەردەمی سەروەریی ئیمپراتۆرییەکان مافی بەکاربردنی ویستی خۆیان

نییە. ئێستاشی لەتەکدا بێت هێشتاکە وڵاتانی خۆرهەڵاتی ئەفریکا و ئاسیا و ئەمەریکای لاتین بەجۆرێك بە وڵاتانی داگیرکاریانەوە بەستراونەتەوە[٨]. هەروەها بۆ ئەوەی وڵاتانی خاوەنپیشەسازی ئۆتۆمەبێل پاشەکەوتی نەوتی خۆیان بۆ ڕۆژی تەنگانە بپاریزن، وڵاتانی خاوەننەوتی دیکەی نازلهێز ناچار بە پاشکۆیی و تاڵاندنی سامانی نەوتییان دەکەن، وەها مامەڵە و دەستتێوەردانێك بۆ ڕاگرتنی خەڵکی ئەو وڵاتانە لەژێر چەپۆکیی ئابووریی و ڕامیاریی و پاشکۆیی بازاریان وەك شێوازی داگیرکاریی سەردەمی جیهانگیری نیئۆلیبراڵیزم، پێویستی بە چەکمەی ئاسنین هەیە ، لە هەر شوێنێکیش پێویست بێت، ئەوا لەشکرکێشی لە چەشنی ئەوەی بۆ سەر یوگوسلافیا و ئەفگانستان و عیراق بە بڕیارەکانی پشتبەردەی کۆمپانیا جیهانلوشەکان و پەسەرندکردن و ڕەوایەتپێدانی لە ڕێگەی (UN) و ڕەوایەتیدان بە کوشتوبڕی خەڵکی ئەو وڵاتانە لەژێر پاساو و بیانووی فریودەرانەوە، چەندبارە دەبێتەوە[٩].

ئەگەر سەرنجبدەین، دەبینین ئەم هۆکارانەن، کە دیکتاتۆری لەو وڵاتانەدا بەهێزدەکەن و ڕایدەگرن. باشترین نموونەش زەمینەسازی کودەتای ١٩٦٣ی بەعسییەکانە بەسەر قاسمییەکاندا و هەڵوێستی ئەمەریکا بەرانبەر پرسی کورد لە ساڵی ١٩٧٥دا، کە بۆ ئەوان گرنگ مسۆگەریی نەوتەکە بوو، نەك مافی خەڵکی عیراق و سەربەخۆیی کوردان. ئەوە نەوت نەبوو، کە کودەتا سەربازییەکانی لە خۆرهەڵاتی نێوەڕاست (عیراق، ئێران، ئەفگانستان)، ئاسیای خۆرهەڵاتی و باشوور، لە ئەمەریکای لاتین و ئەفریکا دروست و مەیسەرکرد، ئەوە نەوت نەبوو کە بووە هۆی سەپاندنی دەسەڵاتی میلیتاریستی فەرمانداریییە کودەتاییەکانی ئەو وڵاتانە، بەڵکو ئەوە بەرژەوەندی ئابووریی و ڕامیاریی ئیمپریالیزمی ئەمەریکی و ڕوسی و وڵاتانی ئەوروپی بوو، کە نەخشەکێش و هاندەر و ڕاهێنەری ڕۆڵدارانی ئەو کودەتایانە بوون !

ڕاستە بوونی نەوت بووە بە هۆکارێك بۆ پشتیوانی دەوڵەتە ئیمپرالییەکان لە دەسەڵاتە دیکتاتۆرەکان، بەڵام بەو جۆرە نا، کە نووسەران نایانەوێت بەهیچ شێوەیەك خۆیان لە بنج و بنەوانی پرسەکان بدەن و تەنیا ڕواڵەتییانە تا ئەوێندەرێ کە زیانی بۆ پەزەکانیان نییە، باسییان لێوەدەکەن. باسکردن لە ڕۆڵی نەوت لە هێزداری ڕژێمە دیکتاتۆرەکاندا، بەبێ بنکۆڵی پرسەکە و دوان لە بەرژەوەندی کڕیاران و تاڵانکەرانی نەوت لە مانەوەی ئەو ڕژێمە دیکتاتۆرانەدا، ناتوانێت بەرهەمهێنەری هەڵوێستێکی دژە-دیکتاتۆری بێت. چونکە ئەگەر پێداویستی ژیانیی پیسەسازی ئۆتۆمەبیلسازی و چەکسازی و ... تد نەبووایە، ئەوا هەنووکەش لە جێی شارە ئاوەدان و باڵاخانە

هەورخورێن و هوتێلە پینج ئەستێرەکانی وڵاتانی کەنداوی عەرەبی، کۆمەڵێك ڕەشماڵی خێڵە کۆچەرەکان دیاردەبوون.

<u>لە نەخۆشخانەکانی هەرێمدا هەر هەشت هەزار کەسو یەک قەرەوێڵەیان بەردەکەوێت، لەکاتێکدا لە زۆربەی وڵاتانی دراوسێکدا بۆ هەر دوو یا سێ هەزار کەس، قەرەوێڵەیەک هەیە. لە زۆر شوێنی کوردستاندا قوتابخانە نییە یا کەمەو بەشیکی زۆری ئەو قوتابخانانەش کە هەن، سێ دەوامیان تیۆادەکریتو پۆلەکانی خوێندن سیخناخن بەژمارەیەکی زۆر لە قوتابییان</u>. ل٧٧- ٧٨

نووسەران لەجیاتی ڕەخنە لە سیستەمی تەندروستی و نەبوونی بیمەی دەرمانی و زۆربوونی نەخۆشخانەی تایبەتی و وێرانی نەخۆشخانە گشتییەکان یا دەوڵەتییەکان، دێن و لە کلك و پۆپەوە ڕەخنە لە کەمی قەرەوێڵە دەگرن. هەروەها لەجیاتی ڕەخنە لە سیستەمی قووچکەیی و دەسەڵاتگەرایانەی پەروەردە و خوێندن، کە بەڕادەیەك نائازادانەیە، هێشتاکە لە کوردستان جیاوازی پەیمانگەی مامۆستایان و پەیمانگەی پۆلیس نییە و مامۆستای بێکار دەتوانێت ببێتە پاسەوانی زیندان و لەسێدارەدان و لە بەرانبەریشدا پۆلیس و ئەشکەنەدەر دەتوانن وانەکانی دەسەڵاتگەریی (ئۆتۆریتەگەری) سیستەمی پەروەردەی کوردستان بڵێنەوە. تەنیا جیاوازی ئەوەیە، کە لە زیندانەکانی هەرێم و عیراقدا زیندانیان لەسێدارەدەدرێن، بەڵام لە فێرگەکاندا فێریاران خۆیان دەسوتێنن. ئەگەر هەموو گەڕەکێك خوێندنەگەیەکی تێدا بێت، هێشتا هیچ لەوە ناگۆڕێت کە سیستەمی پەروەردە و فێرکاریی هەرێم پۆلیسیانەیە و هێشتاکە پابەندی یاسا و ڕێساکانی بەعسە و فێرگەکان بارهێنەر و پەروەردەکەری مرۆڤی ئازادڕەو و ئازادیخواز نیین، بەڵکو نوێکەرەوە و پەروەردەکەری مرۆڤی ملکەچ و شەلاقوەشێن و پاشڕەون !

گرفتەکە لەوەدا نییە، چەندایەتی مامۆستا و فێرگە بگۆڕیت، بەڵکو لە چۆنایەتی پەروەردە و شێوازی وانەگوتنەوەیە، لە جیاوازی و سەرهەڵدانی فێرگەی تایبەت و بوونی سیستەمی نمرە و ڕێکخستن و پێکهاتەی قووچکەییانەی پەروەردەیە. لەو سیستەمەدا فێریار بەرکارە (ئۆبجێکت)، نەك بکەر (سەبجێکت). چارەسەر ئاوەڵاکردنی دەرگەکانی خوێندنی ئارەزوومەندانە و کۆتاییهێنان بە پەیوەندی خودا و بەندەیی مامۆستا و فێریارە، لەوێدا کە خوێندن و پەروەردە دەبنە ئامرازی ڕاهاتن و پەروەردەی مرۆڤی ئازاد، دەبنە ئامرزای کۆتایی بە بنەماکانی ملکەچی خوێندگەکان بۆ سەرووی خۆیان. هەوەها چارەسەر لەوەدایە کە چیدی ئامانج لە ئامادەکردنی

دەرچووانی خوێندنگەکان، بەڕێکردنی لەشکری کرێکار و فەرمانبەر و تاکی گوێڕایەڵ و ملەکچ بۆ سەرمایەداران و دەسەڵات نەبێت !

گەر کەرتی تایبەتیش لە پیشەسازیی نەوتدا بەشداریکرد، ئەوا دەبێت بەردەوام بڕی سەهمی دەوڵەت لە پرۆژە هاوبەشەکاندا لە بڕی کەرتی تایبەت گەورەتربێت. پارەی نەوت دەبێت بخرێتەگەڕ بۆ بەهێزکردنی ئابووری کوردستان بەگشتی لە ڕێگای خستنەگەڕیَ ئەو داهاتە لە بواری گەشەدان بەکشتوکاڵو پیشەسازی بچوکو مامناوەندی کە هەلی کارکردن زیادەکەن، ل٧٩

وەك پێشتر دەستنیشانمکرد، یا ئەوەتا نووسەران دەرکێکی ڕۆشنیان لەبارەی ڕامیاریی ئابووری بازار-ئازادی نیئۆلیبراڵیزمەوە نییە، کە ئامانجی یەکەمی دەستکۆتاکردنی دەسەڵاتە هەرێمییەکانە لە ئاستی سەرمایەگوزاری و دەستتێوەردانی کۆمپانیا جیهانلوشەکان و تایبەتیکردنەوەی بانکە دەوڵەتییەکان و کەرتە پیشەسازییە دەوڵەتییەکانە، یا نووسەران ئەو دروشمە بێبنەمایانە لە سایەی دەسەڵاتی بۆرجوازی و نوێنەرایەتی پارلەمانییدا تەنیا وەك پاگەندەی هەڵبژاردن و بەلارێدابردنی بزاڤە کۆمەڵایەتییەکان ڕیزدەکەن. ئەوان دەزانن و خۆیان لەوە گێلدەکەن، کە گێڕانەوەی ڕۆڵی زیاد بۆ ئابووری دەوڵەتیی و بەرنامەڕێژ، پێچەوانە سەوڵێدانە بە ئاراستەی جیهانگیری نیئۆلیبراڵیزم. ئەوەی کە خەڵکی شارەزوور و بازیان ساخکەرەوەی خەیار و تەماتەی تورکیە و وڵاتانی دیکەن، ئەوەی کە شارەکان سیخناخن لە پۆشاکی ناتەندروستی نایلۆنی پاکستان و چین و تورکیە، ئەوەی کە کوردستان بووەتە بازاری ساخکردنەوەی بەرهەمی بێکەڵك و بەسەرچوو (ئێکسپایەر)ی تورکیە و ئێران، ئاساییترین دیاردەی بوون بە بەشێکی بازاری کوردستانە لە سیستەمەکەی نیئۆلیبراڵیزم. ١٨ ساڵە کوردستان تەنیا لە ڕووی ڕامیاریی و سەربازییەوە داگیرکراوی داواکارییە ڕامیاریی و سەربازییەکانی تورکیە و ئێران و وڵاتانی دیکە نەبووە، بەڵکو مەیدانی تەراتێنی سەرمایەگوزارانی ئەو وڵاتانەش بووە و لە داگیرکاریی سەربازیانەی بەعسەوە گواستراوەتەوە بۆ داگیرکاریی ئابووریی دەوڵەتانی ناوچەکە و ئیمپریالیزم.

نووسەران لە مۆدێلی بەڕێوەبەرایەتی (سەرخان)ی کۆمەڵدا، خوازیاری دێمۆکراتی نوێنەرایەتین و تەواوی هەوڵیشیان بۆ پەسەندەدانی ئەم سەرخانەیە لای خەڵکی و خۆشباوەڕکردنی تاکی ناڕازی کۆمەڵە بە ئازادی کەتواریی و یەکسانی هەمەلایەنە و دادپەروەی کۆمەڵایەتی و دێمۆکراسی ڕاستەقینە لە سایەی ئەو سیستەمەدا، کە لە ئەوروپا و ئەمەریکا باڵادەستە. لەبەرئەوە

پاگەندەی فرەتر ڕۆڵبەخشین بە دەوڵەت لە کەرتی نەوت و بەرنامەڕێزژی کە پێشتر هاتووە، ناکرێت پەیگیرانە لێیان وەربگیرێت و بڕوا و متمانەی پێببەخشرێت. چونکە پابەندبوون بە سیستەمی بەڕێوەبەرایەتی نیئۆلیبراڵیستی، دەستئاوەڵاکردنی کۆمپانییە جهیانلووشەکانە لە تاڵانکردنی سامان و داهاتی کۆمەڵگەکاندا و مەرجی سەرەتاییەتی. ئەگەر کەسێکیش خوازیاری ئابووری بەرنامەڕێژ و نیوەندیی و کۆنترۆڵکراوی دەوڵەت بێت، ئەوا دەبێت بگەڕێتەوە بۆ سەر مۆدێلە سەرخانییەکەی ڕوسیەی جاران (بۆڵشەڤیکی) و ڕژێمی بەعس و لە باشترین باردا ڕژێمەکەی ئێستای کوبا و ڤێنزەویلا. هەڵبەتە ئەوەشمان لەبیرنەجێت، کە هەردەم ڕێگەی سێیەم لەبەردەم بزاڤە کۆمەڵایەتییەکاندا هەبووە و هەیە، کە شۆڕشی کۆمەڵایەتی و دێمۆکراتی ڕاستەوخۆ و خۆبەڕێوەبەرایەتی کۆمەڵگەکان و یەکگرتنەوەیان لە سەر بنەمای فێدرالیزمی ئازاد و نادەوڵەتی بە پشتبەستن بە هەرەوەزییە ئابووریی و کێڵگە و کارخانە و فەرمانگە و خوێندگە و هاوبەشییەکان. ئەم مۆدێلەی کۆتایی تەنیا بۆ خوێنەرە و من لەوە دڵنیام کە بە کەڵکی دەستەبژێری ڕامکار و "ڕۆشنبیر" نایێت!

<u>لەڕاستیدا کوردستان پێویستی بە بوونی دوو دەزگا هەیە. یەکێکیان دەزگایەک بێت زیادەی داهاتی نەوتی تێداهەڵبگیرێت بەتایبەتی لەکاتێکدا نرخی نەوت بەرزەبێتەوە ئەم زیادەیەش لە بواری گەشەدانی گشتی بەژێرخانی ئابووریدا سەرفبکرێت</u>. ل٧٩

نووسەران بە پەردەپۆشکردنی داگیرکراویی هەرێمی کوردستان و عیراق لەلایەن کۆمپانییە جیهانلوشەکان و نێوەندە بڕیاردەرەکانی جیهان، دەکەونە ڕیزکردنی چەند پرۆژەیەکی خەوناوی و وێناکردنی جیهانی سەرمایەداری بە جیهانێکی ئازاد و پێکهاتوو لە کۆمەڵێك یەکەی سەربەست، کە هەر وڵاتێك تێیدا ئازادانە بڕیاردەدات و لە ڕێکەوتن و بڕیارە خۆییەکانیدا سەربەخۆیی خۆی دەپارێزێت. بەبۆچوونی من وەها هەرێم و وڵاتانێکی سەربەخۆ لە سایەی جیهانگیری نیئۆلیبراڵیزمدا چیدی مەگەر لە ئەفسانەباڤی ئەم نووسەرانەدا بوونیان هەبێت.

نووسەران سیستەمێکی بانکی مۆدێرن، پێشنیاردەکەن، کە ئەگەر زۆر دوور نەڕۆین، دەتوانین سەرنجی تورکیەی هاوسێ بدەین، کە لە دوامانگەکانی ١٩٩٧ و ١٩٩٨دا بۆ ئەوەی پاش قەیرانە ئابوورییەکەی، سندوقی دراوی نێودەوڵەتی و بانکی جیهانی قەرزی بدەنێ، بەسەریاندا سەپاند، کە دەبێت بانکەکانی تایبەتی بکاتەوە و کۆتایی بە سیستەمی بانکی دەوڵەتی بهێنێت و دەرگەی

پارلەمان بە ڕووی مەرجەکانی ئەو نێوەندانەدا ئاوەڵابکات. هەروەها سیستەمی بانکیی لەوەتەی هەیە بۆرجوازییانەیە و تەنیا شتێك کە گۆڕانی بەسەردا هاتووە، تایبەتیکردنەوە یا بوونە بەش لە بانکە جیهانییەکان و دەستکۆتاکردنی دەوڵەتەکان تیایاندا گۆڕاوە. ڕێك پێچەوانەی خواست و پاگەندەکەی نووسەران، کە ئاوا نیشاندەدەن، سیستەمی بانکی دەوڵەتییان دەوێت، ئەوەی کە ناوی دەنێن "دەزگایەك بێت زیادەی داهاتی نەوتی تێداهەڵبگیرێت"، سیستەمی بانکیی مۆدێرن، چیدی دەوڵەتی نییە و ئەوەی هەیە تا ئەو شوێنەی کە نیئۆلیبرالیزم توانیبێتی بازارەکان داگیربکات و پارلەمانی وڵاتان بکاتە خانی لەشکرەکانی، ئەوا یەك سیستەم سەرورەرە، ئەویش سیستەمی بانکی تایبەتییە!

ئایا سەربەخۆیی ڕامیاریی کە نووسەران دەخوازن بڕیاردەری وەها پڕۆژەگەلێك بێت، لە سایەی پاشکۆیی ئابووریی بەهۆی قەرزەکان و میواندارێی لەشکرکێشییەکانەوە، دەتوانێت مەرجە سەپاوەکانی ئەو نێوەندانە پێشێلبکات یا نادیدەبگرێت؟

نووسەران خۆیان لەوە لادەدەن، ڕاستی شتەکان بدرکێنن، کە ئەو بانکە مۆدێرنانە، ئایا بانکی دەوڵەتین یا بانکی تایبەتی و پشکداریی نێوەندە جیهانلوشەکانی وەك بانکی جیهانی؟ هەروەها پێماننالێن ئەو بانکە مۆدیرنانە جیاوازییان لە بانکەکانی ئێستا چییە، ئایا قەرزی بێسوود بە خەڵکی دەدەن، یا پشتیوانی دەوڵەتە نیشتمانییەکەی نووسەران دەکەن، لەوەی پاشکۆی بانکە جیهانلوشەکان نەبێت؟ ئەگەر ئەمانە نین، ئەدی سوودی ئەو بانکە مۆدێرنانە بۆ خەڵکی چییە و چی لە بارودۆخی ئێستا دەگوڕن؟ ئایا نووسەران بانکەکانی ئەوروپا و ئەمەریکا بە مۆدێرن نازانن، ئەگەر وەڵام ئەرێیە، بۆ نالێن لە چەشنی بانکەکانی وڵاتانی ئەوروپا و ئەمەریکا و ئوسترالیا و کەنەدا، کە نەك تەنیا تاکی ناچار و بەدبەخت دەدۆشن، بەڵکو تەنانەت دەوڵەتەکانیش دەدۆشن و دەوڵەتێك نییە قەرزاریان نەبێت؟!

هەروەها ئەوە لەبیردەکەن، کە سەربەخۆیی نیشتمانی، وەك دەوڵەتی بۆجوا-نیشتمانی، لە باشترین باردا وەك فەرمانداریەکەی چاڤێز و ڕاوڵی برای کاسترۆ، ڕووبەڕووی ئابڵۆقەی ئابووریی و ڕامیاریی و سەربازیی هێزە جیهانلوشەکان دەبێتەوە و دواجار خۆبەخۆ و ناچار بەرەو دیکتاتۆریی بێپەردەیە ملدەنێت. لە بەرانبەریشیدا سیستەمی فرەپارتی پارلەمانی پشتبەستوو بە بازار-ئازادەکەی نئیۆلیبرالیزم وەك عیراق و ئەفگانستان، ناچارە ببێت بە بەشێك لە سیستەمە

جیهانگرەکە وەك ئەوەی کە دەیبینین، لە هەردوو باردا باجدەری بارۆدۆخەکان، هەر خەڵکی بێدەسەڵات و نەدارانن، ئیدی ئەو بانکانە دەوڵەتی کۆن بن یا تایبەتی مۆدێرن، ئەوە هیچ لە ئامانجی بانکدارییەکە ناگۆڕێت، کە قۆستنەوەی ناچاری خەڵکە بۆ سوودی زیاتر !

<u>شەشەم: لە سایەی خۆلاوازکردنی ستراتیژیەتەوە بۆ سیاسەتی گەشەسەندن و بەرەوپێشچوونی ستراتیژی</u>

<u>چاکردنەوەی تێڕوانینی هەڵە بۆ مەسەی گەشەسەندن لە کوردستاندا</u> ل٨٠

لە سیستەمی سەرمایەداریدا و لەم سەردەمەی خێرایی جیهانگیری و ڕمانی سنوورە ناسیونالیستییەکانی بۆرجوایدا ئیدی شتێك نییە و نامێنێتەوە، کە نێوی ستراتێژی نیشتمانی و نەتەوەیی بێت. وەك دەزانین ئەوەی بەناوی نەتەوەوە پاگەندەی ئەو ستراتیجەی لە سەدەی هەژدە و نۆزدە و بیستدا کردووە، تەنیا بۆرجوازی دەسەڵاتخواز و پاوانگەر بووە. چونکە تەنیا ناسیونالیزم وەك ئایدیۆلۆجیایەك دەیتوانی خزمەت بە جێگیرکردنی دەسەڵاتی سەرتاپاگیری بۆرجوازی لە بەرانبەر دەسەڵاتە هەرێمییەکان یا داگیرکەراندا بکات، ئیدی ئەو دەسەڵاتە دواتر لەژێر ناوی دیکتاتۆریی پرۆلیتاریادا بووبێت یا لەژێر ناوی دەسەڵاتی نەتەوەیی و دێمۆکراسی پارلەمانیدا بووبێت، هیچ لە دەوڵەتگەرایی ناسیونالیزم و چەپاوڵگەریی و مشەخۆریی بۆرجوازی سەروەر لەژێر دێوجامەی نەتەوەییدا ناگۆڕێت. ئەگەر چی یەك دوو سەدە ئەفسانەی نەتەوەییبوونی بەرژەوەندییە هاوبەشەکانی تاکی کۆمەڵ برەوی هەبوو، بەڵام لەتەك توانەوەی بلۆکی بۆلشەڤیکیدا جەمسەری بازار-ئازاد باشتر و زیاتر بواری بەزاندنی سنوورەکانی بۆ دەرەخسێت و کۆمپانیا و بانك و لەشکرە جیهانگرەکانی ئەم سەر تا ئەو سەری دونیا دەکەونە مەیدانی تەراتێن و بیری سەربەخۆیی نەتەوەیی و ئابووری نەتەوەیی و بانکی نیشتمانی (دەوڵەتی) دەچنە مۆزەخانەی قۆناخێکی بەسەرچووی سەرمایەدارییەوە.

هەر لەبەرئەوە قسەکردن لە ستراتیجی نەتەوەیی دەبێتە هەوڵی گیانبەبەرداکردنەوەی خەونە نەتەوەییە مۆمیاکراوەکان و چیدی دەسەڵاتە ناوچەییەکان پێویستیان بە پاگەندەی لەو جۆرە نییە و لە بەرانبەردا تەنیا هەوڵی ئاراییشکردنی ڕوخساری دزێوی بانك و کۆمپانیا جیهانلوشەکان دەدەن، کە نووسەران لەم سەر تا ئەو سەری نووسینەکەیان بۆ تەنیا جارێکیش نەیانوێراوە خۆیان لە قەرەی وەها بابەتێکی تابوو بدەن. بەڵکو بۆ ڕاکێشانی دەنگی تاکی خۆشباوەڕ بە

سندوقەکانی دەنگدان بۆ لیستێك، هەوڵی وڕێنەکردنەوەی ئەفسانە نەتەوەییەکانی سەدەی نۆزدە دەدەن. ئەوان دەزانن لە سایەی جیهانگیری بازار-ئازادەکەی نیئۆلیبرالیزمدا تەنیا یەك ستراتیج دەتوانێت لەتەك داگیرکاریی مۆدێرن هەڵبکات، ئەویش ستراتیجی نێوەندە جیهانییە چەپاوڵگەرەکانە و بەس. ئیدی قسەکردن لە ستراتیجی نەتەوەیی و نیشتمانیی سەربەخۆ، بووەتە خەونی ئەو کیژە منداڵانەی کە لەژێر کارایی باوکسالاریدا پێیانوابوو بە لەتوانادابوونی ماچکردنی ئانیشکی خۆیان یا گرتنی پەلکەزێڕینە، دەبنە کوڕ.

هەروەها ئامۆژگاریکردنی بۆرجوازی بەوەی پرۆژەی درێژماوەی کەم قازانج پەرەپێبدات، لە چاوەڕوانی گەڕانەوەی مەسیح و هاتنی مەهدی دەستەپاچانەتر و ئەفسانانەترە و وەك ئەوە وایە، کە داوا لە مرۆڤکوژێك بکەیت، بە دەسترێژی چەکەکەی بەناو باخچەیەکی ساوایاندا، ڕستەکانی دادوەری بنووسێتەوە. ئەمڕۆ ئیدی باشتر و ڕۆشنتر لە هەر کاتێکی دیکە چییەتی و کرۆکی شاراوەی دەسەڵاتی نەتەوەیی دەرکەوتووە، ئەمەش بۆ شوێنگۆڕکێی ناسیونالیزمی کورد لە ئۆپۆزسیۆنی چەکدارەوە بۆ دەسەڵات دەگەڕێتەوە، کە چیدی ناتوانێت وەڵامدانەوە بە پرس و داخوازییە ئابووریی و کۆمەڵایەتییەکانی تاکی کۆمەڵ بە پاش کۆتاییهاتنی دەسەڵاتی داگیرگەرەوە ببەستێتەوە. چونکە ئێستا خۆی دەسەڵاتدارە و بە هەموو شێوەیەك خۆی هەوڵی سەرکوتی بزاڤە کۆمەڵایەتییە نازاری و دادخوازەکان دەدات و لە بواری سەرکوت و دەستەمۆکردندا بە ئەزموونتر و دەستکراوەتر لە ڕژێمی بۆرجوازیی پێشوو [کە داگیرگەر بوو]، ڕووبەڕووی جەماوەر دەبێتەوە، ئەوەش لەبەرئەوەی کە هێشتاکە بەشێك لە جەماوەری بندەست لە ژێر کارایی پاگەندە نەتەوەییەکاندا بە دەسەڵاتی خۆیی خۆشباوەڕن !

<u>زێدەڕەوی نییە گەر بڵێین لە پاڵ خەونی ناماقوڵی بە دوبەیکردنی کوردستاندا، وردەوردە کوردستان گۆڕاوە بۆ یەکێک لەوڵاتە ئەفریقییە نارێکو ئاڵۆزو بێسیستەمو هەژارو پیسوپۆخڵەکان.</u> ل٨١

نووسەران بە ڕاگوزەر بەلای خەونی "دوبەی"دا تێدەپەڕن و پێیانوایە، کە کوردستان دیوەڕواڵەتییەکەی "دوبەی"یە و ئەمەش پۆزەتیڤ نرخاندنی خەونی "دوبەی"یە. بەڵام کەتواری "دوبەی" ڕاستییەکی دیکەمان دەخاتە بەرچاو، کە ئاڵوگۆڕی ڕواڵەتییە لە پەیوەندی خێڵایەتیدا. ئاپارتمان و کۆشکە هەورخورێنەکانی "دوبەی" تەنیا دەتوانن گۆڕانی جۆری و چەندیی ڕەشماڵی خێڵەکانی "دوبەی" بن، ئەگینا پێکهاتەی خێزانی و کۆمەڵایەتی "دوبەی" بەندی هەمان دەمارگیری

جارانە و لەجیاتی چەند دەسەڵاتیی سەرۆکخێڵەکان، ئەنجومەن و دەسەڵاتداری کۆی سەرۆکخێڵانی پێکهێناوە و لەوەی عیراق و هەرێمی کوردستان لەپێشتر نییە! لەلایەکی دیکەوە لە نێوان هەر چینەدیوارێکی ئەو باڵاخانانەدا، ملیۆنان خەونی کرێکارانی بەنگلادیشی و پاکستانی و هیندوستانی و و...تد لە گۆڕنراون و کۆیلەتی کرێکاری کۆچەریان گەیاندووەتەوە کەشکەڵەی ئاسمان و بوونەتە قوربانی دەستی بۆرجوا و ڕەگەزپەرستە عەرەبەکان و مافیانخوراوە. ئەوە بێجگە لەوەی کە هەر یەکە لەو کۆشکە شێخنشینانەی کەنداوی عەرەبی، بوونەوەتە هەراجخانەی ژیانی ژنان و سێکسی زۆرەملێ لەتەك ژنان و کچانی خزمەتکار و کۆچەری وڵاتانی خۆرهەڵاتی ئاسیا و ئەفریکا.

ئەمە دیوی ڕاستەقینەی ئەو خەونە بەرزەیە، کە نووسەران پێیانوایە دەسەڵاتدارانی کوردستان ناتوانن پێیبگەن ! مەگەر خۆیان واتەنی کۆمەڵێك کۆشك و تەلاری نارێك و دوور لە بیناسازی گونجاو لەتەك ئاو و هەوا و هەڵکەوت و شارستانی کوردستان، نموونەیەکی ئەو پێشکەوتنە نین؟ مەگەر چەوسانەوەی کۆیلەئاسای کرێکارانی کۆچەری بەنگلادیشی و سریلانکی و خزمەتکارانی ئەسیوپی و فلیپینی و ...تد وەك هاوچینەکانیان لە "دوبەی" لە کوردستانیش هەمان مامەڵەیان لەتەکدا ناکرێت؟ مەگەر لە سایەی ئەو تەلارە بەرزانەدا ڕێوشوێنی خێڵەکی سەرۆکخێڵان و دەرەبەگەکان ئاوەدانتر نەکراوەتەوە؟ ئیدی کامە لایەنی ئابووریی و کۆمەڵایەتی هەیە، کە "دوبەی" کردووەتە بەهەشتی خواستراوی ڕۆشنبیرانی دادپەروەریخوازی دوا سەردەم؟

پاشان، ئەی نووسەرانی دادخواست و مافپەروەر، ئەوە کامە ڕوانگەیە، کە پاڵ بە ئێوەوە دەنێت وڵاتانی ئەفریکی بکەنە یەکەی نەگۆڕی نارێکی و پیسوپۆخڵی، خۆ کوردستانی ئێوە هیچ کات وڵاتێکی ئیدئاڵ نەبووە، تاکو ئێستا بە مەخدوری بزانن، بەوەی لە ڕیزی وڵاتە ئەفریکییەکاندایە؟!

هەروەها نارێکی و ئاڵۆزی و هەژاری و پیسوپۆخڵی وڵاتە ئەفریکییەکان دیوی دووەمی وڵاتە ڕێك و نائاڵۆز و دەوڵەمەند و پاکوخاوێنەکانە. ئەگەر ئێوە سەرتۆپی ڕۆشنبیری کورد بن، قوڕ بەسەر تاریکبیرەکان. ئەگەر ئەفریکا چەتە بۆرجواکانی ئەوروپا و ئەمەریکا و چین تاڵانی نەکەن، ئایا بە ئێستا و کۆنیشەوە لە ڕووی سامانی سروشتییەوە لە ئەوروپا دەوڵەمەندتر نەبووە و نییە؟

شارستانی ئەفریکا لە شارستانی ئەوروپای کۆشکی خوێنمژی گەلان و جینۆسایدکەری ئەمەریکی

و ئوسترالی و نیوزلەندی و ئاسیایی و ئەفەریکییە بومییەکان، مرۆڤانەتر و سروشدۆستانەتر بووە و هەیە ! ئەوە وڵاتە خاوێنەکانی سەرنجڕاکێشی ئێوە بوون، کە کڕین و فرۆشتنی مرۆڤیان بەدێژایی ۳۰۰ ساڵ بە فتوای کلیساکانیان کردە باو، ئەوە ئەوان بوون، لە ماوەی پێنج سەدە داگیرکاری کیشوەرەکانی دیکەدا هەرچی تایبەتمەندی مرۆییانە بوو لە ئەفریکییەکان و ئەمەریکی و ئوسترالییە بومییەکان و ئاسایییەکانیان سەند و هەرچی خوو و یاسای دژەمرۆیی و دیکتاتۆری و خوێنڕێژی و دەمارگیری ناسیونالیستی و ئایینی بوو، بەسەر وڵاتانی داگیرکراودا سەپاندنیان [۱۰].

با نووسەران بڕۆن بەسەرهاتی کۆلۆنیالیزم "۵۰۰ ساڵ کۆیلەکردن و کوشتوبڕی گەلان" بخوێننەوە، ئینجا بێن و بڕیاری نارێکی و پیسوپۆخڵی وڵاتاتە ئەفریکییەکان بدەن. ئەوان لەبیردەکەن، کە ئەوە ڕژێمە پاسەوانەکانی سەرمایەدارین، کە ئەفریکا و ئاسیایان کردووەتە دۆزەخی جەنگ و برسیەتی و بێمافی. ئەوە دکتۆرە سپیپێستە نەژادپەرستە ڕەچەڵەك ئەورووپییەکان بوون، کە ڤایروسی ئایدزیان دەکردە خوێنی نەخۆشانی ڕەشپێستی ئەفریکای باشوور و ئەوە پاپای ڤاتیکان بوو، کە بەکاربردنی کۆندۆمی لە ئەفریکا وەك بەرگری لە ئایدز، نامۆڕاڵی و تابوو دەکرد !

نارێکی وڵاتانی ئەفریکا هەم بەرهەمی دەسەڵاتدارە هاوچینەکانی بۆرجوازی کورد و ئەوروپایە و هەم دیوی شاراوەی مۆدێرنە و بانکە مۆدێرن و دەوڵەتە مۆدێرن و یاسا مۆدێرن و ژیانی مۆدێرنە، کە تەنیا بەکاربردنی نایلۆن و پلاستیك تێدا بووەتە هەڕەشە لە خودی ژیان !

<u>ئەمرۆ لە کوردستاندا جۆرێک لە هەژاریی پەیدابووە کە لە قۆناخەکانی پێشتری کۆمەڵگای کوردیدا بوونی نەبووە، وەک چۆن جۆرێک لە دەوڵەمەندییش دروستبووە نەک تەنیا لە مێژووی کوردستاندا پێشینەی نییە، بەڵکو لەزۆر شوێنی تری دونیاشدا نایدۆزینەوە.</u> ل۸۱

هەژاری زیاتر و دەوڵەمەندی زیاتر، ڕەوتی ئاسایی سەرمایەداری و پێگەیینی بۆرجوازی نەتەوەن. بەو جۆرەی ژمارە دوو لە دوولای هاوکێشەیەکی ماتماتیکیدا یەکسانە بە یەك کۆ یەك، بەوجۆرەش لە هاوکیشەی سیستەمی چینایەتیدا هەژاری کەمتر یەکسانە بە دوڵەمەندی کەمتر، کە وەها بارێك لە سایەی دەسەڵاتی بۆرجوازیدا پێویستی بە چاودێریی و بەرنامەڕێژیی دەوڵەت هەیە و دەکاتە سەرمایەداری دەوڵەتی، ئەوەی کە جاران عیراق پەیڕەوی ئەو مۆدێلە ڕوسیەی

دەکرد و نووسەران پێیوایە جاران جیاوازی هەژاری دوڵەمەندی نەبووە یا کەمتر بووە، هەژاری زیاتریش یەکسانە بە دوڵەمەندی زیاتر، ئەوەی کە نووسەران بەرانبەری پورتوبۆڵە دەکەن و بە هەموو شێوەیەك خۆیان لە قسەکردن لە هۆکاری بنەڕەیی ئەو پەرەسەندنە لادەدەن. چونکە قسەکردن لە بابەتێکی ئاوا، گشتێتی سیستەمەکە جیهانییەکە دەخاتە ژێر پرسیارەوە و ئەمەش بە پوچەڵکردنەوەی هەوڵە فریودەرانەکەی نووسەران تەواودەبێت و پەردە لەسەر ناکۆکبوونی لیبراڵیزمی بۆرجوازی لەتەك ئازادیخوازی تاکی بندەست و نەدار لادەدات.

ئەوەی کە هەژاری لەڕادەبەدەر و دەوڵەمەندی لەڕادەبەدەری لەو جۆرەی کوردستان بۆ نووسەران لە زۆر شوێنی دونیادا نەدۆزرێتەوە، هەوڵی لەخشتەبردنی خوێنەرە یا نائاگابوونی نووسەرانە لە بارودۆخی ئابووریی و ڕامیاریی و کۆمەڵایەتی زۆربەی وڵاتانی جیهان. چونکە لەو وڵاتە ئەوروپییانەدا کە نووسەران تیایاندا دەژین، دەسەڵاتداران ناتوانن نکۆڵی لە بوونی هەژمارێکی زۆر منداڵی خوار ئاستی هەژاری بکەن. هەروەها پەرەسەندنی دەوڵەمەندی و لەولاشەوە هەژاری وەك دوولای تەرازوویەکن، قورسبوونی یەکێکیان بە سووکبوونی ئەوتریان تەواو دەبێت و گەورەتربوونی هاوکێشەکە بەم جۆرەیە، لە هەر شوێنێك دەوڵەتمەند هەبێت، هەژاریش هەیە، لە هەرکوێ ملیۆنێر هەبێت، بە ملیۆن هەژار هەیە و لە هەر شوێنێك ملیاردلێر هەبێت و ...تد. ئەمە ڕەوتی سروشتی سیستەمی سەرمایەدارییە و تا ئەو سیستەمە تەمەنی درێژتر بێت، ئەو دوو نابەرابەرە واوەتر دەڕۆن و نایەکسانی قوڵتر دەبێتەوە. [١١]

ئەوەی کە ئەم ناهاوتاییە لە وڵاتانی ئاسیا و ئەمەریکای لاتین و ئەفریکا و ئەوروپای خۆرهەڵات لەچاو وڵاتانی ئەوروپای خۆراوایی و ئەمەریکای ناکوور و ئوسترالیا و کەنەدا، زیاتر و بەرچاوترە، بۆ ئەوە دەگەڕێتەوە، کە بۆرجوازی وڵاتانی باکوور لە دزی و تاڵانی سامانی وڵاتانی وەك کوردستان و عیراق و .. تد کەلێنەکانیان داپۆشیوە. ئەگەر نووسەران ڕاستدەکەن و لەتەك پاگەندەکانی دژی ناداوەری و نەهێشتنی ئەو جیاوازییە نوێیەی کوردستان خەڵك ناخەڵەتێنن، بۆ دژایەتی ئەو نایەکسانی و نادادوەرییە دوو ڕێگەیان لەبەردەمدا دەمێنێتەوە: یا گێڕانەوەی مێژوو بۆ جارانێك (سەردەمی بەعس) کە پێیانوایە لە ئێستا دادوەرانەتر بووە، ئەمەیان ئەستەمە، یا دژایەتی سەرمایەداری و سەروەریی چینایەتی، کە برسییەتی و نەخۆشی و لانەوازی و جەنگەکان، پایەکانی تەمەندرێژیی ئەو پێکدەهێنن !

بەبۆچوونی من، ئەوهی سەرمایەداری بەلاوە دروست و پەسەندبێت، ئەوا دەبێت ئەو هەژارییە لە ڕادەبەدەرەش بە ئاساییترین دیاردەی پەرەسەندنی سەرمایەداری لە کوردستان لەبەرچاو بگرێت. نووسەرانیش بە پێچەوانەی پاگەندەکانیانەوە، بەگوێرەی ئەوەی کە خەریکی ڕەوایەتیدان و یاساییکردنەوەی نایەکسانین، کار لەسەر ئەوە دەکەن، کە خەڵکی بهێننە سەر ئەو بڕوایەی کە نایەکسانی هەتاهەتاییە و نەگۆڕە و خەبات و بەرهەڵستی دژی دەسەلاتی چینایەتی بێهوودەیە و پێویستە چاوەڕوانیکردنی بەزەیی و دەرکەوتنی دەسەڵاتداریی ڕۆشنبیر و فیلۆسۆف یا موحەمەدی مەهدی بن!

پاشان نووسەران دەچنە سەر گەشەسەندنی ڕاستەقینە و چوار ڕەهەندی بۆ دیاریدەکەن.

<u>یەکەمیان ڕەهەندی ئابوورییە کە تیایدا خاڵی سەرەکی بریتییە لە دروستکردنی ژێرخانێکی ئابووریوا کە بتوانێت بە بەردەوامی هەم فرەسەتی کارکردن بۆ دەستی کاری پێگەیشتوو لەولاتدا مەیسەربکات</u>، ل٨٢

<u>ڕەهەندی دووەمی گەشەکردنی تەندروست گەشەکردنی کۆمەلایەتییە</u>. ل٨٣

<u>ڕەهەندی سێهەمی گەشەکردن ڕەهەندە سیاسییەکەیەتی ئەوەی کە دەبێت بەبەردەوام بیری لێبکرێتەوە ئەوەیە ئایا ئەو پلانو سیاسەتی پێشکەوتنانەی کە هەن، چەندە برو ڕادەی متمانەکردنی سیاسی لەولاتەکەدا گەورەدەکەن</u>. ل٨٥

<u>ڕەهەندی چوارەم لە گەشەکردندا ئاگاداربوونی ژینگەو پاراستنێتی لە پیسبوونو وێرانبوون</u>. ل٨٦

خاڵی یەکەم، کوردستان وەك بەشێك و بنکەیەکی سەربازی نیئۆلیبراڵیزم، ناتوانێت خاوەنی ئابووری و پلانی سەربەخۆی خۆی بێت، کاتێك کە سەربەخۆیی ئابووری نەبوو، گەشەسەندنی کۆمەلایەتی تەندروست دەچێتە خانەی ئەفسانەبافییەوە. چونکە هەموو گەشەسەندنێکی تەندروستی کۆمەلایەتیی پێویستی بە پایەی ئابورویی تەندروست هەیە، کە لە سایەی سەرمایەداریدا، ئەمە ئەستەمە و هەر پاگەندەیەکی لەو جۆرە، دەچێتە خانەی فریودانی خەڵکەوە. وەك پێشتریش گوتم، گەشەکردن و سەرکەوتوویی ڕەهەندی ڕامیاریی، ملکەچی ڕەهەندی سەربەخۆیی ئابوورییە و بەم جۆرە کۆشکی لماوی نووسەران، پاش تەواوبوونی پاگەندەکانی هەڵبژاردن دەبێتەوە تۆز و گەردی دەم ڕەشەبای پەرەسەندنی سەرمایەداری !

هەروەها ئۆپۆزسیۆنێك كە نووسەران خەونی خۆیان پێوەگرێداوە، تەنیا خەم و ئامانجیك كە هەیەتی، وەرگرتنی بەشی زۆرترە لە تاڵانی و گێڕانەوەی دەركراوانی پارتیی و زیاتر لەباركردنی زەمینەی سەرمایەگوزارییە بۆ كەرتی تایبەتی یا سەرمایەدارانی نا پارتیی و تەكاندانی زیاترە بە تایبەتیكردنەوەی كەرتە دەوڵەتییەكان. ئەوەی ئەلف و بێیەك لە ڕامیاریی و ئابووری بزانێت و بە وردی پاگەندەكانی لیستی گۆران بۆ دادپەروەری و یەكسانی و ئازادی تاوتوێبكات و هەراوهوریای پارلەمانی و دروشمی بریقەدار و نێوەڕۆكبۆش فریوینەدات، ئەوا ئەوە دەركدەكات كە داخوازییەكانی ئەو ئۆپۆزسیۆنە تەنیا یەكسانییە بۆ سەرمایەدارانی دەرەوەی (پدک) و (ینک) لەتەك سەرمایەدارانی ناوەوەی ئەو دوو پارتە، دادپەروەری لە دابەشكردنی تاڵان بەسەر لێپرسراوانی شاخ و ئازادی سەرمایەگوزارانی دیكە لە كڕینەوەی كەرتە تایبەتییەكان و دەستڕاگەیشتنیان بە كورسییەكانی نێو پارلەمان و دەركردنی بڕیار لە قازانجی خۆیان. ئایا بێجگە لەمە زیاتر، هەم لە بەرنامەی لیستی گۆڕان و هەم لە مانیفێستەكەی نووسەراندا هیچ ئاوڕێك لە ئازادی و یەكسانی و دادپەروەری كۆمەڵایەتی لە دەرەوەی بازنەكانی سەروەری و دەرەوەی بازنەی دەستەبژێری "ڕۆشنبیران" و دەستەبژێری ڕامیاران و "بەڕێوەبەرانی كارە ئابوورییە سەرەكییەكان"، هیچ قسەیەكی دیكەیان بۆ كۆمەڵ هەیە؟

<u>ئەوەی گۆڕانەكانی دوای ڕاپەرینی بێماناو بێنرخ كردوە پەرەسەندنی رادەی بێمتمانەیی خەڵكە بەو نوخبەیەی پلانی گەشەكردنو پێشكەوتنی كوردستان دادەنێت، چونكە بڕی زیادی سامان چۆتە خزمەت نوخبەیەكی بچوكو بیرۆكراتو خێڵگەرا</u>. ل٨٦

نووسەران باس لە هۆی بێواتابوون و بێنرخبوونی گۆڕانەكانی پاش ڕاپەڕین دەكەن، ئەوان كە باس لە ڕاپەڕین دەكەن، وەك ڕاپەڕینێكی سەركەوتوو باسیدەكەن و دەسەڵاتی بۆرجوازی كوردیش بە بەرهەمی ڕاپەرین دادەنێن. بەڵام ئەوەی لە كۆڕەو و گوفتوگۆ و هودنەی بەرەی كوردستانی و ڕاپەڕینی دووەم و دامركانەوەی لەسەر دەستی لێژنەكانی بەرەی كوردستانی و بەعس و دواجار بەدەسەڵاتگەیشتنی (پدک) و (ینک)دا دیتمان، وێنایەكی تەواو پێچەوانەی وێنەكێشانەكەی نووسەرانە بۆ ڕاپەڕین. چونكە لە ڕاپەڕینی جەماوەری خەڵكانی ژێردەست و نەداری عیراقدا داچڵەكانی نەخشەكێشەرانی جەنگی كەنداوی دووەم و بێپاییەی جەماوەریی بەرەی كوردستانیمان دیت، هەڵكردنی گڵۆپی سەوز لەلایەن ئەمەریكا و هاوپەیمانانییەوە بۆ ڕژێمی تێكشكاوی بۆرجوازی بەعس، كە چەند ڕۆژێك پێش كۆڕەو لەتەك بەرەی كوردستانی بە

دیاریکراوی (ینک) و (پدک)دا لەژێرەوە لە گفتوگۆدا بوون و کشانەوەی هێزەکانی بەرە و گەڕانەوەی هێزە تێکشکاوەکانی بەعس و کۆڕەو و پرشوبڵاوی ڕیزی جەماوەری ڕاپەڕیو وەك هەنگاوە سەرەتاییەکانی تێکشکانی ڕاپەڕین و بە دەسەڵاتگەیشتنی (ینک) و (پدک) وەك دوو هێزی سەرەکی بۆرجوازی کورد، ئاشکراترین ڕووداوەکانی ئەو ڕۆژگارە بوون و بەو جۆرە ڕاپەڕینی جەماوەری خەڵکی عیراق لە پیلانێکی چەندلایەنەی هاوپەیمانیی دەوڵەتەکانی ناوچەکە و فەرمانداریی عیراق و بەرەی کوردستانیدا سەرکوتدەکرێت. بێواتابوون و بێنرخبوونی گۆڕانەکان بۆ خەڵکی ئازادیخواز و شۆڕشگێڕ ئا لێرە بەدواوە دەستپێدەکات، ئەوەش ئاساییترین کاردانەوەی خەڵکە بەرانبەر بۆرجوازی تازە بەدەسەڵاتگەیشتوو!

هەروەها لەخزمەتبوونی سامان بۆ دەستەبژێرێکی بچووك و بیرۆکرات و خێڵگەرا، هۆکاری بێواتایی نییە، بەڵکو دەرەنجامی خودی بێواتاییە! ئەگەر وانییە، کەواتە ئەگەر سامان بکەوتایەتە خزمەتی دەستەبژێرێکی گەورە و دێمۆکرات و شاری، ئیدی پرسەکە بێواتایی لەدەستدەدا و نووسەرانیش ناچار بە ڕەخنەلێگرتنی نەدەبوون! ئایا دیسانەوە ئەمە شیوەنی هەریسەکە نییە، ئەمە لوتبەرزی شاریی و خۆ بە ژیر و دانازانین نییە؟

<u>**ئەم جیهازە بە رادەیەک حیزبییە بۆتە ریگریکی گەورە لەبەردەم هەر گۆرانێکی راستەقینەدا، بەرادەیەک خودی ئەو دەسەڵاتدارانە خۆشیان گیریان بەدەستی کێشەی گۆرانو بچووککردنەوەو ئەکتیڤکردنی ئەو جیهازەوە خواردووەو لەشکرێک بەرێوەبەرو ئیداریی حیزبیان دروستکردوە کە بەرێوەبردنیوڵاتەکەی هیجگار زەحمەتکردووە.**</u> ل٨٦

ئەمەیان بوختانە بۆ دەسەڵاتدارانی هەرێمی دەکەن، چونکە هەمان ئەو لەشکرە بوو، کە بوو بە هۆی جێگرکردنی دەسەڵاتێك، کە نووسەران بە هی خۆیانی دەزانن و دەخوازن بیپارێزن و شاریی بکەنەوە. دروستبوونی وەها لەشکرێك لە فەرماندە و سەرتیپ و ڕاوێژکارانی فەوجە سووکەکان لە بەرێوەبەرایەتیدا، پێداویستی خۆگرتنی ئەو دەسەڵاتەبوون، کە نووسەران پێشنیاری گۆڕینی لە نێوەوە و سەرەوەڕا دەکەن. لەبەرئەوە ئەم ڕۆژگارە ئاوا بەئاسانی ناتوانن بیانخەنە سەر لیستی بێکارانی بێبەشی کۆمەڵ و لە بەرانبەردا خانەنشینی تایبەت و مووچەی تایبەت و سەرپەنای تایبەت و تەنانەت خولی تایبەتیان بۆ دەکرێتەوە.

ئەگەر مەبەستیشیان لە زۆری فەرمانبەر و کرێکار و خزمەتکارە، ئەوا پێویستە ڕۆشنتر و بێپەردەتر بڵێن، پێویستە هەرێمی کوردستان بەڕەوتی وڵاتانی پێشەنگی نیئۆلیبراڵیزمەوە پەیوەستبێت و بە لیشاو فەرمانبەر و فێرکار و کرێکار لەسەرکار دەرکەن و بەو جۆرە بودجەیەکی زۆرتر پاشەکەوتبکەن و بۆ گیرفانی "بەڕێوەبەرانی کارە ئابوورییەکان"ی بگێڕنەوە و لە بەرانبەردا بۆ ڕیکلامی پەرتووکەکانی ئەوانی دابینبکەن !

بەو جۆرە ئەگەر بڕیاربێت، داواکەی سەرۆکی لیستی گۆڕان و تێبینییەکەی جۆرج بووشی نئیۆلیبراڵ بکەین بە پێوەر، ئەوا نووسەران هیچ مافی ئەوەیان نییە دەسەڵات و دارایی لە لەشکری نەخوێندەوار و خێڵەکی و لادێی بسێننەوە، چونکە بە پێوەرەکەی ئەو دووانە، ئەوی بەشداری جەنگ و سەرکەوتنەکانی نەکردبێت، ئەوا لە دەستکەوتەکانیشدا پشکی بەرناکەوێت. مەگەر ئەمە بنەما و لۆجێکی سیستەمی چینایەتی و دەوڵەتمەندی نییە؟ مەگەر ئەمە لۆجێکی نایەکسانی یاسایی نییە؟ مەگەر ئەمە دادپەروەری بۆرجوازیی نییە، ئیدی نووسەران بۆ دەیانەوێت وێنەیەکی شێوێنراو لە سیستەمی چینایەتی بخەنەڕوو؟

لەسەر بنەمای نایەکسانی یاسایی و ڕەوایەتی سەروەری و بەرتەری دەستەبژێرەکان، دەسەڵاتداران مافی ئەوە بە خۆیان دەدەن بە ڕۆژی نیوەڕۆ تیرۆربکەن و خەڵک لەسێدارەبدەن و خەڵک ماڵوێرانبکەن و خەڵک مووچەبڕبکەن، ئاوا ئەو لەشکرەش کە نووسەران پێیانوایە ڕۆژگارێك شۆڕشگێڕبووە و ئێستا لە سەرووی دەسەڵاتەوەیە، زۆر ئاسان و ئاساییە، کە کۆنترۆڵی هەموو شت بکات و سامانی کۆمەڵگە لوشبدات !

<u>بەکورتی هەموو ستراتیژیەتێکی گەشەکردنو پێشکەوتن دەبێت هاوسەنگییەکی هەبێت لەنێوانی ئەو چوار لایەنانەداو بەسەریەکەوە دونیایەک دروستبکەن کە لانیکەمی هارمۆنیەتی کۆمەڵایەتی، هاریکاریو مشورخواردنی یەکتری تێدابێت، نەک بەشێکی کۆمەڵگا بکات بە دوژمنی بەشەکەی تریو ژینگەیەک دروستبکات پیسو پڕ مەترسیی تەندروستی</u>. ل٨٧

نووسەران لە سەرەتای لاپەرە (٨٧)دا بۆ بەرهەمهێنانی ئەلەکتریك پێشنیاری بەگەڕخستنی وزەی سروشتی دەکەن. لەوانەیە ئەمە باشترین نموونەی گونجاو بێت بۆ تێگەیاندنی نووسەران لە ڕۆڵی

سەرەکی و نەخشەسازی کۆمپانییە دەرەکییەکان لە کوردستاندا و ڕۆڵی پاسەوانی و هاوبەشی دزی و تاڵانی دەسەڵاتداران بۆ ئەو کۆمپانیانە.

پرۆژەی بەرهەمهێنانی ئەلەکتریك لە وزەی سروشتی کە لە کوردستاندا وزەی (با) باشترین و بەردەستترین و کەم خەرجترینە، لە ماوەی ١٨ ساڵی ڕابوردوودا وێرای پێشنیارکردنی لەلایەن چەند کەس و لایەنی دڵسۆزەوە، دەسەڵاتداران نەیانتوانیوە پێیهەستن و کاری لەسەر بکەن، چونکە لە قازانجی کۆمپانییەکان و داگیرکەرانی عیراقدا نییە و دەسەڵاتدارنیش لە وزەی (با) پشکە سوودی وەهایان بەرناکەویت و نییەتی. دیسانەوە چونکە دەسەڵاتدارنی کوردستان تەنیا ڕۆڵی پاسەوان دەبینن و ئەوە ئەو نێوەند و کۆمپانییە جیهانلوشانەن، کە فەرمانداریی عیراقی پاش ٩ی ئەپریلی ٢٠٠٣ ڕێکەوتننامەی لەتەکدا مۆرکردوون و لە دەرەوەی نەخشە و بڕیار و ڕێکەوتنامەکانی ئەوان ناتوانن هیچ کارێك ئەنجامبدەن. ئەوە ئەوانن، دیاریدەکەن کە کامە پڕۆژە جێبەجێبکرێت و کامە نەکرێت، کامە بەسوودە و کامە خراپ، نەك خواستی دڵسۆزان، نەك پێدایویستی کۆمەڵگە و نە پاراستنی ژینگە.

بەڵام بەپێچەوانەی ئارەزووی هەر ناسیونالیستێکی دەسەڵاتخوازەوە، لە سایەی سیستەمی سەرمایەداریدا تەنیا و تەنیا مشەخۆری پەرەدەسێنێت و خەمخۆریی دەبێتە خەون. هەروەها تا فەرماندار و فەرمانبەسەرداکراو، تا دەوڵەتمەند و هەژار، تا مشەخۆر (بۆرجوا) و کرێکار، تا دەستەبژێر و ڕەشوڕووت هەبێت، هەمیشە کۆمەڵگە لە دووبەشی دژبەیەك پکدێت و دەبێت و بەشی سوودپەرست و هەلپەرست و مشەخۆر و بەکرێگیراوی داگیرکەر لە داهات و بەرهەم و خۆشییەکانی ژیانی کۆمەڵگە بەهرەمەنددەبێت!

<u>بیرکردنەوە لە ئایندە لە ئێستاوە دەستپێدەکات، لە بیرکردنەوە لە جۆرو چۆنیاتی قوتابخانەکان، لە ڕادەی خوێندەواریی‌و نەخوێندەواری لە وڵاتدا، لە جۆرو ئاستو چۆنایەتی نەخۆشی‌و نخۆشخانەکان، لە سیستمی سزادان‌و زیندانەکان، لەجێباوەڕی‌و بوێری دادگاکان، لە جۆری خۆراکو بری تێری‌و ڕادەی برسێتی لەوڵاتدا</u>، ل٨٨

نووسەران کۆمەڵێك چارەسەری ڕواڵەتی و کاتیی بۆ پرسەکان ڕیزدەکەن و بەهیچ شێوەیەك خۆیان لە بنەوان و سەرچاوەی گرفتەکان نادەن و دەیانەوێت لە پشت هەموو ڕستەیەکەوە

هەتایبوونی چەوسانەوە و سەروەریی چینیایەتی سەرمایەداران بەگوێی خوێنەردا بچرپێنن و لەلای بکەنە کەتوارێکی نەگۆڕ و خەونی مرۆڤی ئازادیخواز و یەکسانیخواز و دادپەروەریخواز تا ئاستی چەند ڕیفۆرمێکی ڕواڵەتی سیستەمی دژەمرۆیی سەرمایە داگرنە خوارەوە.

لای ئەوان هۆکاری چوونە زیندان و بوونی زیندانەکان گرنگ نییە، لە بەرانبەردا دەیانەوێت دادپەروەیی بە سیستەمی سزادان و زیندانیکردن ببەخشن. چونکە ئەوان بۆ پاراستنی سیستەمە پڕنادادوەرییەکەیان پێویستیان بە زیندان و زیندانەوان هەیە، بە دادگەیەکیش بۆ پاراستن و سەپاندنی نایەکسانی یاسایی بەسەر کەسانێکدا کە دژی نایەکسانین!

<u>کۆتاییهێنان بەو هەموو بێدادییەی لەوڵاتدا بەرامبەر بە ئافرەتان ئەنجامدەدرێتو ڕۆژانە بەرهەمدەهێنرێتەوە، کارێکی ئێجگار گرنگو سەرەکی هەموو بەرنامەیەکی راستەقینەی پێشکەوتنە</u>. ل٨٨

لە درێژەی هەمان باس و پەرەگرافدا نووسەران دەخوازن، بەزەیی دەسەڵاتداران و ئۆپۆزسیۆنی دەسەڵاتخواز بەرانبەر ژنان بزوێنن و چارەسەرکەی بە هەمان تێڕوانینی فێمینیزمی بۆرجوازی بە بەئاگاهێنانەوەی دەسەڵاتداران ببەستنەوە. لەبەرئەوەی لە شوێنی دیکەدا زۆر جار پێداگرییم لەسەر ئەوە کردووە، تەنیا ئەوەندە بەسە بڵێم، کە سەپاندن و بەدەستهێنانی ئازادی و یەکسانی ژنان بەسەر کۆمەڵ و دەسەڵاتداراندا بەرهەمی تێکۆشانی خودی ژنانە و تاکو ژنان بەخۆیان بڕیاری درچوون لەو ڕێ و شوێنە پلەچەندە کۆمەڵایەتیی و ئابوورییەیان نەدەن، ئەستەمە هەموو هێزەکانی دونیا بتوانن ژنێك نەك هەموو ژنان لەو نایەکسانییە ئابووریی و مافیی و کۆمەڵایەتییە ڕزگاربکەن!

تێڕوانینی دەستەبژێرانە و سەروەریخوازانەی نووسەران، ڕێوشوێنی بەزەییپێداهاتنەوە و فەرماندانیان پێدەبەخشێت و ئامۆژگاری دەسەڵاتداران و ئۆپۆزسیۆنی دەسەڵاتخواز دەکەن، کە کۆتایی بە بێدادی بەرانبەر ژنان بهێنن. ئامۆژگاری ئاوا بۆ ئەوە دەگەڕێتەوە، کە ئەوان سیستەمی چینایەتی هەمیشەیی دەبینن و لەسەر ئەو بنەمایەش گۆڕین و کۆتایهێنان بە هەر دیاردە و یاسا و ڕێسایەك تەنیا لە توانای پارلەمان و دەسەڵات دەبینن و هەر خەبات و بزاڤێکی جەماوەریی لەوانەش بزاڤی فێمینیستی شۆڕشگێر ڕەتدەکەنەوە و قسەکانیان تەنیا تەواوکەری بانگەوازە بەزەییبزوێنەرەکانی فێمینیستانی بۆرجوازیین، کە ساڵانێکە داوای سۆز و بەزەیی لە

سەرۆك و سەرۆكشالیاران و دەسەڵاتدارانی خواتری ئەوان بەرانبەر ژنان دەكەن. فێمینیستانێك كە دەخوازن لەجیاتی ڕابەری پیاوان بەسەر ژناندا، خۆیان ئەو ڕابەرییە بكەن و دەستەبژێرێكی بەرتەریدار لەنێو بزاڤی ئازادی و یەكسانیخوازانەی ژناندا بۆخۆیان چێبكەن.

لەوە سەیرتر ئەوەیە، ئۆپۆزسیۆنێك كە نووسەران ئەم بەرنامەیان بۆ نووسیوە لە هەڵبژاردنەكاندا هیوای خۆیان لێگیرێداوە، سەرۆكەكەی ستەم و چەوساندنەوەی ژنان لە كۆمەڵدا بە كەتواری نازانێت [١٢]!

حەوتەم: سیاسەتی دەرەوە و سیاسەتی ناوەوە

١- بەرەو كردنی كوردەكانی دەرەوەی كوردستان بە سەرمایەی نەتەوەیی گرنگ

سالانێكە ڕەوەندی كورد لەدەرەوەی كوردستاندا لە رووی ژمارەوە لە گەورەبوونو لە رووی چۆنایەتیشەوە لە گەشەسەندندایە. كوردی دەرەوەی وڵات بووە بە سەرمایەیەكی نەتەوەیی فرەجۆرو هەمەرەنگ. ئەم سەرمایەیە تەنها پاڵپشتێكی ئابووری نییە بۆ كوردستان، بەڵكو هێزێكی زانستیو كولتووریو هونەری گەورەیە بۆ ئاییندەی وڵاتەكەمان. ل٨٩

ئەگەر سەرنجی ئەم دێرانە بدەین، دژەمرۆییچییەتی ناسیونالیزم بە ئاشكرا و بێپەردە بەسەر ئێسكەپەیكەر و خەونی تاكی كورددا گوزەردەكات. ئەگەر كوردانی دەرەوەی وڵاتانێك لەو كەسانە پێكهاتایە، كە ئارەزوومەندانە و بۆ خوێندن و پێگەیاندنی تواناكانیان بەرەو هەندەران ڕەوپانبكردایە، ئەوا ئەو دەستەواژانە تاڕادەیەك دروستییان تێدا دەبوو، یا كەمتر دەبوونە جێگەی ڕەخنە. بەڵام وەك دەزانین زۆرینەی ڕەوەندی كوردی بەرهەمی جەنگی عیراق- ئێران (كە دەسەڵاتدارانی ئەم ڕۆژگارە بەشێك بوون لێی)، بەرهەمی كیمیاباران و ئەنفالەكان (كە دیسانەوە دەسەڵاتداران لایەنێكی تاوانەكەن)، بەرهەمی ئابڵۆقەی ئابووری (كە دەسەڵاتدارانی هەرێم بە بڕیارێكی ڕەوایاندەزانی)، بەرهەمی جەنگی نێوخۆ (كە زیاتر لە ٢٤ ساڵ لە شاخ و ٤ لە شار تاكی كوردیان كردبووە سووتەمەنی) و باندە تیرۆریستەكانی بۆرجوازی كوردە. بێجگە لەوەی ئەم تاكانە ڕۆژانە لە شیوەنی ڕۆژانی لێزەوتكراو و ونبوونی تەمەنیان لە ئاوارەیدا، گیرۆدەی دەیان نەخۆشی دەروونی و شێوان و گرژی و نامووبون و خنكان و كوژران لە ڕوبار و سەرسنوورەكاندا و قوربانیبوون و گیرۆدەبوون و تەنانەت ئەتكی سێكسی بەتایبەت لە ژنان لەلایەن دەلالان و

دەستوپەیوەندەکانی دەسەڵاتەوە دەناڵێنن. پەنابەران لە دونیای ناجگیری نێوان یاداوەری و خەونەکانی دوێنیان و دەستوپەنجەنەرمکردن لەتەك ڕاسیزم و شۆڤێنیزم [وەك دوو سەرەنجامی گەشەسەندن و پەرەسەندنی ناسیونالیزم و نیشتمانپەروەری وڵاتانی پەنادەر] لە ئەمڕۆدا وردوخاشدەبن. ئەمە سامانە نەتەوەییەکەی ناسیونالیزمی کوردە، هەزاران مرۆڤی دەروون و جەستە تێکشکاو، کە بەتەمان لە هەندەرانیش پاپەندەی خەونە سەرابییەکانی ناسیونالیزمیان بکەنەوە.

نووسەران بەچاوی قوربانیانی شۆڤنیزم و ڕاسیزم لە پەنابەرانی کورد نارِوانن، بەڵکو وەك سامانی ناسیونالیزمی کورد و نیشتمانپەروەریی خۆیان دەزانن. ئەوان لەجیاتی داوای گێڕانەوەی ماف بۆ هەڵاتووان و قوربانیان، لەجیاتی سارێژکردنی برینەکانیان، دەیانکەنە سامانی نەتەوەیەك، کە لە ڕاستیدا بێجگە لە سەروەریی بۆرجوازی و سەرکوتکەرایانە،هیچیدی ناگەیێنێت. هەر لەم سەردەمەدا، ڕۆژانە تاکەکانی ناو هەرێم لەژێر هەمان دێوجامە "دەسەڵاتی نەتەوەیی"دا دەبنە قوربانی مشەخۆریی کەمایەتییەك، کە ناوی دەسەڵاتی نەتەوەیی لەسەر خۆی داناوە.

وابزانم کەم کەس هەیە، کە لاری لەوە بێت، ئەگەر ژیان و ڕێز و ڕێوشوێنی ئازادانەی تاك لە کۆمەڵدا پارێزراوبێت، ئەوا کەم کەس پەیدادەبن، نشینگە و بازنە کۆمەڵایەتییەکانی دەوروبەریان ئاوا بە ئاسانی بەجێبهێڵن و ڕێگەی هات و نەهاتی تاراوگە بگرنەبەر. هەروەها کۆچ و پەنابەریی هەر لە کۆنەوە بەرهەمی نالەباریی ژیان و ستەمی کۆمەڵایەتی و نایەکسانی ئابووریی و ڕامیاریی لە تاك بووە لە نشینگەکەیدا، لەبەرئەوە هانای بۆ دەرەوەبردووە و پشتی لە هەموو بەستەرەکان کردووە، کە بە نشینگەکەیەوە دەیبەستنەوە. پەنابەران نەك سامانی نشینگەی وەدەرنەر نین، بەڵکو لە سایەی سەروەریی "بۆرجوازی نەتەوە" ستەملێکراوی ئەو نشینگەیەن.

لای نووسەران ئەم بنەڕەتەی پرسەکە وەڵادەنرێت و بەزۆر دەیانەوێت بەرگێکی دیکەی بەبەردا بکەن. وەك دەزانین زۆرینەی پەنابەر و کۆچکردووانی باشووری کوردستان لە سەردەمی دەسەڵاتداریی بۆرجوازی کورددا ڕێی هات و نەهاتی پەنابەریی وڵاتانی ئەوروپایان گرتووەتەبەر. بەگوێرەی ئەمە یا لەدەست شەڕە گمرگ و دەسەڵاتی نێوخۆ یا لەدەست برسیەتی و بێبەشی و نادادوەریی هەڵهاتوون. کەچی نووسەران بێسڵەمینەوە و شەرمکردن لە ڕاستی، دێن و پەنابەران دەکەنەوە بە سامانی نەتەوەیەك، کە پەنابەران لەدەست دەسەڵاتەکەی، کە شوناسی

نەتەوەکەیانی هەڵگرتووە و وەك نوێنەری بەرژەوەندی زۆرینەی ئەو نەتەوە قسەدەکات و هاوکات لە ژێر پەردەی ئاسایش و سەروەریی ئەفسانەیی ئەو نەتەوەدا پەنابەران ڕاونراون و بە فشاری جەنگیی و ئابووریی و ڕامیاریی ئەو دەسەڵاتە ناچار بە کۆچەربوون بوون. نووسەران دێن و لەپێناوی خزمەتکردنی ئایدیۆلۆجیای بۆرجوازی (ناسیونالیزم)دا ئاوڕ لەو پەنابەرانە دەدەنەوە و دەیانەوێت بڵێن، کە لە دەرەوەی شوناسی ناسیونالیستی، تاك ناتوانێت خاوەنی پێناسەیەك بێت. جارێکی دیکە لە وڵاتانی پەنادەردا خزمەتی سەروەریی بۆرجوازی لەژێر دێوجامەی نەتەوەییدا دەکەنەوە مۆتەکەی ژیانی پڕ کولەمەرگییان و ناهێڵن لە دەرەوەی شوناسە دەستکردەکان لەتەك مرۆڤەکانی دیکەی نشینگەی پەنادەر، هەڵگری شوناسی تاکایەتی خۆیان بن و لەجیاتی پاگەندە و بەکرێگیراویی لەڕێی خودایی بۆ پارتەکان، خەریکی پێگەیاندن و گەشەدان بە تواناییەکانی خۆیان بن و سوود لە هەلێك وەربگرن، کە بۆیان ڕەخساوە.

<u>ساڵانێکە نێوەندو کۆمەڵەی حیزبە کوردییەکان لە دەرەوەی وڵات هەڵگری وەزیفەی دوکانێکی بازرگانین و زۆرینەی ئەندامەکانیشیان هێندەی کاری دەڵاڵی بۆ سیاسییە بالادەستەکانی کوردستان دەکەن و ڕێگاخۆشدەکەن بۆ سپیکردنەوەی پارەو گواستنەوەی سەرمایەی دەسەڵاتدارانی کوردستان بۆ دەرەوە، ئەوەندە ئاگایان لە خواستو مەرامەکانی کۆچبەرانی کورد نییە</u>. ل ٩٠- ٩١

نووسەران نەك لا لە ڕووی ڕاستەقینەی ڕەوەندی پەنابەرانی کورد ناکەنەوە و نایانەوێت وەك مرۆڤ ئاوڕ لە بەسەرهات و خەونەکانیان بدەنەوە، بەڵکو بە هەمان تێڕوانینی دەسەڵات، ئەوە بە پەنابەران ڕەوانابینن، کە وەك تاك خۆی بناسێت و ژیانبکات، بەپێچەوانەوە لە دەرەوەش دەیانەوێت بیانگێڕنەوە باوەشی ئەوانەی کە ڕاویاننناون، کە لە باشترین باردا دوو شت بەرهەمی پێناسەکردنەوەی تاکی پەنابەر لەو کۆمەڵگەیاندا وەك کەمایەتییەکی نەتەوەیی دابڕاو لە کۆمەڵگەکان بەرهەمدەهێنێتەوە؛ گرووپی شۆڤێنیستی لە چەشنی گورگە بۆرەکان، کە بەرهەمی سامانکردنی نەتەوەیی کۆچبەرانی تورکیە و ڕامیاریی دابڕاندنی ئەو تاکانەیە لە کۆمەڵەکان، دووەم بە سیخوڕکردن و هەواڵدەرکردنی ئەو تاکانە بەناوی پاراستنی بەرژەوەندی نەتەوە، کە خودی پارتەکان باشتر لەوە پێیهەستاون و زۆربەی تاکی کوردیان لەو ڕامیارییە گلاوە ئالاندووە و هاوسێ بەسەر هاوسێوە، هاوەڵ بەسەر هاوەڵەوە بووە بە سیخوڕی دەسەڵات و پارتەکان لەو ڕێگەوە لە ئەورووپاش هەڕەشە لە نەیارانی دەسەڵاتەکەیان دەکەن.

پەنابەرانێك کە لەدەست دەسەڵاتی بۆرجوازی کورد یا هاوچینە فەرمانداركانی پێش ئەو هەڵهاتوون و لە کۆمەڵگەی پەنادەردا بەجۆرێك لەو دەسەڵاتانە ڕزگاریانبووە، ئەگەر سپاردنی ڕۆڵی شوانەیی بە دەسەڵاتداران نەبێت، دەبێت هاندەری وەها چاوەڕوانییەك چی بێت، کە هەڵهاتووان چاوەڕوانی بەزەیی لە ڕاوەرانیان بکەن و نووسەران خۆیان بکەنە ڕدێنسپی و شوانە ڕامیارەکان بۆ بەزەیی پێداهاتنەوە بە هەڵهاتووان، ئامۆژگاریانبکەن؟

نازانم پەیوەندی داخوازی و ئامانجەکانی تاکی هەڵهاتووی کورد لە دەست جەنگ و برسیەتی و بێکاری و تیرۆر و زیندان، وەك ئەندام یا نیشتەجێ لە هەندەران بە بەزەیی دەسەڵاتی بۆرجوازی کوردەوە چییە؟ ئەگەر تاکێك بەتەمای گەڕانەوە بێت، ئەوە شتێکی دیکەیە و مافی خۆیەتی قەرەبووی زیانەکانی بۆ بکرێت، بەڵام تاکێك کە بە پێچەوانەوە ناگەڕێتەوە، ئەوا داخوازی و ئامانجەکانی بەستراون بە هاتنەدی داخوازی و ئامانجی هاوچینەکانی لە کۆمەڵگەی پەنادەردا و لەتەك دەوڵەتە دێمۆکراتە ئیدئالە ئەوروپییەکانی نووسەراندا سەروکاریان هەیە. بەڵام نووسەران ئەمە نابینن، چونکە یەکەم بە هەمان تێڕوانینی ناسیونالیستە دەستەبراکانی ئەوروپایان، مافی یەکسان بە پەنابەران ڕەوا نابینن و وەك میوانێکی کاتی لەبەرچاویاندەگرن و کێشەکانیان بە وڵاتانی لێوەهاتووەوە دەبەستنەوە و لە کۆمەڵگەکاندا وەك تەنێکی نامۆ و جیاواز گۆشەگیریاندەکەن، دووەم دیسانەوە ئەمە بە سوودی دەستەبژێرییەکەی خۆیان تەواو دەبێتەوە و بەو هۆیەوە کۆڕی خۆیان گەرمدەکەن.

تاکی هەڵهاتوو لەجیاتی گەڕانەوە بۆ بەدەستهێنانی شوناسێکی دەستکرد و ناپێویست، پێویستە لە نشینگەی نوێ و لەنێو کۆمەڵی پەنابەردا بۆ بەدەستهێنانی مافەکانی بگەڕێت و لەنێو ڕیزی هاودەردانی خۆی لە کۆمەڵی پەنادەردا خۆی وەك ئەندامی ئەکتیف ڕێکبخات، نەك پاسیڤ و گۆشەگیر لە تەنگبیری ناسیونالیستیدا خۆی بەنگبکات و لە بەرانبەردا ڕاسیزم وەك دەستەبرای ناسیونالیزمەکەی لە خۆی هانبدات و لەجیاتی ململانێ و جەنگی دەسەڵات، بکەوێتە جەنگی هاوچینەکانی خۆی!

<u>هەروەکو چۆن یەکێک لە خەسڵەتەکانی سیستەمی سیاسی کوردستان دانانی کەسانی حیزبیو ناپسپۆرو نەشارەزایە لە شوێنە ناسکو گرنگەکانی بڕیاری سیاسیدا، ئاواش هەمان دۆخ لەناو کوردە کۆچبەرەکانی</u>

دەرەوەی کوردستاندا دروستکراوە، فەرامۆشکردنی کەسانی پسپۆرو ئەکادیمی ناحیزبی لەدەرەوەوەی وڵات، درێژبوونەوەی ئەو سیاسەتەیە کە حیزبە کوردییەکان لەناوەوەی وڵات بەرهەمهێناوە. ل٩١

ئەگەر سەرنجی پشتەوەی ئەو ڕستانە بدەین، دەبینین، دیسانەوە شیوەنی هەریسەکەیە و دەستەبژێرێك کە پێیوایە تەنیا ئەو شایستەی کارمەندی و بەڕێوەبەری کۆنسوڵییەکانی دەسەڵاتە لە ئەوروپا، خۆی بە بەشخوراو دەزانێت، ئەگینا بڕواناکەم مەبەستیان لەو پەنابەرە بەدبەختانە بێت، کە ڕۆژانە ٦ - ١٢ سات بە کەمترین کرێ و مافەوە کاردەکەن. نووسەران هەروەك چۆن لە ناوەوە شیوەنی هەریسەی بەشداری دەسەڵات دەکەن، هەر ئاوا لە دەرەوەش شیوەنی بەدەستهێنانی پۆستەکانی نێو کۆنسوڵییەکان دەکەن. ئەوان کە خەونە بەرتەریخوازانەکانیان وەك دەستەبژێری "ڕۆشنبیر"ی کورد لە کۆمەڵگە پەنادەرەکاندا مسۆگەر ناکرێن، دەخوازن بە بەهرەمەندبوون لە ژیانی ئەوروپا، لە دەسەڵاتی نەتەوەییاندا پلەپایەی باڵا بەدەستبهێنن و بەو جۆرە خۆیان لە خوار دەسەڵاتدارە نەخوێندەوار و سەرتیپە "ناڕۆشنبیرەکان" نەبینن و موچەکانیان لەوانەوە وەرنەگرن.

بێبەشکردنی ئەم چەند سەدهەزار دەنگە لە هەڵبژاردنو لە بڕیاری سیاسی لەوڵاتەکەیاندا، مانای لەدەستدانی گەنجینەیەکی گەورەی نەتەوەیی گەلی کوردو کزکردنو لاوازکردنو لەناوبردنی هەستی پەیوەندارێتیو بەرپرسیارێتی ئەم گرووپەیە بۆ نیشتمانو مەسەلە چارەنووسسازەکانی. ل٩٢

لە سایەی سەروەرییدا نیشتمان بێجگە لە گۆڕی خەونەکانمان هیچی دیکە نییە. نووسەران داوای مافێك (مافی دەنگدان) بۆ پەنابەران دەکەن، کە زۆرێك لە پەنابەران لە وڵاتانی پەنادەردا هەیانە و نەك تەنیا ئەوان وەك پەنابەر و مرۆڤی پلەدوو، بەڵکو سەد ساڵ دەبێت کە خودی هاوچینەکانیشیان لە وڵاتانی پەنادەردا نەیانتوانیوە بەو هۆیەوە هیچ بگۆڕن. ئەوەی ئەوان بۆ پەنابەرانی داخوازی دەکەن، ماف نییە، بەڵکو سوودبردنە لە دەنگیان بۆ لیستێکی دیاریکراو، کە دەیویست سەرمایەگوزاری ڕامیاریی لەسەر دەنگی پەنابەران بکات. وەك پێشینان گوتویانە، ئەگەر دەنگدان شتێکی بگۆڕیایە، ئەوا هەم نووسەران کە فرمێسك بۆ پەنابەران دەڕێژن، ئەو مافەیان بە نەخوێندەواران "خۆیان واتەنی مێگەل" ڕەوانەدەبینی و هەم دەسەڵات قەدەخەی-دەکرد!

داواکردنی وەها مافێك بۆ پەنابەران، گاڵتەکردنە بە هۆشمەندی پەنابەران، مەگەر دەنگدان و دەنگدەران چ لە ئەوروپا و ئەمەریکا چ لە وڵاتانی وەك هەرێمی کوردستان توانیوەیانە هیچ بگۆڕن، تاکو چەند هەزار پەنابەرێکی بەدبەخت و هەڵاتوو لەو دوورەوە بتوانن بە کارتێکی پڕ سووکایەتی بە ویست و خەونی مرۆڤەکان، بتوانن چەتەگەرەی و سەرکوتگەری و مشەخۆری بۆرجوازی کوردی بگۆڕن؟

٢-بەرەو بەرهەمهێنانی سیاسەتێکی ناوەکی و دەرەکی عەقڵانی

گوتاری نیشتمانپەروەریتیو سیاسەتی نەتەوەیی کاڵایەک نییە هەر رۆژەی لە بازارێکدا ساغبکرێتەوە یا تەنها لە کاتی رووداوو پێشهاتە سیاسییە گەورەکاندا بیری سیاسەتمەداران بکەوێتەوە. گوتاری نیشتمانپەروەریتیو سیاسەتی نەتەوەیی هەڵگری پرنسیپی سیاسین، بەشێکی گرنگن لە شێوازی دەسەڵاتداریتیو سەروەری نەتەوەیی. ل٩٣

سەرەتا پێویستە کەمێك لە واژەگەلی وەك "عەقلانی" و نا "ناعەقڵانی" بکۆڵینەوە. ئەگەر عەقڵانی بکەینە کوردی دەبێتە "ژیرانی/ ژیرانە" و بەواتای "ئاوەزپەسەندی" دێت. بەڵام لە هەموو بارەکاندا "ناعەقڵانی" بوونی نییە. ناعەقڵانی یەکێکە لە کۆمەڵە واژەیەك، کە بە هەڵە بەکوردیکراون یا سەرچاوە و بەکاربردنیان بەو جۆرە بۆ دەرکی ڕێڕەوی (مذهبی)یانەی نووسەرەکانیان دەگەڕێتەوە؛ لەوانە "نا مۆڕاڵی، بێ مۆڕاڵی، نا ئەخلاقی، بێ ئەخلاقی"، کە لە ڕاستیدا هەموو "ژیرانی"یەك، "مۆڕاڵی"یەك دەتوانێت لە ڕوانگەی بەرانبەرەوە "ناژیرانی" و "نامۆڕاڵی" ببینرێت و دەرکبکرێت. ئەوەی کامەیان دروستە، پرسێکی دیکەیە و پێویستە لۆجیك و ئاوەزپەسەندی و بنەما هاوبەشەکانی خواستە سروشتییە مرۆییەکان پاڵپشتیبکەن. بەڵام لە باری زمانەوانییەوە، ئەوەی کە لە وەرگێڕانی واژەکاندا بۆ سەر زمانی کوردی بووەتە هۆی هەڵە لێکدانەوەیان، لەلایەك ئەوەیە کە "بد"ی فارسی بە "بێ"ی کوردی وەرگێردراوە، کە ئاوا نییە و "بد" بەواتای خراپ، ناجۆر، ناپەسەند دێت، لەلایەکی دیکەوە لەژێر کارایی ئایین و زمانی عەرەبییەوە، "لا" عەرەبی دەقاودەق بەبێ لەبەرچاوگرتنی تایبەتمەندی هەریەك لەو زمانانە، دەکرێتە کوردی و بەو جۆرە چ لە باری پۆزەتیڤ و چ لە باری نیگەتیڤدا زمان دەستەمۆی بیرکردنەوە و تێڕوانینی پەیڕەو (مذهب)گەرایانە دەبێت و نووسەر دیاردەکان بە ڕەش و سپی وێنادەکات و خوێنەری نائاگاش بە هەمان شێوە دەیانگوازێتەوە و کۆمەڵایەتی دەبنەوە.

بەم جۆرە دەبینین، کە باڵەکەی دیکەی بۆرجوازی، کە فەرمانداریە، بە هەمان پاگەندە، وردەگیرانی خۆی تاوانبار بە "ناژیرانی"بوون دەکات، بەڵام ڕاستی شەڕەدەنووکی ئەم دوو باڵە هیچ پەیوەندی بە مافی مرۆڤ و ئازادی و یەکسانی تاك و مۆڕاڵ و ژیریەوە نییە.

ڕێك بەپێچەوانەی دەرك یا ئاوا نیشاندانی نووسەرانەوە، نیشتمانپەروەریی و ڕامیاریی و بەرژەوەندی نەتەوەیی، کاڵایەکی تەمەن کورتن و سەرهەڵدانیان بۆ سەرهەڵدانی تیئۆری دەوڵەتی هاوچەرخ دەگەڕێتەوە، کە ناسیونالیزم ئایدیلۆجیاکەیەتی و دەسەڵات ناتوانێت شوناسی نەتەوەیی هەبێت، بەڵکو شوناسی چینایەتی بۆرجوازییانەی هەیە، کە چینێکی جیهانییە و مامەڵەی دەسەڵاتخوازان و دەسەڵاتدارانی کورد لە شاخەوە بۆ شار، لە ئەشکەوتەوە بۆ پارلەمان، یەکەمین و دواهەمین مامەڵەی نوێنەرانی ڕامیاریی بۆرجوازی نییە بەناوی نەتەوە و نیشتمان و هاووڵاتی و هاوخوێنی و زۆر شتی دیکەوە.

لەوێوە کە نەتەوە لە چین و توێژی کۆمەڵایەتی خواست و ئامانج جیاواز پێکدێت و هیچ بەرژەوەندییەکی هاوبەش نییە، کە بتوانێت بۆرجوازی و کرێکار، سەروەر و ژێردەست پێکەوە کۆبکاتەوە. تەنانەت لە جەنگە خوێناوییەکانی ڕزگاری لە داگیرکاریشدا، لەو کاتەدا کە کوڕان و کچانی کرێکار و جوتیار و زەحمەتکێش خۆیان بۆ ئازادی و یەکسانی و دادپەروەری لە سایەی دەرپەڕاندن و ڕامالینی هێزی داگیرکەر و پاراستنی زمان و کولتوور و پێکهاتەکانی خۆیان بەکوشتداوە، هەردەم سەرانی پارتەکان و هێزە چەکدارەکان لەتەك داگیرکەران لە سازش و مامەڵەی بەردەوامدا بوون و تەنانەت بەرەی هاوبەش و پێشلەشکری بۆ داگیرکەرانیش. وابزانم لێرەدا پێویست بە نموونەهێنانەوە ناکات و ئەزموونەکان لە سەراپای جیهاندا بەدرێژایی دوو سەدەی ڕابوردوو و لە هەموو هەرێمەکانی کوردستانیشدا بینەری جیاوازی ئامانج و بەرژەوەندی چین و توێژەکانی کۆمەڵی کوردستانین و ١٩ ساڵی ڕابوردووی دەسەڵاتداری بۆرجوازی کورد، زیندووترین و ئاشکراترین نموونەیە.

وردەبۆرجوازی بە بەدەسەڵاتگەییشتنی نوێنەرانی بۆرجوازی لە باشووری کوردستاندا و دەرکەوتنی دەستە چینایەتییەکەیان، ناچار بە بەرزکردنەوەی ئاڵای ڕیفۆرمخوازییە، تاوەکو فریای دەسەڵاتداران بکەون و پێیانبڵێن "ئەگەر چارەسەری ئەم بارە نەکرێت قوربانی یەکەم خۆتان دەبن" !

بەم جۆرە دەبینین، کە لە بەرانبەر مامەڵە و سازشی بۆرجوازی بە ویست و داخوازی و ئامانجی چین و توێژە ستەمدیدەکان، نیشتمانپەروەریی و نەتەوەپەرستیی کەسانێك کە نەیانتوانیوە لە داوی ئایدیۆلۆجیای ناسیونالیستی ڕزگاریانببێت و نەیانتوانیوە هۆکاری نەهاتنەدی خەونەکانیان، وێرای ڕاپەڕین و سەدان هەزار قوربانی و دەربەڕاندنی داگیرکەر، دەرکبکەن، نەتەوەچییەتییەکەیان سەری لە شۆڤێنیزم و نیشتنمانپەروەرییەکەیان سەری لە ڕاسیزمەوە دەرچووە. با خوێنەران و نووسەران سەرنجی هەڵویستی ناسیونالیستەکان بەرانبەر کەمە نەتەوەکانی هەرێمی کوردستان و بەرانبەر ئەو عەرەبانەی کە لە ئەنجامی داگیرکاری ئەمەریکا و هاوپەیمانانی و بەرهەڵستی تێرۆریستانەی هەر ڕۆژەی هێزە ناسیونالیستە عەرەبەکان و ئیسلامییەکان، بەرەو هەرێمی کوردستان ئاوارە بوون و هەر لە هاوسێ ماڵەکانیانەوە تا ڕۆژنامە پارتیی و فەرمانداریی و ئەهلییەکان پڕن لە هاندان و هەڵخڕاندنی دەمارگیری و هەستی دژەمرۆییانەی ناسیونالسیتی و ڕاسیستی، تەنانەت ڕاسیزمی نۆزاد لە کوردستان لە ١٩ ساڵی ڕابوردوودا ئاوارەکانی کەرکووك و ئاوارە و پەنابەرانی خۆرهەڵات و باکوور و خۆراوای کوردستانیشی نەبواردووە و دژایەتی و سوکایەتی پێکردوون و گرفتە کۆمەڵایەتی و ئابوورییەکانی خود دەسەڵاتداریی هەرێمیان بۆ بوونی ئەوان گێڕاوەتەوە !

نیشتمانپەروەرەکان و ناسیونالیستەکان سەریان لە شاگردی و پاشڕەوی و پەیڕەوی بیر و ئایدیاکانی (هیتلەر و مۆسۆلۆنی و کەمال ئەتاتورك و میشێل ئەفلەق و سەدام و حافیز ئەسەد)ەوە دەردەچێت و لە باشترین باردا کارە ئەنجامنەدراوەکانی ئەوان تەواودەکەن. چونکە هیچ کات بە شوێنگرتنەوەی قوربانی لە جێی سەرکوتگەر، هیچ لە کرۆکی نامرۆییانەی سەرکوت ناگۆڕێت. ئەگەر پاوانگەریی و تالانگەریی بۆرجوازی هاندەری داگیرکاری بێت، ئەوا بە هانابردنەوە بۆ هەمان سیستەمی بۆرجوازیی، هیچ لە چەوساوە مانەوەی تاکە داگیرکراوەکان لە سایەی دەسەڵاتی بۆرجوازی سەرکەوتوودا ناگۆڕێت. بە هەمان شێوە کە تاکی ژێر سایەی دەسەڵاتی داگیرگەر بە پشتیوانی لە مانەوەی داگیرکاری، مۆری کۆیلەتی لە چارەنووسی خۆی دەدات، بە هەمان شێوەش تاکی خۆشباوەڕ و شوێنکەوتووی بۆرجوازی دەسەڵاتخوازی بەرهەڵستکار، چەوسانەوەی خۆی درێژدەکاتەوە و بندەستی خۆی لە بندەستی داگیرکارانەوە دەگوازێتەوە بۆ بندەستی تازە- بەدەسەڵاتگەیشتوان.

نووسەران تەنیا ئەوەیان ڕاستگوتووە، کە " گوتاری نیشتمانپەروەری و ڕامیاری نەتەوەیی هەڵگری پرنسیپی ڕامیارین و بەشێکی گرنگن لە شێوازی دەسەڵاتداری و سەروەریی نەتەوەیی". ئەمە تەنیا ڕاستگۆترین دەستەواژەی نووسەرانە لەمەڕ نەتەوەچییەتی، هەڵبەتە بە لادانی دێوجامەکە، کە پرنسیپلی ڕامیاریی هیچ کات پرنسیپلی نەگۆڕ و هەردەمی نین و ڕۆژگارێك هەبووە، کە لە ئارادا نەبوون و ڕۆژگارێکیش دێت، کە لە ئارادا نامێنن. هەروەها خودی تەمەنی گوتاری نیشتنمانپەروەری و ئەوەی ناویانناوە ڕامیاریی نەتەوەیی پێش سەرهەڵدانی خواستی دەوڵەتە بۆرجوازییە سەرتاسەرییەکان [وەك ئامرازی ڕێکخستنەوەی دەسەڵات لە بۆشایی نەمانی دەسەڵاتی فیئۆدالەکان و پاراستنی لە دەستی بۆرجوا شارییەکاندا] بوونیان نەبووە و ئەو دەمارگیرییەی کە لەم ڕۆژەدا بۆ نەتەوە هەیە، پێشتر بۆ خێڵ بووە و ئەگەر بەراوردی ئەم ڕۆژەی ئەوروپا و کوردستانی بکەین، بە ڕۆشنی ئەو ڕاستییەمان بۆ دەردەکەوێت، بەو ڕادەیەی کە خۆگریدانەوەی تاك بۆ نەتەوە لە ئەوروپا کاڵبووەتەوە، بەو ڕادە (یا کەم و زیاد) لە کوردستان خۆگریدانەوە بۆ خیڵ کاڵبووەتەوە، پێچەوانەکەشی دروستە، بەو ڕادەیەی خۆگریدانەوەی تاك لە ئەوروپا بۆ نەتەوە ماوە، لە کوردستانیش خۆگرێدانەوەی تاك بۆ خێڵ ماوە.

ئەمەش هەم بەڵگەی پاشڕەوی کۆمەڵگە ژێردەستەکانە بۆ سەردەستەکانیان، هەم بەڵگەی دروستکراوی نەتەوە و ناسروشتبوونییەتی، هەروەها بەڵگەی کار و کاردانەوەییبوونی ناسیونالیزمە وەك بەرهەمی داگیرکاری وڵاتانی ئەوروپی، کە ئاوای لە کۆمەڵگە داگیرکراوەکان کردووە، دەسەڵاتخوازانیان شوێنپێی دەوڵەتانی ناسیونالیستی داگیرگەر هەڵگرنەوە و هەم تاکی ناهوشیار لەجیاتی تێگەیشتن و پەیبردن بە هۆکارەکانی داگیرکاری، کەوتووەتە لیتەی ڕکوکینەدۆزی ناسیونالیستانە بەرانبەر تاکی بێدەسەڵاتی وڵاتانی داگیرگەر. بەو جۆرە کایەی پێگرتنی دەسەڵاتی بۆرجوازی وەك سیستەمێك لە پێگەیینی بەرهەڵستی ناسیونالسیتیدا بەرانبەر داگیرکاریی ناسیونالیستی، جیهانگیربووە و کار و کاردانەوەکە سەروەریی چینایەتییان بەهێزترکردووە. بەواتایەکی دیکە، دروستبوونی حەزی دەوڵەتی سەراپاگیر لە وڵاتانی داگیرکراودا لە چەشنی دەوڵەتانی داگیرکەر، بووەتە تەواوکەری سیستەمە چینایەتییەکە و هەر وەك توندوتیژی بەرانبەر توندوتیژی، توندوتیژی بەرهەم دەهێنێتەوە، هەر ئاواش داگیرکردنی کۆمەڵگەکان لەلایەن دەسەڵاتە سەراپاگیرەکانەوە، لە خودی کۆمەڵگە داگیرکراوەکاندا دەسەڵاتی سەراپاگیری بەرهەمهێناوەتەوە. هەر ئەوەشە ئاوا دەکات، کە ڕەوتی ڕزگاربوونی وڵاتە

داگیرکاوەکان بە ئازادی کۆمەڵەکان کۆتایینەهێت و خواستە و نەخواستە ببنەوە پاشکۆی دەسەڵاتە داگیرکەرەکان و بەشێك لە سیستەمە جیهانگیرەکە و تەنانەت ببنە مەترسی بۆ سەر کەمینەکانی ژێردەستی خۆیان.

<u>ئاشکرایە سیستەمی فیدراڵی ڕێگانادات کورد خاوەنی وەزارەتی دەرەوەی خۆی بێت، ئەم کێشەیەش خودی سیاسەتمەدارانی کورد لەکاتی دارشتنی دەستووری کاتی عیراقدا بۆ کوردیان دروستکرد، بەڵام ئەمە مانای ئەوە نییە کە کورد خاوەنی هیچ بەرنامەو ستراتیژێکی سیاسی ناوەکیو دەرەکی تایبەت بەخۆی نەبێت.</u>
ل٩٣

لێرەدا پێویستە ئاوڕێك لە ئایدیای فیدرالیزم و سیستەمی فیدرالیستی (فیدرالیزم لەسەر بنەمای ڕێکەوتنی دەسەڵاتداران) بدەینەوە. نووسەران زۆر بێباکانە بە دوو وشە بەسەر بیری فیدرالیستیدا تێدەپەڕن و فیدرالیزم لە ڕێکەوتنی پارتەکان و هێزە خێڵەکی و ئایینەکانی عیراقدا کورتدەکەنەوە و چەپ و ڕاستی بەسەردا دەهێنن.

فیدرالیزم وەك هەموو چەمکێکی دیکە، ئاراستە و ئامانج و شێوازی جیاوازی لە خۆگرتووە و پێش ئەوەی لە هیچ گۆشەیەکی ئەم دونیایەدا سیستەمی بەڕێوەبردن، شێوە و وێنای سەروەرانە لە فیدرالیزم بەخۆوە بگرێت، فیدرالیزم شێواز و میکانیزمێك بووە بۆ خودموختاری کەمینەکان و ناوچەکان لە بەرامبەر بە سەراپاخوازی کەنیسە و ئیمپراتۆرەکان، لە سەردەمی دەوڵەتە ناسیونالیستەکانیشدا بیر و ئایدیای بزاڤە دژەدەوڵەت و دژەنێوەندگەراکان بووە، کە لە هەردوو باردا پێداگرتنە لەسەر ئازادی تاك و گروپ و کەمینە و کۆمون و هەرەوەزییە ئازادەکان لە بەرانبەر گشتگیری و سەراپاخوازی دەسەڵاتداران و داگیرکەران.

ئەگەر پێوانە بەوانەی سەرەوە، ئەوەی لە عیراقدا بەناوی فیدرالیزمەوە لە ئارادایە، بڕوانین، ئەوا بریتی دەبێت لە یەکگرتنی کۆمەڵێك پارت و خێڵ و مەزهەب وەك داردەستانی داگیرکەران و پاسەوانی لە بەرژەوەندییەکانی کۆمپانییە جیهانلوشەکان، کە تێیدا هیچ نەتەوە و کەمایەتی و گروپێکی ئایینی و ناوچەیەك ئازادانە و خۆویستانە و خۆخواستانە نەچووتە پای ئەو یەکگرتنە بانەکییەی فیدرالیزمی دەوڵەتی. بەواتایەکی دیکە، فیدرالیزمی دەوڵەتی جۆرێکە لە سەرکوتی

ویست و داخوازی ژێردەستانی کۆمەڵ و کەمایەتی و گروپەکان و سەرکوتی ئازادی و یەکسانی و دادپەروەری وەك بنەمایەك بۆ یەکگرتنی ئازادانەی تاکەکان و گروپەکان.

نووسەران دێن و ئەم دێوجامەیە لە فیدرالیزم دەکەنە ئامراز و لەوێوە ئایدیای ئازادیخوازانەی فیدرالیزم دەدەنە بەر ڕەخنە و ڕەتدەکەنەوە. فیدرالیزم وەك بنچینەی ڕێکخستنی ئازادانەی کۆمەڵ لە خوارەوەڕا لە سەر بنەمای سەربەستی تاك و گروپەکان و یەکگرتنیان لەسەر ویست و خواستی خۆیان بە ئامانجی پێکهێنانی بەڕێوەبەرایەتی ئازادانەی کۆمەڵ لەسەر بنەمای یەکگرتنی ئازادانەی ئەنجومەن و کۆمون و هەرەوەزییەکان پێشنیارکراوە، تاوەکو لە پایەکانی دەوڵەت و دەسەڵاتی سەراپاخواز و سەروەریی چینایەتی بدەن و کەمبکەنەوە.

بەڵام هەروەك دیمۆکراسی ڕاستەخۆ شێوێنراوە و لەتەك سەروەریی کۆمەڵێك بەسەر کۆمەڵێکی دیکەدا پەیوەستکراوە و شێوەی نوێنەرایەتی ناڕاستەخۆی پێبەخشراوە، هەر ئاوا فیدرالیزمیش تا ئاستی ڕێککەوتن و یەکگرتنی دەسەڵاتە سەروو-خەڵکییەکان کورتکراوەتەوە. سەد و ئەوەندە ساڵ لەمەوبەر ئەنارکیستەکان ڕەخنەیان لەو شێوە یەکگرتنە ڕواڵەتییەی سەروەریی بۆرجواکان و فیدرالیزمێك کە پاگەندەی بۆ دەگەن، گرتووە تا دەگاتە ئەو ڕێکەوتن و دێوجامە لە فیدرالیزم، کە بە ئەندازیاریی هێزەکانی ئەمەریکا و هاوپەیمانانی لە عیراقدا پێکهێنراوە و سەپێنراوە.

نووسەران لە خۆشباوەڕکردنی تاکی کورددا پەیگیری لە ناڕاستی گوتن دەکەن و پاگەندەی لە تواناداوبوونی دوو ڕامیاری جیاوازی نێوخۆیی و دەرەکی دەکەن، ئەمەش دەکاتە ڕەتکردنەوەی دەوڵەتی نێوەندی، کە نە داگیرکەران و نە دەسەڵاتداران و نە خودی نووسەرانیش خوازیاری نین و لە بەرژەوەندییان نییە. هەروەها ئەمە دەتوانێت نووسینی سەر لافیتەیەکی پاگەندەی هەڵبژرادن بێت، بەڵام ناتوانێت بەشێکی پەیگیرانەی نێو بەرنامەیەك بێت. چونکە یەك دەوڵەت (بەتایبەت دەوڵەتی عیراق خاوەن شوناسی عروبەیی)، واتە یەك ڕامیاریی نێوخۆیی - دەرەوەیی و یەك پلانی ئابووریی و یەك سیستەم. با بزانین لە دونیای کەتواریدا لە فیدرالیزمە درۆینەکانی دیکەیشدا کە لەوانەیە لای نووسەرانی کورد نموونەیەکی ئایدیال بێت، ئایا هیچ هەرێمێك ڕامیاری نێوخۆیی و دەرەکیی سەربەخۆی هەیە؟ ئەگەر نا، دەی کەواتە ڕامیاری نێوخۆیی و دەرەوەیی هەرێمی کوردستانیش بەشێك دەبێت لە ڕامیاری نێوخۆیی و دەرەوەیی گشتی عیراق. ئەوەی لای نووسەران ژیرانییە یان نا، ئەوەیان پرسێکی دیکەیە و ئەگەر خوازیاری گۆڕین و

ژیرانەکردنی هەر یەك لەو دوو ڕامیارییەن، ئەوا دەبێت لە نێوەندەوە هەوڵ بۆ گۆڕینی بدەن، نەك لە هەرێمەوە وەك بەشێك لە دەوڵەتی عیراق [چونکە لەسەر بنەماکانی سەروەریی بۆرجوازی و فیدرالیزمی بۆرجوازی، شتەکان تەنیا لە نێوەندەوە و لەسەر دەستی دەستەڵاتداران لە سەرەوە دەکرێت بگۆڕدرێن]. نەك ئەوەی لە ئەفسانەی سەربەخۆیی نەتەوەیی لە سایەی بۆرجوازیدا، ورێنەی سەربەخۆبوون و جیاوازبوونی ڕامیاریی هەرێم لە عیراق وەك گشت و نێوەند بکەن!

<u>دروستنکردنی هێزی پێشمەرگەی کوردستانو بەداموەزگاییەنەکردنی پێکهاتە جیاجیاکانیو نەهێنانی بۆ ژێر بڕیارەکانی پەرلەمان، پێماندەڵێت کە حیزبە سیاسییە کوردییەکان لە یەکێک لە گرنگترین هەنگاوەکاندا بۆ دروستکردنی سەروەری نەتەوەیی، تووشی نووچدانو فەشەل بوونو ئیرادەی بنیادنانی کۆمەڵگایەکی سیاسی کوردستانییان نییە</u>. ل٩٤

لێرەدا نامەوێت قسە لە ئەفسانەبوونی ڕزگاری و سەربەخۆیی نادروست ناونراوی سەروەریی بۆرجوازی [بە سەروەریی نەتەوەیی] بکەمەوە، ئەوەندە بەسە بڵێم "بەبێ توانج ! ". مەبەستی من لە ئەفسانەی سەروەریی نەتەوەیی لە سایەی سەروەریی بۆرجوازی و سەردەمی جیهانگیری نیئۆلیبراڵیزمدایە، نەك ئەوەی کە ڕزگاربوون و ئازادی و ئۆتۆنۆمی تاك و گروپ و ئێتنییەکان بە ناکەتواری بچوێنم، تەنیا مەبەستم نیشاندانی دووری و پێچەوانەبوون و دژبەیەکبوونی ئازادی، یەکسانی، دادپەروەری وەك خواستی تاك و گروپ و ئێتنییەکان لەتەك سەروەریی بۆرجوازییە. چونکە ئەوان پێیانوایە کەسانێك دەتوانن ئەو ئەفسانەیە بکەنە کەتوار!

کاتێك کە سەروەریی و دەسەڵاتی نەتەوەیی لە نێوەرۆکدا سەروەریی و دەسەڵاتی بۆرجوازی بن، ئیدی هێز و سوپای نەتەوەیی خۆبەخۆ دەبنە کوتەکی دەستی ئەو دەسەڵات و سەروەرییە چینایەتییە بۆ سەرکوتی تاکەکانی هەمان نەتەوە. لێرەوە ئەو هێزە دەزگایی بێت یا نا، میلیشیای پارتیی بێت یا گاردی کۆماری، هیچ لە سەرکوتگەربوونی ناگۆڕێت. ئەگەر ڕۆژگارێك ڕۆڵەی کرێکار و زەحمەتکێش بۆ ڕزگاربوون لە داگیرگەر و خۆشباوەڕی بە سەربەخۆیی نەتەوەیی و هاوبەشیی و یەکسانی هەموو ئەندامانی نەتەوە خۆیان فیدا کردبیت و ئامادە بووبن بۆ پاراستنی منداڵێك لە ئەنفالگەران و کێڵگە و ماڵی جوتیارێك لە بەکرێگیراوانی بەعس گیانیان بەختبکەن، ئەوا لەم ڕۆژگارەدا چیدی چەکدارانی دەسەڵات، ئەوانە هیچ ئامانج و پێناویان نین، بەڵکو لەسەر فەرمانی پارتەکەیان و فەرمانداریی بۆرجوازی هەرێم ئامادەن تەقە لە خۆپیشاندەران و کرێکارانی

مانگرتوو و خەڵکی ناڕازی بکەن و وەك بەعسییە بەکرێگیراوەکانی پێش خۆیان، چالاکانی ئازادیخواز تیرۆر یا لە زیندانەکاندا بەندبکەن!

<u>مێژووی سیاسی ئێمە پێماندەڵێت پێشمەرگەی حیزب هەمیشە پێشمەرگەی حیزبەو ئۆتۆماتیکی نابێت بە پێشمەرگەی کورد</u>. ل٩٤

نەك تەنیا مێژووی ڕامیاریی بزاڤە بەرهەڵستکارە نەتەوەییەکانی کورد، بەڵکو هی تەواوی دونیاش سەلمێنەری ئەو ڕاستییەن، بەڵام بەو نارۆشنییەی نووسەران نا. چونکە چەکدارانی پارت، هەموو کات دەتوانن ببنە پارێزەری ئەو نەتەوە و نیشتمانەی نووسەران مەبەستیانە و دەشتوانن ببنە هی کورد بەو جۆرەی کە نووسەران مەبەستیان لە کورد (دەسەڵاتی بۆرجوازی) کوردە! بەڵام هیچ کات ناتوانن ببن بە چەکداری کورد، چونکە زۆرینەی کورد خەڵکی ستەمدیدەن و خەڵکی ستەمدیدەش بیەوێت و نەیەوێت، ئەگەر خوازیاری ئازادی و یەکسانی و دادپەروەری بێت، ئەوا خۆبەخۆ و بەخۆی ئەو هوشیارییە بەدەستدەهێنێت، کە پێویستە دژی هەموو جۆرەکانی سەروەری بێت، هێزێك کە بتوانێت پارێزەری خەڵك بێت، هاوکات ناتوانێت کوتەکی دەستی سەروەرانیش بێت، ئیدی ئەو سەروەرییە دەسەڵاتێکی چەتەیی و پارتیی بێت یا دەوڵەتی، ئەوا هیچ لە کرۆکە دژەخەڵکییەکەی ناگۆڕێت.

هێزی خەڵکی بەشێکە لە خەڵك و ناتوانێت لە سەرووی خەڵکەوە بێت و کوتەکی بەرزکراوە و ڕاگیراوی سەرووی خەڵك بێت. هێزی پارێزەری خەڵکی، لە هەرەوەزی و کۆمون و ئەنجومەن و ڕێکخراوە خەباتکارە پیشەیی و جەماوەرییەکانی خەڵکدا پەروەردەدەبێت و پێکدێت. هەر هێزێك لە دەرەوەی ئەو یەکگرتنە ئازادانەوە پێکهاتبێت، هێزی سەرکوتکەربووە و پارێزگاری لە دوژمنانی خەڵکی ئازادیخواز کردووە، هەر ئاواش هەر بەڕێوەبەرایەتییەکیش بۆ کۆمەڵگە، کە لە دەرەوەی پێکهاتنی ئازادانەی کۆمەڵایەتیی و سەرووی ویستی تاکەوە سەریهەڵدابێت، ئامرازی سەرکوتی ویست و خواستە کۆمەڵایەتییەکان و ئاراستە ئازادیخوازانەکانی کۆمەڵ بووە و دەبێت.

<u>ئەم دۆخی نەبوونی بەدەزگاییکردنە بۆ ئۆرگانەکانی ئاساییشو پۆلیسو وەزارەتیو داراییو دادیش هەر ڕاستە</u>. ل٩٤

نووسەران پاشقول لە نووسەرانی دیکە دەگرن و لە ئەفراندنی ئەفسانەدا پێشیاندەدەنەوە، کەم نین نووسەرانێك کە لە خۆشباوەڕییەوە باس لە سەروەریی یاسا و دەسەڵاتی یاسا و نەبوونی یاسا لە هەرێمی کوردستاندا دەکەن، بەڵام ئەمان باس لە دەزگاییکردنی دەزگەکان دەکەن! ئەگەر پۆلیس و ئاسایش و هەواڵگری و زانیاری و پاراستن و هێزە تایبەتییەکان دەزگەیی نین، ئەدی چین؟ ئەگەر فەرمانگە و کارگێڕییەکانی هەرێمی کوردستان بیرۆکراتی نین، ئەی چین؟ ئەگەر شالیارگەی دارایی و داد (نەك وەزارەتی دارایی و دادیش) دەزگەیان نییە و لە دەزگە پێکنەهاتوون، ئەدی چین؟

من پێچەوانەی ئەم بۆچوونە شتەکان دەبینم، چونکە پارتە بۆرجوازییەکانی کورد لە شاخیش دەزگەی تایبەتی داراییان هەبووە و پێچەوانەی خەڵکە ڕەشوڕووتەکە کە بە خەیاڵی خۆیان بۆ ئازادی جەنگیون، پارتەکان و سەرانیان وەك دەسەڵات و سەروەرانی داهاتوو کاریاندەکرد و ئازادیخوازانیان ڕاودەنان و لە ناوچەکانی ژێر دەسەڵاتی خۆیان دەریاندەکردن!

نووسەران لە ڕستەی دواتردا خۆیان، پێچەوانەی ئەم پاگەندەیان، دان بە دەزگەییبوونی ئەو باڵانەی دەسەڵاتی بۆرجوازیدا دەنێن.

<u>لەکاتێکدا پەرلەمانی کوردستان ماوەی چەندین ساڵە بێ بوونی دەستووری هەمیشەیی هەرێمی کوردستان کاردەکات</u>، ل٩٥

ئەوەی کە هەرێمی کوردستان دەستووری هەمیشەیی نەبووە، بۆ ئەوە دەگەڕێتەوە، کە وێڕای هاوتەریبی دەسەڵاتی (ینک) و (پدک) لەتەك دەسەڵاتی بەعسدا، هەرێم لە ساڵی ١٩٩١-٢٠٠٣ وەك ئێستا بەشێك بووە لە عیراق و هاوکات وەك دەزانین چەندین پەیوەندی و مامەڵەی جۆراوجۆر لە نێوان دەسەڵاتە تەریبەکاندا هەبووە، هەر لە پێشلەشکرییەوە بگرە تا ڕێکەوتنی بازرگانی و شتی دییش، لەبەرئەوە نەبوونی دەستوور زۆر لە ڕاستییەوە دوورە. چونکە لە ساڵی ١٩٩١-٢٠٠٣ لە هەرێمی بە ڕواڵەت دابڕاو و پارێزراوی کوردستاندا لە فێرگەوە بیگرە تا زیندان، بەگوێرەی یاساکانی بەعس و دەستووری ڕژێمی بەعس و عیراق کاریانکردووە، وابزانم نموونەهێنانەوە پێویستناکات.

هەروەها لە پاش ڕوخانی دەسوتاقمەکەی (سەدام)یشەوە هەموو ئاڵوگۆڕێك کە لە چوارچێوەی عیراقدا ڕوویداوە و دەدات، بەشێکە لە ئاڵوگۆری سەرەکی لە سیستەم و دەسەڵاتی نێوەندیدا. کەواتە هەرێمی کوردستان لە هەردوو بارەکەدا لە سایەی دەستوورەکانی عیراقدا کاریکردووە و دەکات و دەستووری هەبووە و هەیەتی. ئیدی نازانم ئەم شێوەنە خەڵەتێنەرە بۆ دەستووری هەرێم، دەستورێك کە بڕیارە کۆیلەتی تاکی ژێردەستەی کورد بۆ سەروەرانی کورد مسۆگەربکات، لە پای چییە؟

ئەوەی کە دەسەڵاتداران یاسای زۆروبۆر دەردەکەن، بۆ مرۆڤی کەتواربین و وردبین ئاشکرایە، کە لێکدانەوەی یاساکانی عیراقن و شتێکی ناکۆك بە یاسای عیراقی فێدرال-ئیسلامی و فێدرال-ناسیونالیستیان ئەنجامنەداوە و ناشتوانن ئەنجامبدەن، چونکە پێکهاتەی دەسەڵاتی بۆرجوازیی عیراق لەسەر بنەمای خێڵەکی و ئایینیی و نەتەوەیی، تەواوگەری نەخشە ئابوورییەکانی بازار-ئازاد و پلانە ڕامیارییەکانی نیئۆلیبراڵیزمە و دیمۆکراسییە جەنگییەکەی ئەمەریکا و هاوپەیمانایەتی و لەم ناوچەدا پێویستییان بە وەها مۆدێلێك هەیە.

<u>کەچی بەردەوام یاسای گرنگ لەسەر یاسا بە زۆر دەردەکرێن،زۆرجاریش بێئەوەی بخرێتە بەردەم گفتوگۆی ڕاستەوخۆو جیدی کۆمەلانی خەلکەوە.</u> ل٩٥

جارێکی دیکە نووسەران، دەستەبژێری "ڕۆشنبیران" و ڕامیاران لەتەك خەڵك یەکسان دەکەنەوە، ئەگینا لە سایەی دەسەڵاتی بۆرجوازیدا لە هیچ کوێیەکی دونیادا یاساکان و دەستوور ناخرێنە بەردەم گفتوگۆی ڕاستەوخۆی خەڵك و بڕیاردانی ڕاستەخۆی خەڵك، تا دیمۆکراتی [بە دیارهێنراوی دەم موشەکە ژیرەکانی ئەمەریکا]ی کوردستان بەو کارە هەڵسێت یا ڕۆژێك بیخاتە بەرنامەیەوە. بەڵکو دەستەبژێرێکی دیاریکراو و هاوخوانی مشەخۆران لەو کارانەدا بواری بەشدارییان هەیە. لە سیستەمی پارلەمانیدا هیچ شتێك [بێجگە لە هەڵبژاردنی خراپ لەنێو خراپترین] ناخرێتە بەردەم گفتوگۆ و هەڵبژاردنی ڕاستەخۆی خەڵك. گفتوگۆی ڕاستەوخۆی کۆمەلانی خەڵك لە سایەی سیستەمی نوێنەرایەتیدا بوختانە بۆ دیمۆکراسی بۆرجوازی !

با باسی یاسا نەکەین، تەنیا پرسیار لە شتێکی کاتی و هەڵخەڵەتێنەرانە بکەین، کە بەرنامەی هەڵبژاردنە، ئایا ئەو ئۆپۆزسیۆنەی کە نووسەران دەیانویست بەهۆیەوە خەڵکی

خۆشخەیاڵبکەن، بەرنامە و دروشم و پاگەندەکانی خۆی، کە بە داواکاری خەڵکی دەزانین، خستە بەردەم لێکۆڵینەوە و بڕیاردانی دەنگپێدەرانیانەوە نەك هەموو کۆمەڵی کوردستان؟ ئیدی ئەم خۆشباوەڕکردنە بە دەسەڵاتی بۆرجوازی و لەتوانادابوونی دەسەڵاتی باش لە پای چییە؟

<u>دوا وشە</u>

<u>وەک لە سەرەتای ئەم نووسینەدا ئاماژەمان پێکرد ئەم هەوڵەی ئێمە هەوڵی دارشتنی بەرنامەیەکی سیاسی کۆنکرێت نییە، بەڵکو پێشنیارکردنی جیهانبینییەکی سیاسییە</u>. ل ١٠٠

بەپێچەوانەی ئەوەی نووسەران پاگەندەی دەکەن، ئەوەی ئەوان لە پەرتووکۆکەکەیاندا پێشنیاریانکردووە، نەك تەنیا بەرنامەیەکە لە چوارچێوەی جیهانبینی نیئۆلیبراڵیزمدا، بەڵکو واوەتر لەوە بەرنامەیەکی پاگەندەیی کاتیی هەڵبژاردنە و بەس.

نووسەران لە بەشێکی دیکەی جیهانبینییە ڕامیارییەکەیاندا باس لە ناڕامیارییبوون و ڕامیارینەکردنی خۆیان دەکەن. ئایا دەکرێت و ئاوەزپەسەندیدەکات، کە کەسانێك ڕامیار نەبن و ڕامیاری نەکەن، کەچی خەرێکی داڕشتنی جیهانبینی ڕامیاریی بن؟!

ئەگەر پاگەندەکەی ئەوان دروستبێت و بە گریمانە لێیان وەربگرین، ئەوا داڕشتنی جیهانبینییەکی ڕامیاریی لەلایەن کەسانی ناڕامیار و دوور لە ڕامیارییەوە لە کاری ئەو جادوگەرە دەچێت، کە لە تەرسەقول چوکلێت دروستدەکات!

<u>دەزانین رەنگە لەسەر ئەم تێروانینانە بۆ جاری چەندەهەم بکەوینەوە بەر هێرشی ناوزراندنو بەخوینکردنو تەشهیری دەزگای راگەیاندنی حیزبی</u> ل ١٠٠

بەپێچەوانەی چاوەڕوانی و خۆقەبەقەبەکردن، کارەکەیان نەبووە شایانی سەرنج و قسەوباسی نووسەران و "ڕۆشنبیران"، هەر ئاواش نەبووە شایانی تانە و تەشەری دەسەڵاتداران و پارتەکان. چونکە یەکەم بەپێچەوانەی ئەوەی کە خۆیان پاگەندەی بۆ دەکەن، ئەوان بەرنامەیەکی ڕیکلامیی سەردەمی هەڵبژاردنیان داڕشتووە و ئامانجەکەی لەخشتەبردنی خەڵکی بندەست و نۆژەنکردنەوەی خۆشباوەڕییە بە نەتەوەچییەتی و نیشتمان-هەمووانی و چاوەڕوانڕاگرتنی خەڵکی

چەوساوە بە هاتنی فەرمانداریی باش و ڕامیاری دڵسۆز و خۆشگوزەرانی لە سایەی "بەڕێوەبەرانی کاروبارە ئابوورییە سەرەکییەکان"دا. وەها هەوڵێك هیچ ناکۆکی لەتەك ستراتیجی بۆرجوازی دەسەڵاتداردا نییە و تۆکمەکەریەتی.

<u>**هیوادارین ئەم هاوارەی ئێمە وەک زۆری دی نەبێتە هاواری ناو بیابانێکی چۆڵو هۆڵو کاکی بەکاکی.**</u>
ل١٠١

لێرەدا من دڵنیایاندەکەمەوە، کە لەبەر دوو هۆ نائومێدنەبن، یەکەم، بەرنامەکەیان لە کاتی خۆیدا بۆ قوتارکردنی بۆرجوازی لە ڕکوکینەی ستەملێکراوانی نەخوێندەوار، لەلایەن هەمان دەسەڵاتدارانی ئێستاوە سوودی لێ وەردەگیردرێت. دووەم، ئەوان ئایدیای ئازادیخوازی و یەکسانیخوازی و دادپەروەریخوازییان پێشنیارنەکردووە، تاکو تابووبکرێت. بەڵکو ئەوان بە مامەخەمەییەوە بە دەسەڵاتداران دەڵێن بۆ پاراستنی سەروەری و دەسەڵاتی چینایەتیتان، پێویستە لە ژێر دێوجامەی نەتەوە و نیشتمان و دیمۆکراسیدا ئەم کارانە بکەن، ئەگینا ڕۆژێك دێتەپێش، کە "مێگەل" و "نەخوێندەوار" [خۆیان واتەنی] وەك دەسەڵاتەکەی سەدام ڕاپێچتاندەکەن و "خۆتان قوربانی یەکەم دەبن" !

ئەگەر لە کۆتاییدا پەیام و وردەگیری نووسەران لە دوو ڕستەدا کورتبکەمەوە، ئەوا دەیانەوێت بڵێن: فەرمانداریی ئێستا دەستەبژێرێکی لادێی و شاخی بەڕێوەیدەبەن و پێویستە بگەڕێنرێتەوە دەستی "ڕۆشنبیرانی" شار، واتە "ژیران" و "خوێندەواران". ئەمە سەراپای پەیام و ڕەخنەکەیانە لە ١٨ ساڵ مشەخۆریی و تالانکردنی کەرتە دەوڵەتییەکان لەلایەن دەسەڵاتداران و کۆمپانیاکانیانەوە. تەنیا ئایدیایەك کە تازە خستوویانەتە نێو میدیای کوردی ئایدیای "نایەکسانی ڕەوا" و "نایەکسانی یاسایی"یە، کە ئەمەی دواییان هەردەم لە کۆمەڵە چینایەتییەکاندا ئامادەبووە و هەیە، تەنیا جیاوازی ئەوەیە، کە هەردەم دەسەڵاتداران ئەو نایەکسانییەکان پیادەکردووە و بەوە ڕامیارەکان بۆ مانەوە و هەمیشەییکردنی سەروەری، تاکی چەوساوەیان خۆشباوەڕکردووە. بەڵام بڕواناکەم و تا ئەو جێییەی کە من شارەزاییم هەبێت، کەس وێرابێتی بەو بێپەردەییە قسە لە ڕەوایەتیدان و یاساییکردنەوەی نایەکسانی بکات !

دوا وتە، بەداخەوە زۆرجار ناچار بە دووبارەکردنەوە و گەڕانەوە بۆ سەر بابەتەکان بووم، ئەویش

لەبەرئەوەی کە نووسەران ئەو بابەتانەیان چەندبارە کردووەتەوە. هەروەها لەبەر کەمی کات و گیرۆدەیی بە کاروباری ڕۆژانەوە، بەدڵنیاییەوە نەمتوانیوە وەك پێویست هەموو لایەنەکانی شیبکەمەوە. لەبەرئەوە هیوادارم لەم ڕەخنەدا توانیبێتم پرسیار لەسەر ناڕۆشنییەکان دروستبکەم و سەرنجی خوێنەرانی هێژا بۆ گەڕان بە دوای وەڵامەکاندا ڕابکێشم.

ئەگەر خوێنەرانێکی ڕاهاتوو بە مامۆستایی دەستەبژێرەکان، چاوەڕوانی وەڵامێکی ئامادەکراو و لە قوتونراو و گونجاوی هەموو سەردەمەکانیان لەم سەرنجدانە ڕەخنەییە هەبووبێت، ئەوا ناچارم بڵێم بەداخەوە، ئەرکی ڕەخنەگری ئازادیخواز و شۆڕشگێڕ، پێشکەشکردنی وەڵامە پێشتر ئامادەکراوەکان یا دووبارەکردنەوە و گواستنەوەی وتەی ناو ڕەفەی پەرتووکخانەکان نییە، بەڵکو خەریککردنی خوێنەرە بە گەڕان بە دوای وەڵامە پەیپێنەبراوەکاندا. هەروەها کۆمەڵایەتیبوونەوەی هەر ئەڵتەرناتیڤێکی شۆڕشگێڕانە، لە گرەوی زیندووکردنەوەی ویست (ئیرادە) و بڕوابەخۆبوونی تاکی ژێردەستەدایە، بەوەی تاکی ئازادیئەندێش پێویستی بە شوانە(ڕابەر) نییە و خۆی بیرکەرەوە و بەخۆی بڕیاردەر و تەنیا خۆی پێشڕەوی خۆیەتی و ڕێژەی سەرکەوتن و تێکشکانی هەوڵەکانیش، بە ئاستی هوشیاری و ئامادەیی شۆڕشگێڕانەی تاکە چەوساوەکانەوە بەندە. چونکە سەروەریی سیستەمی جەنگ و برسیەتی و نایەکسانی و سەرکوت و هەڵاوارن و ناداوەری کۆمەڵایەتی لەسەر ناهوشیاریی و نادەربەستی و بڕوابەخۆنەبوونی تاکی چین و توێژە ژێردەستەکان، وستاوە.

پەراوێز:

[١] "هەتیمچە" چێشتێکی هەژاران و بێسەرپەرشتانە کە لەناوچەی سنەدا باوە لە کۆمەڵێك کەرەستەی خواردەمەنی دروست دەکرێت، کە دەکرێت سەربەخۆ بۆ خۆیان خواردن و چێژو جۆری تایبەتی بن.

[٢] "مێگەل" یەکێکە لەو داهێنانەی کە نووسەران لە ساڵانی ڕابوردوودا کردیانە شوناسی زۆرینەی خەڵك [نەخوێندەوار و ڕەشوڕوتی کۆمەڵ] و دەروێشەکانیان ڕۆژی هەزارجار وەك بنێشی هەڵبزرکاوی دەمی ئەوان دەیجونەوە.

[٣] پاشکۆکردنی واژەی" ئازاد" بۆ میدیایەك، کە گوایە پاشکۆی دەسەڵات و پارتەکان نییە، هەوڵێکی هەڵخەڵەتێنەرانەیە، چونکە میدیای ئازاد بە واتای مێدیای بێسانسوور و دەرگە ئاوەڵا بۆ هەمووان. بەڵام دەکرێت واژەی (سەربەخۆ) بەکار ببرێت، هەرچەندە هیچ کام لەو میدیایانە سەربەخۆ نین!

[٧] بۆنی نەوت، زاهیر باهیر

http://www.dengekan.info/dengekan/11/3682.html

[٨]. لە دەرەوەی ئێدن (Out of Eden)

http://wta.kurdblogger.com

[٩] سەرنج بدەنە پەرتووکەکەی جۆن پێرکینز، کە بۆ زۆربەی زمانە ئەورووپییەکانوەرگێڕدراوە و لە پێگەی ئینتەرنێتی نووسەردا هەم دەتوانن پەرتووکەکەی بەدەستبهێنن و هەم گفتوگۆ دۆکومێنتەرەییەکانی ببینن http://www.johnperkins.org

[١٠]دیسمۆند توتو دەبێژێت " کاتێك کە مسیۆنێرەکان هاتنە ئەفریکا، ئەوان ئینجیلیان هەبوو و ئێمە زەوی. وتیان "ڕێمان بدەن پەرەستیاری بکەین." ئێمەش چاومان نوقاند. کاتێك چاومان کردەوە، ئینجیل هی بوو و زەوییەکانیش هی ئەوان.

When the missionaries came to Africa they had the Bible and we had the land. They said "Let us pray." We closed our eyes. When we opened them we had the Bible and they had the land.- Desmond Tutu, http://en.wikipedia.org/wiki/Desmond_Tutu

[١١] ڕێژەی هەژاری لە ئاڵمان: بەگوێرەی توێژینەوەی ئینستوتی توێژینەوەی ئابووری ئاڵمان (DIW) لە فێبریوەری 2010دا بەرزبوونەوەی هەژاری بە ڕادەی 11.5 ملیۆن کەس بەگوێرەی داهاتیان لە خوار هێڵی هەژارییەن، کە دەکاتە 14%ی دانیشتوانی ئاڵمان و لەچاو 10 ساڵ لەوەوبەر ڕادەی هەژاری بە ڕێژەی 4% زیادی کردووە. بەگوێرەی تازەترین ئامارەکان 84 ملیۆن کەس واتە 17%ی دانیشتوانی ئەوروپا لەبەردەم مەترسی هەژاری دان. هەروەها بەگوێرەی ئامارەکانی UNICEF لە ساڵی 2005دا کە لەسەر 26 وڵات ئەنجامیگیری کراون؛ لە سویسرا 6.8%، لە ئاڵمان و نەمسا 10.2%، لە یابان 14.3%، لە ئەمەریکا 21.9%ی منداڵان لە هەژاریدا دەژین.

[١٢] نەوشیروان موستەفا"کێشەیەکی راستەقینە نییە بەناوی کێشەی ژنان، گەر هەبوایە هەموویان لەیەك ڕێکخراودا کۆئەبونەوە"،... "خنکانو سوتان چ پەیوەندییەکی بەتیرۆرەوە هەیە، هەر ئەوە ماوە ژن بەدەردی خوا بمرێت بڵێن تیرۆرکراوە"، پەرتووکی (کێشەی ئافرەتان و بزووتنەوەی ژنان لەنێوان وەهمو واقع))ئامادەکردنی بەڕێز (سالار حەمە عەلی مستەفا)

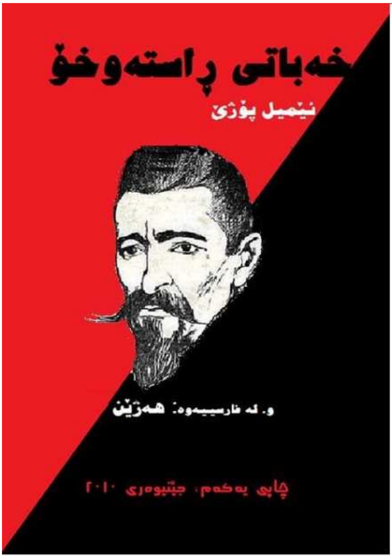
خەباتی ڕاستەوخۆ
ئێمیل پۆژێ
و. لە فارسییەوە: هەژێن
چاپی یەکەم: جێنیوەری ٢٠١٠

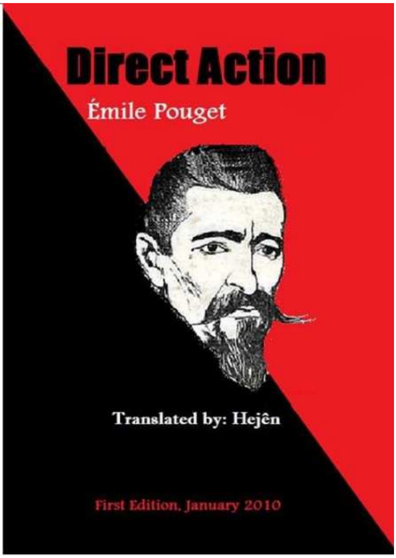
Direct Action
Émile Pouget
Translated by: Hejên
First Edition, January 2010

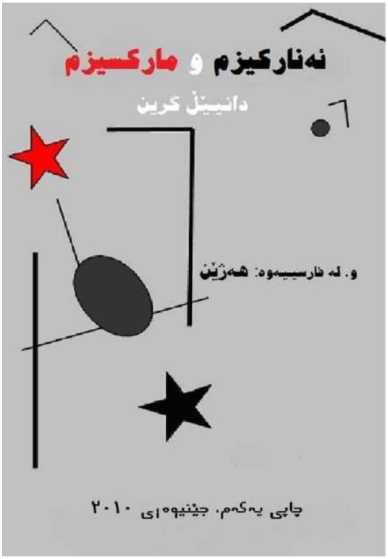
ئەنارکیزم و مارکسیزم
دانییێل گرین
و. لە فارسییەوە: هەژێن
چاپی یەکەم، جێنیوەی ٢٠١٠

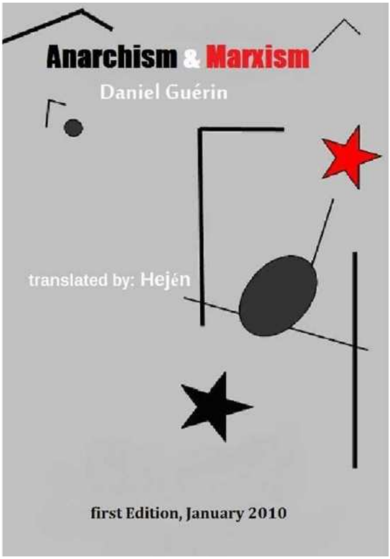
Anarchism & Marxism
Daniel Guérin
translated by: Hején
first Edition, January 2010

ئەنارکیزم
و
ئەنارکۆسەندیکالیزم
نووسینی:
ڕودۆلف ڕۆکەر
و. لە فارسییەوە:
هەژێن
چاپی یەکەم، سێپتەمبەری ۲۰۱۱

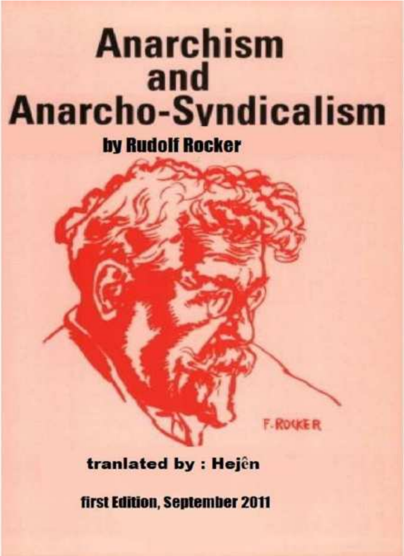
Anarchism
and
Anarcho-Syndicalism
by Rudolf Rocker
F. ROCKER
tranlated by : Hejên
first Edition, September 2011

ڕەهەندەکانی گۆڕان
سەرنجدانێکی ڕەخنەیی
لە پەرتووکی (گۆڕان و وەرگۆڕان
نووسینی هەژێن
چاپی یەکەم، نۆڤەمبەری ۲۰۱۱

Rehendekanî Gorran
serincdanêkî Rexneyî le Pertûkî
(Gorran û Wergorran)
nûsînî: Hejên
Çapî yekem, Novemberî 2011

IGNORING THE PRESENT & A TRAGEDY FOR TOMORROW

a critical insight into the book "Glance at present and a dream for tomorrow"

Mariwan Wria, Aras Fatah, Bakhtyar Ali, Rebin Hardi

by Hejên

First Edition, September 2011

ئەنارکیزم، پەرتووکخانەی کوردی
و سەرچاوەی ڕەخنەلێگرانی
سەرنجدانی بابەتێکی مارکسیستی لەمەڕ ئەنارکیزم
NO GODS NO MASTERS · NO STATE NO CAPITAL
Queer
Feminism
Anarchism
نووسینی: هەژێن
چاپی یەکەم، ئۆکتۆبەری ٢٠١٠

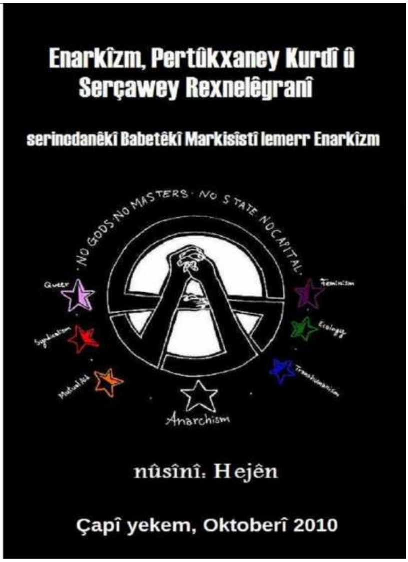
Enarkîzm, Pertûkxaney Kurdî û Serçawey Rexnelêgranî
serincdanêkî Babetêkî Markisîstî lemerr Enarkîzm
NO GODS NO MASTERS · NO STATE NO CAPITAL
Anarchism
nûsînî: Hejên
Çapî yekem, Oktoberî 2010

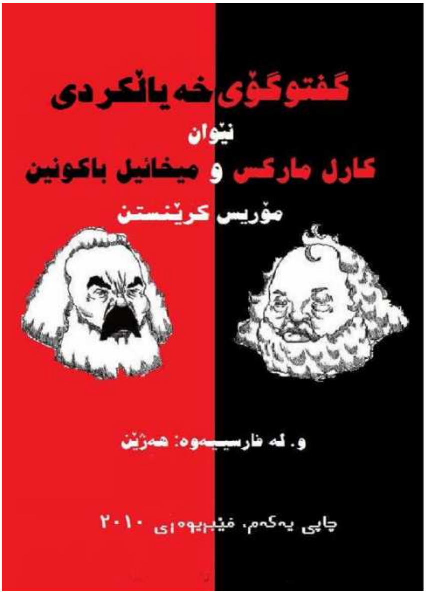
گفتوگۆی خەیاڵکردی
نێوان
کارل مارکس و میخائیل باکونین
مۆریس کرێنستن
و. لە فارسییەوە: هەژێن
چاپی یەکەم، فێبریوەری ٢٠١٠

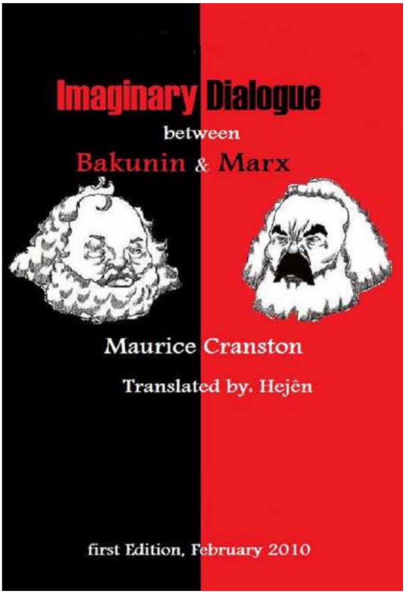
Imaginary Dialogue
between
Bakunin & Marx
Maurice Cranston
Translated by. Hejên
first Edition, February 2010

IGNORING THE PRESENT & A TRAGEDY FOR TOMORROW

by Hejên

a critical insight into the book "Glance at present and a dream for tomorrow"

Mariwan Wria, Aras Fatah, Bakhtyar Ali, Rebin Hardi

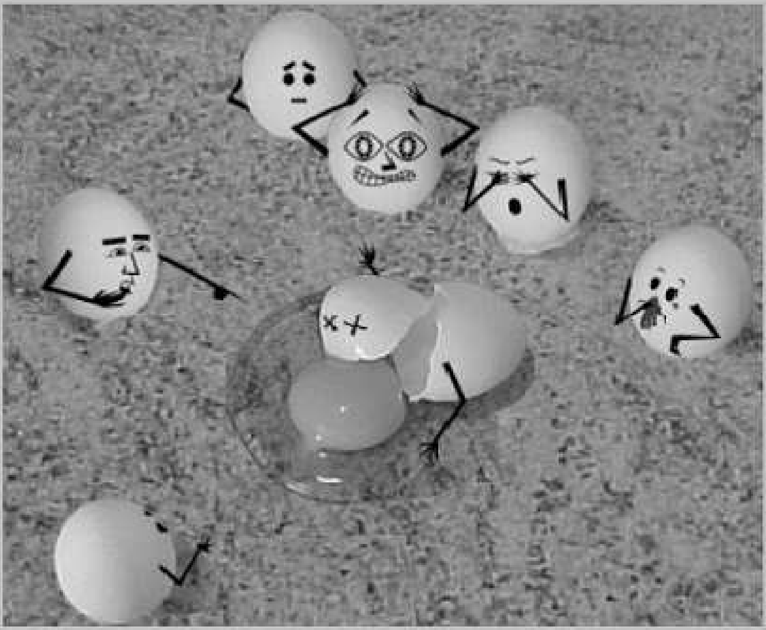

First Edition, September 2011